

amatérská
scēna

Ročenka **2015**

amatérská
scēna

Ročenka **2015**

Celostátní přehlídky v odborné gesci NIPOS-ARTAMA

Divadelní přehlídky 2016

86. JIRÁSKŮV HRONOV

Festival amatérského divadla s mezinárodní účastí
29. července–6. srpna, Hronov

5. DIVADELNÍ PIKNIK VOLYNĚ

25. celostátní přehlídka amatérského
činoherního a hudebního divadla
5.–8. a 12.–15. května, Volyně

ŠRÁMKŮV PÍSEK

55. celostátní přehlídka
experimentujícího divadla
27.–29. května, Písek

DĚTSKÁ SCÉNA

45. celostátní přehlídka dětského divadla
a 45. celostátní přehlídka a dílna dětských recitátorů
10.–16. června, Svitavy

WOLKRŮV PROSTĚJOV

59. celostátní přehlídka
uměleckého přednesu a divadla poezie
14.–18. června, Prostějov

MLADÁ SCÉNA

14. celostátní přehlídka studentských
divadelních souborů
22.–26. června, Ústí nad Orlicí

65. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM

Celostátní přehlídka amatérského loutkářství
30. června–6. července, Chrudim

TANEC, TANEC ...

30. celostátní přehlídka scénického tance
mládeže a dospělých
27.–30. října, Jablonec nad Nisou

26. POPELKA RAKOVNÍK

35. přehlídka amatérského činoherního
divadla pro děti a mládež
2.–6. listopadu, Rakovník

Ostatní přehlídky a dílny 2016

26. národní festival neprofesionálních komorních a symfonických těles

16. května–25. října,
celkem 5 etap na různých místech

36. národní soutěž a výstava amatérské fotografie

14. května–10. června, Svitavy

Kutná Hora

33. celostátní přehlídka dětských skupin
scénického tance
20.–22. května, Kutná Hora

Setkání mladých amatérských divadelníků

Dílna Šrámkova Písku
12.–21. srpna, Šumperk

26. celostátní přehlídka škol- ních dětských pěveckých sborů

27.–29. května, Uničov

25. folklorní festival Pardubice–Hradec Králové

3.–5. června, Pardubice, Hradec Králové, Piletice

59. festival sborového umění Jihlava

3.–5. června, Jihlava

13. ZLATÉ SLUNCE

Celostátní soutěž neprofesionální filmové
tvorby – školní kategorie
9.–10. června, Blansko

63. ČESKÝ VIDEOSALON

Celostátní soutěž neprofesionální filmové tvorby
17.–18. června, Ústí nad Orlicí

15. celostátní přehlídka výtvarných prací dětí a mládeže

14.–16. října, Zlín

TVŮRČÍ TANEČNÍ DÍLNA

8. celostátní přehlídka choreografií
folklorních souborů
4.–6. listopadu, Jihlava

PORTA MUSICAE

11. celostátní soutěž dětských pěveckých sborů
11.–13. listopadu, Nový Jičín

OPAVA CANTAT

8. celostátní přehlídka
středoškolských pěveckých sborů
24.–27. listopadu, Opava

O potřebě nepraktičnosti a otevřených očí

Současné amatérské divadlo vnímám jako současné divadlo, anebo jako současné umění, ba jako současné cokoliv. Je ho chvályhodně hodně, trocha ho je vynikajícího, trocha mizerného a nejvíc někde mezi tím. Jeho síla tkví v tom, že se ze všech divadel nejméně musí ohlížet na kasovní úspěch, pokud ovšem nechce. Musím se přiznat, že to, které se na kasovní úspěch ohlížet chce, je mi jaksi podezřelé – ne pro samu ambici vydělávat, ale proto, že z téhle sféry potom plynou ty dlouhé zástupy anglických frašek a francouzských bulvárů inscenovaných často bez znalosti žánrových pravidel, zato se znalostí televizních estrád. Na druhé straně potom stojí ta spousta úchvatných a uchvácených nadšenců, kteří investují nezměrné množství času, energie a peněz do podniků od pohledu ztrátových: kupují práva na současné hry, které se jim v životě nemohou na vstupném zaplatit, nákladnou techniku na jednorázové projekty či instalace, vyrábějí scénu či loutky s vidinou pár repríz, protože to přece jenom stojí za to. Tahle sféra amatérského divadla (a je úplně jedno, jestli jde o činohru, loutky, nebo třeba divadlo poezie) je především jakýmsi odbojem proti účelovosti dnešního světa, nadějí, že všechno neřeší jen trh. A je to sféra početná – to mi asi na současném amatérském divadle dělá největší radost.

Každý rok se jako porotce, recenzent i jako divák (užuž jsem málem napsal „pouhý“) zúčastním aspoň pěti amatérských přehlídek, od krajských po tu mezidruhovou celostátní. A každý rok mi amatérské divadlo připraví několik zážitků, které si ve svém diváckém deníčku několikrát podtrhnu – loni třeba (žádné překvapení) skvostný Il Congelatore, který zrovna ve chvíli, když píšu tyto řádky, hostuje na pražském operním bienále Opera 2015. Nepochybují o tom, že bude mít i v konkurenci všech velkých operních domů z České republiky i Slovenska úspěch, zrovna jako vedle velkých zahraničních činohr a hvězdných českých profesionálů zazářila Hanka Voříšková se svými Pohyblivými obrázky, když jsem ji předloni pozval na plzeňský festival Divadlo. S amatérským divadlem je třeba počítat, to české profesionální divadlo dobře ví – je jeho inspirací a podhoubím, řada předních divadelníků z amatérského divadla

vzešla (režisér „právnícké“ Kytice Honza Holec aktuálně roste v průkazný režijní talent na DAMU), řada se k němu pravidelně (na přehlídkách, ale i při práci na konkrétních inscenacích) vrací a stává se, že se dokonce i celé ochotnické soubory dostanou k práci na profesionální inscenaci, jako nedávno ve zlínských Žitkovských bohyních.

A tady se dostávám k otázce, která mi nad tímhle článkem trochu vrtá hlavou: jestli paradoxně není profesionální divadlo tomu amatérskému otevřenější než naopak. Jestli se amatéři vůbec sledováním profesionálního divadla obtěžují. Mám totiž dojem, že moc ne a že je to velká škoda – kde chybí zkušenost, nastupují předsudky a máloco přejde rozvoji oboru tak málo, jako když se jen párkrát za rok všichni sjedou na přehlídce a řeknou si, že jim králíci dupou tak zhruba stejně. V současném divadle jsou tendence, které se v tom amatérském projevují jen dost nesměle, a často vzpomínám na jednoho významného amatérského divadelníka, který udělal inscenaci z ranku dokumentárního divadla a pak říkal, že ten termín poprvé slyšel až od nás na rozborovém semináři. Jistě, i objevování vlastními silami a cestami je možnost – ale není těch vlastních sil trochu škoda zrovna na objevování Ameriky?

Na konci každého kinopřenosu z newyorské Metropolitní opery apeluje průvodkyně večerem (zpravidla některá slavná operní diva v krásných šatech), aby diváci vyrazili i do své místní opery a podpořili lokální umělce. Chtěl bych svůj příspěvek uzavřít přáním, aby amatérští divadelníci vyhlíželi i mimo své přátelské okruhy, pořídili si abonmá do nejbližšího divadla a občas si třeba zajeli i někam dál, nebo třeba něco přečetli – jenže nejsem zrovna Renée Flemingová a trochu se bojím, že mi ten kazatelský tón neprojde tak snadno jako jí. Možná jsem přeci jen měl napsat tu nekomplikovanou zdravotnici. Ale co už: na tohle zkrátka teď myslím.

Omlouvá se – a Amatérské scéně mnoho životaschopnosti a spoustu věrných čtenářů přeje –

*Michal Zahálka,
divadelní kritik*

Vyrostla nová a nadšená generace

Z Rakovníka se mi o statu quo současného amatérského divadla píše velmi snadno. Je to především z toho důvodu, že místní DS TYL funguje velmi dobře a shromažďuje okolo sebe lidi stejné povahy, krevní i kulturní skupiny a všech potřebných schopností a znalostí.

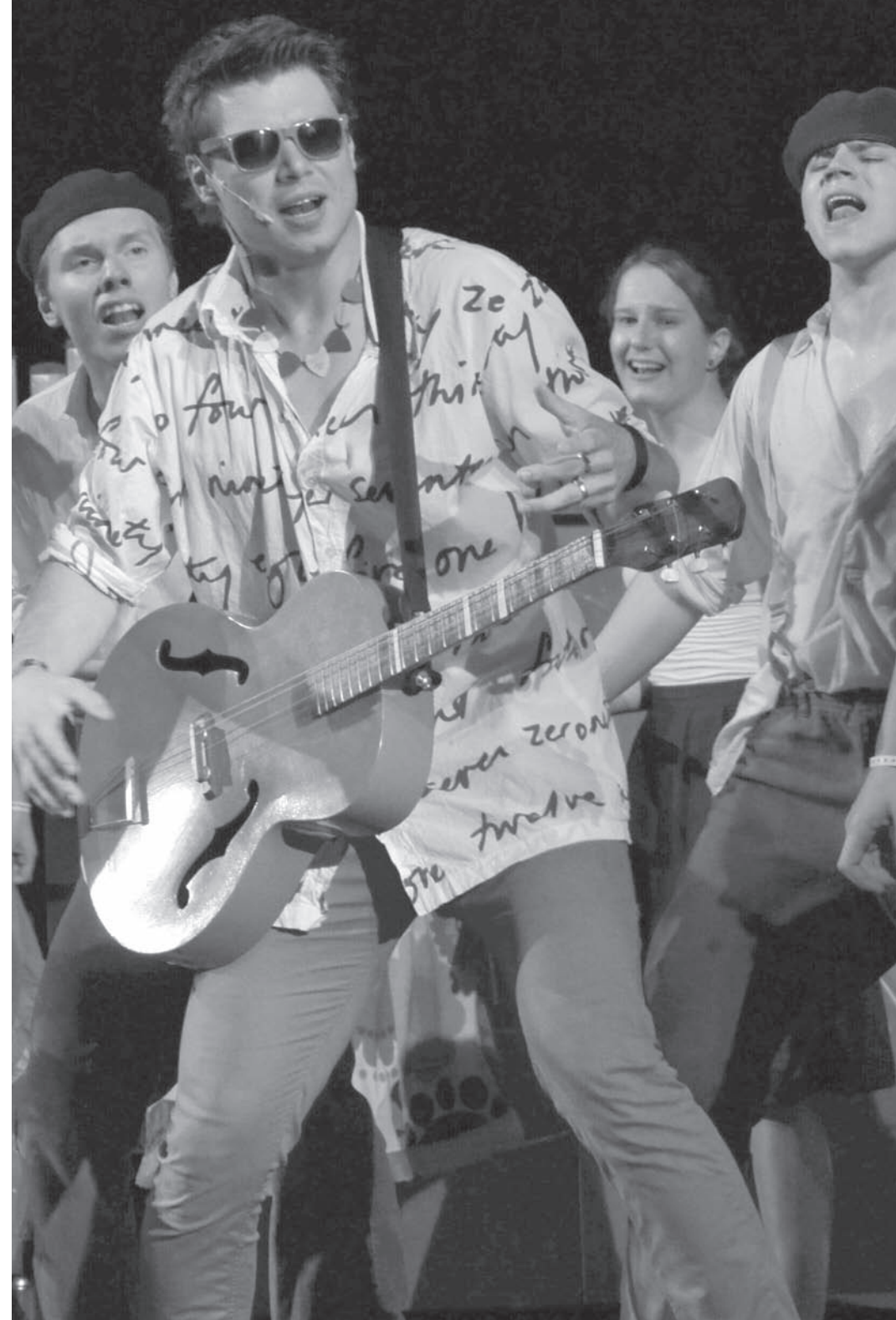
Díky tomu se u nás v divadle shromažďuje vše rakovnické, co má náladu a chuť něco dělat. Nemalý podíl na tom má i rakovnická ZUŠ, která místní soubor zásobuje nevyčerpatelným množstvím talentů mnoha druhů. V nedávné minulosti tak vznikly dvě zásadní inscenace (Šakalí léta a Ať žijí duchové!), které lze za podstatné považovat hned z několika důvodů. Přitáhly na divadelní prkna několik desítek (v představení ZUŠ pak více než sto) především mladých lidí. Umožnily jim získávat zkušenosti s jevištěm a diváky. Rakovnickým občanům ukázaly, že život má smysl i mimo pracoviště a obývací, kterému vévodí čtyřicetipalcová obrazovka. Všem jmenovaným daly okusit, co to znamená úspěch a kolik se za ním skrývá dřiny. Každému, kterému se ten zázrak podařilo uskutečnit, je třeba děkovat a podporovat je v dalším činnosti (za všechny bych si dovolil jmenovat Alenu Mutinskou, Jiřinu Krtičkovou, Martinu Polanovou, Adélku Hauptmannovou či Leoše Janouška).

Pokud se týká ochotnického divadla v širokém okolí, myslím a vlastně i doufám, že nastává jeho renaissance. Po roce 1989 se začala většina schopných lidí realizovat v jiných projektech, než bylo vstřícné amatérské divadlo. Devadesátá léta jsou pryč a vedle těch, co se k divadlu vrátili, vyrostla nová a nadšená generace. Amatérské divadlo velmi často a tak, jak je mu to jednou z mnoha rolí připisováno, může vyplňovat repertoárové skuliny, do kterých si profesionálové netroufají ze strachu z nedostatku publika, nutnosti výdělku či prostě jen díky z praxe získané zkušenosti. Na amatéry tak zůstávají třesničky v podobě cest, které nikam nevedou, experimenty s nejistým výsledkem či kultovní představení pro pár desítek diváků.

Je třeba říci, že nezastupitelnou roli v amatérském divadelním životě hrají divadelní přehlídky a především pak Jiráskův Hronov. Právě přehlídky jsou platformou, kde se ochotníci mohou setkávat nejen mezi sebou, ale i s profesionály (budiž jim vzdán neskonalejší dík), předávat a přijímat zkušenosti a prožívat další dobrodružství vedle těch, která jim poskytuje domácí seberealizace.

Divadelní spolky mají však ještě jednu důležitou úlohu. Ve svých městech a obcích se jejich působíště zhusta stávají centry společenského života a kulturního dění. Nezbývá než dodat: Ať nám to vydrží...

*Honza Šoácha
člen DS Tyl Rakovník*

Odpojit se umím, ale nechci se odtrhnout

Rozhovor s Josefem Janem Kopeckým – režisérem a hercem amatérského divadla, pedagogem a ředitelem Kulturního centra v České Třebové – o svobodě amatérského divadla, o emocích na jevišti i v životě, o demokracii a občanské odvaře i o tom, proč se už podruhé hlásil do konkurzu na ředitele Klicperova divadla v Hradci Králové.

V žilách mu kromě české koluje i slovenská a německá krev. Má neklidný temperament. Narodil se do rodiny, kde vedla ostrá „demarkační linie“: z jedné strany na něj působili podnikaví živnostníci včetně chrabrého strýce, který za 2. světové války padl ve službách Britského královského letectva; z druhé strany partyzáni a vyznavači „světlych zítřků“.

„Není divu, že tatínek s maminkou dlouho tajili svůj vztah. Rodiny byly zcela proti, aby se zrovna oni dva dali dohromady. Byli to takoví Romeo a Julie po českořebovsku,“ říká chápavě Josef Jan Kopecký. Nezdá se však, že by mu tato rodinná konstelace vnesla do duše zmatek. Spíše ho utvrdila v tom, že člověk nad věcmi musí přemýšlet, že pravda mnohdy není tak černobílá a že nelze věřit všemu, co se nám předkládá.

Kdy jste si uvědomil, že vás baví vyprávět příběhy?

Jako dítě jsem byl dost nehovorný, v podstatě jsem si stále jenom četl. Nevyhledával jsem společnost, naprosto jsem si vystačil s knihou. A pokud jde o příběhy vyprávěné prostřednictvím divadla... Kdy to bylo poprvé? To je velmi prozaické. Moje krásná spolužačka z gymnázia začala chodit do loutkového divadla, tak jsem se přihlásil taky. A zažil jsem tam něco, po čem se mi dodnes stýská. Po představení jsme vždy chodili za dětmi do hlediště s loutkami a bylo úžasné sledovat, jak se jim rozzářily obličeje a jak se nemohly dočkat, aby si osahaly marionety a wajangy – a to se na činoherním poli tak často nestává. (smích) No a mnohem později mne začalo bavit vyprávět také vlastní příběhy a psát autorské věci.

Mnohé inscenace, které jste režíroval – např. Kočár do Vídně, Ucho, Kočka na kolejích a nejnověji Ten druhý – jsou charakteristické vypjatými emocemi. Ať už s nimi na jevišti zacházíte jako režisér, nebo jako herec, musíte o nich hodně přemýšlet?

Fakt, že si vybírám emočně nabitě příběhy a pak hledám způsob, jak je předat divákovi, to není náhoda, ale vnitřní nezbytnost. Stalo se mi před časem na Jiráskově Hronovu, když jsme odehráli inscenaci Měsíční běs, že mi jeden kritik vytkl – a přiznám se, to mě trošku namíchlo – že mou jedinou snahou je vyvolat emoci a rozplakat diváka. Jinými slovy, že je to kalkul. Není. Mě opravdu lákají emočně silné příběhy. A láká mě transformovat a přenést na jeviště původní filmový příběh – tak, aby neztratil nic ze svého náboje.

Lze to?

Já doufám. Ale je to komplikované. Když jsme zmínili Kočár do Vídně – v podstatě je to dějově stručná a současně upovídaná novelka. Ve filmu šel Karel Kachyňa na dřevě, dialogy ořezal na pár vět a nechal

vyprávět především kameru, hudbu a detail. My jsme si museli vystačit výhradně s divadelními prostředky, ale já si za výsledkem stojím. Pro někoho se, jak jsem slyšel, náš základní inscenační princip, totiž to, že jsme diváky posadili na točnu a nechali je hodinu a čtvrt „jet“ s kočárem, vyčerpá. No, možná se vyčerpá, nicméně jiný způsob, jak znázornit pohyb, jsem nenašel. Kočár musí jet, tak jede – a s ním i diváci. Aby divadlo bylo divadlem, musí být kompletní, musí mít všechny složky. Nejenom text, příběh, ale i atmosférotvorné prostředky, jako jsou světlo a hudba. Už řadu let si pro svá představení nechávám tvořit autorskou hudbu, aby skutečně korespondovala s tím, jaký příběh chceme vyprávět a jaké emoce chceme v divákovi probouzet. Nezastírám, že jsem hodně ovlivněn filmem. Když se budete dívat na filmový horor a uvidíte obraz bez zvuku – nikdy na vás nebude působit tak, jako když k tomu uslyšíte smyčce, které vytvářejí atmosféru. Snažím se proto uchopit každou inscenaci komplexně. Dramaturgie + režie + herectví + scéna + kostýmy + lightdesign + hudba = celek. Když jedna ze složek kulhá, kulhá i celé představení.

Proč vás přitahují spíše dramatické náměty? Vy nemáte ambici „ubavit diváka k smrti“?

Rád bych, ale popravdě řečeno, komedie mi moc nejdu. Aby fungovaly, musíte především zvládnout jejich „řemeslo“. Sem tam se o to pokouším, ale přece jen jsem si jistější v dramatech. Vracím se k autorům, jako jsou Václav Havel a Jan Procházka, nebo třeba Josef Topol. Dlouho jsem například váhal, jestli je možné ve 21. století inscenovat jeho slavné lyrické drama Kočka na kolejích. Jakou výpovědní hodnotu může mít dnes, kdy všichni chtějí akci – krev, případně nahotu – dialog muže a ženy? A překvapivě hrajeme tu hru už několik let a diváky stále baví a dokážou se v ní najít. Je až neuvěřitelné, jak opravdově lidské tohle drama je.

Václav Havel... Jeho hry mám moc rád. Vyhovuje mi, že zbytečně neodbíhá od věci, že hru nezanáší slovy. Jeho modelová témata jsou stále naléhavá a opouštět je by bylo trestuhodné. Audienci uvádíme už sedm let, a byť se hraje o bolševikovi, je permanentně aktuální. To, cožíváme dnes, je přece to samé: pro kariéru, pro benefit jsme ochotni podepsat či napsat mnozí mnohé. Havlovo Odcházení se zase prolíná s Višňovým sadem – téma, kdy je ten správný čas odejít, a odejít se cítí – to umí taky jen málokdo. Takže nechtě se o tom takhle přemýšlí. Navíc linie příběhu prosakuje do obecnějších témat – do politiky a role politiky v našich životech.

A Jan Procházka? Když jsme pro inscenování vybírali Ucho, shodou okolností frčely odposlechy Víta Bárty, ale nebyl to ten pravý důvod, proč jsme si téma zvolili. Tím je jeho nadčasovost, aktuálnost. A nejenom ta pracovní kariérní, ale i ta lidsky vztahová. Ucho jsem viděl hned po revoluci, když film vytáhli z trezoru, a mě fascinovalo – což je i případ Kočáru do Vídně –, jak je možné, že se takhle neuvěřitelně dobré filmy v televizi téměř neobjevují. Filmy výtečné nejenom filmovým řemeslem, ale především svým obsahem.

Ucho nejen režírujete, ale také jste si v něm zahrál hlavní postavu Ludvíka. Proč jste o tu roli tak stál?

Jednak Radek Brzobohatý je v Uchu naprosto geniální, myslím, že je to jedna z jeho nejlepších filmových rolí – koneckonců stejně jako Jiřiny Bohdalové. A navíc se tam objevuje moje životní téma. Abych

byl upřímný, když se po sedmnácti letech v komunální politice podívám zpátky, kladu si otázku, kde bych asi tak byl v roce 1970? Jestli bych vstoupil do KSČ, přestože mám rodinnou historii takovou, jakou mám. Naštěstí už nezjistím, jaká by byla realita, ale mám za to, že vyústění by bylo takové, že buď bych byl kariérní bolševik, čehož se děším, anebo bych byl permanentně v kriminále, což také není zrovna povzbudivé. Procházekův Ludvík zneklidňuje otázkou, kam až je člověk ochotný zajít, co všechno je ochoten obětovat a co všechno si dokáže v jisté chvíli odůvodnit. Myslím, že obětovat svoje blízké pro kariéru může úplně kdokoli, nejen politik – to jen na politiky je tak hezky vidět. Takže moje motivace byla mnohověstevnatá. Byla to herecká výzva, zásadní a osobní téma a hledání možností divadla. Já tu divadelní hru psal podle filmu, respektive podle knižní předlohy, a vůbec mi to nešlo. Scénář mi ležel na stole několik let, až jsem náhodou zjistil, že Lenka Procházková udělala tu práci za mě. Když jsem si přečetl její scénář, byl jsem překvapený, jak je to vlastně jednoduché. Ale něco jsem přeče jen inscenoval po svém. Tam, kde autorka předepisuje, že se některé, pro mě zásadní scény odehrávají mimo pohled diváků, ponechal jsem je na scéně, aby publikum vidělo všechno a mohlo si vytvořit vlastní názor.

Narodil jste se v roce 1980 – čím to, že si kladete tak znepokojivé otázky?

Když jsem učil na základní škole, uvědomil jsem si – ty děcka jsou v tom samozřejmě nevině, tam jde o jejich rodiče, moje vrstevníky –, jak rychle tahle společnost zapomíná. Jak 25 let po pádu komunismu v Československu je to téma téměř pro všechny mrtvé. Mě děsí neúcta k lidem, kteří v minulém režimu měli odvahu a mluvili i za nás, protože my ostatní jsme z různých důvodů radši byli potichu a nějak jsme to překousli. Cítím potřebu připomínat, jak obrovské štěstí máme, že žijeme v tom, v čem právě žijeme. Ale také upozorňuji, že riziko, že se do nějaké jiné totality můžeme šupem vrátit, je reálné.

Co podle vás kromě naší ztráty paměti destabilizuje demokracii v Čechách?

Mám pocit, že pomalu a jistě, pokud v ní už nežijeme, míříme k mediokracii, tedy ke společnosti, v níž názor, ale i výsledek voleb, když to trochu nadsadím, určují média a jejich styl. Způsob, jakým média vypráví svůj příběh politika nebo nějaké ideje... A zas – vždyť už jsme to prožili! Za války s Goebbelsem jako prvním ministrem propagandy a pak znovu za bolševika... Ale všechno jsme to, mám ten pocit, nebo alespoň většina společnosti, zapomněli.

Základním pilířem demokracie sice je člověk, který dokáže cítit názor většiny, ale problém je, že takový názor může vzniknout dosti nedemokratickým způsobem. No a pilířem demokracie je také to, že většina nesmí umlčet menšinu. Říct svůj názor není zločin. A pokud je navíc osamocený nebo v rozporu s většinovým názorem, je to mnohdy dokonce projev odvahy. Občanské odvahy. Žel platí také to, že člověk, který upozorní na věci, které nejsou v pořádku, musí často počítat také s tím, že bude kamenován, protože každá akce logicky vyvolá nějakou reakci.

Mohou takovému jednotlivci krýt záda občanské iniciativy?

Jednoznačně. Jednak my, kteří fungujeme v amatérském divadle, jsme téměř bezezbytku všichni zřízeni jako zapsaný spolek. A v tom navazují na Lenku Lážňovskou (pozn. redakce: In rozhovor Lenky Jaklové s Lenkou Lážňovskou, Na seznamu UNESCO dosud chybí amatérské divadlo. – Výzva pro Českou republiku, Místní kultura, 11. 2. 2015) a naprosto s ní souhlasím, že v minulosti komunisté spolkový život úplně zničili. Ale spolky se, zaplať pánbůh, obnovují a formují nové a je jedno, jestli jde

o divadlo, sport, anebo třeba obdiv ke kabelkám. Podstatné je, že vznikají nezávislé iniciativy, které mají společné téma a lidé jsou ochotni ho sdílet. V takovém prostředí se člověk cítí mnohem silnější, protože má za sebou spřízněnou skupinu a může mnohem snáz a odvážněji přinášet na veřejnost svoje názory a postoje.

V listopadovém úvodníku pro Amatérskou scénu jste uvedl, že dnešní amatérské divadlo je mnohem svobodnější než profesionální...

Ano, za tím si stojím. Vzpomeňme si, jak to bylo za minulého režimu. Strana profesionálním souborům vybírala repertoár, protože potřebovala působit na společnost – koneckonců existuje úžasná publikace Jazyk totality, která analyzuje, jakým způsobem přes divadlo, televizi a vůbec média KSČ ovlivňovala většinu veřejnosti v Československu. Profesionální divadlo bylo svázané a nesvobodné. Tím neříkám, že se přesto někdy nepodařilo dramaturgům či režisérům do uváděných her „propašovat“ kritiku, která dohledu unikla. Dařilo. A vnímaví diváci ji tam objevovali naprosto neomylně. Nicméně v obecné rovině platí, že profesionální divadlo za bolševika svobodné nebylo.

A v současnosti? Profesionální divadlo, které se živí z dotací nebo grantů zřizovatele, je opět závislé – tentokrát na divácích. Tím hlavním kritériem je tedy divák – respektive komerční úspěšnost – a v tom vidím riziko nesvobody ve volbě titulů, které vycházejí vstříc divákovi. Pokud vím, že provozují divadlo ve městě, kde naplní sál komedie, tak asi budu volit komedie a nebudu se pouštět na tenký led.

Ve srovnání s nimi jsou amatéři, myslím, mnohem svobodnější. Protože divadlo je neživí, dělají ho z vlastního zájmu, mohou si dovolit luxus jakéhokoli titulu. Netrápí je, že nebudou komerčně úspěšní, prostřednictvím divadla chtějí sdělovat to, co je zajímavé, co považují za podstatné. A pak je tu druhá složka svobody, zatímco moji herci – tedy amatérští herci – si řeknou ano, v tomhle kuse chci hrát, anebo řeknou ne, pak profesionální herec takovou volbu obvykle nemá – buď chce výplatu a bude hrát i ve hře, která ho nebaví, a myslí si, že je to úplná volovina, anebo tam už nebude.

Nejmenovaný režisér profesionálního divadla si v obdivu nad svou prací pochválil, jak pěkně se mu pracuje, když má v divadle „takový materiál“. Hrozí i vám, že si někdy o svých hercích budete myslet, že je to jen materiál?

Ono je to velmi svůdné – a teď si vybavuji osobní zkušenost – jednou jsem ve studiu fotil krásnou ženu a přiznávám, že jsem sám sebe přistihl, že jsem k té ženě už nepřistupoval jako k ženě, ale spíš jako k loutce. Najednou jsem přestal vnímat, že je to živá bytost, a řešil jsem jenom obraz a úhel světla a jestli tam je, anebo není kouř a jestli to funguje tak, jak jsem si v hlavě plánoval. Osobně mám velké štěstí, že se spoustu let pohybuji v divadlech, kde si mohu vybrat hru třeba jen pro tři herce a nemusím se řídit tím, kolik je tam předepsaných postav, respektive kolik herců ansámblu „si musí“ zahrát. A to je úžasná svoboda. Takže pak nemůžu sklouzávat k tomu, abych o nich uvažoval jako o nějaké materii, tedy věci, protože si vždy vybírám konkrétního člověka.

V loňském konkurzu na ředitele Klicperova divadla v Hradci Králové jste byl předním komunálním politikem označen za kandidáta příliš mladého a navíc jen s pedagogickým vzděláním, jinými slovy za outsidersa. Proč se v krátké době opět hlásíte do téhož konkurzu, ačkoli jste jen o půl roku starší

a vaše curriculum vitae se, pokud jde o pedagogické vzdělání, nezměnilo. Proč riskujete, že budete znovu odmítnut?

Mám rád, když se věci dotáhnou do konce. Když jsem se hlásil do tohoto konkurzu poprvé, udělal jsem to víceméně jen tak, na zkoušku. Ta práce mne velmi zajímá, nedělal jsem to z legrace, to rozhodně ne. Ale nedával jsem si žádné naděje, že bych uspěl. Říkal jsem si ale, proč bych to nezkusil? Přípravě jsem se věnoval velmi poctivě, nastudoval jsem obrovské množství věcí. A už při tom studiu mě to chytlo. Navíc Klicperovo divadlo mám skutečně rád, jezdím tam už od mládí. A tehdy jsem si poprvé řekl, že bych vlastně vyhrát opravdu chtěl. Čekal jsem desítky přihlášených – a smířoval se s tím, že má koncepce se třeba s myšlením výběrové komise zcela mine, že konkurence bude jistě velká, že vizí se sejde mnoho. O to větší překvapení bylo, že jsme se přihlásili pouze dva!

Zrušit výběrové řízení je právem toho, kdo ho vyhlásil. Nemám s tím problém. Ale zdůvodňovat to věkem nebo vzděláním, to mě skutečně popudilo. Mám za sebou práci v Radě města České Třebové, která rozpočtuje čtvrt miliardy, byl jsem ředitelem školy (a nebyl jsem odvolán, prostě jsem odešel dělat divadlo). Odvážně o sobě řeknu, že mám erudici místo ředitele Klicperáku vykonávat. Kdyby mě „vyloučení“, jak to onen politik do médií řekl (ačkoli vyloučen jsem nebyl ani já, ani můj protikandidát, prostě zrušili výběrové řízení), zdůvodnili tím, že se jim nelíbila má koncepce, neřekl bych ani slovo. Ale věk a vzdělání? V podmínkách o věku (z pochopitelných důvodů) nebylo ani slovo a vzdělání bylo požadováno magisterské, což splňuji i jako pedagog. Prostě mě to popudilo. No a i proto se hlásím znovu. Navíc mi ten půlrok hodně rozvázal ruce. To, co se během něho odehrálo, bylo skutečně zářející. A tak jsem na základě nových impulsů i přepsal svou koncepci. Nikoli ve východiscích či provozu, ale především v dramaturgii. Během toho půlroku se totiž ukázalo, že i tak zavedené divadlo, jakým Klicperovo bezpochyby je, nemůže fungovat bez osobností, bez vizí a bez fundamentu. Bez ředitele Zemana a po významné personální proměně se totiž citelně zakymácelo. No a tak ve své nové koncepci přicházím s novými řešeními. Pro někoho možná až revolučními. A chápu, že i kvůli nim mohu být odmítnut. Jen doufám, že kvůli nim – a ne opět z důvodů zcela lichých.

Také v této nové koncepci počítáte s účastí Ladislava Zemana v dramaturgickém týmu Klicperova divadla?

I v této koncepci počítám s tím, že pan ředitel Zeman by měl být členem dramaturgické rady festivalu Divadlo evropských regionů, který vybudoval a díky kterému se o Hradci mluvilo jako o českém Avignonu. Ano, bezpochyby. To, co se řediteli Zemanovi podařilo v Hradci, je totiž obdivuhodné. Transformace Divadla Vítězného února na Klicperovo divadlo, oceněné čtyřikrát titulem Divadlo roku, získání výjimečných osobností do pozice uměleckého šéfa, které divadlu vždy vtiskly čitelný rukopis, zrekonstruování a modernizace všech divadelních budov, vybudování dvou festivalů – to vše si zaslouží obdiv a úctu. Kdo jiný by v takové radě měl být než právě Ladislav Zeman?

Jako komunální politik jste získal řadu zkušeností s občany-stěžovateli. Paradoxně jste se ocitl v obdobné roli, když jste v souvislosti se zrušeným konkurzem adresoval dopisy představitelům politického života města, kraje i dozorčí rady divadla. Až na výjimku jste se, pokud vím, nedočkal odpovědi, nebo jen nedostačující. Je běžné, aby politik ignoroval dotazy občanů?

Já se snažil odpovědět vždy všem. Pokud jsem odpověď znal. A pokud neznal, řekl jsem jim, že ji neznám, ale že se pokusím odpověď získat. To, že mně například pan hejtman neodpověděl vůbec, to mě zaskočilo, to přiznávám. Navíc nechápu, co je na dotazech, kdy byla dočasná ředitelka divadla do této funkce jmenována nebo kdo byl ve výběrové komisi, tajného...

Mimochodem – dodejme, že František Ulrich, legendární starosta Hradce Králové, byl jmenován do čela města ve svých 36 letech.

A hejtman Pardubického kraje nastoupil do funkce ve svých devětatdacetí.

Vraťme se ještě k událostem loňského roku – v tomto případě ke střetu politiky a divadla v Ústí nad Labem. Hned od počátku jste jednoznačně podpořil své kolegy z Činoheráku Ústí. Chápal jste to jako záležitost herecké loajality, nebo v širším kontextu i loajality občanské?

To, co se stalo v Ústí nad Labem, to je obrovský průšvih – a zas z mého pohledu téma v médiích nemělo patřičný prostor. Zvolení politici, kteří by se měli zodpovídat celé veřejnosti, svévolně rozhodli, že potopí celé divadlo jen proto, že cítili animozitu vůči dvěma jeho představitelům. Z malicherných osobních důvodů rozhodli o likvidaci divadla, které se budovalo desítky let, divadla s obrovským renomé, které odchovalo mnoho významných herců a režisérů a které v minulém režimu projevilo odvahu, o níž jsme už mluvili. To už není jen úzce profesní záležitost, ale veřejné téma. Tomu jsem nemohl přihlížet a, zaplať pánbůh, jsem nebyl sám.

Poměry v Ústí se od té doby naštěstí změnilly. Činoherák se vrací do svých prostor a celý ten nesmysl, který se rozjel, se stopnul. Ale chápu, že lidé jsou unaveni z boje i z potýkání s úřednickým šimlem během přestavby kina Hraničář. Zasloužili by si divadelní prázdniny, aby načerpali sílu, ale oni přesto jedou dál. Mají už za sebou premiéru Kafkova Zámku – a lepší titul si nemohli zvolit! To, co se odehrálo v Ústí, je jako vystřižené z Kafkova příběhu.

Stejně jako vaše generace permanentně žijete na sociální síti. Dokážete se vůbec někdy odpojit?

Dokážu, ve spánku. Já sice moc nespím, stačí mi v průměru pět hodin denně, ale zato usínám během tří vteřin – a sny si naštěstí nepamatuji. Takže odpojit se umím, ale ne na dlouho. Mám strach, že bych pak byl odtržen a nevěděl, co se děje. Celý svůj život jsem strávil v bytě na malém městě; naše kuchyně měla okno přímo do náměstí, když přišli hosté a měli u nás nedej bože jíst u stolu, měli nepříjemný pocit, že jim lidé vidí až do krku. Já ne, já se vlastně bez toho těžko naobědvám. Možná právě proto, že jsem byl celé dospívání tak trochu jako voyeur zvyklý sledovat lidi za oknem – kdo kam jde a jestli už se vrací z nákupu, svým způsobem stále žiju mezi lidmi a vlastně žiju veřejně.

Před třemi lety jsem si dovolil luxus a poprvé odjel relaxovat do zahraničí. Už třetí den jsem se ale chtěl vrátit, protože bez možnosti připojení na internet a telefon jsem se strašně nudil. To už asi příštích 15 let pokoušet nebudu. Nejvíc si užívám dovolenou na divadelním nebo hudebním festivalu. Stačí mi, když pár dní nepracuji, a je mi příjemně. Takže odpojit se, myslím, umím, ale odtrhnout se nechci.

Co znamená název amatérského souboru TRIARIUS, který jste před lety založil a dodnes vedete?

Jako patriot a navíc vystudovaný učitel dějepisu jsem se vždycky zajímal o historii svého rodného města České Třebové. A fakt je, že v České Třebové má amatérské divadlo dlouhou tradici. Divadelní soubor Hybl vznikl už v roce 1880 a od té doby stále funguje. V sedmdesátých letech došlo ke ge-

nerační neshodě mezi jednotlivými členy, a tak Českotřebovák Saša Gregar založil nový soubor, který pojmenoval Studio 02. My jsme přišli s divadelním souborem v roce 2000 a chápeme ho jako třetí v řadě tamních amatérských souborů.

Pro mne je divadlo svým způsobem bojiště, kde se my herci snažíme bojovat sami se sebou, abychom na jevišti udělali to, co nám třeba není úplně vlastní, ale co vyžaduje role nebo pan režisér. Bojiště, kde prezentujeme své názory a občas se střetáváme nejen s kladnými, ale i se zápornými ohlasy. A pojmenování TRIARIUS je označení pro bojovníka 3. římské legie. Tak se nám to hezky spojilo dohromady.

Co říkáte tomu, že tvůrčí lidé, kteří pracují s emocemi, tedy i herci, jsou na tom lépe než zbytek populace, že je mezi nimi mnohem méně „bláznů“ než v jiných profesích?

To mě nepřekvapuje. Dokonce si myslím, že být kreativní – a je jedno, zda jde o divadlo, výtvarné umění, nebo hudbu – je ideální obranný prostředek proti stresu a negativismu. Tím, že rozvíjíme svůj talent, můžeme předcházet syndromu vyhoření. Řekněme si, že každý člověk je v něčem talentovaný – někdo na sport, někdo na umění, jiný na matematiku. A pokud sport nebo umění jen pasivně nekonzumujeme, pak je to úžasná sebehygiena. Myslím, že je možné rozpoznat, jak který malíř pastózně nanáší barvy na plátno, nebo jak boxer uhodí do boxovacího pytle; jestli je momentálně víc v pohodě, nebo jestli si vybíjí nějakou negativní energii. Já jsem si nedávno zamiloval střelbu do terče, a to i přesto, že jsem pacifista. A musím říct, že mě to neuvěřitelně uvolní – všechny ty negativní věci se tam prostě vystřílí a odcházím ze střelnice v pohodě a čistý.

*Lenka Jaklová,
publicistka*

J. J. Kopecký v inscenaci Kočka na kolečkách souboru Triarius Česká Třebová (foto Michal Drtina)

Josef Jan Kopecký

Narodil se 10. 1. 1980 v Ústí nad Orlicí,
žije v České Třebové.

Herec a režisér; pedagog.

Divadlu se věnuje od roku 1995 a za tu dobu účinkoval v desítkách her. Je držitelem několika cen za herecké výkony i za režii z nejrůznějších divadelních festivalů.

Se svými soubory pravidelně vystupuje nejenom v Česku, ale rovněž v Itálii, na Slovensku, v Polsku a jinde.

Vede českotřebovský soubor TRIARIUS, vystupuje s královéhradeckým Divadlem Jesličky Josefa Tejkla a s pardubickým Divadlem Exil, úzce spolupracuje ale například také se souborem SNOOP z Opatovic nad Labem. Vedle toho se věnuje také ochotnickým souborům.

Jako učitel působil v dramatickém oboru ZUŠ Česká Třebová a v DDM v Ústí nad Orlicí. V současnosti je učitelem literárně-dramatických oborů ZUŠ Střezina Hradec Králové.

Dvakrát dostal filmovou nabídku: Obchodníci (2013, režie Petr Šícha) a Takže se stalo, že... (2014, režie Oliver Malina Morgenstern).

Je místopředsedou Volného sdružení východočeských divadelníků. Kultuře se věnuje i jako ředitel Kulturního centra v České Třebové, kde také provozuje klub alternativní kultury Modrý trpaslík.

Divadlo je pro mne životem i permanentním svátkem

Rozhovor s mužem mnoha talentů, amatérským i profesionálním divadelníkem Alexandrem (Sašou) Gregarem o podivuhodné historii divadla na jevišti města, o festivalu na festivalu, o spolupráci s nezaměnitelnými osobnostmi Ladislavem Zemanem a Vladimírem Morávkem – a také o věčnosti v pomíjivosti...

Stane se ti po příchodu do divadla, že v tobě divadelní prostor navodí neobyčejnou náladu?

Divadelní prostor je tajemné místo, má svou chuť, osobitou vůni, dokonce takovou, že na ni člověk nezapomíná. Před několika lety jsme hráli s novobydžovským souborem na Slovensku, v jedné vesnici pod Tatrami. Jen jsem vešel do sálu a nasál vzduch, s naprostou jistotou jsem věděl, že jsem tam už kdysi byl. A opravdu, pořadatelé mi potvrdili, že jsme tam s ústeckým souborem hráli v roce 1987 Vévodkyni valdštejnských vojsk při otevření nového kulturního domu. Tak to s divadlem je – je v něm uložena spousta věcí – nejen kulís, rekvizit a zaprášených horizontů, ale i lidských osudů, je to místo nabitě energií.

V knize, kterou jsi nazval „Město a (jeho) divadlo“ s podtitulem „Příběh královéhradeckého divadelního pahorku“ (Kant, 2013) a kterou jsi ve svém zralém věku publikoval jako doktorskou práci na DAMU, se zamýšlíš nad tím, že staré město v Hradci Králové je odedávna jakýmsi trvalým divadelním prostorem, místem s géníem loci. Není to jen lichotivý mýtus?

Historická literatura o tomto městě uvádí, že zásadní divadelní kapitolu v jeho dějinách začali psát jezuité. Právě u nich najdete informace o divadelním životě, včetně úvah o hledání specifického místa pro hradecké divadlo. Po roce 1796 se nadlouho stal centrem divadelního života města hostinec U zlatého orla, dům č. 126 na Malém náměstí. Přes mnohé peripetie je dosud existující připomínkou původních městských divadelních aktivit – tady vzniklo legendární studio Beseda Klicperova divadla. Mimořádným fenoménem bylo také obrozené divadlo spojené s osobností Václava Klimenta Klicpery, od roku 1819 profesora hradeckého gymnázia.

Já si v té knížce dovolil vyslovit jistotou hypotézu, že divadelní tradice tohoto města sahá do dřívějších období, do dob královny Elišky Rejčky. Že místem tehdejších scénických událostí byl jak areál dnes neexistujícího hradu, ale i celý městský prostor, prostranství před kostely v centru města, před kláštery na předměstích, kde jistě byly provozovány hry typické pro tu dobu – mysteria. A protože součástí společenského života středověkého města byly také slavnosti, turnaje a jiné dvorské zábavy, tak se v ulicích města pohybovali komedianti a kejklíři, bývala tu spousta trhů. Nezapomeňme, že Hradec byl ve 14. století hned po Praze druhým nejvýznamnějším městem. A když se stal královským věnným městem (jako jeden ze zdrojů příjmů českých královen), přijížděla sem spousta tehdejších celebrit, která potřebovala zázemí a zábavu. A co teprve když královnu Elišku navštívil pan Jindřich

Divadlo Exil: Jiřina Mejzlíková jako členka mraonostního spolku a Alexandr Gregar jako čestný předseda (foto Divadlo Exil)

z Lipé? To byla jistě velká událost a příležitost k ceremoniím, svého druhu tedy divadelním a scénickým aktivitám. Takže divadelnost je s městem trvale propojena. Centrum města vždy bylo jakousi scénou. A o kus níž protéká řeka Labe – i ta má scénický charakter, je dostatečně prostorná, ale břehy sevřená na dohled, lidé si přes řeku vidí do očí.

Ty se dokonce zmiňuješ o „hradeckém divadelním pahorku“ jako o jakémsi sakrálním místě...

Zdejší historik Jaromír Mikulka píše o „pahrbu“, jinde v literatuře se uvádí ostroh nad soutokem Labe a Orlice, divadelní kritik a teatrolog Vladimír Just použil výraz, který se mi moc líbí – divadelní pahorek. Tady se ve středověku i později centralizovala světská i církevní moc a s ní i kultura. Je to přirozený „střed světa“, podobně jako v řeckém amfiteátru. A také v tomto případě je to do jisté míry posvátné místo, kde se lidé vždycky setkávali, centrum, které má kosmologický přesah. To jsme se pokusili znovu objevit právě při hradeckém divadelním Open festivalu.

Pak je zřejmé, že jsme se ve spojitosti s divadlem v Hradci Králové dotkli něčeho pradávného, epicentra, kde se stále znovu obnovuje energie. Není divu, že v takovém sakrálním místě je nutné přinášet i oběti...

Naštěstí už ne krvavé. (smích)

Pojďme tedy od historie k současnosti. Mluvíme-li o novodobém divadle v Hradci Králové – jakou roli sehrál pro Klicperovo divadlo jeho polistopadový ředitel Ladislav Zeman?

Ladislav Zeman ve své koncepci v roce 1990 vycházel z jedné věci, která mne nadchla – nejenže si předsevzal, že bude dělat skvělé divadlo (a někde tam už byl zárodek budoucího mezinárodního festivalu Divadlo evropských regionů), ale především, že postupně opraví všech deset bolševikem příšerně zdevastovaných budov, že z nich udělá kultivovaný prostor Klicperova divadla – a jsme zase u pojmu prostor! Zeman přišel s vizí, že je třeba oživit prostředí starého města, dát všem těm historickým náměstím a náměstíčkům nový život. A že divadlo bude jeho středem. Do té doby kdekdo vymýšlel, kde jinde by hradecké divadlo mohlo či mělo stát. Těch míst bylo možná pět, sedm. Až se objevil Zeman a řekl, že je třeba dát dohromady to, co už máme.

Jeden z oponentů mé knihy napsal, že tato rekonstrukce divadelních budov, rozvoj divadla, ale později i zrojení festivalu nepochybně přispěly k tomu, že byla urychlena revitalizace historického Hradce. Znáš snad jiné divadlo u nás, kterému se něco podobného povedlo, které mělo na novou podobu města takový vliv? Mimochodem, o plánech na výstavbu či přemístění divadla se zmiňujeme také v Encyklopedii Hradce Králové. Josef Gočár navrhoval divadlo na dnešní Ulrichovo náměstí, v padesátých letech minulého století ho měli stavět tam, kde je dnes Kulturní centrum Aldis, potom v šedesátých letech architekt Miroslav Řepa situoval moderní a zcela nekonformní divadelní budovu do Gajerových kasáren, posledním z návrhů byl projekt tzv. „pevnostního divadla“ od architekta Jiřího Hakulína, který později spolupracoval na stavbě nového brněnského Divadla Husa na provázku i studiové scéně DISK na DAMU. Hradecké divadlo byla jeho diplomová práce, ale už ji někde založil, a když jsem po ní pátral v archivu ČVUT, řekli mi, že ji během pražských povodní 2002 odnesla voda.

To je až fatální – jako by každý pokus přemístit divadlo z onoho „sakrálního pahorku“ byl předem odsouzen k neúspěchu...

Z dnešního pohledu bych řekl: „Zaplať pámbůh!“ Koncem 19. století se v řadě měst, zvláště těch bohatších, stavěla reprezentativní divadla, tisíc sedadel nebylo výjimkou. I budova dnešního Klicperova divadla jich nabízela podobný počet. Pro zajímavost nabízím srovnání: kolem roku 1900 se v Hradci Králové hrálo přes 100–150 představení ročně, ochotnických i kočovných společností, byť tehdejší vnitřní město mělo jen kolem deseti tisíc obyvatel. Vždyť na přelomu 19. a 20. století představovalo divadlo významný společenský fenomén! V dnešním stotisícovém Hradci nabízejí dvě divadla a kulturní domy kolem 400 představení ročně. A ředitel Zeman, jako vzdělaný manažer, si uvědomil, že stotisícovému městu na konci dvacátého století 400 míst naprosto stačí.

Ladislav Zeman patří k manažerským osobnostem, které se nebály jít do rizika. Musel často čelit politickým tlakům?

Vzpomínám jak v roce 1995 – tehdy jsem právě přišel na hradecký magistrát coby vedoucí odboru kultury – vedl tvrdé boje s některými zastupiteli, kteří nemohli pochopit, proč by mělo město inves-

tovat do divadla, když přece v Hradci jsou ještě i prašné ulice! Nic nového pod sluncem. Nikdy nebylo samozřejmé prosadit stavbu divadla.

Ve své knížce uvádím dokument, v němž se píše: „V dubnu roku 1881 poslali ochotníci k obci memorandum žádající postavení nového divadla. Po dlouhých odkladech a nepříjemných svárech v zastupitelstvu někteří zastupitelé stavbu odmítali, například pro to, že vzhledem k aktuální epidemii neštovic považovali za důležitější stavbu nemocnice, anebo proto, že se chtěli více věnovat komunikacím. I dnes jsou podobné oponentury aktuální při rozhodování o kulturních investicích. Nakonec bylo po volbách nového zastupitelstva v únoru roku 1882 rozhodnuto, že nové divadlo se stavět bude, dokonce na náklady obce.“

Když ještě na chvíli setrváme u Ladislava Zemana, dovolím si jistou analogii. Hrabě F. A. Špork – svého času barokní „manažer a producent“ – zřejmě intuitivně věděl, s kým stojí za to spolupracovat, když zval na Kuks špičky tehdejšího uměleckého světa, sochaře M. B. Brauna, architekta G. B. Alliprandiho, skvělého rytce M. H. Rentze... A co udělal v devadesátých letech minulého století Ladislav Zeman? Do Hradce Králové přivedl tehdy kontroverzního režiséra Vladimíra Morávka – a tak začala slavná éra Klicperova divadla.

To je pěkný příklad. Špork se věnoval umění nejen proto, že přišel k majetku, byl to především nadšený a vzdělaný člověk, umění rozuměl a miloval ho. Dnes je na Kuksu zásluhou muzikologa Stanislava Bohadla festival barokního divadla Theatrum KUKS, což je svého druhu pocta Šporkovi, který na Kuks začal vozit i italskou operu z Benátek. Ostatně hrabě Špork také v roce 1701 v Praze otevřel první samostatné divadlo.

Vývoj, posun, změna bývají vždy spojeny s nezaměnitelnými osobnostmi. Na příchodu režiséra Vladimíra Morávka do Hradce Králové mě fascinuje jedna věc: potvrzuje, že Zeman jako dobrý manažer měl v pravou chvíli i „správný čich“ na výběr svých spolupracovníků. Vladimír Morávek tenkrát odešel z brněnského Provázku, musel odejít i z Divadla Na zábradlí, s Petrem Léblem se nepohodl o svou Maryšu (a pak ji slavně uvedl v Hradci Králové). V té době ředitel Zeman hledal uměleckého šéfa – a vybral si Morávka: z Prahy i Brna prý ho vyhazují, Hradec je na půl cesty. Možná si několik příštích měsíců říkal, to jsem si dal, hned z první Morávkovy inscenace, z Buldočiny, odcházeli rozčilení penzisti, trhali předplatenky, a že už se do divadla nikdy nevrátí. Morávek pak ale inscenoval Její pastorkyni, skvělé dramaturgické cykly Bůh ochraňuj Williama Shakespeara, Velkou tavbu, Čechov Čechům... Najednou se začalo psát o hradeckém divadelním zázraku, Klicperovo divadlo bylo nominováno na Divadlo roku a důchodci, zpočátku tolik naštvaní, se vraceli, aby o nic nepřišli. To v podstatě byla i skvělá marketingová strategie. Ladislav Zeman si jistá rizika uvědomoval, ale přesto vytrval.

Ve zmiňované knize píšeš o prolnutí dějin města Hradce Králové s dějinami divadla, také tvůj životní příběh se podivuhodně propojuje se zdejšími divadlem. V roce 2000 ses stal předsedou Volného sdružení východočeských divadelníků a ve stejném roce odstartoval Open Air – svého druhu festival uvnitř festivalu. Spolu s Naďou, tvou obětavou ženou, jste dalších deset let byli jeho výkonnými producenty. Jak se to vlastně přihodilo?

První mezinárodní festival Divadlo evropských regionů se podařilo vydupat doslova „z ničeho“ a bez předchozí tradice už v roce 1995. Ředitel Zeman si přál, aby to byl divadelní svátek, který se kromě představení na jevištích Klicperova divadla a Draku bude odehrávat také ve veřejném prostoru,

na ulicích starého města. A chtěl proto, aby především amatérská divadla vystupovala v jakémsi doprovodném programu, amatérští divadelníci za to pak dostávali volňásky... Ale byl to jen „doprovodný program“. Já měl představu jinou, a proto vznikl Open Air program.

Jeho počátky jsou ovšem do jisté míry kuriózní: po nějakém představení v Klicperově divadle, bylo to začátkem roku 2000, jsem se vsadil s ředitelem Zemanem u vína, že se pokusím doprovodný program „inovovat“. Na způsob off programu v Avignonu, byl jsem tam v roce 1993 s ústeckými tanečníky. Jeho magickou atmosféru jsem měl léta pod kůží. (Podobnou vzpomínku jsem si přivezl i z jazzového festivalu v belgickém Gentu, což mě přivedlo k založení hradeckého festivalu Jazz Goes to Town (1995), na pět let jsem pak byl jeho ředitelem). Ladislav Zeman také v Avignonu byl, stále o něm mluvil. Především se mu líbilo, jak město žije divadlem v ulicích, tak by měly žít i hradecké regiony! Ale zatímco on měl na mysli rozšíření doprovodných akcí, já chtěl off program svébytný, jako setkání pouličních divadel a divadlo ve volném prostoru, suverénní součást regionů. A tak jsme na tom spolu s mou ženou Nadou začali koncepčně pracovat.

Ale nastal problém – v Čechách se do té doby pouliční divadlo příliš nedělalo. Snad nejvýrazněji na legendárních Divadelních poutích na pražském Střeleckém ostrově, než je bolševici zatrhli (odtud vzešli třeba Formani, Klepl a další), občas bylo možné skromné pouliční divadelníky zahlédnout na nějakých poutích. Takže jsme pro náš Open Air, tedy „program pod širým nebem“, nejprve vyzvali ochotnická divadla, zvyklá ovšem na představení v sálech. Zpočátku se principálové nervózně dožadovali: „Potřebujeme 20 reflektorů! Že hrajeme na náměstí ve tři odpoledne? No a co? A máte tam oponu? A je tam horizont?“

Vraťme se do roku 2000. Takhle na počátky festivalu vzpomínáš ve své autobiografické knížce „Hrál jsem v Národáku“:

„Na přípravu Open Air byly snad jen tři měsíce, Nada si zoufala. Pozval jsem dvacet souborů, i profesionálních. A hrát že se bude v Městské hudební síni, v atriu Radnice, a taky před Klicperovým divadlem a před Drakem, a na ulici. Soubory jsem zajišťoval do poslední chvíle, Kvelb z Českých Budějovic jsem sehnal až začátkem května a napsal jsem i Honzovi Číhalovi do Ostravy, ať přijede s Bílým divadlem. První Open Air měl na čtyřicet představení – v deseti dnech! Neměl jsem představu, jak to zaplatím. Město dalo 250 tisíc korun, pomohl Impuls a nároky souborů byly skromné. Jen Kvelbu se to zdálo málo a od té doby nepřijeli. Zato jiní na Open nedali dopustit, pražská Vosto5tka tu vlastně získala i mimopražské uznání a rozjela se po dalších festivalech, začaly jezdit i soubory ze zahraničí. Tak jsme to dotáhli až do roku 2009. Náš poslední Open Air, desátý, se rozrostl na dvacet hracích míst, za deset dnů jsme už hráli více než sto padesát představení, přibýlo pohodlí divákům, v atriích jsme stavěli sedadla na elevacích a souborům jsme mohli udělat pomyšlení s technickým vybavením – náklady se vyšplhaly ke třetí čtvrti milionu.

My jsme s Nadou celá léta žili v permanentním napětí – jako před tím i při jazzovém festivalu, denně jsme se budili s otázkami, jak to zvládneme, co se nám zas postaví do cesty? Náš „dvoučlenný produkční tým“ se sice vždycky trochu rozrostl, ale až v průběhu festivalu, pomáhalo pár přátel z Jesliček a Impulsu. Od roku 2008 jsme ale již usilovně hledali někoho, kdo by festival po nás převzal, síly docházely, chtěl jsem, aby se Open Air nejen rozšiřoval, ale i tematicky a obsahově proměňoval. A tak jsme se pokoušeli přemlouvat různé pořadatele, většinou měli šiléné finanční požadavky. Necháпали, že takový monstrpodnik mohou produkovat jen dva lidé (byť pod hlavičkou Volného sdružení vý-

chodočeských divadelníků) a za pár šupů. Rád jsem tvrdil, že Open Air je největší a nejlacinější divadelní festival v Evropě.

A pak se objevila Dominika Špalková a její občanské sdružení, v mnohém se shodující s našimi představami. Dnes štafetu Open Air převzala Markéta Erbová a spolek Kontrapunkt, který dokonce začal pořádat i Jazz Goes to Town, můj první hradecký „producentský“ opus.“

Jak ob stojí hradecký festival v konkurenci Plzně či Brna, kde se pořádají obdobné festivaly?

Profesor Jan Císař říká, že největší význam festivalů spočívá v jejich kontextu, nikoliv v kvalitě jednotlivých inscenací, a já s ním souhlasím. V Hradci Králové jde o zcela mimořádné setkávání divadelníků, ale i diváků-občanů prostřednictvím divadla. Spousta lidí přijde na festival i proto, aby se potkala se známými, a přitom je možná ani nenapadne zajít do divadla. Těší se na koncert nebo na pivo, ale jsou tady! Což je něco úžasného, pout, svátek. Vytýkat některým, že nejdou ani do divadla, by byla hloupost, divadlo je obklopuje.

Hradecký divadelní festival vnímám jako novodobé městské Dionýsie. V antickém Řecku to také bývaly divadelní svátky a do Hradce je – jako svátky – přivedl ředitel Zeman. S podobnou vizí: nikoliv nějaké střetávání, soutěžení, porovnávání „uměleckého vzletu“, konfrontace, ale jako divadelní svátek. A hradecký festival pak, a hlavně díky Open Air, začali okupovat i baťůžkáři jako filmák v Karlových Varech. Veřejné prostory se zaplnily nejen divadelními produkcemi, ale také hudbou, zpěvem, tancem či přátelskými schůzkami, divadla i parky začaly prskat ve švech.

V jaké roli ve vztahu k divadlu, i při svém renesančním rozpětí herce, režiséra, producenta, manažera, se cítíš nejlépe?

V podstatě ve všech, ale nejspokojenější jsem jako divák, teď vůbec nejčastěji a nejraději v koncertním sále. Tam zavřu oči a ztotožním se s hudbou, což se mi bohužel v divadle vždycky nestává. Možná i proto, že vidím do té divadelní kuchyně. Pokud jde o „mé“ ostatní role, třeba v produkci či managementu – říká se, že šedivá je teorie a zelený strom života, jenže v tomto případě je to právě obráceně. Krásně se o tom píše, jak se to má dělat, ale když je třeba sehnat peníze, často vás bolí nohy, od obcházení sponzorů si ošoupete podrážky. Víím, o čem mluvím, mám za sebou zkušenost z prvních ročníků hradeckého jazzového festivalu i z mých dřívějších aktivit, byl jsem řadu let u pořádání Kocianovy houslové soutěže, národních přehlídek Dětská scéna i jiných. Při Open Air jsem si řekl, že touto cestou už nepůjdu. Domluvil jsem s městem, že Open Air bude něco jako jeho „chléb a hry“. Vstup na představení Open Air pak mohl být zdarma. Něčím přispělo i Klicperovo divadlo, občas jsme sehnali sponzorský dar, pomohl i Státní fond kultury, nikdy jsme se ale nepokoušeli nafukovat festival do mamutích rozměrů, byť z někdejších čtyřiceti produkcí jsme to dotáhli na víc než sto padesát v deseti dnech.

Pojďme uzavřít náš rozhovor tam, kde jsme ho začali – v divadelním prostoru. Jak známo, divadlo jako umění trvá jenom okamžik. Stojí to vůbec za to?

No samozřejmě, je to sice jen záležitost jednoho večera. Ale jak krásně se o něm přemýšlí – o každém hereckém výkonu, o tom, jak s inscenací naložil režisér. Já si divadlo užil vrchovatě. Jako režisér a herec amatérského divadla, jako organizátor či předseda divadelnického sdružení. Ale také jako „externista“ Klicperova divadla, tedy herec malých rolí, když bylo třeba. Jenže to vyplnilo dvanáct let

mého (již pozdního) života a zahrál jsem si za tu dobu skoro polovinu z toho, co za celý „amatérský“ život – a že těch představení byla dohromady skoro tisícovka!

Když jsem od Vladimíra Morávky dostal koncem roku 1999 nabídku, abych účinkoval v Baladě pro banditu, ředitel Zeman mě varoval: „Sašo, bude to běh na dlouhou trať!“ A taky byl. Premiéra Balady byla v půli ledna 2000 a jen do konce roku se hrálo na padesát repríz, nakonec jich za osm let bylo na dvě stě. Mé pozdní manželství s profesionálním divadlem trvalo od listopadu 1999 až do dubna 2011, do derniéry Maškarády. Zažil jsem si profesionální zkoušení, život s profesionálním divadlem, se spoustou zájezdů, také do ciziny, i do Paříže. Mohl jsem vnímat profesionální provoz zevnitř, celý ten permanentní fascinující organismus, který se podobá životu na nádraží – i tady musí být přesný harmonogram, aby se vlaky nesrazily, ale v divadle nelze počkat. Jdete z jeviště, unaveni se nadechnete jednou navíc, jenže zatím běží scéna, kterou nesmíte prošvihnout. U ochotníků se to tolik nebere. Jenže amatérské divadlo mi bylo životem. Ostatně: víš, jak se pozná amatérský režisér? Že před premiérou v sobotu odpoledne jde po náměstí a nese na zádech divan – všechno si totiž musí udělat sám.

Divadlo mi poskytlo životní poznání, že musí být dokonale vyladěným mechanismem. Co na tom, že představení je dílem okamžiku a sotva se zatáhne opona, je pryč. Zůstává ale v lidech okolo divadla, a nejen v hercích a režisérech, i v divácích, kterým dopřává jedinečný svátek sounáležitosti.

*Lenka Jaklová,
publicistka*

Divadlo Exil: Mravnost nade vše! Alexandr Gregar uprostřed (foto Divadlo Exil)

Alexandr Gregar (*1943)

V roce 1966 absolvoval Pedagogickou fakultu v Hradci Králové, po roce 1968 pracoval 17 let v propagaci průmyslového podniku, neboť se nesměl věnovat ani učitelství, ani práci v kultuře, teprve od konce 80. let mohl vést podnikový kulturní klub. Od mládí se věnoval amatérskému divadlu; divadelním školením prošel na konci 70. let na Lidové konzervatoři Východočeského kraje u prof. Jana Císaře a prof. Františka Štěpánka, pedagogů dramaturgie a režie pražské DAMU. Manažerské vzdělání získal po roce 1990 v kurzech Goethe Institutu a Divadelního ústavu. Po několikaletém působení na orlickoústeckém okresním a městském úřadu vedl v letech 1995–2005 odbor kultury a cestovního ruchu Magistrátu města Hradec Králové, deset let byl ředitelem Open Air programu při festivalu Divadlo evropských regionů. Od roku 1997 přednáší kulturní management na Univerzitě Hradec Králové, od roku 2007 i na Katedře teorie a kritiky pražské DAMU. Během své dlouholeté amatérské divadelní praxe se mnohokrát zúčastnil se svými inscenacemi národních přehlídek (Jiráskův Hronov, Šrámkův Písek, Dětská scéna) i řady festivalů v zahraničí (Belgie, Litva, Rakousko, Slovensko). Patří mezi zakladatele Volného sdružení východočeských divadelníků, od roku 2000 je jeho předsedou a šéfredaktorem bulletinu Divadelní hromada. Připravil i několik zájmových publikací VSVD (Císařova jarmárka, 2006; Kale a kyselo, 2007; Panáčkové, 2009; Divadlo mého života, 2014; Hrál jsem v Národáku, 2014), podílel se také na vzniku řady publikací o Hradci Králové a na Encyklopedii Hradce Králové (2009). V letech 2006–2012 absolvoval doktorská studia oboru Scénická tvorba a teorie scénické tvorby na pražské DAMU, jeho disertační práce vyšla pod názvem Město a (jeho) divadlo v roce 2013 v pražském nakladatelství Kant.

Divadelní Piknik Volyně 2016 – postupové přehlídky

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Praha – POPAD
19.–21. února 2016
Přihlášky: do 10. 1. 2016
Pořadatel: Amatérská divadelní asociace
Kontakt: ADA, Závěská 871/2, Poštovní schránka 26, 102 00 Praha 10 – Hostivař,
tel.: 603 775 984, e-mail: ada.divadlo@centrum.cz

Praha – Divadelní tříska
Termín bude upřesněn (březen 2016).
Přihlášky: do 15. 1. 2016
Pořadatel: DIVADLO (bez záruky) PRAHA
Kontakt: David Slížek, V Zeleném údolí 1304/15, 148 00 Praha 4 – Kunratice,
tel.: 739 542 720, 775 508 654,
e-mail: divadlo@bezzaruky.cz, www.bezzaruky.cz

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Rakovník – Wintrův Rakovník
16.–19. března 2016
Přihlášky: do 11. 1. 2016
Pořadatel: Kulturní centrum Rakovník
Kontakt: Kulturní centrum Rakovník, Alena Mutinská, Na Sekyře 2377, 269 01 Rakovník,
tel.: 313 512 733, 775 667 552,
e-mail: dramaturgie@kulturnicentrum.cz, www.kulturnicentrum.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Dačice – Dačické kejklování
4.–6. března 2016
Přihlášky: 10. 1. 2016
Pořadatel: Městské kulturní středisko Dačice
Kontakt: MěKS, Naděžda Mastná, Palackého náměstí 4/I, 380 01 Dačice,
tel.: 384 401 279 nebo 384 401 278,
e-mail: meks@dacice.cz

PLZEŇSKÝ KRAJ

Horažďovice
10.–12. března 2016
Přihlášky: do 22. 1. 2016

Pořadatel: Západočeská oblast SČDO
Kontakt: Hana Šíková, Habrmannova 41, 326 00 Plzeň,
tel.: 605 200 065, e-mail: hana.sikova@atlas.cz

ÚSTECKÝ KRAJ

Most – Přemostění
30. března–4. dubna 2016
Přihlášky: do 15. 1. 2016
Pořadatel: Pavel Skála
Kontakt: Pavel Skála, Školní 21, 434 01 Most,
tel.: 774 162 298, e-mail: pavel.skala@premosteni.eu, www.premosteni.eu

Děčín – Děčínská brána
18.–20. března 2016
Přihlášky: do 31. 12. 2015
Pořadatel: SČDO, Oblast České středohoří
Kontakt: Pavel Panenka, ul. 17. listopadu 523/2, 405 01 Děčín,
tel.: 603 493 760, e-mail: pa.panenka@seznam.cz, www.dcb.estranky.cz

Louny – Lounské divadlení
4.–6. března 2016
Přihlášky: do 31. 1. 2016
Pořadatel: Vrchlického divadlo Louny
Kontakt: Vrchlického divadlo, Vladimír Drápal, Milena Syrovátková, Osvoboditelů 411, 440 01 Louny,
tel.: 415 652 543, e-mail: propagace@divadlolouny.cz

LIBERECKÝ KRAJ

Lomnice nad Popelkou
3.–6. března 2016
Přihlášky: do 31. 12. 2015
Pořadatel: DS J. K. Tyl, Lomnice nad Popelkou
Kontakt: Ladislav Novák, Sportovců 748, 512 51 Lomnice nad Popelkou,
tel.: 733 767 202, 605 065 038 (Petr Sáděk),
e-mail: dstlomnice@centrum.cz

Turnov – Modrý kocour
25.–28. února 2016
Přihlášky: do 31. 12. 2015

Pořadatel: Turnovská Bohéma, Náměstí Českého ráje 5, 511 01 Turnov,
Kontakt: Petr Haken (dramaturg festivalu, přihlášky),
tel.: 606 504 008, e-mail: petr.haken.turnov@gmail.com, Mario Kubaš (ředitel festivalu),
tel.: 777 221 725, e-mail: mario.kubas@centrum.cz

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Červený Kostelec
24.–28. února 2016
Přihlášky: do 30. 10. 2015
Pořadatel: Impuls Hradec Králové, centrum podpory uměleckých aktivit
Kontakt: IMPULS, Naďa Gregarová, Brněnská 375, 500 12 Hradec Králové,
tel.: 773 133 743, e-mail: divadlo@impulshk.cz, www.impulshk.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Ústí nad Orlicí – Orlická maska
10.–13. března 2016
Přihlášky: do 15. 1. 2016
Pořadatel: Malá scéna Ústí nad Orlicí, DS Vicena
Ústí nad Orlicí
Kontakt: Malá scéna, Lenka Janyšová, Pod Lesem 263, 562 03 Ústí nad Orlicí,
tel. 608 752 608, e-mail: msuo@seznam.cz, www.msuo.cz

KRAJ VYSOČINA

Třešť – Třešťské divadelní jaro
3.–11. března 2016
Přihlášky: do 31. 12. 2015
Pořadatel: Město Třešť
Kontakt: Vladimíra Páralová, Kulturní dům Třešť, Fialková 1, 589 01 Třešť,
tel.: 567 224 561, 725 124 974,
e-mail: kulturnidum@trest.cz

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Hodonín – Hobbli
22.–26. února 2016
Přihlášky: do 30. 1. 2016

Pořádá: Dům kultury Hodonín, p. o., KPU v ČR
Kontakt: Dům kultury Hodonín, Marcel Římák, Horní Valy 3747/6, 695 01 Hodonín,
tel.: 518 309 410, e-mail: rimak@dkhodonin.cz, www.dkhodonin.eu

OLOMOUCKÝ KRAJ

Kojetín – Divadelní Kojetín
16.–19. března 2016
Přihlášky: do 31. 1. 2016
Pořadatel: Městské kulturní středisko Kojetín
Kontakt: MěKS Kojetín, Hana Svačinová, nám. Republiky 1033, 752 01 Kojetín
tel.: 581 762 046, 774 001 405, e-mail: reditelka@meks.kojetin.cz, www.mekskojetin.cz

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Ostrava – Ostravské buchary
23.–27. března 2016
Přihlášky: do 15. 1. 2016
Pořadatel: Divadlo Devítka
Kontakt: Petr Rada, Divadlo Devítka, radniční 574/52, 715 00 Ostrava-Michálkovice
tel.: 603 434 550, e-mail: buchary@centrum.cz, www.buchary.cz

ZLÍNSKÝ KRAJ

Slavičín – Valašské křoví
9.–13. března 2016
Přihlášky: do 15. 1. 2016
Pořadatel: Divadlo SemtamFór Slavičín
Kontakt: Jan Julínek, Květná 424, 763 21 Slavičín,
tel.: 603 113 222, e-mail: produkce2@semtamfor.cz, www.semtamfor.cz

Vsetín – Divadelní Vsetín
17.–19. března 2016
Přihlášky: do 15. 1. 2016
Pořadatel: Divadlo v Lidovém domě Vsetín
Kontakt: Divadlo v Lidovém domě, Pavel Rejman, Mostecká 326, 755 01 Vsetín,
tel.: 732 765 463, e-mail: pavelrejman@centrum.cz, www.divadlovsetin.cz

0 prostupnosti přehlídek aneb Jak vypadá ideální inscenace

Moje letošní cesta po celostátních přehlídkách začala na konci května Šrámkovým Pískem. Následovaly Dětská scéna a Mladá scéna, třetí den po jejím skončení už jsem byl v Chrudimi. Proč o tom píšu.

Jak se dalo čekat, na Šrámkově Písku jsem potkával především alternativní divadelníky, na Dětské scéně děti, na Mladé scéně středoškoláky a vysokoškoláky a na Loutkářské Chrudimi... Samozřejmě plno dospělých loutkářů, ale kromě nich... zase spoustu dětí. A nemyslím teď ty, které tady přes týden „žijí“ v zátočinách mlýnského náhonu a v parku za divadlem. Mám na mysli všechny ty děti vyskytující se tak hojně na chrudimských jevištích. Jako organizátora celostátní přehlídky dětského divadla mě snad nikdo nemůže podezírat z toho, že bych měl něco proti divadlu hraného dětmi.

Přiznám se ale, že mě dětské soubory v kontextu amatérského loutkářství dlouhou dobu znepokojovaly. Když jsem před lety začal do Chrudimi pravidelně jezdit, zaregistroval jsem dětské loutkářské soubory, které v síti postupových kol dětského divadla skončily kdesi na úrovni okresního kola, zároveň se přitom snadno probíjely až na celostátní loutkářskou přehlídku. Mrzely mě ale také dětské soubory, jejichž inscenace by byly pro Dětskou scénu obohacením, na její postupová kola se ale nepřihlášily. V průběhu let se situace výrazně zlepšila díky soustavné péči o odbornost porotců krajských loutkářských přehlídek, navíc jsem poznal, jak významné místo patří v mozaice českého loutkářství právě dětským souborům. Přesto se mi dodnes tu a tam stane, že mě napadne, jestli by dětské soubory přece jen neměly být povinně „přefiltrovány“ postupovými koly přehlídky dětského divadla, tj. posouzeny lektory s pedagogickou zkušeností.

V posledních letech v Artamě často diskutujeme právě o prostupnosti mezi divadelními přehlídkami. Dětské soubory se hlásí na Dětskou scénu, stačí ale použít loutku nebo aspoň masku či prvky stínohry a mohou se přihlásit i na Loutkářskou Chrudim. Více možností ale prakticky nemají. Středoškoláci jsou na tom líp, kromě Mladé scény mohou také zvolit loutkářskou přehlídku, přijme je ale i Šrámkův Písek, Wolkrův Prostějov, Popelka Rakovník (tedy přehlídka činoherního divadla pro děti a mládež) nebo Otevřeno Kolín (přehlídka pantomimy a pohybového divadla). Neoblomný zůstává jen Divadelní piknik Volyně (přehlídka činoherního a hudebního divadla), který podle propozic nelze s žádnou jinou přehlídkou kombinovat. Dospělí loutkáři hrající pro děti se mohou hlásit kromě Chrudimi právě na Popelku, když si trochu zaexperimentují, mohou zkusit i Šrámkův Písek, pracují-li s literárním textem, mohou přibrat i Wolkrův Prostějov. Tak bychom mohli pokračovat dál. Některé soubory lze podezírat z toho, že volí kombinace přehlídek s vypočítavostí, často je ale jasné, že by byla škoda, kdyby opravdu vynikající inscenaci neviděli diváci tam i tam. Platilo to kdysi o inscenaci souboru Jany Štrbové z Děčína O líné a lakomém, která postupně slavila oprávněné úspěchy na Dětské scéně, v následujícím roce pak na Mladé scéně a Loutkářské Chrudimi.

Jak by tedy mohl vypadat návod na ideální inscenaci? Pracujte se souborem dětí/mládeže ve věku patnácti let. Jako základ využijte literární text, ideálně poezii, pracujte s kombinací slova a pohybu. Přidejte loutku a všechno to okořeňte zřetelně alternativními prvky (např. nahota, násilí, krev...). Samozřejmě uveďte, že je inscenace určena dětem a mládeži.

V tu chvíli máte na všechny přehlídky (kromě té činoherní) dveře otevřené. Zkusit by to ale mohl také plzeňský soubor Geld und Money s Kachničkami ošidori. Je to jasný experiment, navíc výrazně poetický. A kdyby si protagonisté na konci nesundali koše z hlavy, možná by se jim podařilo oklamat i poroty přehlídek dětského či mladého divadla.

Jakub Hulák

Stalo se na Bucharech

V kulturním domě v Ostravě-Michálkovicích, hned vedle dolu Michal, se letos poprvé divadelnilo. Buchary se přesunuly na konci března do svého nového působiště. Pořadatelský soubor Divadlo Devítka se velmi ambiciózně snažil vytvořit přátelskou atmosféru, a také se jim to dařilo. Škoda jen, že si doposud zcela nezískali místní publikum, které by festival navštěvovalo v hojnějším počtu.

Na Bucharech na začátku udeřil soubor *KUKO Frýdek-Místek* hrou o ženách, které se rozhodly pro nezvyklé dobrodružství. Na stará kolena se roztoužily. V hořké komedii **Touha bez záruky** Silke Hasler (překlad Michal Kotrouš) se tři dámy věku vyššího, jež samy sebe označují jako dámy věku středního, rozhodnou, že změní své dosavadní vyprahlé a na sexuální zážitky skoupé životy a oblaží je dobrodružstvím, jež změní podzimy jejich životů a vytrhnou je z monotónního životního stylu. A tak se, zatímco poskakují na fitness balonech a drží se úpěnlivě tykadélek ve tvaru mužského přirození, rozhodnou k odvážnému marketinkovému tahu – vyplní díru na trhu a rozjedou nevěšteinec starších a pokročilých, v němž se ony tři ujmou hlavních rolí. Lechtivé téma, humor na hraně lascivnosti a prvoplánovosti, ale také nesmírně sympatická energie oněch dam, to je základní charakteristika inscenace.

Hra je spíše rozvitou anekdotou o nenaplněném stáří a osamělosti, je triem Jana Pališková, Jarmila Lipková, Ludmila Deutscherová hrána trochu jako televazieté, jako vtipné skeče v komunikaci s divákem, postavy sice nedrží pevné kontury po celou dobu příběhu, místy je jednání statické, mnohdy se plně nevyužije možností, které nové a nové situace, do níž se postavy dostávají, nabízejí. Energie dam nakonec rozhodne, že odpouštíme i lascivnosti textu. Zůstává spíše příjemný dojem z toho, jak dámy lechtivé téma berou za své, s nadhledem a hravě.

Téma stáří dominovalo i další inscenaci. *ŠAMU Štítina* sáhla po hře Jaromíra Břehového **Zátiší s loutnou**. V obýváku pražské vilky bydlí tři stárnoucí dámy, svou samotou mají tak trochu upomínat na Čechovovy Tři sestry. Společně s nimi posluhovačka – volyňská Češka, která v českých krajích hledá životní štěstí. Nudu a stereotypnost jejich maloměstských životů naruší nečekané dědictví v podobě vzácného obrazu Emila Filly Zátiší s loutnou. Jenže – na obraz si začne dělat zálsuk dcera jedné z nich a exekutor. Od toho okamžiku se hra promění v situačně konverzační komedii – sledujeme zápletku se skrýváním obrazu, nabýváním a opětovným pozbýváním majetku. Režie Václava Bendy je realistická jak ve scénografii, tak kostýmech.

Ve vedení herců usiluje o přirozený, civilní herecký výraz. Inscenace je v základním nastavení postav poměrně herecky zdařilá, každá ze sester má poněkud odlišné základní nastavení svého temperamentu a charakteru. Ze snahy o civilní herecký projev však někdy vážne temporytmus, režisérovi se nedaří zcela zdramatizovat situace, jako by všechny měly stejnou důležitost v příběhu, výraznější dramatické zvraty s postavami vlastně nepohnou, aby změnily emoci a nasazení. Přesto jde o inscenaci herecky i režijně mnohem propracovanější než Záruka touhy.

Po tématech stáří byla k vidění inscenace o divadelních manýrách, žabomyších válkách, složitosti a komplikovanosti vzniku současné hry v malém oblastním divadle. Dělat divadlo o divadle je vždy risk. Hrát si na to, že hrajeme. Karvinští to ovšem zvládají velmi přesvědčivě.

Inscenace poměrně známé a oblíbené hry Bengta Ahlforse **Divadelní komedie** v nastudování *Divadelního souboru KVAS Karviná* staví na hereckých výkonech, je velice poctivou ukázkou tzv. interpretačního divadla, při němž je režisérská práce Lucie Rácové jakoby záměrně upozaděna, aby vynikl přirozený život postav hry. Přitom však právě důsledné režijní vedení herců stojí za autenticitou hereckých projevů, jejich nepatetickým projevem, který vede diváka k tomu, že se s příběhem postav zcela ztotožňuje.

Ahlfors ve své hře analyzuje problémy, s nimiž se setkává malé oblastní divadlo, které se zmítá mezi ambicemi uvádět nové hry a nutností vycházet vstříc svému „divákovi a zejména provozovateli, jenž vyhrožuje zavřením divadla“. Ahlforsova dobře napsaná hra není takzvanou komediální situační žánrovkou, zachycuje všední život souboru při zkoušení nové hry, postupně rozkrývá vzájemné vztahy mezi členy souboru i to, co způsobí hostování umělkyně z velkého města se vztahy uvnitř souboru. Je náročná zejména na autenticitu hereckého projevu, aby komičnost postav vyplývala ze situací, do nichž se dostávají, aby nesklouzávali k laciné šarži, jíž by udělali herci z postav zplošťující figurky. Herci zbytečně nepsychologizují své jednání, díky tomu si hra uchovává i svěžest komedie, drží si jemnou nadsázku v postavách.

V inscenaci při ostravské repríze na festivalu Ostravské buchary vynikali svými hereckými výkony zejména Roman Tomoszek v roli inspicienta Oskara, Zuzana Janků v roli Paní Janssonové, Martina Orgoníková v roli herečky Lotty, Ivana Žídková v roli režisérky Matyldy. Ačkoliv nejsou všechny výkony vyrovnané, jako celek působí komplexním dojmem.

Zdánlivě nenápadná inscenace je ukázkou důsledné práce amatérského režiséra na hereckém projevu amatérských herců.

DS Enthemor Frýdek-Místek hrál doposud anglicky, protože jeho autorskou osobností je domestikovaný Američan Darren Baker. Do tzv. východního bloku se dostal na přelomu 80. a 90. let a nyní se rozhodl využít ve své satirické komedii **Nohař** svého nadhledu a odstupu, který jako Američan získal. Nohař je variací na Gogolova Revizora. Do jakési nejmenované československé nemocnice má přijet významný americký lékař Carter, který ovšem léčí komunistické špičky východoněmeckých soudruhů. Tento emigrant ze země svobody je hýčkaný úkaz, a přestože jeho aprobece je poněkud podivná, je nohařem, jeho příjezd vyvolá potřebu se na amerického soudružského doktora náležitě připravit. Seženou se banány, jenže umělé, whiskey se namíchá z jódu, zkrátka bizarní a absurdní podivnosti spjaté s přetvářkou minulého režimu se na ředitelství nemocnice kupí, až to někdy připomíná vedle Revizora také Havlovy hry. Pointa celého příběhu? Onen bláznivý doktor je uprchlec z opavského blázince. Ale kdo je tady vlastně větší blázen?

Presvědčivý výkon podala zejména Olga Macháčová v roli paní ředitelové, která představuje typ silně angažované straničky. Soubor využívá znalost angličtiny, ta je zakomponována do hry tak, že místy dominuje nad samotným dějem a stává se malým kurzem angličtiny.

Enthemor přivezl bezesporu velmi atraktivní původní hru a Daren Bakker byl za ni oceněn. Škoda, že jako celek zejména kvůli nedotažené herecké práci a režii zůstali v půli cesty.

Soubor Boban Bohumín se dlouhodobě zaměřuje na hudební divadlo. Není divu, že přivezl hudební frašku, tentokrát hru Vlastimila Pešky **Paroháči**. Peškův text je typickou dynamickou komediální kompilací několika Molièrových her. Ještě více než u Molièra však využívá principů lidového divadla a komedie dell'arte, takže zdůrazňuje pointování gagů, skečů a lazzi. Boban se snaží tyto komediální principy dodržet, herci hrají s nasazením, ale to nestačí, situace ani gagy nejsou bohužel vždy patřičně vystavěné, do noty jim nehrál ani stísněný prostor kulturního domu, který proměňoval mizanscény v jakýsi bezbřehý chaos.

Nejsilnější stránkou inscenace se tak stává pěvecká složka, a to i přesto, že není vždy zcela po duchu komediálního žánru. Přece jen se jedná o autorské hudební dílo, které má jinou atmosféru než hudba Vlastimila Pešky.

Bílé divadlo Ostrava se zamilovalo do **Sidonie** Nádherné. Herci Bílého divadla si něco přečtou, o něco zavadí, něco prožijí, a jakmile se tím nadchnou, hledají prostředky, jak se k tomu vyjádřit. Nyní narazili na hraběnkou Sidonii Nádhernou. A to, že se na jejím osudu tak nějak zračí dějiny Evropy a dějin národa. Muži obklopující svou múzu, muži připravující rituální loučení s múzou, muži jako metaři a uklízeči, muži, kteří pro svou múzu připravili poslední koncert, který navodí atmosféru starých zámeckých časů. Po červeném koberci, jen pro ni připraveném, sestoupí Sidonie, dole na sebe vezme oděv zahradnice, přírodou obklopená nasává, zušlechťuje, aby se pak navrátila do role hraběnky. Sama pak pohřební rituál s vlastní urnou sleduje, jako by zmrtvýchvstala, znovu oživená mohla pohlédnout na svou vlastní cestu, až k okamžiku, kdy se její vlastní popel zpět do Vrchotových Janovic navráť.

Bílé divadlo ve spojení s Vladimírem Machkem hledá a zkoumá možnosti jevištní básně. Metaforicky mnohovýznamové, v níž slova mají formu jen jakéhosi tajemného kompasu, jímž chtějí navést diváka k tomu, jak obraz zamýšleli. Chtějí, aby konkrétní obraz posledního loučení se Sidonií, ukládání její urny na zámek ve Vrchotových Janovicích, byl zároveň obrazem duchovním. Navrácení řádu v chaosu.

Metafora v divadle je věc dráždivá, lákavá. Bílé divadlo zkoumá její možnosti. Někdy je nepřesná. Někdy je Bílým divadlem trochu odfláklá, básníci jeviště nepoužili důsledně divadelního znaku. Možná proto diváci zmatení nevědí, že je konec, že zmetání a očista mužů-metařů sice nikdy nekončí, protože je to úkol věčný, ale my víme, jejich úkol pochopíme a tam zatleskáme jejich úsilí. Buď důsledné samo k sobě, divadlo bílé, okvětní lístky dojmavého a působivého obrazu bude divák společně s tebou hltavěji sklízet!

Je sympatické, že *Divadlo z Panelaku* se nebojí současných her. A sáhlo odvážně po hře Michala Jakla **Tlačítko**, která má velmi atraktivní základní situaci: co by se stalo, kdyby se lidem dostalo do rukou tlačítko, díky němuž by bylo možné zničit celý svět. Muž v depresích a úzkostech z vlastního života

a ze světa takový bláznivý nápad má. A shodou okolností a náhod, co se nestane, jedna z postav si takové tlačítko zakoupí za pakatel v obchodním domě. Komédie. Trochu sci-fi, trochu realistická, trochu absurdní. Každopádně pěkná příležitost pro čtyři silné herecké výkony.

Divadlo z Panelaku má poměrně dobré mladé herce, schopné hrát velmi civilně, autenticky. Ovšem: chtělo se nám zmáčknout tlačítko a posunout děj, nebo zadat rychlost o třetinu rychlejší. Ovšem: jako by spálili obrovské množství energie na to, aby komickou hru o depresi a cestách úniku z ní odehráli střídavě. Jenže: bez škrťů v textu jevila se hra Michala Jakla jako nedramatická, o tlačítku, jehož použití může vyvolat zničení světa, se spíše nevzrušeně hovoří. Škoda. Soubor je to velmi otevřený, ví, že práce premiérou nekončí. To je na něm sympatické. Je připraven škrtat, měnit, proměňovat, dynamizovat.

Možná, že jejich příští uvedení hry o depresi trpícím Kamilovi, jeho eroticky neukojené přítelkyni Evě, zakomplexovanému terapeutovi Miloši Čížkovi, který by sám potřeboval terapeuta, a služné prostitutce Veroně dozná takových změn, že ji budou moci herci z paneláku zahrát v úplně nové premiéře.

A co **Charleyova teta** Brandona Thomase v podání *1. Jarkovské divadelní společnosti*? Žánrová komedie, která už generace a generace baví, je udělaná se vkusem, hravostí, nápaditostí. Čistotou zvládnutého stylu komedie předčila na přehlídce i autorské pokusy. Ačkoliv je jarkovská Charleyovka místy nemístně říznutá „ostravštinou“ (krácení hlásek u jinak velmi zábavného hlavního představitele Babbse Davida Michálka), nepostrádá svěžest, poměrně vyrovnané herecké výkony, vkusnou, nenápadnou, funkční scénografii.

Příběh studentů Jacka a Charleyho, kteří chtějí využít příjezdu tetičky z Brazílie ke sblížení se svými „láskami“ Kitty a Amy a kteří jsou donuceni k tomu, aby tetičku sehrál jejich přítel Babbs, je hrán se správnou mírou naivity, kterou Charleyova teta vyžaduje. Jde o příklad spíše interpretační režie, ač v závěrečné písni, happyendu, podpoří režisér v tom dobrém slova „sousedskost“ amatérského divadla, že tato salónní anglická hra je spíše příležitostí nořiti se s laskavým nadhledem do světa puritánsky přepjaté britské morálky, ačkoli se to ne všem daří se stejnou grácií a noblesou.

Buchary v neděli uzavřely **Kočárky** souboru *DIOS Propadlo z Václavovic*. Kočárky jsou sympatickým autorským počinem Stanislava Koláře, jenž si ve scénkách dělá legraci z havířů, kteří v kočárkách pašují uhlí, ve druhém skeči koukají matky do kočárku, v němž dřímá náš první dělnický prezident Kléma Gottwaldů, a ve třetím se setká Polednice s Klekáncí v panelákovém ostravském bytě jedné rodinky s uřvaným děckem. Vtipné, promyšlené a inteligentní základní situace skečů bohužel naprosto padají vniče kvůli nedozkoušenosti, nevypointovanosti a jistě zastydle vyplašenosti hereckých výkonů. Propadlo prostě nepropadlo autorsky, ale herecky. Trochu více než více drzosti divadla malých forem, osobitosti, rozvernosti, nevázanosti by tomu prospělo. Škoda, protože sepětí souboru s autorem je velmi sympatické.

Jak vidno, i na této přehlídce vedle sebe stály klasická a autorská divadla současné texty vedle klasiky. Přestože je mi sympatická snaha o hledání současných textů a autorů, díky herecké vytříbenosti nakonec na přehlídce dominovaly inscenace osvědčených textů, jakými jsou Divadelní komedie a Charleyova teta. Rád bych, kdyby autorská divadla dokázala věnovat větší úsilí i herecké a režijní stránce svých inscenací, protože teprve pak mohou z Bucharů zabouchat na vrata národních přehlídek.

Vladimír Fekar

Dačické kejklování 2015 aneb Převenclováno

Letošní Dačické kejklování, jihočeská přehlídka amatérských činoherních divadelních souborů usilujících o postup na národní přehlídku *Piknik Volyně 2015*, měla v programu osm představení. Původně jich mělo být devět, pro nemoc bylo jedno zrušeno. Žánrově šlo o komedii, kterých tak zůstalo z celkového počtu šest. Zbývajících dvě představení nabídlá absurdní drama a podle inscenátorů, kteří sami v programu určili žánr, také alegorické drama.

Celek komedií tvořily Marc Camolletti: **DVA NA KANAPI** v provedení souboru *Divadlo STODOLA Jiříkovi- ce*, Michaela Doležalová, Roman Vencel: **S HLAVOU V OBLACÍCH** v podání *Divadelního souboru AMADIS Brno*, Pavel Němec: **DOBA KAMENNÁ**, kterou přivezl *Bechyňský divadelní spolek Lužnice*, Mirko Stieber: **BLÁHA A VRCHLICKÁ** v nastudování *Divadla Spomal Malenice*, Michaela Doležalová, Roman Vencel: **KDYŽ SE ZHASNE**, kterýžto titul si vybral *DS Prácheňská scéna v Písku*, a **DOVOLENÁ PO ČESKU**, další předloha z pera Romana Vencla, tentokrát v podání *Scény mladých při DS Čelakovský Strakonice*.

Celek doplnily inscenace absurdního dramatu **VŮNĚ TŘEŠŇOVÝCH KVĚTŮ** autorské dvojice Pavel Trtílek a Jan Krupa v podání *Divadelního souboru TÁBOR* a alegorické drama (definice inscenačního týmu) **MALÝ PRINCE** de Saint-Exupéryho, k jehož jevištnímu zpracování se odhodlal *DS J. K. Tyl České Budějovice*.

Jak se publikum mohlo přesvědčit, zejména na ochotnických jevištích velmi často uváděné tituly z autorské díly Doležalová/Vencel mají velmi různou kvalitu textu, převážně však, až na jejich nejvydařenější komedii **Když se zhasne**, bohužel velmi nízkou. A to nic proti žánru tzv. lehké, nebo jak se v České republice vžilo, bulvární komedie. Tento divadelní žánr má plné oprávnění k existenci, ostatně otcové francouzské frašky Georges Feydeau a Eugene Labiche převážně nepsali nic jiného. Jejich následovníci však bohužel, Doležalovou a Vencla nevyjímaje, neoplývají takovými schopnostmi k sepsání komedií postavených s pomocí inteligentního humoru na přehledném příběhu, a tak je publikum stále častěji zavalováno snůškou rádoby veselých hlášek bez jakéhokoliv vztahu k obsahu či ději. Důkazem pro toto tvrzení je konfrontace titulů *Když se zhasne*, *S hlavou v oblacích* a *Dovolená po česku*, ke kterým díky „prevenclování“ letošní dačické přehlídky došlo. S výjimkou titulu **Když se zhasne**, ve kterém se autoři nepokrytě hlásí k inspiraci z díla Woodyho Allena *Central Park West*, šlo o kusy, na které je možno bez lítosti použít termín užívaný při popisu středních problémů.

Velmi cenným dramaturgickým počinem je snaha *Divadelního souboru Tábor* přinést na ochotnické jeviště titul z pera Pavla Trtílka a jeho existenciální drama **Vůně třešňových květů**, napsané ve spolupráci s Janem Krupou. Tato brněnská autorská dvojice se zatím ke škodě českého divadla nezaslouženě pohybuje na okraji zájmů inscenátorů jak amatérských, tak profesionálních. A byť si táborští ochotníci úplně neporadili s nároky na scénování ne zcela jednoduché předlohy (největší rezervy byly ve výkladu jednotlivých postav a v hledání poselství hry), bylo jejich představení zajímavé a přineslo velmi cenný podklad pro následnou debatu.

Stejně tak zajímavý byl výsledek snahy přenést na jeviště proslaveného **Malého prince**. Inscenace *DS J. K. Tyl* opět potvrdila zjištění, ke kterému nakonec dospěla většina inscenátorů tohoto titulu: bez vyjádření osobního vztahu k předloze je pokus o převyprávění celého tohoto Exupéryho díla předem odsouzen k nezdaru, neboť autor v předloze pracuje s vnitřní fantazií a obrazností a konkretizace na jevišti tuto hlavní rovinu logicky ničí. Přesto však, jak sami členové souboru potvrdili, pouhé setkání s tímto dílem a proces nastudování pro jeviště přináší hodnoty, které nelze opomenout, stejně tak jako všechny následné debaty o kvalitě a možnostech těchto inscenací. A proto bude jen dobře, když snahy o jevištní zpracování *Malého prince* nikdy (doufejme) neutichnou.

Vrcholem přehlídky se tak stala komedie Mirko Stieberta **Bláha a Vrchlická**. A soubor *Spomal Malenice*, který ji přivezl, byl zároveň velkým a milým překvapením. Inteligentní text s příběhem založeným na vstupní absurdní situaci, protkaný řadou vtipných a originálních slovních i situačních gagů, dal možnost k projevu bohaté škály hereckých prostředků. Tu šanci si oba představitelé dvojice na jevišti nenechali ujít. Porota pracující ve složení Pavlína Schejbalová, Milan Schejbal a Ladislav Vrchovský tak mohla udělit cenu Elišce Houzimové za herecký výkon v roli Vrchlické, cenu Jaroslavu Lukešovi za herecký výkon v roli Bláhy a cenu souboru *Divadlo SPOMAL Malenice* za inscenaci hry *Bláha a Vrchlická* s nominací do programu letošní národní přehlídky *Piknik Volyně*.

Ladislav Vrchovský

DS Tábor: Vůně třešňových květů, autoři Pavel Trtílek a Jan Krupa (foto Facebook spolku)

Jak jsem proběhl Děčínskou bránou

Dvacátý třetí ročník Děčínské brány proběhl v děčínském divadle jako vždy poslední březnový víkend. Nabídl šest soutěžních představení z šesti měst: Děčín, Česká Kamenice, Rumburk, Litoměřice, Bílina a Klapý. To vše během dvaceti sedmi hodin včetně pění a kuropění, takže není od věci přirovnat letošní Bránu k běžeckému závodu.

Start byl nadějný. Domácí soubor *DS Karel Čapek Děčín* totiž prošel okysličovací lázní, a i když nově složená sestava nemá ještě dostatečně natrénováno, byl to přesvědčivý výkon. Jana Stejskalová, původem především scénografka, si pro svou režii vybrala současný text mladé, česko-chilské dramatičky Anny Saavedry (**Kuřačky a spasitelky**), což je novodobá hříčka na téma „Tři sestry tady a teď“. Zatímco Čechov psal vlastně tragédie a říkal jim komedie, tohle je komedie, kterou lze nazvat tragédií. Otázkou však zůstává, zda text přece jen neslibuje víc, než co ve výsledku nabízí.

Hra je skvěle obsazena co do typu. To se málokdy vidí. Scéna je jednoduchá, nápaditá, funkční. Oceňuji i velmi důslednou práci s rytmem – v tomto případě prostě nepadá řemen, děčínská svůj závod běží jako zkušený mazák a vůbec mě nepřekvapilo, že tato inscenace získala Cenu diváka. Přesto je nutné konstatovat, že občas narazí do překážky (dané textem) a někdy ani není jasné, v jaké dráze běží.

Nejvíc by mi přišlo pomohlo pošetřit někdy síly a nechat se nést spodním proudem (nikoli Golským, ale Čechovovým). Ten by totiž umožnil pochopit některé psychologické zvraty. Například u proměny Olgy, ale bohužel i v samotném konci, kdy není úplně jasné, jestli je to happy end, nebo pokračování našeho životního marasmu bez konce a s po(d)vědomým pocitem „žít se musí“.

Broukoocoovo kamdivadlo z České Kamenice převzalo štafetový kolík úspěšně – uvedlo absurdní grotesku **Letní den** Slawomira Mrożka. První den v Děčíně byl prostě dnem ztroskotanců, outsiderů, v tomto případě Zdara a Nezdara, které spojí touha po sebevraždě a zároveň touha být tím druhým. Z pravé existenciální nudy je vytrhne až Dáma, možná spíš boj o tuto Dámu, podobně jako je tomu v nádherném románu Alberta Moravie Nuda. Anna Zemanová tuto dámu obdařila přesně tou dávkou neuchopitelnosti, kterou si tato role žádá. Bohužel – svým výkonem předčila oba pány, což je pro tuto modelovou, takřka minimalistickou hru zrádné. Absurdnímu divadlu totiž zpravidla sice pomáhá insitní herecký výkon, ale ono je neherectví a neherectví. Nicméně režisérovi Pavlu Česarovi patří úcta za dramaturgické uvažování, které, jak známo, bývá často slabým místem českého amatérského divadla.

DS Hraničář Rumburk přivezl z výběžku Wildeovu komedii **Jak je důležité mítí Filipa**. S převážně mladým obsazením – tu stále bohatší líheň mladých pulců lze rumburským jen závidět. Tato inscenace je cenná především pokorným a takřka přesným přístupem co do stylu, takže z výsledného tvaru Mistr vykukuje se svým typicky sarkastickým úsměvem na tváři. Efektivní, nikoli efektní scéna Radima Purcharta výslednému tvaru a vlastně i rytmu také pomohla.

A pak nastala krize. Až mě v boku píchalo.

Setkání s Čechovem v podání souboru *Li-Di Litoměřice* se inscenátorům rozpadlo pod rukama, *Bílinské divadelní minimum* zase přivezlo anglickou komedii **Obchodní záležitosti** v pro mě osobně poněkud nevкусném podání.

Po značném propadu, problémy s dechem a křečí duše, už nezbyvalo než doufat v zázrak, v tzv. druhý dech, který nám všem umožní jakýs takýs finiš.

Ladislav Valeš přivezl pod hlavičkou *Rádobýdivadla Klapý* dvacet dva herců. Jeho adaptace Bergmannova filmu *Lesní jahody* (uváděná pod názvem **...dlouhá cesta**) je totiž velké plátno, opus, road movie jednoho starce, který se snaží najít sám sebe.

Téma stárí je podle mne trefa do černého. Herecké výkony tradičně netradiční, vyrovnané, za zmínku přitom přece jen stojí dva z nich: Lenka Svobodová Šťastná hraje Marienne ukázněně, v přesném gestu, s tajemstvím, které přitažlivě poodhaluje, Jaromír Holfeuer to má v roli starého doktora Isaca Borga o poznání těžší. Od jisté fáze se totiž dostává do pozice pozorovatele okolního světa, mlčenlivého poutníka na své poslední cestě. To se pak člověk nemůže než opřít o své charisma, má-li nějaké. Jaromír Holfeuer v tomto smyslu stojí zcela zpříma.

Přesto lze říct, že je právě v tomto bodě tak trochu zakopaný pes. Přestože adaptace látku zhušťuje, nezapře své filmové podhoubí. Princip příběhu totiž zůstává stejný: nahlédnout okolní svět očima starého muže, který čím víc je svým okolím ctěn, tím více je introvertní. To hlavní se tedy odehrává uvnitř doktora Borga. V jeho hlavě. A mně v tu chvíli na některých místech prostě chybí pohled na detail jeho tváře. Najednou potřebuji jeho zasněné oči, jeho vrásky, úsměv, který je lehký jak vzpomínka na vůni vlasů jeho první lásky. A to divadlo neumůže. Režisér Valeš se snaží tuto emoci zdívatelnit působivými obrazy, k čemuž mu pomáhá výrazná, a přitom jednoduchá scéna Miroslava Krále, ale ne vždy se mu to daří. A pomalý tep srdce starce se tak někdy prolíná do rytmu inscenace jako takové, což je na divadle, nikoli ve filmu, paradoxně špatně.

To je ale jediný moment, nad kterým se lze u této působivé inscenace kriticky zamýšlet, a i to je okamžik, který je sám o sobě velmi inspirativní, proto se odborná porota rozhodla doporučit tuto inscenaci do programu celostátní přehlídky činoherního a hudebního divadla Piknik Volyně 2015.

Jsme v cíli, bránou jsme proběhli. Teď jde o to dobře se vydýchat, dát si ještě dvě kolečka na protažení a pak honem do vířivky dalších myšlenek. Jedině tak zvládneme další závody, které jsou před námi.

Petr Michálek

V Horažďovicích platilo, že méně je někdy více

Letos proběhla v Horažďovicích již 32. západočeská oblastní přehlídka činoherního a hudebního divadla. Kromě devíti soutěžních představení byla součástí programu i tři představení nesoutěžní. Přehlídka tak již tradičně svým programem naplnila celý jeden týden. Je milým zjištěním, že v Horažďovicích si již přehlídka „vychovala“ své diváky nejen ze západočeských amatérských souborů, ale také z řad místních a většina inscenací se tak hraje před téměř plným hledištěm.

Soutěžní představení by se dala již dle dramaturgické volby, ale také podle inscenačního přístupu rozdělit do dvou skupin. Na jedné straně byly zastoupeny velkovýpravné inscenace sázející na výpravnou scénu, jevištní efekty a velké obsazení. Na straně druhé pak byly komornější jevištní tvary, jejichž hlavní devízou byly herecké výkony a pečlivá stavba dramatických situací.

Typickým zástupcem první skupiny byla dramtizace bestselleru Kateřiny Tučkové **Žitkovské bohyně** v podání domácího souboru *Týjatr Horažďovice*. Dramatizaci tohoto dokumentárního románu napsal „na tělo“ souboru Karel Šťastný, jenž je zároveň režisérem inscenace. Počin je to jistě odvážný a chvályhodný, ale inscenace narazila na svou až dogmatickou věrnost literární předloze a na nerozhodnost mezi stylizovaným a psychologicko-realistickým herectvím. Díky tomu se bohužel nepodařilo předat sdělení románu a mnozí diváci se ztráceli v ději i v časových rovinách.

Dalším zástupcem této skupiny byla inscenace Shakespearovy komedie **Večer tříkrálový** od plzeňského souboru *Jezírko*. Toto představení také předvedlo velké obsazení a mělo vysokou ambici, ale utrpělo svým převodem z plenéru (původně bylo nazkoušeno pro křimický zámecký park) do interiéru divadla. „Živou přírodu“ nahradila projekce a nesourodé solitéry scénografie. Díky nutným přestavbám mezi jednotlivými výstupy byl pak velmi zásadně narušen temporytmus inscenace.

Oproti tomu pak stojí dva zástupci skupiny druhé. Jak již bylo zmíněno výše, jedná se o inscenace s malým obsazením, pečlivě propracovanými hereckými výkony a vyloženými dramatickými situacemi. Mezi ně jistě patří hra **Šťovík a pečené brambory** maďarského dramatika Zoltána Egressyho v podání divadelního souboru *JakoHost z Plzně* a také kraslická inscenace **Královny Divadla Trosky** z pera mladé autorské dvojice Roman Vencel a Michaela Doležalová. Tato dvě představení nabídla divákům dva pohledy na svět – Šťovík a pečené brambory je hrou pro tři muže odehrávající se v šatně fotbalových rozhodčích a Královny jsou naopak hrou pro tři ženy, které se setkají v jednom sanatoriu. Tyto dvě inscenace se tak dostaly do zajímavé konfrontace mužského a ženského pohledu na současný svět, který však nahlíží s komediálním nadhledem. Zejména díky plně využitým hereckým příležitostem byla inscenace Šťovík a pečené brambory

nominována odbornou porotou (ve složení František Zborník, Marie Caltová a Martin Vokoun) na postup na národní přehlídku Divadelní Piknik Volyně 2015 a Královny byly jako jediné doporučené k jednání programové rady této národní přehlídky.

Závěrem je tedy nutno shrnout, že poznáním letošní západočeské přehlídky v Horažďovicích je, že i pro amatérské divadlo platí rčení „méně je někdy více“. U publika i odborné poroty zabodovaly inscenace, které si sice zdánlivě nekladly vysoké ambice, ale do důsledku naplnily to, co se od nich očekávalo, a staly se tak velkým divadelním zážitkem.

Martin Vokoun

JakoHost Plzeň, Šťovík a pečené brambory (foto Michal Drtina)

Červenokostelecká škála

Čtrnáct představení viděli diváci na postupové přehlídce amatérského činoherního a hudebního divadla Královéhradeckého kraje, která se tradičně konala v Červeném Kostelci. Převažovala v nich poloha divadla zábavného, nechyběly ztřeštěné situační komedie, klasikem tohoto žánru Feydeauem počínaje a Rayem Cooneym, v současnosti u nás jedním z nejhranějších autorů tzv. crazy komedie, jehož **Peklo v hotelu Westminster** zahrál *DS Vrchlický z Jaroměře* s překvapivým smyslem i vybavením pro tento žánr, konče. K této poloze přispěl zajisté i domácí soubor *NA TAHU* svou **Nocí na Karlštejně** a **Nebem na zemi** jakož i *DS Zdobničan z Vamberka* detektivkou **Deset malých černoušků**. V této souvislosti nelze nepochybně vynechat inscenaci **Popela a pálenky** Bengta Ahlforse, s níž přijela *Náchodská divadelní scéna*. A asi by šlo uvažovat také o tom, zda nespádá do této kategorie inscenace *Divadla EXIL z Pardubic* **Putování s urnou**, třebaže se pohybuje na půdě žánru, jež bychom mohli označit diderotovským termínem „comédie sérieuse – vážná komedie“, což může znamenat i drama jako realistické zobrazení všedního, každodenního života. Pardubickým se však v této poloze – přes nesporné herecké dispozice souboru – příliš nevedlo, takže zábava to příliš nebyla. Zato ovšem *Divadelní Klub Vrchlabí* si v adaptaci Formanova filmu **Hoří, má panenko** našel poetiku, již rozumí, neboť od samého počátku, kdy vstoupil do severovýchodočeského amatérského divadla, prozrazoval neskryvaně chuť hrát divadlo tak říkajíc „od podlahy“. Jejich představení má četné znaky poetiky „lidového divadla“: postavy chovající se drsně, často až neomaleně, jejichž jednání takto kreslí úpadek mravů, srozumitelnost zakotvená ve známém reálném prostředí, vidění světa „zespodu“ a přímý nápor na publikum. Ovšem hlavně důraz na komediantství, jemuž připadá jak doslova „autorská“ role tvůrce vtípů a gagů, tak i klíčová funkce při formování scénického tvaru. Budiž řečeno, že herečky se v tomto komediantství zcela vyrovnaly svým mužským partnerům.

Oproti tomu Čechovův **Višňový sad** v režii a úpravě Josefa Jana Kopeckého (*Divadlo Jesličky Josefa Tejkla z Hradce Králové*) zapůsobil pochmurně a díky pojetí postavy Lopachina (skoro Shakespearův Richard II. v oblečení mága či černokněžníka) až makabrálně. Soustředěně svou minimalistickou poetikou (zcela holý prostor s jedinou zahradní lavičkou a abstraktními symboly korun višňových stromů) objevuje především temné stránky světa Čechovových postav. Je to výrazná redukce Čechovova textu, ale přesto nelze popřít, že je to v amatérském divadle nejen Královéhradeckého kraje neobyčejné režijně-inscenační gesto, jež bylo vyjádřeno cenou souboru Jesličky za pokus o mimořádnou interpretaci Višňového sadu. Podobnou inscenační energií s minimalistickou scénografií (jediná starobylá postel a v amatérském divadle ne tak časté přesné a promyšlené svícení) opřenou především o tři herecké výkony se vyznačuje i další režie Josefa Jana Kopeckého se souborem *Triarius z České Třebové*. Inscenace textu Florianu Zelleru **Ten druhý** rozehrává skrze tři intenzivní herecké výkony všechny odstíny situací, v nichž se uskutečňují ve stále jiných a jiných (i žánrových) podobách osudy milostného trojúhelníku, ponechávajíc na divákovi, aby svou imaginací domýšlel jejich smysl i smysl celého představení. Je to svým způsobem názorná ukázka současné divadelní produkce, která se od bulváru přes absurditu a snovost téměř surrealistickou dobírá poloh existenciální dramatiky,

jimž nechybí barva melodramatičnosti. Obdobnou snahu o velké režijní gesto vyjevuje i inscenace Vladimíra Hetflejše **Konec dětí** Jaromíra Ptáčka s *Divadlem A. Jiráka – Jednota divadelních ochotníků z Úpice*. Tato původně rozhlasová hra zpracovala známou conterganovou aféru z roku 1961, kdy uklidňující lék pro těhotné ženy způsoboval růst dětí narozených bez končetin a neschopných života. Úpické představení má podobu soudního procesu s matkou, jež takové dítě zabila, aby je učinila naléhavě apelativní výzvou k divákům (během přestávky hlasují o tom, zda má být tato matka potrestána, nebo osvobozena) uvažovat o problémech civilizace, jež ohrožují životy lidí, zvláště dětí. Tím se červenokostelecká divadelní škála rozšířila až k jakési „divadelní publicistice či společenské tribuně“ a jen se tak potvrdilo, že základním rysem současného amatérského divadla je bohaté rozrůznění a rozvrstvení dané snahou vzbudit zájem diváků a upoutat je.

Jan Císar

Divadla Neklid Trutnov: Vražda sexem (foto Ivo Mička)

Divadelní Klub Vrchlabí: Hoří, má panenko (foto Ivo Mička)

Kojetínské divadelní hody

Kojetínská přehlídka – maraton od středy do neděle (18. až 22. března 2015). Ředitelkou přehlídky Hankou Svačinovou a týmem, který ji obklopuje, je Divadelní Kojetín důsledně připravovanou akcí, kterou na místním Sokolovu (jak přezdívací sokolovně, kde se přehlídka odehrává) považují za reprezentativní kulturní událost. Starosta Jiří Šírek společně s místostarostou podpořili přehlídku i svým hereckým uměním, když na slavnostním zahájení sehráli komickou scénku, v níž se přetěsnili do dvou ubrblaných Koječáků nadávajících na místní poměry. Opatetizovaný a sebeironický milý začátek festivalu – bravo.

Detektivka napětí zbavená

S kojetínskými duchovně a v mnohém i organizačně spřízněný *Divadelní spolek Kroměříž* odstartoval soutěžní část přehlídky **Vraždou na faře** Agathy Christie. Detektivka v divadle, věčný problém, zejména v době filmové a televizní zkratky, která ono detektivní pátrání zrychluje, dynamizuje, elegantněji vytváří napětí. V divadle je realizace detektivky záležitostí pro mistry řemesla.

Christie zasazuje zločin do malého městečka, na „svaté“ místo fary. Výborná volba, pokud bychom domýšleli morálku malého městečka. Vždyť smrt plukovníka si určitě přálo více lidí. O vraždě se ovšem v inscenaci kroměřížských hovoří jako o něčem tak všedním, že budování detektivního napětí se nedostaví. Detektivky Agathy Christie jsou hrou argumentů stavěných proti sobě, zároveň jsou založeny na minuciózním vykreslení postav, jejich psychologie.

Kroměřížští jako by spálili obrovské množství energie na zdánlivý dojem autentického herectví než na budování žánru a vytváření dramatických konfliktů. Podstata detektivky, konflikty mezi postavami, vytváření alibi, vzbuzení falešného podezření u diváků, na to už jaksí síly nestačily. Když se k tomu přidal ještě boj s textem, neboť repríza je tak trochu obnovenou premiérou, stala se z Vraždy na faře bitva s časem.

Kroměřížský soubor je herecky poměrně disponovaný, a tak ono ubití Agathy Christie samotný soubor vnímá jako svou prohru. S úsměvem a nadhledem utrousili, že místo úsloví „dopadl jako Napoleon u Waterloo“ ujme se určitě úsloví „dopadl jako Agátha v Kojetíně“.

Svižné bez obřadu

Komedie Jacquese Vilfrida a Jeana Giraulta **Bez obřadu** byla opět jednou z žánrových situačních komedií francouzského ražení, které jsou vedle kousků anglosaské provenience stále populárnější. Bez obřadu má hravé postavy, svižnost Louise de Funese. Režisérka Radka Poučová žánr zvládá poměrně slušně a sebevědomě secvičit. Eva Kašpárová Zajíčková se svým manželem Ondřejem Kašparem dominují inscenaci svými hereckými výkony. Kašpar hraje přesvědčivě otce s funesovskou vervou a fraškovitou hysterií, Eva Kašparová Zajíčková vykruzuje půvabně afektovanou matku... Mnozí další příjemně sekundují. Souboru komedie tohoto žánru sluší a velmi svižně, dynamicky zachází s postavami v poměrně kultivovaném scénografickém řešení.

Peškiáda ve formě

Ríká se, že Peškovu poetiku buď můžete, nebo nemusíte. Má své skalní zastánce i odpůrce. Někdy je to ovšem tak, že poetika si tak nějak sedne ideálně s tématem. Peškovo divadlo je plebejsky dravé divadlo, lidové, skočné, svižné, hudební, dokonale secvičené a energické. *Ořeckovské divadlo Ořeckov* přivezlo do Kojetína komedii **Jak Švédové L. P. 1645 marně dobývali Brno aneb Bylo nebylo**. Je to do jisté míry revival inscenace z roku 1994, čili o dvacet let později se divadlo opět vrací k výročí dobývání Brna. Pamětníci jako Vít Závodský dokonce byli schopni identifikovat, které postavy přibýly a které ubýly.

Legenda o dobývání Brna stala se režisérovi Vlastimilu Peškovi a ořeckovským příležitostí k neobyčejně dynamické apokryfní taškařici a hudební frašce, jejímž tématem je hra (hraní si) s legendou a historickými fakty. Rámcovou situací je každoroční „otvírání hrobů“ těch zemřelých, kteří dobývání Brna zažili, ti si pak znovu sehraji události formou groteskní frašky, během níž na sebe berou role jednoho či druhého tábora. Některé historické události jsou ve zběsilém tempu hrány ve více variantách, autor i herci parodizují také zmatení jazyků, k němuž během dobývání docházelo.

Každoročně se otvírají hroby na den výročí, mrtví z nich vyskakují, aby si zahráli, jak to tehdy bylo. Nebo nebylo? Hrají to dravě, některé scénky si vrátí, některé sehraji v jiné verzi. O dějinách jedné války, v níž se Evropa mísila u Brna, generálové stáli proti sobě a museli se dohodnout. V době válečného konfliktu na Ukrajině a vůbec roztřesené politické situace zjevila se tato komedie aktuálnější, než bychom si byli bývali připustili, a to i přesto, že Peška se do žádných aktualizací nepouští.

Peška dokáže být interaktivní, první řady jsou zapojeny do bojů a (na straně Švédů, považte) dobývají molitanovými koulemi brněnské hradby na jevišti. Jde o divadlo syntetické (plné hudby a tance), jak je tomu ostatně u inscenací Vlastimila Pešky zvykem.

Dobývání Brna je příkladem hravého rozehrání historické události, výsostně lidového divadla. Jistá prostofekost Peškova divadla se tak nějak snoubí s tématem. Humorem se, trochu pateticky řečeno, bráníme nesmyslnosti války jako takové.

Jezinky bezinky ztraceny v textu i žánru

Jezinky Bezinky v nastudování souboru *Lojza z Oder* byly muzeálním kouskem. A tak komediální příběh s prvky parodie na horor, černé komedie, suchého anglického humoru zůstal jaksi nedotknut jakékoliv výraznější žánrové interpretací. Rozpadlé tempo, tápání v textu a s tím související značná herecká nejistota určitě souvisely také s dlouhou pauzou od poslední reprízy. Každopádně lze konstatovat, že Jezinky Bezinky byly nejslabší inscenací přehlídky.

Geometrický Tlustý anděl z Rouenu

Tak geometrickou režii už jsem dlouho neviděl. Jiří Konig si vybral text napsaný jako reakci na události 2. světové války. Povídka Kulička Guy de Maupassanta, která vypráví příběh prostitutky, jež

rozhoduje o osudu běžných Francouzů během francouzsko-pruských válek, se stala jasnou paralelou k událostem druhé světové války. Hochwälderova hra o zásadové kurtizáně je trochu modelová, chcete-li tezevitá a agitační – i přes apel, s nímž se nelze neztotožnit. Její až plakátově jednoznačné rozčlenění postav bylo režii posilováno a akcentováno. Jednotlivec stojí proti davu, který se chová stádně, neodvážně. Takže geometričnost i jistý duch realistického, avšak zároveň hrdiny romantizujícího patosu je na místě.

Soubor z *Václavova* předvedl inscenaci, která je příkladem poctivého, řemeslně i herecky zkušeného divadla konvenční činohry. Uvěřit autorovi, poctivě a bez zlehčování jej interpretovat a dobře obsadit ovšem není někdy až tak málo.

Kód Nula

Hoozdenští vyvolali se svým **Kódem Nula** velmi rozporuplnou reakci v lektorském sboru.

Kód Nula je zejména autorským počinem Aleny Herman, která je podepsána pod scénářem, režii, výběrem hudby a ujala se také klíčové role dramatu, postavy Elen. Pevný režijní rukopis bezesporu ovlivnil i další výrazné jevištní složky: scénografii, kostýmy, svícení.

Kódem nula je v této hře označováno dítě, jehož genetická informace byla už v čase narození taková, že existovalo vysoké riziko předčasného úmrtí z důvodů nevyléčitelné nemoci. Dítě označeno kódem nula nemá nárok na zdravotní pojištění. Nevyléčitelnou cystickou fibrózou trpí Dan, syn Elen a Sama. Alena Herman ve své hře velmi umně řadí časově chronologicky za sebou dramatické situace, během nichž můžeme sledovat, co rozhodnutí mít takto geneticky předurčené dítě způsobí v nejbližším okolí i ve vzájemných vztazích manželského páru. Ve druhé části pak do hry vstoupí motiv smrtelné nemoci Elen (nádor na mozek), která vnese do dramatu téma volby mezi vlastním životem a životem jejího syna.

Kód Nula v sobě skrývá silná etická i společenská témata, zda je etické geneticky zasahovat do počtů dítěte, zda dítě s genetickou vadou je méněcenné, jakou roli hraje ve společnosti realizace v kariéře atd.

Alena Herman dala inscenaci lyrickopoetickou náladu, jak volbou lyrizující hudby a svícením, tak střídavými hereckými prostředky nebo „rozhlasovými pasážemi“, jež jsou komentářem obrazu. Lektorka Petra Kohutová přišla s přílehavým žánrovým označením romance s prvky sci-fi. Celá inscenace je výtvarně velmi sugestivní a v kontextu amatérského divadla nebývale estetická. Rozporuplné přijetí souviselo s některými zvolenými inscenačními prostředky, kvůli nimž balancuje na hraně (někdy za hranou) sentimentálního a lyrizujícího kýče, čímž oslabuje hrany konfliktu, zdvojuje informace. Zvěčnění a proškrtání vět, jež působí jako tezevitě pravdy, objevení zhušťujícího, výmluvného obrazu by posílilo příběh a jeho vyznění.

Výtky však nic nemění na tom, že se jedná o pozoruhodný divadelní počín, přičteme-li k tomu fakt, že jde o inscenaci venkovského divadelního souboru.

Komorně o Fridě Kahlo

Divadlo DiGoknu Rožnov pod Radhoštěm se rozhodlo zabývat významnou mexickou básnířkou **Fridou Kahlo**. Vybrali si hru Glorie Montero, která je více než monodramatem scénickým monologem, tudíž postrádá výraznější dramatickou situaci. V monologu jsou postupně rozkrývány zásadní oka-

mžiky jejího osobního, uměleckého i politického života. Hlavní představitelku Ilonu Zámečnickovou prostě osud Fridy Kahlo okouzli. A její osud se rozhodla vyprávět psychorealisticky, melancholicky až nostalgicky, ve scénickém monologu škrty redukovala politickou část její osobnosti a soustředila se více na záležitosti vztahové. V popisné scéně Fridina „pokojičku“ se Frida Ilony Zámečnickové od postele plouží ke stolečku a k věšáku. Pomalu se líčí a převléká, chystá se na výstavu, snad spíše na setkání se smrtí. Tato jednoduchá rámcová situace je však hrána poněkud monotónně, s velkým důrazem na bolest fyzickou i duševní. Jako by chyběl jistý druh živočišné energie, kterou v sobě Frida Kahlo, soudě podle materiálů a obrazů, jež se po ní zachovaly, v sobě měla až do konce svých dní. Nicméně sympatické na tomto souboru je, že si vytvoří komorní projekt spíše sám pro sebe, z niterné potřeby se skrze osud Fridy Kahlo dozvídat něco i tak trochu sám o sobě.

Aktuální brodský Caesar Voskovce a Wericha

Divadlo Brod z Uherského Brodu se svým principálem Romanem Švehlíkem se čas od času vydává cestou kontaktního lidového divadla. Výraznou inscenací bylo před časem jejich zpracování *Slovácko* sa sídí. Volba hry **Caesar** Jiřího Voskovce a Jana Wericha mi tuto inscenaci připomněla, i zde se totiž jedná díky forbinovým extempore o divadelní počín, který chce ukázat hravost souboru.

Výběrem, ale i úpravami textu upozornil Roman Švehlík na to, že hry *Osvobozeného* s politickým tématem, mezi něž *Caesar* patří, za současné geopolitické situace jaksi znovu nabývají na aktuálnosti. Samotné situace a inscenace jsou však až přespříliš nedotažené, a to jak pěvecky, tak i herecky, a tak leccos ku škodě věci působí nepřesně, nahodile. Inscenaci drží především spontánní nasazení herců a forbinové výstupy.

Emo muzikál Divadla Blic

Pod autorstvím Sylvie Zlaté se skrývá údajně fanynka souboru *Divadla Blic*, jejíž hru se rozhodli nastudovat divadelníci z Ostrožské Nové vsi. Jde o podivnou grotesku o rodince pohřebáků. Nazval jsem si tento zvláštní divadelní tvar s písněmi jako emo muzikál. Prostředí pohřebáků totiž není příležitostí ke grotesce jako v případě her Josefa Tejkla ani k psychologickému rozehrání jako ve *Spalovači mrtvol*. Je to bizarní sled obrázků ze života poněkud vychýlené rodiny. Obsahuje poměrně atraktivní motivy, dcera se po sebevraždě převtělí do syna této rodiny. Vše působí jaksi surreálně. Zaujme inscenace výraznou výtvarnou stylizací, svícením, pocit vyprázdňenosti a jisté nedopovězenosti však zůstává, zamyslíme-li se nad liniemi a vývojem zápletky jednotlivých postav. Souboru slouží ke cti, že se pokouší o riskantní autorskou tvorbu.

Tečka za Kojetínem

Kojetín je nabitou přehlídkou, Kupodivu přinesl i jistou žánrovou pestrost, přestože, jako ostatně mnohé přehlídky v poslední době, i tato přehlídka odrážela stále silnější příklon amatérských souborů k lehčím, komerčnějším žánrům.

Vladimír Fekar

Valašská třináctka měla říz

Ve Slavičíně proběhl přesně třináctý ročník regionální soutěžní přehlídky amatérských divadel Valašské Křoví. Soutěžně se ho zúčastnilo přesně třináct divadelních inscenací. A když dodám, že článek, který právě čtete, měl redakční uzávěrku v pátek třináctého března, je magie čísla třináct zase jednou potvrzena.

Program třináctého Valašského křoví byl pestrý a měl šmrnc a břink a říz. Soutěž probíhala hned dvěma směry, jednak na národní přehlídce amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně, jednak na celostátní přehlídce studentských divadelních souborů Mladá scéna Ústí nad Orlicí. To znamená, že tahle valašská třináctka byla tuplovaná a řezaná. Festivalovému programu to jedině prospělo. Byl bohatý na styly i žánry a každý si v jeho průběhu mohl přijít na své.

V hlavní roli dramaturgie

Festival otevírala inscenace nové původní české komedie od Petra Michálka **Venca** v provedení amatérského sdružení *Divadlo pracujících Zlín*. Režie se ujal autor osobně. Hostitelské divadlo SemTam-Fór nasadilo do programu svou – snad to nebude znít nabubřele – světovou premiéru textu Jany Žáčkové **Babelův Babel**. Jde o modelovou hru na půdorysu života a hlavně smrti Isaaka Babela. Dva šestnáctiletí studenti brněnské konzervatoře, ukrytí pod názvem *Divadlo Hysterie Brno*, přivezli na Křoví svůj autorský kabaret, kombinující vyprávění pohádky O Bajajovi podle Boženy Němcové s holdu vzdáním světu moderních superhrdinů. Dali mu příznačný titul **Tak trochu Bajaja**.

Nechyběly ani novinky z oblasti dramaturgií.

V jednom případě šlo o novou osobitou dramaturgickou známou gotického románu Vítězslava Nezvala nazvanou **Valerie a slepičí mor** – tenhle poetický horor si letos na Křoví zahrál *Ansámbl OZ Divadla Mazec z Olomouce* podle scénáře, který napsal Petr KlariN Klár. Inscenace zaujala mimo jiné svým působivým režijně-scénografickým řešením. *Divadlo POINT z Prostějova* přivezlo pro změnu novou divadelní adaptaci klasického příběhu Sherlocka Holmese pod názvem **Baskervillská bestie**.

V dalších dvou případech šlo o dramaturgické romány, které jsou pro česká jeviště cennými dramaturgickými objevy.

Soubor *Čerivoen Krnov* pod vedením Petry Severinové nastudoval vlastní dramaturgickou velice zdařilého románu Michaela Cunninghama Domov na konci světa pod přiléhavým názvem **Propadlý lístek**. Kniha má podobnou atmosféru jako známější Cunninghamův román Hodiny (ověnčený Pulitzеровou cenou a proslavený stejnojmenným filmovým zpracováním). Román i inscenace řeší téma nekonečnosti počtu podob lásky. Skvěle k tomu slouží příběh jedné velmi nevšední rodiny. Bobby vyrůstá po smrti rodičů v rodině svého nejlepšího kamaráda Jonathana. Postupně se spolu začnou dělit o všechno, zejména o lásku Jonathanovy matky. Kromě toho mezi oběma chlapci dochází i k sexuální aktivitě, a když oba dospějí, skončí ve společné domácnosti v New Yorku spolu se starší dívkou jménem Clare.

Jonathan je klasický gay, ovšem Bobby to má poněkud složitější – z jeho vztahu s Clare se narodí dítě, které kupodivu jejich netradiční rodinu s jednou matkou a dvěma otci stmelí... Petra Severinová velmi zručně pracovala s faktem, že už román je vyprávěn formou čtyř mimoběžných monologů a účelně zredukovala vedlejší motivy (prospělo např. úplné vyškrtnutí postavy Jonathanova na smrt nemocného milence Ericha). Inscenace se může vykázt nejen dobrou dramaturgií, ale i přehledným a rytmickým režijním zpracováním.

Pro divadlo *Nabalkoně Olomouc* zdramatizovala Markéta Zborníková román Dárce od renomované americké spisovatelky knih pro děti a mládež Lois Lowryové. Dárce získal v Americe jednu z nejprestižnějších cen za literaturu pro děti. Lowryová je přitom v USA paradoxně pro témata svých děl považována za autorku kontroverzní a některé americké střední školy zakázaly nakupovat její knížky do školních knihoven. Soubor Nabalkoně zpracoval sci-fi příběh patnáctiletého Jonase, jenž žije ve sterilní společnosti, která nezná strach, bolest ani starosti. Je zbavená všech emocí. Jonas je vychováván pro pozici strážce vzpomínek, tedy jediného vyvoleného, který má znát skutečnou historii lidstva a poznat sílu citu a také – a to především – palčivou možnost volby. Markéta Zborníková dala své dramaturgii název **Vzpomínáte si?** Soubor hraje inscenaci jako součást rozsáhlejšího projektu dramatu ve výchově, kdy si herci spolu s diváky na podobnou situaci před představením hrají a po představení s diváky o tématech inscenace diskutují. Mrzí mě, že na festivalu jsme viděli inscenaci vytrženou z takového kontextu.

Osobitý autorský přístup k předlohám

Tolik k dramaturgickým objevům. Ne vždy šla kvalita dramaturgické volby ruku v ruce s kvalitou její jevištní realizace. Souhrnně ale platí, že dramaturgická úroveň nasadila letos latku vysoko a že se to netýkalo zdaleka jen novinek. Většina všech inscenací, včetně nových interpretací klasických textů (na přehlídce nechyběli ani Shakespeare, Stroupežnický nebo Čechov) vykazovala osobitý autorský přístup režisérů a herců k textovým předlohám.

Nominaci k účasti na Divadelním Pikniku ve Volyni si odvezl *Slovanský tyátr Olomouc* s inscenací **Naši furianti**. Kdo viděl před několika lety od stejného souboru Maryšu, může potvrdit, že si režisér Zdeněk Vévoda s vrcholnou dramatikou českého venkovského realismu prostě rozumí! V inscenačním stylu mají Naši furianti s Maryšou mnoho společného – výrazná stylizace hereckých vyjadřovacích prostředků, černobílé celoodličejové líčení, grotesknost. Naši furianti jsou podle mého názoru inscenací, která zaručuje velký divácký zážitek. Zdeněk Vévoda text hry velmi účelně upravil. Neváhal škrtat ani spojovat role. Jeho režijně dramaturgická koncepce koncentruje naši pozornost na holou podstatu vztahových témat hry a na vytříbenou ironii v leckdy paradoxním jednání postav během příběhu. Slovanský tyátr navíc disponuje sehraným hereckým souborem, ve kterém není nouze ani o silné individuality.

Doporučení a nominace

Doporučením k účasti na Divadelním Pikniku se mohou pochlubit ještě dvě další inscenace. **Baskervillská bestie** prostějovského *Divadla POINT* a **Ovce v mém domě** brněnského souboru *PoPUD*.

Baskervillská bestie není jen další z řady dramatizací jedné z nejslavnějších epizod Sherlocka Holme-se. Je povedená. Její hybnou silou je Dr. Watson. Zatímco Sherlock vyšetřuje baskervillskou záhadu krok za krokem svou vytříbenou dedukční metodou a zdržuje se realizací bezpočtu tajných převleků, Watson představuje divákům s patřičnou dávkou do sebe zahleděné drzosti svou mnohem lepší metodu asociací. Ano, je to naprostý kriminalistický nesmysl. Vynikající nápad Aleše Procházky a hereckého souboru POINTu spočívá v tom, že Watson sice všechno vždycky zvoře, ze dvou možností vybere vždy tu špatnou a ze dvou stop se vždycky vydá po té falešné, ale přesto je vždy hrou nezničitelné náhody o dva kroky před svým dedukujícím partákem. Takle inscenace se tak stává velkou poklonou pro všechny „nejlepší kamarády hlavních hrdinů“. V realizaci je tento nápad umocněn dobrým obsazením. Jan Šprynar si s Watsonem setsakra rozumí. Slabinou inscenace je scénografie. Není ani viktoriánská, ani strašidelná a bohužel ani účelná. Naproti tomu kostýmy, specifické rekvizity a stylizace hereckých vyjadřovacích prostředků odkazuje k poetice filmů Oldřicha Lipského a pro vytvoření dokonale atmosféry a jasného kódu pro humor inscenátorům bohatě vystačí.

Ovce v mém domě (a jiná sociální dramata) jsou oproti tomu další z řady adaptací díla velkého francouzského humoristy Pierra-Henri Camiho. *PoPUD* se s ním pod vedením režisérky Zuzany Neuvirtové popral po svém. Kabaretně laděné pásmo mikrokomedii spojují výstupy jakési muzeální televizní hlasatelky (oceněná Iveta Urbánková), která už svým vstupním projevem nenechá diváka na pochybách o tom, že by snad skutečně nemělo jít o sociální dramata. Některé povídky jsou zdařilejší než jiné, vcelku však jde o kultivovanou, příjemnou a chytrou zábavu.

Na Mladou scénu získaly doporučení inscenace **Propadlý lístek** (o ní jsem se rozepsal již výše) a **Měsíční kámen** souboru *Mršťa Pršťa J's Kouřím*. Kouřimští sáhli po textu autorů Bourbona Kida, Petra Štěpána a Jana Šotkovského, který vznikl před časem pro Městské divadlo Brno a který je bezostyšnou parodií na běčkové – promiňte, přesněji přibližně tak éčkové až qččkové – filmy senzačně dobrodružného žánru. Ještě přesněji tady jde o dramatizaci kouzelně strhujícího románu neznámého amerického autora s tajemným pseudonymem Bourbon Kid. Inscenátorům pod vedením režiséra Martina Drahovzala se podařilo text vydatně prokrátit a najít přesnou dávku nadsázky pro svůj tarantinovský herecko-režijní klíč.

Pokud bude i čtrnácté Valašské křoví takhle nabitě, máme se na co těšit.

Luděk Horký

Slovenský tyátr Olomouc: Naši furianti (foto archiv přehlídky)

Divadlo POINT Prostějov: Baskervillská bestie (foto archiv přehlídky)

Lounské divadlení 2015

Lounské divadlení se konalo o prvním březnovém víkendu, tedy 6.–8. 3. 2015 ve Vrchlického divadle v Lounech. Účastnilo se pět souborů, z toho dva nabídl autorský projekt (*Škrpál Litoínov* – Adam Chrenka: **Klíč**, *DK Jirásek Česká Lípa* – Václav Klapka: **Maratův Sade**), dva sáhly po osvědčených komediálních předlohách (*Divadlo Navenek Kadaň* – Robert Thomas: **8 žen**, *TMA Terežín* – Ray Cooney: **Peklo v hotelu Westminster**) a partička zvaná *2K* (tedy dva herci z Divadla Navenek Kadaň a jeden z Klášterce) se uchýlila k původně televizní povídce, snažící se řešit závažné téma (Oldřich Daněk: **Pařížský kat**). Posledně jmenovanému „dvojsouboru“ patří velký dík – neboť na poslední chvíli zaskočil za kladenskou Kladinu, jež se z neznámých důvodů (doufáme, že pouze z neznalosti) přihlásila na několik přehlídek najednou, a tak musela být z programu vyřazena. Díky představení *2K* byl tedy zachován počet vystoupení, umožňující alespoň doporučení na národní Divadelní Piknik Volyně. Reflexe představení prováděla odborná porota ve složení Milan Strotzer, Jaroslav Kodeš, Romana Tůmová a Petra Kohutová.

Nejsilnější, vesměs pozitivní emoce vzbudila inscenace *Divadelního klubu Jirásek z České Lípy*, **Maratův Sade**, napsaný režisérem Václavem Klapkou podle hry Petera Weisse *Pronásledování a zavraždění Jeana Paula Marata* provedené divadelním souborem blázince v Charentonu za řízení markýze de Sade. Záznam slavné inscenace původní hry v režii Petera Brooka se objevil i u nás a původní verze tu a tam zvábí k realizaci české profesionální soubory. Záměrně píš „profesionální“, protože drama vycházející z historických reálií, rozmachující se až k jakési fresce a nabízející reflexi mnoha nepohodlných společenských témat odrazuje svou složitostí nejen v rovině realizační, ale vlastně už primárně výkladové. Václav Klapka (kterému porota udělila cenu za scénář a režii) převzal z původní Weissovy hry rámec a část struktury; zachoval zarámování fiktivní produkci v ústavu choromyslných, spor mezi Maratem jako představitelem revoluce a Sadem jako zastáncem negace a smrti, ale i absolutní svobody, vnitřní příběh o Cordayové, třikrát přicházející za Maratem a nakonec ho zabíjející... ale obalil je vlastními reflexemi o dnešní společnosti a době – a k jejich prezentaci využil prostředky surrealistické až absurdní, imaginaci něžnou i krutou, nepřehlednou plejádu obrazů a metafor, řazených metodou víceméně asociací a velké množství asociací probouzející. Jediným scénickým prvkem jsou dětské nemocniční postýlky, které se stávají místem zrození, ale i smrti, když se proměňují v gilotinu, případně vězením nebo stavebním materiálem pro babylonskou věž atd.; oproti střídmosti scény jsou kostýmy a líčení výrazné, na hranici exprese (cena za scénografii pro Renatu Grolmusovou a Václava Klapku). Zajímavá je hudební a zvuková složka, jejímž autorem je David Mašek. A konečně, inscenace stojí nejen na výkonech představitelů dvou hlavních figur – jako vždy nadmíru člověčího Františka Zborníka v roli Marata a fascinujícího Pavla Landovského v roli markýze de Sade (oba obdrželi hereckou cenu) – ale také na souhře představitelů bláznů a jejich ošetřovatelů, kteří tyto dva obklopují a s pokorou a přesností tu a tam hrají, tu a tam slouží (čestné uznání hereckému kolektivu DK Jirásek Česká Lípa za hereckou souhru). Z individuálních cen si odnesla Tereza Lačná cenu za výkon v roli Cordayové. A nikoli

překvapivě byla inscenace hry Václava Klapky **Maratův Sade** doporučena k účasti na Divadelním Pikniku Volyně 2015 na prvním místě.

Divadlo Navenek Kadaň mělo na letošním Lounském divadlení hned dvojí zastoupení. V čistě mužském projektu spojených souborů z Kadaně a Klášterce se důsledným výkladem lehce filozofujícího textu (Daňkův **Pařížský kat**) pokusili vyrovnat se závažným tématem viny, trestu, osobní odpovědnosti – a vlastně i anatomie moci. A naopak v projektu čistě ženském vsadily účinkující, režisérky a scénografky v jedné, potažmo v osmi podobách na hravost, barevnost, ironii a nadsázku a předlohu Roberta Thomase, detektivní komedii **Osm žen**, využily víceméně jako záminku pro rozehrávání situací na hranici crazy komedie. Málokdo tuto detektivní komedii, v mnohém připomínající např. Hrobku s vyhlídkou, nezná – příběh začínající nalezením pána domu s nožem v zádech a točící se více než kolem detektivního pátrání po jeho vrahovi kolem demaskování charakterů žen v jeho okolí, od tchyně, přes sestru, manželku, dcery a služky, z nichž každá má více než jednoho kostlivce ve skříni. Dámy z Kadaně, podepsané nejen pod jednotlivými rolemi, ale také pod režii a autorstvím scény, hru výrazně seškrtaly, obdařily ji slovním rámcem à la **Americká krása** (k několika zdrojové filmové inspiraci se přiznaly i během diskuse), rozbily ji řadou stylizovaně pohybových a tanečních čísel – a u vědomí toho, že to, co bylo v šedesátých letech vnímáno jako napínavá detektivka, dnes působí spíše předvídatelně, a proto úsměvně až trapně, rezignovaly na logiku a naopak naddimenzovaly ad absurdum veškerá klišé, které autor, potažmo žánr nabízí. Inscenaci byla vytčena jistá nevyrovnanost, např. nejednotnost ve stylizaci herecké (u některých představitelů přechází až do křeče, u jiných zůstává poddimenzována na hranici civilnosti), doporučeno přizvání člověka mimo dosavadní tým, která by pomohl nezaujatě a pohledem zvenčí některé scény dotáhnout či gagy dopointovat, nebo pomohl s nalezením potřebné míry v herecké stylizaci, a možná i důslednější práce se zvoleným rámcem. Nicméně inscenace je důstojným zástupcem zábavného typu divadla, jež se nepodbízí, ale baví účinkující i diváky, a hlavně nabízí originální možný a fungující přístup k oživení žánru, který v souvislostech moderního divadla působí spíše jako fosilie. Byla udělena dvě čestná uznání za ženský herecký výkon (Tereza Gvozdíáková a Věra Losenická) a čestné uznání za inscenaci. Inscenace také získala Cenu diváka a doporučení k účasti na Divadelním Pikniku Volyně 2015 na druhém místě.

Kromě výše zmíněných ocenění byla udělena také cena za herecký výkon Martinu Soudskému (role George Pigdena v terežínském **Pekle v hotelu Westminster**) a čestná uznání Miroslavu Nyklíčkoví (za roli krále Filipa Sličného v **Pařížském katovi** *2K*) a Františku Hosovi (za roli Richarda Willeyho v terežínském **Pekle v hotelu Westminster**). Víkendový program Lounského divadlení doplnila sobotní vernisáž výstavy Františka Skály **Podlesee** a nedělní vystoupení proklaté mužného Sboru březanských kastrátů.

Petra Kohutová

Divadlo by se mělo dělat pořádně

Pod názvem Orlická maska se poprvé letos konala krajská přehlídka činoherního amatérského divadla pro Pardubický kraj, a to potom, co na úbytě skončila někdejší přehlídka Zlom vaz v České Třebové, která si po několika letech existence nenašla ani místní publikum, ani dost zájemců o vystoupení a v roce 2014 musela být dokonce zrušena, protože se přihlásily pouze tři soubory...

Příležitosti zaplnit volné místo se chopil orlickoústecký spolek Malá scéna, místní Klubcentrum a členové souboru Vicena, kteří nastoupili na všemožné „podpurné“ posty. Šéfka Malé scény Lenka Janyšová skvěle zajistila kompletní produkce, vystupující soubory měly k dispozici technicky dobře vybavené Roškotovo divadlo (sál pro 300 diváků) i útulnou a komunikačně přívětivou Malou scénu (110 míst a společenské prostory). Navíc se podařilo přilákat místní diváky, majitelé divadelního předplatného měli vstup na soutěžní představení zdarma. A mnozí to využili – ani v dopoledních či odpoledních časech nebyly sály prázdné, v sobotu večer dokonce bylo vyprodáno, přestože v tu samou chvíli Roškotovo divadlo uvádělo Cimrmanovce s Českým nebem a v Kulturním domě bylo nabito na rockovém koncertě. Čtrnáctitisícové Ústí nad Orlicí si na diváckou základnu stěžovat nemusí – v případě představení ochotnických souborů je ale takový zájem mimořádný, podobný známe snad jen v Červeném Kostelci. Orlická maska na svém prvním ročníku představila deset inscenací devíti souborů. Jedním z nich byla i pražská Divadelní sekce, ostatní přijely z východočeských měst od Pardubic po Lanškroun. Nová přehlídka jako by zároveň navazovala na tradiční východočeskou v Červeném Kostelci (konala se o týden dříve), kde se sešlo čtrnáct inscenací, mezi nimi i tři z „lůna“ kraje pardubického (dvě z České Třebové, jedna z Pardubic) a do Ústí nad Orlicí naopak z královéhradeckého prostoru vnikly soubory z Miletína, Vamberka a Chlumce nad Cidlinou. Tyto zdánlivě geografické informace přidávám proto, že obě přehlídky umožnily srovnávání širšího kontextu práce východočeských divadelníků.

V porotě Orlické masky zasedli Vladimír Fekar, dramaturg městského divadla Zlín, Jana Franková, herečka a pedagožka DAMU, a autor tohoto článku. A pokud nad něčím často pozvedli obočí, pak to byla dramaturgie – vesměs naplněná zábavnými žánry a texty ne právě kvalitními – repertoár přehlídky i v Ústí nad Orlicí samozřejmě odrážel dnešní orientaci amatérských souborů, většinou zahlcených ctižádostí „ubavit“ své publikum a zajistit si přízeň pořadatelů na venkově. Mnohé soubory (a nebylo tomu jinak ani v minulosti) si vybírají osvědčené komediální tituly, s nimiž rády brázdí republiku „kočovní“ profesionální soubory celebrit (Procházka, Trávníček) nebo různých divadelních agentur (Háta, Hanzlíček, DAP, Globus aj.), nic nového pod sluncem. I amatérské soubory své inscenace mnohdy „prodávají“ už před svou domácí premiérou z jisté ambiciózní potřeby profesionály napodobit, ale i proto, že snadněji mohou umořit náklady do inscenace vložené (znám soubor, který dokonce svým členům za „zájezdovou štaci“ platí).

Pokud inscenátoři mají smysl pro žánr, režisér nápady a herci komediální schopnosti, bývá úspěch zaručen, v domácích podmínkách se většinou dostaví. Jiné to bývá „venku“, kde opora v autenticitě spolku chybí. Což platilo i pro soubory na Orlické masce: toporně vyráběný humor a nějaký ten bonmot přikrmený šarží či podbízivým gestem v amatérském provedení mnohdy nepostrádá půvab zábavné neohrabanosti a postačí vkusu spřáteleného publika. Horší je to před „objektivnějším“ publikem...

Produkce obsahující větší či menší míru vkusu či divadelnosti jsme viděli i v Ústí nad Orlicí. Např. představení **V Pasti** lanškrounského souboru *Ve středu* či **Madam Colombová zasahuje** orlickoústeckého *DS Vicena* nebo **Vodní družstvo DS Erben Miletín** v mnohém nedosáhla na základní divadelní abecedu. Zkušenější (tradiční) ochotnickou divadelností zaujala **Otylka** souboru *Klíčopera Chlumec nad Cidlinou*, **Na správné adrese** v provedení *DS Zdobničan Vamberk* a konečně také komedie **Dovolená po česku** v provedení *Divadla Exil Pardubice*, především kultivovanějším herectvím, promyšlenou scénografií a režii (čestné uznání režiséru Petru Boháčovi a Cena za herecký výkon Alexandru Andrejsovi). Rozdíl mezi těmito inscenacemi bychom mohli najít především v hereckých dovednostech či více méně zdařilé organizaci mizanscény, ale málokdy v dovednosti vytvořit dramatickou situaci. Ohlas inscenace se často opíral jen o vtipnější herecké kreace...

Náročnější soubor s dramatickou předlohou bojovala režisérka souboru *Vicena* Jarmila Petrová. V bohaté kostýmní výpravě a pevnějším scénickém rámci nastudovala Daňkova **Hříčky o královnách**. Podobně se uvedla i pražská *Divadelní sekce* s Feydeauovým **Broukem v hlavě**. V obou inscenacích jsme viděli velmi tradiční ochotnické herectví – byť u každého trochu jinak: ústečtí se pokusili o stylovou interpretaci žánru, pražští naopak zaujali porušováním stylu od konverzačního po „romanticky-operní“, jímž se pokusili ozvláštňovat klasicistní situační frašku osobitějším nadhledem a sverázným humorem.

Zbývající dvě inscenace lektorský sbor doporučil na národní přehlídku (žádná nebyla nominována). Nabídl totiž i něco navíc, byť ani jedna z nich nebyla prostá určitých problémů, např. ve výstavbě situací, v temporytmu či různorodosti a kvalitě hereckých výkonů.

Soubor *Škeble Lanškroun* sáhl rukou svého principála Jana Střechy po povídce Daniela Keyese **Růže pro Algernon** (známe z inscenace Divadla v Celetné, od roku 1990 se s Janem Potměšilem v hlavní roli hraje dodnes). Lanškrounští ji pod názvem **Vo tom mi nemluv** zaplnili písničkami, mnoha proměnami, choreografií a dalšími efekty, a to v žánru jakéhosi dramatického kabaretu. Inscenace i přes mnohé nedostatky zaujala jak několika výraznými hereckými výkony, tak naléhavostí tématu (osamělosti v dnešním technicky dokonalém světě). Porota udělila cenu za herecký výkon Vojtěchu Kráčmarovi v roli Charlieho a souboru Cenu za inscenaci.

Divadelníci ze Žamberka se pustili do klasické látky, Gogolovy **Ženitby**, a to prostředky osvědčenými – výraznými hereckými výkony, jímž dominoval Libor Toncr v trojroli Štěpána, Duňásky, Staríkova. Dobře mu sekundovali i Michal Belobrad (Ževakin), Petr Dostálek (Podkolesin) a Martin Mimra (Kočkarev), porota pochválila i nenápadnou, ale účelnou režii Ivany Šrámkové.

Často si při ohlédnutích za amatérskými inscenacemi, připomínám výrok režiséra Jana Grosmanna, že „divadlo (a sám poznamenávám i divadelníci) se nemá brát příliš vážně, ale mělo by se dělat pořádně“. Na současných (krajských) přehlídkách, které nejsou plodem nějakých předchozích lokálních výběrů z toho, „co vše je k dispozici“, jak tomu bývalo kdysi, se zkušenější soubory a talentovaní tvůrci často setkávají s takovými, kteří disponují pouhou elementární představou o divadle a divadelnosti – srovnávání to bývá poučné, ale mnohdy hořké...

Alexandr Gregar

POPAD 2015 s angažovaným kabaretem

Stručná zpráva o oblastní pražské divadelní přehlídce konané ve dnech 27. 2. až 1. 3. 2015 v Kulturním centru U Koruny v Radotíně a pořádané Amatérskou divadelní asociací.

Přehlídku zahájilo *Divadlo Komorní Sořet* romantickou konverzační komedií amerického autora Leonarda Gershe **I motýli jsou volní**, typickým produktem americké dramatiky, jež na sklonku šedesátých let dvacátého století akcentovala doznívající éru hippies, touhu po svobodě, volnosti i vzpouru proti konvencím a proti generaci svých rodičů. Hra měla premiéru na Broadwayi v roce 1969, byla vyhlášena nejlepší americkou hrou roku a velmi záhy obletěla mnohé scény po celém světě. O něco později ji objevili i česká divadla. Inscenátoři přistoupili k této křehké a rafinovaně propracované komedii o mezilidských vztazích s pokorou a bez zbytečných divadelních efektů a kouzel. Poměrně strohou, realistickou a účelnou scénou doplňuje zdařilá hudební dramaturgie – a až na jedinou výjimku i vhodně zvolené herecké obsazení, jež dodává komedii zejména v dramaticky vypjatých scénách strhující rytmus a emočně sugestivní náboj. Hlavní představitel nevidomého mladíka Dona (Mikuláš Splítek) se nelehkého hereckého úkolu, v němž jeho zrakové postižení hraje zásadní roli, zhostil přesvědčivě a uvěřitelně – škoda jen, že byl (zejména ve druhé polovině inscenace) „odstaven“ do pozice lhostejného, místy až nezajímavého mladého muže, který pouze pasivně a neúčastně vnímá proměny charakterů a dramatických situací, jež se kolem něj rozehrávají. Představitelka Donovy sousedky, mladé začínající herečky Jill, Eliška Koláčková, která vtrhne do Donova života bez skrupulí a s odzbrojující spontaneitou, zaujala zejména přirozenou ukázněností svého herectví. Velmi zajímavou hereckou kreaci předvedla bezpochyby charismatická Inna Kartyčeva v roli Donovy matky. Ač se zpočátku zdálo, že její figura bude pouhým ironickým katalyzátorem konvenční generační zápletky, díky jejímu hereckému uchopení jsme mohli sledovat přesvědčivě ztvárněné dilema chápavé i nechápavé milující matky, opuštěné ženy toužící po lásce stejně jako její syn – to vše v psychologických „kulisách“ morálních a konvenčních mantinelů tohoto světa. Problémem pečlivě vystavěné inscenace je uchopení postavy divadelního režiséra, který svým plochým a hřmotným herectvím prakticky rozboří dramaturgickou stavbu inscenace, po celou dobu pečlivě budovanou. Jeho jevištní „konání“ dokonale zauzlí finále komedie až tak, že z ní není možno přesvědčivě přečíst motivace dramatických a názorových proměn všech hlavních postav. A tak se namísto očekávané katarze dostaví divácké tážání proč, jak a o čem vlastně. Nicméně komedie je to pěkná, divácky zajímavá, publikem spontánně přijatá.

Komorní suterénní prostor divadla svědčil *DS SUMUS* a jeho inscenaci **Hosté večere páně**. Pochmurný příběh Ingmara Bergmana na téma „mlčení Boha“ se podařilo z filmového do divadelního scénáře převést velmi zdařile. Pastor Eriksson v podání Tomáše Vlčka otevírá příběh při bohoslužbě za skromné přítomnosti věřících. Má utvrzovat ve víře, ale on sám má více otázek než odpovědí. Po smrti manželky se jeho víra otřásá a samotou řeší poměrem s Martou – místní učitelkou – jedinou nevěřící v komunitě. Rybář Persson ztrácí kontrolu nad svou depresivní paranoíí z čínského ohrožení atomovou zbraní. Poslední pomoc hledá u pastora, který však nevládá řešit ani svoje starosti. Marta

Divadlo Vedro, Praha: Haprdáns (foto Michal Drtina)

mu právě vyčetla jeho „mlčení“ na její touhy a pocity, navíc ho tíží chřipka. Chronické problémy ho zavalují a na ty akutní, Perssonovy, nedokáže správně reagovat. Persson odchází s jasným cílem trápení ukončit. Inscenace v těchto místech využívá prolínání reálných a snových scén. Jan Mašek a Ivana Židoňová jako představitelé rybáře Perssona a jeho manželky využívají minimalistické herecké prostředky k přesvědčivému sdělení niterných tápání, vedoucích až k tragédii. Zdatně jim sekunduje I. Hurychová jako selka-kostelnice. Bohužel nejproblematičtější se jeví představitel hlavní postavy faráře. T. Vlček ji hraje vnějškově, prvoplánově a nedokázal v radotínském představení nést beze zbytku úděl člověka, jehož profesí je kázání Boha, v něhož sám ztratil víru. Jinak pečlivě budovaná, atmosférotvorná inscenace, kladoucí závažné otázky víry a smyslu existence, tím pochopitelně ztrácí na síle.

Kočovné divadlo Ad Hoc – S úsměvem nepilota bylo vrcholem přehlídky. Po loňském Zmrazovači mohl Ad Hoc přijít po vzoru většiny úspěšných producentů se Zmrazovačem II a jejich literární vtip a muzikálnost by jistě znovu slavily úspěch. Na to je však Ad Hoc příliš kreativní. Pro svůj nový opus s názvem *S úsměvem nepilota* zvolil soubor žánr literárně-hudebního kabaretu. Výraz „nový“ není zcela přesný, protože autor všech textů a režisér inscenace Jan Duchek prozradil, že z velké části tu jde o texty „spadlé pod stůl“ z minulých inscenací. *S úsměvem nepilota* už v názvu přiznává inspiraci tvorbou dvojice Vodňanský-Skoumal, ale podněty ke vzniku „Nepilota“ odečteme už z dada a poetických začátků V+W, redutání či literárních kabaretů bratrů Justových. Kompozice kabaretu předpokládá střídání jednotlivých čísel bez nějaké pevné dějové linky, struktura tvaru je držena vstupy

moderátora (dada hra se slovy) a vcelku pravidelným střídáním čísel hudebních a textových. Ty jsou také různého druhu, vedle monologických vstupů typu přednášky tu jsou TV hlášky, spoty reklamní a další nesnadno zařaditelné. V hudební autorské části najdeme čísla typu šansonů, slovácký verbuňk i píseň s ambicí mainstreamového hitu. Ta přepestrá změť je však vědomě komponovaná a je sjednocována mimořádně inteligentním humorem J. Duchka, nápaditou hudbou Lukáše Habance a herecky výborně zvládnutou, tvořivou, na uzdě však drženou interpretací jednotlivých účastníků. Vynikající úroveň hudebních partů je u tohoto celku už samozřejmostí. Co je nad všemi těmito dovednostmi – zřetelný občanský postoj souboru vysmívající se všemu neumětelskému, pózám politiků, naší vlastní hlouposti. Radost z jejich humoru vtipu, talentu a chytrosti však spoluvytváří téma naděje v občanskou společnost, jejíž síla nespočívá v povolebních (bez)nadějích, ale v síle lidského ducha, který stojí nad vší blbostí prezentovanou v denních zpravodajstvích. Kabaret v podání souboru Ad Hoc navazuje na to nejlepší z české historie tohoto žánru a je v naší době událostí mimořádnou. Lze sice předpokládat, že se nedočká tak všeobecně nadšeného přijetí jako Zmrazovač, což je dáno absencí operních hitů i poněkud intelektuálnějším zaměřením, je však bezesporu mimořádným zjevem nejen v současném amatérském divadle.

Divadlo Vedro je nový amatérský divadelní soubor, který vzešel z hereckých kurzů v pražském divadle Gong. **Haprdáns** Ivana Vyskočila je zatím jeho první inscenací, která vznikala jako studijní materiál pro dva protagonisty Zlatko Teskeredžiče a Matěje Kroupu. Přestože proces tvorby inscenace patří do „školních lavic“ výsledek je srovnatelný s kteroukoli jinou amatérskou inscenací a lze jen spekulovat, zda cílem byla „študýrka“, nebo řádná premiéra. V každém případě se jedná o dobrou inscenaci pracující principy divadla na divadle. Oba protagonisté velmi dobře zvládají „vstupování a vystupování“ do různých postav slavného příběhu o dánském princí Hamletovi. Vládou schopností nahrávat si, partnerit i zcizovat vlastní postavu. Dokážou přesvědčivě pracovat se zástupnou rekvizitou, zkrátka jsou hodně šikovní. Inscenace samotná přináší mnoho nápadů a překvapivých mizanscén především pohybově-scénografických – režisér Mirek Pokorný se nezapřel. A výtky? Zhlédnuté soutěžní představení nemělo výraznější rytmus. Byť plné nápadů, bylo místy monotónní. V závěru inscenace, kdy se příběh a především konání postav hry Haprdáns mění oproti Shakespearovu dramatu, nezdůraznila režie společně s herci dějová fakta natolik, aby nevznikl dojem jisté nepřehlednosti. Nicméně i přes tyto výhrady se jedná o dobrou inscenaci, které vládne energické a poučené mládí.

Letošní POPAD ještě přinesl inscenaci Klicperovy komedie **Hadrián z Římsů** z tvorby *Divadla Esence*. Pokus o přiblížení staré předlohy modernímu divákovi současnějšími výrazovými prostředky byl úspěšný jen částečně. Soubor tyto prostředky tak preferoval, že opomněl sdělovat zásadní dějová fakta a snaha a zábavnost přehlušila napětí dramatických situací. Některé talentované výkony tak utonuly v mnohosti a často i lacinosti.

Autorka, režisérka a představitelka jedné z koček I. Vadlejchová vytvořila spolu s inscenačním týmem *Divadla Máj* v představení pro děti nazvaném **Mňau** tvar téměř pohádkového muzikálu, v němž dala přednost muzikálnosti souboru a jakési všeobecné pěknosti před dramatickým napětím a přesnější budováním jednotlivých postav. V diskusi padla řada námětů, jak inscenaci ještě dotáhnout, pozorněji využít předností herců a oživit tak celý tvar.

Nelze než zklamáním nazvat inscenaci hry M. Frayna **Bez roucha aneb Ještě jednou zezadu** divadelním souborem *Maškara*. Jejich loňský opus byl nabit hereckou kreativitou, schopností vytvořit dramatickou postavu výborně fungující ve škále ostatních figur, souhrou a humorem. Letošní představení bylo jako nechtěné nomen omen. První část hry, generální zkouška těsně před premiérou, byla, zdálo se, zkouškou skutečnou, herci vynikali jen nejistotou textu, špatnou orientací na jevišti, jejímiž důsledky byl nefungující temporytmus a dynamika inscenace, pro tuto hru podmínky klíčové. Druhá část – za oponou – poněkud napravila skličující dojem, ale na druhé straně jen podtrhla podcenění přípravy na tvar jako takový.

A konečně *Divadlo Refektář* představilo Lupincovu mravoučnou komedii **Hotel Infercontinental**. Ve čtyřech příbězích tu úsměvně zápasí lidé s nadpřirozenými bytostmi. Lze říci, že se soubor popasoval s předlohou a její specifickou poetikou vcelku důstojně, nejzdařileji snad v příběhu vodnickém a polednickém, prokázal dobré herectví i smysl, pro humor.

Závěrem – vedle naprosto špičkového „Nepilota“ získaly doporučení pro výběr do národní přehlídky činoherního a hudebního divadla ve Volyni ještě inscenace I motýli jsou volní, Hosté večere Páně a Haprdáns.

František Zborník
s pomocí textů J. Kodeše, M. Pokorného a M. Friče (členů lektorského sboru)

DS SUMUS a jeho inscenaci Hosté večere páně (foto Michal Drtina)

Divadelní Vsetín počtvrté

Ve dnech 26.–28. března 2015 se v Lidovém domě ve Vsetíně konal čtvrtý ročník krajské postupové přehlídky amatérského divadla Divadelní Vsetín 2015. Uspořádalo ji domácí Divadlo v Lidovém domě, které touto přehlídkou před čtyřmi lety zaplnilo místo po tehdy zaniklé krajské přehlídce v nedaleké Karolince. Předsedou lektorského sboru přehlídky byl slovenský dramaturg, spisovatel a scenárista Karol Horváth, dalšími členy Kateřina Menclerová (dramaturgyně Městského divadla Zlín), Irena Vacková (herečka Slováckého divadla Uherské Hradiště) a René Vápeník (režisér). Jejich rozborové semináře v orlovně Lidového domu se vždy těšily patřičné pozornosti zúčastněných souborů i publika.

Přehlídka, již se letos zúčastnily výhradně regionální amatérské sobory, byla slavnostně zahájena 26. března večer představením souboru Chaos z Valašské Bystřice. Toto divadelní uskupení z nevelké vesnice se za dobu své již třicetileté existence stalo známým nejen svému domácímu publiku, ale i na mnoha místech Valašskomeziříčska a prostřednictvím účasti na přehlídkách i jinde. Před několika lety tak například Chaos představil v Karolince hru Olgy Scheinpflugové Okénko, která však v repertoáru souboru představuje jisté vybočení. Chaos se totiž především věnuje repertoáru angloamerických bulvárních komedií. Takovou jsou i **Tři bratři v nesnázích aneb ...a je to v pytli!** Raye a Michaela Cooneyových. Zejména Ray Cooney je klasikem žánru, jehož danosti naplňuje i ve hře, kterou poprvé napsal ve spolupráci se svým synem: středostavovský londýnský manželský pár očekává návštěvu pracovnice z úřadu pro adopce, která má odsouhlasit jejich žádost o osvojení dítěte. Do domu však nečekaně vtrhnou dva manželovi povedení bratři, kteří obrázek vzorně připravené domácnosti rychle rozvrátí. Kolem domu se začíná ochomýtat strážník, do toho přibydou dva běženci; kola nečekaných situací se v jejich vzájemné interakci čím dál rychleji roztácejí. Divácky vděčná, místy bizarní komedie (patří k ní i průběžná manipulace s mrtvolou ukradenou z márnice), má však úskalí: jako všechny hry tohoto žánru je přesně sestaveným mechanickým strojkem, který vyžaduje řemeslně dokonale zvládnutou interpretaci. Takové se ovšem Třem bratrům nedostávalo především vinou přibližné režie, která se spolehla na samospádnost textu a rezignovala na adekvátní budování situací; od toho se odvíjely i spíše jen přibližné herecké výkony. Z nich porota přehlídky vyzdvihla bratra hlavního hrdiny Harryho (Josef Šturma), celkově však konstatovala, že pro adekvátní zvládnutí navenek zrádně jednoduchého zadání by bylo třeba důkladnější inscenační přípravy.

Jediné dopolední představení přehlídky odehrál na druhý den Divadelní soubor Masarykova gymnázia ve Vsetíně. Studentský, tedy přirozeně fluktuující soubor, stmeluje dlouhodobě osobnost Miroslava Urubka, který vztah mladých herců k literatuře a umění často kultivuje na velkých dramatických látkách, v nedávné minulosti například na Shakespearovi (Romeo a Julie, Kupec benátský). Letos obrátil pozornost ke Kunderovu **Jakubovi a jeho pánu**, který rovněž vychází z klasické, v tomto případě osvícenské látky (Diderotův Jakub fatalista), zároveň je však i jed-

Divadelní soubor Masarykova gymnázia ve Vsetíně: Jakub a jeho pán (foto archiv souboru)

ním z novodobých fenoménů českého divadla, jehož slávu etablovala uprostřed normalizace Rajmuntova ústecká inscenace s Jiřím Bartoškou a Karlem Heřmánkem v titulních rolích. Ačkoliv racionalistický intelektuální konstrukt Milana Kundery, navíc ve formě „neakčního“ vyprávěcího divadla, je na první pohled vzdálený obzoru současné mladé generace, zhostil se jej studentský soubor nejen s očekávanou vitalitou, ale také s pochopením, že zřetelně stálo nad zmíněnými shakespearovskými opusy. Snad to bylo i kolektivním charakterem tvorby početného ansámblu, který harmonizuje s hlavním tématem inscenace, jak je pojmenovala odborná porota: sounáležitost a přátelství jako nesamozřejmá ryzí hodnota v soudobém individualizovaném světě. Účinku svěžích a s vervou podaného představení pomohlo i režijně scénografické pojetí rozehrávající sekvence vyprávěných příběhů zčásti ve druhém plánu a dbající i na gestický herecký detail. Odborná porota měla k inscenaci dílčí námítky týkající se zejména nedůsledných nástupů a ukončení situací, nepřesnému (a nadto romantizujícímu, tedy výrazově neadekvátnímu) svícení a mluvní nesrozumitelnosti některých partů. Celkově se však lektorský sbor shodl, že Divadelní soubor Masarykova gymnázia představil v Jakubovi a jeho pánu nejcelistvější svou inscenaci posledních let a doporučil ji do programu Celostátní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti a mládež Popelka Rakovník.

Domácí Divadlo v Lidovém domě představilo na přehlídce svou novou inscenaci **Limonádový Joe**. Do jisté míry jí navazuje na Světáky prezentované na loňském festivalu: opět se jedná o divadelní adaptaci předlohy, která v kontextu české kultury získala věhlas díky filmové podobě: v případě

„Limonádníka“ o to markantněji, že se řadí ke zlatému fondu české kinematografie. Za volbou titulu je jistě snaha potvrdit nebývalý divácký úspěch Světáků, čemuž ostatně odpovídal také zájem obecnosti, které Limonádového Joe týden po premiéře znovu vyprodalo. Nedá se ovšem mluvit jen o strohém kalkulu divadla, inscenace se totiž opírá především o málo známou původní verzi hry z roku 1944 a zároveň vychází z faktu, že každá verze „Limonádníka“ (včetně slavné filmové z roku 1964) do sebe vstřebala aktuální dobové podněty. Proto se také ve vsetínské verzi objevuje ruskojazyčná obsluha baru, promítačka či v textové rovině různé aktuální dobové narážky a jazykové floskule, to vše vmícháno do opulentní komediální směsi s výrazně groteskními až bizarními prvky (hřbitovní scéna). Inscenace se přitom filmu nezříká (vzhledem k jeho kultovnímu postavení v české kultuře ani dost dobře nemůže) a třeba v titulní postavě k němu kostýmem a zčásti hereckým výrazem odkazuje. Diváckou pozornost si ovšem získává především – k inscenaci muzikálové ražby zcela přiléhavě – výpravným pojetím, patrným jak ve scénografii pracující ve více plánech do hloubi jeviště (vyvýšený bar), choreografii písňových čísel, náročným svícením, jakož i groteskní stylizací mizanscén. Porota přehlídky si všimla jistých nedůsledností daných vybočeními z dané koncepce (občasné psychologizování) či nevyváženým poměrem hlavních protivníků, celkově však Limonádového Joe označila za nejpromyšlenější inscenaci principála Divadla Pavla Řejmana a doporučila ji k postupu na Národní přehlídku Divadelní piknik ve Volyni.

Místním počinem byla také inscenace **Modrá tvář** Arnošta Goldflama v podání souboru Základní umělecké školy ve Vsetíně. Hrdinou méně známého groteskního dramatu je introvertní mladík konfrontovaný s výrazně hyperbolizovanými postavami v mnohdy absurdně vyhocených situacích (doma s bytnou, v nemocnici, v kanceláři...). I když je v nich zpravidla v defenzívě, mají smysl, neboť jejich prostřednictvím mladý muž získává potřebné ostruhy a zkušenosti. Nejdůležitější je pro něj ovšem nekonfliktní, křehké setkání s babičkou, která vnuka na posledním prahu svého života jemně i zásadně navede správným směrem: brzy na to se setkává s dívkou, v níž, zdá se, najde partnerku pro společnou cestu. Ani ona, tak jako předchozí postavy, není bez vady, ale její handicap (je čtyřprstá) má fyzickou, tudíž vnější, formální povahu. Nikoliv náhodou dívku ztvárnila představitelka velmi podobná té, jež hrála babičku. Představení sice nepřekročilo mez školního cvičení, jež v prostředcích (herectví, hudba) vykazovalo jistou eklektičnost, přineslo však talentovaný výkon představitele hlavní role (Ondřej Sedlářík) a téma, které kromě toho, že jím vyprávějí sami aktéři inscenace, také obohatilo festivalové publikum. Souboru ZUŠ patří v nespolední řadě poděkování za ochotu, s níž se vystoupení zhostilo: představení obnovili po delším čase právě pro potřebu přehlídky ohrožené odřeknutím několika přihlášených divadel.

Její čtvrtý ročník uzavřela inscenace **Advent** Divadelního souboru Jana Honsy v Karlovině. Dramatizace současného uměleckého šéfa Mahenovy činohry Národního divadla v Brně Martina Františáka je v krátkém čase už druhým zdivadelněním asi nejlepšího románu Jarmily Glazarové: před dvěma roky se s vlastní adaptací na vsetínské přehlídce v české premiéře prezentovalo domácí Divadlo v Lidovém domě. Martin Františák psal dramatizaci původně pro činohru Jihočeského divadla v Českých Budějovicích a karolinský soubor po ní sáhl jako po sobě blízké látce: právě úzká spolupráce s Martinem Františákem, již v posledním desetiletí dominovaly jeho původní baladická dramata psaná na tělo souboru (Doma, Nevěsta), představovala nejslavnější období karolinského

divadla. Advent se svým temně baladickým příběhem do této linie logicky zapadá. Hrdinkou dramatu je svobodná matka Františka, jež se pokusí cejch svého poklesku smýt sňatkem s postarším sedlákem, jeho odlehlá pasekářská usedlost se však pro mladou ženu a jejího syna stane pastí. V daném oboru zkušený soubor se divákům předvedl v semknuté souhře přiléhavě hranatého a syrového výrazu, jak je za všechny reprezentoval například oproti předloze víc zemitě násilnický pasekář Podešva v podání Miroslava Urubka. Odborná porota kromě týmového výkonu ocenila také dramatizaci, jež v první polovině mimo jiné i zapojením folklorních prvků načrtla v hrubých a jasných tazích siločáry pevně určující specifický běh horského světa, aby jejich neměnnou fatální platnost ilustrovala ve druhé půli konkrétním dramaticky vypjatým příběhem. Bedlivá pozornost publika i uznalá slova poroty dokladovaly, že se to karolinskému souboru zdařilo s účinnou působivostí. Jejich Advent byl po právu druhou inscenací doporučenou k postupu na Národní přehlídku Divadelní piknik ve Volyni.

Porota své nominace a řádku dalších udělených cen zveřejnila na slavnostním vyhlášení krátce po posledním semináři. Odměnou oceněným byl také potlesk početného publika, které si na závěrečnou tečku čtvrtého ročníku přehlídky počkalo do pozdních večerních hodin. Výrazně vyšší návštěvnost než v minulých letech byla vůbec jedním z nejvíce potěšujících jevů Divadelního Vsetína 2015 a zároveň příslibem do jeho příštího, jubilejního ročníku.

Marcel Sladkowski

Divadlo v Lidovém domě Vsetín: Limonádový Joe (foto archiv souboru)

Můj milý porotní deníčku... Divadelní piknik Volyně 2015

Napodruhé jsem už jel do Volyně na jistotu. Věděl jsem, že sály prázdné nebudou – a nespletl jsem se. Věděl jsem, že Pan Tichý, maskot přehlídky, bude okouzlující a zábauný i v osmnácté variantě své prosby o vypnutí mobilních telefonů – a nespletl jsem se. Věděl jsem, že obsluha na baru bude s festivalovými účastníky držet krok až do posledního dechu – a nespletl jsem se. A věděl jsem, že těch osmnáct představení a osmnáct diskusí narvaných do zhruba 120 hodin bude nápor fyzický i psychický – a taky jsem se nespletl.

Vlastně jediné změny, které jsem zaznamenal, byly k lepšímu – v menu restaurace Na Nové občas i nějaká zelenina, soubory zůstávají a navzájem navštěvují svá představení stále více, přibyl Diskusní klub, který hlášením z pekla (rozuměj z klubu Peklo, kde se pod vedením vrchního Belzebuba Milana Schejbala scházel a mudroval o viděném) kořenil rozborové semináře. A i na ty, zdá se mi, se chodilo zase o něco více. A teď konečně o tom, jak se nám – tj. porotě, kterou krom mé maličkosti tvořili Kateřina Baranowska, Luděk Horký, Jaromír Hruška a Petr Christov – jevila volyňská divadelní nabídka.

Kousky spíše problematické

Pominu-li *Divadelní komedii karvinského K.V.A.S.u*, což je minutí s žánrem natolik podstatné, že umožňuje porotci jen doufat, že k němu došlo výhradně na volyňském představení, a ořechovský remake jejich dvacet let staré věhlasné inscenace *Jak Švédové L.P. 1645 marně Brno dobývali* (což je inscenace, která funguje jako onen pověstný hodinový strojek, který se bohužel točí spíše naprázdno a ze zvyku), našli jsme si v každém představení něco výrazně potěšujícího. Autorský i herecký cit pro odpozorování současných komických typů (*De Facto Mimo Jihlava – Žijí mezi námi*), rafinované metaforické propojení příběhu českého disentu s Krkonošskými pohádkami (*Teritoriální tyjatr Praha – O Krakonošovi a disidentech*), přesvědčivé herectví zkušených bardů (*DS Žďár Žďár nad Sázavou – Zelňačka*), komediální drive celého ansámblu, který přinesl osobité čtení klasického textu (*Slovanský tyjatr Olomouc – Naši furianti*), hravý smysl pro absurdní gagy korunovaný brilantním výkonem Jana Šprynara v roli doktora Watsona (*Divadlo Point Prostějov – Baskerovská bestie*)... Kvality se samozřejmě snoubily s problémy – ukázalo se, že výtečné nápady mohou být snadno pohřbeny či aspoň polozasypány hereckými nedostatky (*O Krakonošovi a disidentech*), přeceněnou stopáží (*Baskerovská bestie*) nebo spolehnutím na komičnost jednotlivých postavíček bez opory v patřičně vybudované zápletce (*Žijí mezi námi*).

V kraji inspirativnosti

Nešlo přehlédnout, že nemalý „rozruch v sále“ vzbudil fakt, že jsme na Hronov nedoporučili ani jednu z dvojice ambiciózních inscenací souborů renomovaných a ostřílených: *...dlouhou cestu* **Rádo-**

Divadlo Point Prostějov: Baskerovská bestie (foto Michal Drtina)

bydivadla Klapý a Maratova Sada DK Jirásek Česká Lípa. A to přesto, že obě inscenace měly také zejména v herectví nepopiratelné kvality – u klapských šlo o výkon ansámblovější, českolipské inscenaci výrazně dominoval Pavel Landovský jako Markýz de Sade. Zároveň se nám ovšem jevílo, že Ladislav Valeš nenalezl k Bergmanovým *Lesním jahodám* (scénář proslulého filmu byl *...dlouhé cesty* předlohou) přesvědčivý, stylově jednotný klíč, který by umožnil přesvědčivě jevištně tlumočit onen nejjednodušší text, počítající koneckonců výrazně s filmovou obrazností a detailem. Adaptace hry Petera Weisse, kterou pro českolipský soubor pořídil Václav Klapka¹, má pak nespornou ambici být „velkým divadlem dějin“ a vylíčit v protikladné dvojici Marat–Sade věčnou dějinnou polaritu idealisty a cynika a rovněž neustálý problém „ukradených revolucí“. Klapka aktualizoval příběh z francouzské revoluce místy až k Palachovi a sametovému zvonění klíči, přesto však inscenace nedošla dále než k poněkud banálnímu a černobílému obrazu „světa jako blázince“ ovládaného cynickými prospěcháři. Zaráželo pak i sebevědomé tvrzení tvůrců (na rozborovém semináři i ve Zpravodaji), že podobné politicky kritické divadlo si profesionálové nemohou dovolit – jednak stačí lehký rozhled po českém divadle, aby byl zřejmý pravý opak, jednak sdělení jejich inscenace šlo dle mého soudu právě publiku a jeho nespokojenosti s českou politikou hodně po srsti. S odstupem viděno, zkrátka jsme asi jako porota projevíli menší ochotu akceptovat onu v amatérských kruzích často vyzývanou inspirativnost, tedy oceňovat sám fakt, že se oba soubory potýkaly s látkami nezvyklými a mimořádně náročnými. Když ovšem u inspirativnosti zůstaneme, pomyslným vítězem v nevyhlášené kategorii „ambiciózní, leč nedotažené“ se pro nás stal *Lhář* Martina A. Hansena **Divadla NABOSO Boskovice**. Dovedná

dramatizace (Tomáš Trumpeš) dánského existenciálního románu se v této inscenaci snoubila s kultivovanou režii, sugestivním výtvarnem i promyšleným světelným a zvukovým plánem. Hlavním nedostatkem inscenace pak byla neúměrná zatěžkanost hereckého projevu – naprostá většina výstupů se odehrávala monotónním, záměrně odemotizovaným způsobem, v pomalém tempu. Zásadně tak chyběla práce s kontrastem – melancholie se znázorňovala melancholií, existenciální ponuřost existenciální ponuřostí. Nakonec však v případě Lháře pro nás klady a pozoruhodnosti inscenace převážily a inscenaci jsme doporučili na Jiráskův Hronov.

Pratchettovské intermezzo

Svým způsobem solitérem volynské přehlídky bylo mladoboleslavské **Divadýlko na dlani**. Petr Matoušek trpí k dílu Terryho Pratchetta evidentní láskou a dramatizací jeho méně známé knihy *My, svobodnej národ* si připravil prostor k chytré a zároveň lyrické pohádce pro celou rodinu (odkazující až k Andersenově *Sněhouce královně*). Ne zcela jej ovšem využil v roli režiséra: zde jako by byly zábavné jednotlivosti a samostatné gagy důležitější než hlavní příběhový oblouk. S největším gustem se pak Matoušek s pánskou částí souboru pouští do jevištního zobrazení svobodomyslných trpaslíků Fíglů, promlouvajících bizarně originálním nářečím (v těchto pasážích je jedním z protagonistů inscenace i překlad Jana Kantůrka). Zábavnost jejich výstupů však poněkud převládala hlavní téma a myšlenkové poselství textu. I tak jde o půvabnou, vpravdě komediantsky rozpustilou inscenaci.

Za herecké divadlo

Výraznou skupinu mezi inscenacemi směřovanými k JH pak byly na herectví výrazně postavené inscenace kvalitních komorních textů – do této kategorie spadá Klozet Katalin Thuróczy (Společnost bloumající veřejnosti Turnov), Ten druhý Floriana Zellera (TRIARIUS Česká Třebová), Štůvik, pečené brambory Zoltána Egressyho (Divadlo JakoHost Plzeň) a Bláha a Vrchlická Mirko Stiebra (SPOMAL – Spolek ochotníků Malenice). Společným rysem těchto inscenací byl důraz na partnerskou souhru, cit pro tragikomičnost předloh a úsporná scénografie. Výhrady? Zřejmě herecky nejsilnější a scénograficky nejdotaženější inscenace ze zmíněné čtveřice, Klozet, doplatila poněkud na jistou schematicnost předlohy, Štůvik by pak prospělo vyšší tempo prvních dvou třetin inscenace, aby lépe vyšla poetická melancholie závěru, Toho druhého pak TRIARIUS až příliš zvažnil a zpsychologizoval, u Bláhy a Vrchlické šlo ve scénografii už spíš než o úspornost o besídkovou jednoduchost. Všechny inscenace však prokázaly sílu amatérského herectví, u výkonů Jakuba Klímy (Básník) ve Štůviku či Elišky Houzímové (Vrchlická) v Bláhovi a Vrchlické si člověk mohl připomenout postřeh Jaroslava Vostrého, že jevištní půvab a téma může být někdy opravdu jedno a totéž.

Na špičce

Přehlídka měla tři zřetelné vrcholy. **Kočovné divadlo Ad Hoc** si svým na loňském Hronově velenaděšeně přijatým Zmrazovačem nastavilo laťku značně vysoko, soudím však, že kabaretní hodinovkou *U úsměvem nepilota* ji neshodilo. Při všem (přiznám!) přihlášením se k Vodňanskému a Skoumalovi je výsledný tvar navýsost osobitý, literárně vytříbený a hudebně mimořádně propracovaný. Dlouho jsem neviděl tak vkusně a vytříbeně glosovat současnou českou politiku, dlouho jsem neviděl celým obsazením tak suverénně zvládnutou techniku „pronášení absurdit smrtelně vážně“. A dlouho jsem se tak nesmál. **Kladenský soubor V. A. D.** je firma známá a zavedená, jednoznačná špička amatérského (nejen)

zábavného divadla. Ve své (ultra)černé komedii *Upokojenkyně* (jejím autorem je lídr souboru Kazi-mír Lupinec) si však vzalo značné sousto – zdánlivě zcela nekomediální téma seniorů, dožívajících v nedůstojných podmínkách pečovatelských domovů a pozvolna ztrácejících duševní síly i kontakt s realitou. Příběh navíc postupně „dostane kriminální rozměr, a průběžně se v něm bude tvrdě narážet na palčivé otázky zdravotnictví, otupělých mezilidských a rodinných vztahů, okrádání seniorů, generačních sporů mezi rodiči a potomky, ale i obecnější problematiku slábnoucí lidské paměti a zrádnosti slov a jejich významů“, napsal kolega Christov na svém blogu. A dodal: „Vše skvěle od-pozorované ze života a napsané a scénicky předvedené s takovou lehkostí a nadhledem, že se au-torům daří o největších životních otázkách promlouvat s až drtivě černým humorem, jemuž lze jen stěží odolat, neboť se jaksi limitně blíží prostému konstatování pravdy. Smích, který snadno zabolí.“ Asi málokterý soubor pěstuje ve svých inscenacích tak vytrvale pocit regionální identity a svébytnosti jako **DS Jana Honsy Karolinka**. Po dvojici inscenací her Martina Františka *Doma a Nevěsta*, u nichž můžeme mluvit o renesanci vesnického realismu v české dramatu, uvedli tentokrát „pouze“ Františkovu dramatizaci, stále však výrazně regionálně ukotveného díla – *Adventu* Jarmily Glazarové (v režii Gustava Řezníčka). Tato žánrově poněkud rozlomená inscenace (první polovina je spíše ly-rickou baladou, druhá naopak vyhoceným dramatem, jež si svou sevřeností s *Maryšou* či *Gazdinou robou* nezádá) uhranula publikum svou strohou neefektivností a lapidární metaforičností, bez lyrizování a folklórních ornamentů. Ukázala zároveň karolinský soubor jako sestavu silných osobností, schopných mimořádně přesvědčivého vykreslení postav.

Napodruhé jsem jel do Volyně na jistotu – a neklamal jsem se. A neklamala mě ani amatérská činohra, která letos ze sebe vydala řadu pozoruhodných plodů. Snad jim bude hronovské ovzduší svědčit...

Jan Šotkoovský

DK Jirásek Česká Lípa: Maratův Sade (foto Michal Drtina)

¹ Tohle prosté konstatování ožbudovalo Volyni velké ušně – českolipští ústy Václava Klapky i Františka Zborníka důrazně srovnávání s Weissovou hrou *Pronásledování a zavraždění Jeana Paula Marata* předvedené divadelním souborem blázince o Charentonu ze řízení markýze de Sade odmítli, neb z ní údajně použili jen základní nápad. Inu, při detailnějším porovnání je vidět, že to prostě není pravda, podobnosti jdou mnohem dále, dokonce leckteré nelogičnosti a nedomyšlenosti inscenace jsou osysočtělité tím, že Klapka přebírá jednotlivé prvky Weissova textu, ale ruší logické vazby mezi nimi. Nemluvě o tom, že autorskoprávně jde o hodně sporné a problematické počínání.

Pět zjištění o mém prvním Divadelním Pikniku ve Volyni

Zjištění první – Dostat se do Volyně není jen tak

Zvlášť když jste dvě a cestu začnete řešit den před odjezdem. V době, kdy je státní svátek. V době, kdy státní svátek navazuje na víkend. Autobusy vyprodány. Vlaky jezdí nesmyslně. Nakonec jsme sehnaly záchranu. Náš jediný úkol byl dostat se na nádraží v Dolních Počernicích, kde nás měla kamarádka vyzvednout. Úkol jsme zvládly. Vystoupily z vlaku, obhlídly terén. Kamarádka s autem nikde. Nad budovou nádraží, kde jsme se ocitly, totiž visela cedule Horní Počernice. Po několika telefonátech, které neprobíhaly zrovna v klidném duchu, a několika odpovědích trpělivých místních jsme se přesunuly na nové místo určení. Po pár minutách jsme si oddechly. Zastavilo u nás auto a v něm, pravda, ne zrovna vysmátá kamarádka. Po pár hodinách jsme si oddechly podruhé. A to proto, že jsme dojely do Volyně. Do té správné! A taky proto, že nám neuteklo představení Žijí mezi námi. Měly jsme totiž pocit, že bude tak trochu i o nás. No prostě takový typický začátek našeho prvního Divadelního pikniku.

Zjištění druhé – Není rozbor jako rozbor

Účastnila jsem se skoro všech rozborů, které po představení následovaly. První víkend téměř povinně. Přihlásila jsem se totiž do semináře Milana Schejbala Diskusní klub. Říkala jsem si, jaká to bude pohoda – sejít se po představení, jen tak poklábosit o tom, co jsme viděli. To jsem se ale přepočítala. Náš hlas z Pekla¹ má totiž zaznít po lektorském sboru na oficiálním rozboru. Před souborem a před diváky. Po této informaci byla změna v přístupu nás všech téměř hmatatelná. Našpicované uši, aby nám neutekl důležitý termín, jako např. timing, vybudování dramatické situace, temporytmus. Nejlépe ještě v kontextu daného představení. Malá rada – pokud si zapamatujete alespoň jeden z těchto termínů, máte vyhráno. Jejich použití je opravdu univerzální. Nervozitu znám, ale tenhle pocit, kdy máte mluvit po hodinovém monologu lektorů, jsem zažila poprvé. Doufám, že jsem tím teď nevydělala případné seminaristy příštího Pikniku. Diskusní klub je seminář, který rozhodně doporučím. Protože umět pojmenovat věci, které nás v představení oslovily, nebo naopak nebvily, mi přijde jako důležitá součást diváckého, resp. divadelního vidění. A do praxe věc nepostradatelná.

Zjištění třetí – Někdo má a někdo nemá. I ve Volyni.

Já teda nemám. Po zhlednutí dalšího kousku od *Ad Hocu* **S úsměvem nepilota** jsem si tím už naprosto jistá. Mluví o zlatě v hrdle. Přitom mně by stačil i ten bronz. Bramboru tam nejspíš už mám.

Jenže to se člověk nemůže divit, že na něj při rozdávání nic nezbylo. Všechno totiž zabrala tahle talentovaná partička. Včetně rytmu a citu pro pointu. A co je nejdůležitější, i pokoru. Té se však nedostává některým členům Divadelního klubu Jirásek z České Lípy. Jejich představení Marat/Sade, pokud mám použít základní dichotomii zajímá–nezajímá, mě nezajímalo. Nefungovalo a odcházela jsem z něj mírně řečeno v rozpacích. Co mi tím chtěli sdělit? Že revoluce požírá své děti? Že se historie opakuje? To podle mě na divácký zážitek, o který se jistě snažili, nestačí. Poněkud násilně nám připomenout naši sametovou revoluci, přirovnat Marata k Havlovi už vůbec ne. Proč ale mluví o pokoře? Ta se totiž nejvíce ukáže v (ne)přijetí názorů ostatních. V tomto případě (nejen) lektorského sboru. Členové souboru nerespektovali během rozboru základní nastavení – nejdříve mluví lektori, poté zástupci Diskusního semináře, diváci a nakonec soubor. Místy jsem si připadala jako na fotbalovém zápase pralesní ligy. To nejúsměvnější, co jsem se od souboru dozvěděla, bylo, že jejich představení není pro intelektuály, kteří mají povědomí o francouzské revoluci a o osobnostech, jako je Marat a Sade. Používat při rozboru představení znalosti tedy nebylo žádoucí. A už vůbec ne spisovatele Petera Weisse. Ke kterému se však v programu sami hlásí. Prý chtěli nastavit zrcadlo. To se jim povedlo. I když poněkud jiným směrem, než měli v úmyslu.

Zjištění čtvrté – Až budu stará, chci mít syna jako paní Vrbičková

V.A.D. Kladno znám dlouho. A mám je ráda. Ale za to, co dokázali v představení **Upokojenkyně**, je zbožňuju. Stáří a umírání. Téma, které se týká každého z nás. Autorský text, který je prostě geniální. Herecké výkony, kterým věřím. Černý humor a nadsázka, které dávkují tak přesně, že si někdy říkám, jestli už to není moc. Není! A přitom jsem na konci byla dojatá. Přesná ukázka toho, že sentiment nemusí kapat z každého slova.

Zjištění páté – Občas by i lektori potřebovali seminář Daniely Fischerové Neverbální komunikace

Helena Plícková

¹*Peklo je název baru, kde se náš seminář scházel*

JID 20-15 aneb Jak (si) hrají na Vysočině

Předjaří v Jihlavě už tradičně patří postupové přehlídce amatérského divadla JID 20-15, letos s podtitulem Pojďme (si) hrát. A hrálo se dost, letos celkem devět soutěžních představení, která mohla postoupit dvěma směry, buď na celostátní přehlídku studentských divadelních souborů Mladá scéna Ústí nad Orlicí, nebo na celostátní přehlídku experimentujícího divadla Šrámkův Písek.

Inscenace divadla mladých bývají často dvojího typu. Předně inscenace tzv. „dramatácké“, kde se často klade zásadní důraz na zapojení a uplatnění celého souboru, tvorba je to povýtce kolektivní, často autorská, orientovaná více k v souboru rezonujícímu tématu. Na druhé straně se pak objevují i pokusy o komplexní divadelní tvar, „divadlo se vším všudy“, s promyšlenou scénou, kostýmy, důrazem na propracovanou hereckou i režijní stránkou. Tento druhý proud v Jihlavě zastupovala především inscenace **Lovení Karlíka** lanškrounské *Škeble*, sedm obrazů ze života Lewise Carrola. Přestože, jak naznačovala výprava i následná diskuze se souborem, se inscenace chtěla výrazně inspirovat obrazností a (ne)logikou Carrolova nejslavnějšího díla Alenka v říši divů, ve výsledku šlo spíše o lineární sled realistických životopisných scén, z nichž vyčnívalo sice silné téma potlačované lásky třicetiletého spisovatele k jedenáctileté Alici Liddelové, které ovšem nedošlo adekvátního jevištního ztvárnění už kvůli obsazení jednogeneračním souborem.

Stále aktuálnější rezonující téma hospodského náckovství ztvárnila i dramatizace textu Jaroslava Rudíše **Národní třída** v podání souboru *GT Hlinsko*. Bohužel jihlavská repríza nedala příběhu Vandama a jeho kumpánů příliš zaznít, především kvůli občasnému hereckému exhibování.

U diváků i lektorského sboru (který pracoval ve složení Lukáš Rieger, Petr Christov, Jitka Šotkovská) se tak většího uznání dočkaly ony „dramatácké“ inscenace, především **Sem se mi nedívej** souboru *Šubrd z domooské ZUŠ* a **Elevátor** souboru *Ušní mázek ze ZUŠ v Novém Městě na Moravě*. Sem se mi nedívej je hravou policejní rekonstrukcí, která za pomoci mnoha zcizovacích efektů, dobré práce s výstavbou gagu a citu souboru pro timing a temporytmus podává téma ošidnosti úhlu pohledu a relativity viděného na případu z voyerství nešťastně obviněného vášnivého ornitologa.

Nezávaznou hříčkou o jednom vlastně úspěšném teambuildingu je i inscenace **Elevátor** Ušního mázku. Manažerka velké firmy, zabývající se něčím, čím se tak velké firmy zabývají, se snaží zefektivnit svůj nepříliš výkonný tým pořádáním teambuildingu pod vedením milionáře a zároveň buddhistického mnicha, který v zaseknutém výtahu ponouká osazenstvo firmy, aby zpytovali svědomí a zkoumali své profesní touhy. Což má ovšem za následek rozpadnutí celého týmu, protože každý si odchází splnit svůj sen, který s prací pro firmu nemá nic společného. Nepříliš originálnímu námětu dodává na přesvědčivosti především hravost, nasazení a míra nadsázky, s nimiž celý soubor ke hře přistupuje, a také nápad pojmut inscenaci jako muzikál, kdy se každá z postav vyzpívá a vytancuje ze svých niterných přání za pomoci místy velmi povedených kolektivních písňových textů („super velká korporace je lepší než ovulace“). Obě inscenace byly doporučeny na národní přehlídku do Ústí nad Orlicí. Přestože soubory častěji čerpaly z vlastních tvůrčích zdrojů, nebo dramatizovaly literární předlohy, přece jen ve dvou případech sáhly i po pravidelných dramatických textech. Jako dramaturgická

trefa do černého se zdá současná hra Slovenky Zuzy Ferenczové **Problém**, kterou na festivalu zahrál *DS Hobit* při *Gymnázium Jihlava*. Problém je zábavnou hrou o vážných věcech, tedy o nechtěném těhotenství sotva šestnáctileté dívky. Přestože soubor příliš potlačil komediální prvky, takže se ve výsledku poněkud minul s podstatou předlohy, inscenace přece jen upoutala velmi uvěřitelným, autentickým pojetím hlavní postavy v podání Romany Šimkové.

Problematickým se naopak ukázalo zvolení kabaretního textu **Kostlivec v silonkách** Davida Drábka, jehož inscenaci do Jihlavy přivezlo královohradecké *Divadlo Jesličky Josefa Tejkl*. Text z konce devadesátých let, který odkazuje na zcela konkrétní a dnes již vzdálené reálie, nemohl v žánru kabaretu, který bytostně vyžaduje aktuálnost a zesílený kontakt mezi jevištěm a hledištěm, rezonovat v mladém publiku, které přes opakované výzvy konferenciérky věnovalo inscenaci jen vlažnou pozornost. Doporučení na přehlídku experimentujícího divadla Šrámkův Písek si z Jihlavy pak odvezl pražský soubor *Negatyvo* s paradoxně nejstarším a „nejklasičtější“ textem, jaký byl na přehlídce k vidění. Jednalo se o **Ursonate** dadaistického básníka a výtvarníka Kurta Schwitterse. Soubor Schwittersovu báseň tvořenou pouze shlukem nejrůznějších hlásek a slabik rozdělil mezi tři hlasy, což mu umožnilo nejen více variovat osobitou hudebnost textu pomocí vícehlasů, gradace apod., zároveň (i když se dá namítat, že se tak popírá nihilistická, dekonstruktivní podstata dadaismu) divadelně vděčně implantovat textu situační smysl pomocí vztahů mezi jednotlivými aktéry a dodat mu tak na dialogičnosti.

Jitka Šotkovská

Divadlo Jesličky Josefa Tejkl Hradec Králové: Kostlivec v silonkách (foto Míša Vodová a Michal Kružík)

Mladá scéna Český Krumlov 2015

Ve dnech 31. 3.–1. 4. 2015 se uskutečnila v Městském divadle v Českém Krumlově regionální postupová přehlídka studentského divadla Mladá scéna 2015. Jako každoročně byl jejím pořadatelem Dům dětí a mládeže v Českém Krumlově a spoluorganizáteli pak Městské divadlo Český Krumlov, o. p. s., a v odborné rovině NIPOS-ARTAMA Praha.

Odborná porota ve složení Bc. Vendula Kecová, Mgr. Jiřina Lhotská a MgA. Jaromír Hruška doporučila do programu celostátní přehlídky studentského divadla Mladá scéna následující dvě inscenace bez udání pořadí:

REVIZOR souboru Divadelní Kruh Gymnázia Česká z Českých Budějovic

Inscenace stojí především na skvělé volbě dramatického textu N. V. Gogola. Už tato dramaturgická volba byla pro daný soubor velmi šťastná. Přesto, že text by se mohl na první pohled zdát pro takto mladý soubor nad jeho síly, proměňuje se i přes jisté problémy v jejich podání opět v aktuální text a malé podobenství současné lidské společnosti poukazuje na to, že změna politického režimu neznamená automaticky změnu společenského systému a jeho fungování. Úprava textu Jiřího Krejčího je vůči autorovi ohleduplná a obsahuje všechny důležité opěrné body dramatického oblouku původní předlohy. Režijně-pedagogické vedení inscenace je až pietní a nenásilné, mnohdy však ustupující ze situačního potenciálu textu. Inscenace se drží v řádu slovního jednání, hlavního i vedlejších témat hry. Výtvarné řešení spočívá především v kostýmní složce inscenace a scénograficky se pracuje „pouze“ s několika židlemi a v úvodu ještě s maskou. Inscenace začíná přesným popisem charakterů z poznámek samotného N. V. Gogola. Což usnadňuje komunikaci s divákem, především v expozici textu. Bohužel, k tak detailnímu vykreslení charakterů skrze jednání postav v dramatických situacích v průběhu představení nedochází. Výjimkou je herecký výkon Kateřiny Bambasové v roli hejtmanovy ženy Anny Andrejevny. Tento výkon byl také odbornou porotou jako jediný herecký výkon v rámci přehlídky oceněn. Považujeme ho za vybočující ve své kvalitě a ve své kategorii. Ostatní herecká práce je poctivá s rysy kolektivního přístupu k věci, někdy však absence fyzického jednání a neustálé jednání slovní maže a nefokusuje situace dané autorem. Textu tohoto formátu schází vybudovaný charakter a práce v dialogu vytvářející figuru s jasnými konturami, motivacemi, které směřují ke konkrétnímu cíli. Bude-li soubor více věřit fyzickému jednání, které je u Gogola jednoznačně nositelem oněch dramatických situací, které však jasně evokují realitu dneška, inscenaci to jistě jen prospěje. Za dané situace v daných podmínkách, v daném prostoru a čase i s ohledem na hereckou nevyzrálост souboru jako celku bylo inscenačním týmem tematicky z předlohy vytěženo maximum. Značný tematický inscenační potenciál předlohy nebyl rozhodně jevištně vyčerpán, ale k základnímu tematickému naplnění značné části dramatického textu na jevišti bezesporu došlo.

KRYSY souboru ZUŠ z Jindřichova Hradce

Inscenace Krysy, která vznikla dramatizací (autor František Oplatek) novely neznámého autora Houby, je dokladem touhy po sdílení a sdělování nadčasových témat formou antiiluzivního divadla. Vcelku

modelová hra s prvky absurdního divadla probíhá v čase, který je většinou volen pro formu anekdoty. Naopak téma je ryze existenciální a „velké“. Nově najatý domovník bojuje se stále se množícími krysami, které mají samozřejmě v tematické rovině metaforický rozměr. Jde o nebezpečí, kterému neustále nájemníci ustupují a nehodlají domovníkovi s bojem proti nebezpečným a stále agresivnějším krysám pomoci. Představení, které která trvá asi 15 minut, se snaží rytmizovat jednotlivé pasáže a fyzicky budovat téma skrze prvky a postupy, které jsou bližší spíše dramatické výchově. Celý příběh je jistou generační výpovědí na téma lhostejnosti, ale v mnohém je značně konotační a můžeme si individuálně dosazovat téma své ve vymezeném koridoru. Zvolený inscenační přístup se nikde nepopírá. Vychází z postav předlohy, jde po charakterizaci hlavních postav příběhu a tematizuje prostřednictvím chóru jak situace, tak i prostředí. Zajímavě a výrazně výtvarně uchopený jevištní tvar občas trpí zbytečnou popisností. Autentické podání celého hereckého ansáblu má opět kolektivní sílu výpovědi. Minimalistický hudební doprovod hraný pouze na elektrickou kytaru není organickou součástí inscenace, ale to může být i záměrné, neboť určitá disharmonie s množstvím krys v domě samozřejmě narůstá. Jde o chvályhodný počín na nadčasové téma, který má dle našeho názoru nárok být zaznamenán, ale také zkonfrontován v kontextu národní přehlídky.

Celkově můžeme hodnotit úroveň viděných inscenací v optice minulých ročníků jako průměrnou. Vidíme jednoznačnou snahu po hledání témat a touhu po jejich co nejpřesvědčivějším zpracování. To, že se to daří s různou mírou úspěšnosti je jasné a logické. Kladem však zůstává fakt, že mladí divadelníci i jejich lídři chtějí něco sdělit a podělit se o to s diváky. A to je jeden ze základních smyslů a cílů divadla obecně.

Poděkování za realizaci patří realizátorům této přehlídky za DDM: Mgr. Jakubu Pichovi – řediteli DDM, Mgr. Elišce Rolníkové – vedoucí jazykového oddělení DDM, Janu Vozábalovi – řediteli Městského divadla Český Krumlov, o. p. s., i všem ostatním, kteří se na úspěšném průběhu přehlídky podíleli jak organizačně, tak i technicky.

*Jaromír Hruška
dramaturg Městského divadla v Českém Krumlově*

Modrý Kocour

Jubilejní XX. ročník turnovské postupové divadelní přehlídky Modrý Kocour se odehrál ve dnech 26. února až 1. března v tempu střídání představení, které lze diplomaticky označit jako „mimořádně náročné“. Prodloužený víkend jich nabídl velké množství, a to včetně inspirativních inscenací souborů ze Slovenska, Polska a Německa. Kvalitou to byla přehlídka spíše nadprůměrná, s minimem vyložených divadelních selhání. „Neovynořila“ se žádná nová divadelní společnost nebo osobnost s neočekávaným překvapením, a tak kvalitu obstaraly tradiční soubory a již zkušení autoři.

Prvním postupovým představením byla inscenace *Stopy Liberec* se zajímavým názvem **Dobry pejsek nikdy neumírá**. Soubor divadelně prozkoumal rozšířené hovorové klišé, povzdech mnoha mladých lidí: „kdy už konečně budu starší, abych (něco mohl udělat...)“. Mladí divadelníci vytvořili epický příběh dívky, kterou rodiče a poté všichni ostatní oslovují Dášenko, jejíž život sledujeme v několika epizodách od mládí až po důchod, respektive smrt. Porotě se některé epizody jevily jako velmi zdařilé, jindy však jevištní ztvárnění trpělo různými nedostatky a nedotaženostmi. Nápadité téma nebylo divadelně zpracováno zcela důsledně a je to škoda, protože se jedná o sympatickou kolektivní práci, kdy se mladí autoři dokázali oprostit od banality a prvoplánovosti.

Typologicky a místem původu příbuzný soubor *Vydýcháno z Liberce* přivezl inscenaci s názvem **Už nikdy sami**. Podobně jako v předchozím případě začínající divadelníci využili kolektivní přístup k zpracování tématu, ale v mnoha ohledech se žánrově vymezili jako pohybové, respektive taneční divadlo. Z hlediska kompozice představení však přibližně rovnocenně využili také činoherních postupů. Oba přístupy – taneční divadlo a činohru – spojili nápaditě a evidentně se snažili co nejintenzivněji využívat sdělnosti jevištní metafor a možností zkratky, což reprezentovaly například šikovně využitě masky. Opět jsme viděli epický příběh jednoho života, který byl vyprávěn perspektivou dvou povahově odlišných sester: první podléhá tlaku okolí a „přizpůsobuje se“, druhá zůstává „nеспoutaná“ a brání se vnucovaným konvencím a stereotypu. V mnoha ohledech to byla hra o totalitní manipulaci s individualitou. Inscenaci viditelně limitovaly taneční dovednosti představitelů hlavních rolí a nedotaženě se jevilo scénografické řešení.

V dobrém slova smyslu důkladné, poctivé a intenzivní představení nabídl *turnovský soubor SBV*. Inscenace **Klozet** patřila nesporně mezi vrcholy celé přehlídky. Text vypráví o (zdánlivě) náhodném setkání na veřejných záchodcích, kdy se setkávají dva – jak se ukáže v závěru – staří známí: profesor a jeho student. Oba se ocitli z různých důvodů na okraji společnosti, profesor v důsledku tlaku svého okolí, jeho student na základě spíše dobrovolného rozhodnutí. Oba životní postoje a životní příběhy se navzájem konfrontují ve stísněném prostoru malého veřejného záchodku. Hrdinové prožijí intenzivní setkání, které není jenom dramatickým střetem, ale také způsobem nahlédnutí na vlastní osud. Představení neschází nadhled a vtipné momenty. Rozhodně se nejedná o „zatěžkané“ moralizování

Vydýcháno Liberec: Už nikdy sami (foto archiv souboru)

nad stavem světa. Inscenaci zdobí skvělé herecké výkony obou představitelů rolí, pečlivá a nápaditá reжіe a promyšlená scénografie.

Rozpačitě působilo představení **Matka** (K. Čapek) souboru z *Makova u Litomyšle*. Relativně věkově mladý soubor se pokusil obohatit vlastní ochotnickou zkušenost o ambicióznější projekt a vybrali si k tomu klasickou hru K. Čapka. Pochopitelný a sympatický záměr členů souboru hledat nové divadelní možnosti však v tomto případě narazil na nesnadný text K. Čapka a nedostatek divadelní a herecké zkušenosti. Zásadní komplikace si soubor přivodil především v rovině dramaturgické, protože objevit vhodnou interpretaci Čapkova klasického díla je úkol, který by nejspíše nezvládl ani profesionální soubor. Představení se tak na mnoha místech proměnilo v nechtěnou parodii.

Dramaturgickým nedorozuměním při výběru scénáře bylo poznamenáno také další představení přehlídky – inscenace **Letní den** od souboru *Broukoocoo Kamdivadlo Č. Kamenice*. V tomto případě se soubor a režisér nechali svést textem od klasického autora absurdního divadla Sławomira Mrożka,

kteřý nepochybně vyžaduje inscenační zralost a talent pro žánr. Setkání dvou rozdílných sebevrahů, když první chce svět opustit z důvodů opakovaných vlastních selhání a druhý pro naprostou ztrátu motivace, protože je naopak ve všem mimořádně úspěšný, doplní třetí vrchol vztahového trojúhelníku v podobě svůdné ženy, o kterou následně oba soupeří, působí na první pohled jako příjemná (a možná i interpretačně snadná) konverzačka. Ve skutečnosti se však jedná o poměrně komplikovaný text, který je nutné náležitě vyložit a zahrát za pomoci specifického typu herectví. Přes některá zajímavá místa a momenty se to hercům a především režisérovi nepodařilo.

Tradičním účastníkem turnovské přehlídky je soubor *TS Magadléna Rychnov*, který doplňuje přehlídku o rozměr tanečního a pohybového divadla. Tentokrát mladé tanečnice a jejich zkušená vedoucí (choreografie a režie) jako téma zvolily postoj k totalitnímu systému, který představuje naši relativně velmi nedávnou historii. **Oněgin byl Rusák aneb v Praze marníš svůj čas – za rohem je Paříž** je možná poněkud zavádějící titul, protože populární kniha I. Douskové se k dobám socialismu vyjadřuje formou humoristickou, kdežto inscenace tanečního souboru z Rychnova intenzivně rozkrývá především děsivé stránky totality. Činí tak však s nadhledem, pokorou a bez hysterie nebo přebytečného patosu. Z tanečního projevu mladých dívek je cítit, že se snaží rozpoznat a zprostředkovat emoce a atmosféru a nikoliv vnucené teze – že i ony hledají (a nalézají) své postoje k této stránce naší historie. Nejenom, že se jedná o inscenaci tanečně a choreograficky mimořádně zdařilou, ale nepochybně je to také krásná ukázka svobodného hledání a objevování osobních postojů k mnohdy komplikovaným a nesnadno interpretovatelným událostem.

Soubor *D.R.E.D z Náchoda* produkuje inscenace, které mnohdy lákají k přidělení „nálepký“ kontroverzní nebo provokativní a které podnítily nesčetné vášnivé diskuse mezi diváky a kritiky. Představení **Nudle se krájí jemně** v tomto ohledu rozhodně neklamalo, a dokonce způsobilo průběžný odchod části publika zapříčiněný nepochybně nesouhlasem s explicitní nahotou a otevřenou sexualitou. Představení *Nudle se krájí jemně* vychází z tvorby a životního osudu původem maďarského soudobého skladatele G. Ligetiho (1923–2006). Klasická soudobá hudba však nepatří mezi široce rozšířené žánry, a tak patrně významná část diváků může postrádat kontext a představení se pak pro ně stává nesdílné. Nejde tolik o životopisná data, ale inscenace počítá alespoň s minimální znalostí Ligetiho tvorby, což však vůbec není samozřejmé. Zároveň vše doprovází typická „dredašská přímočarost“, kdy na jevišti dojde například k téměř úplné souloži (chybí pouze vaginální penetrace). Pro mnoho diváků takového jevištní jednání v kombinaci s neznalostí Ligetiho tvorby postrádá srozumitelný obsah nebo smysl a představení se tak pro ně mění v samoučelnou provokaci, nebo spíše nesmyslnou exhibici, které rozumí jenom „ti na jevišti“. Zdálo se, že sami inscenační tápou v tom, co bylo jejich cílem: jevištně zpracovat Ligetiho tvorbu a životní osud, nebo tato východiska využít pouze jako nepodstatnou záminku pro jevištní jednání v osobitěm řádu a poetice poněkud zjednodušeně charakterizovatelné jako „divadelní provokace“.

Příjemným odlehčením bylo představení **Cesta je cíl** pražského souboru *Ojebad*. Soubor využil nápadité kombinace parodie oblíbených cestovatelských diašou s projekcí fotografií a ilustrativních hravých skečů vybraných situací „na cestě“, když některé z nich byly částečně založené na improvizaci. Zesměšněna byla mnohá módní cestovatelská klišé multikulturního a hipsterského prostředí. Autoři

D.R.E.D Náchod: Nudle se krájí jemně (foto archiv souboru)

a herci se nebáli (sebe)ironického pohledu na svoji generaci, což ostatně naznačuje klišé naznačené v názvu představení – „Cesta je cíl“. Zábavnější a divadelně zajímavější byla chytře parodující a dobře zahraná diašou (herecky skvělý „občasný cestovatel, komentátor a průvodce večerem“), protože doplňkové skeče měly kolísavou kvalitu. Někdy pouze až bezradně ilustrovaly daleko povedenější fotografie a komentář k nim. V součtu se ale jednalo o příjemnou a chytrou zábavu, což ostatně patrně byl hlavní záměr souboru.

Nedělní program zahájila další inscenace *Broukocova Kamdivadla Č. Kamenice Rána pod pás*. Tentokrát se žánrově jednalo o satirickou komedii francouzského autora, nejspíše v moha ohledech tématem a postupy příbuznou například s kultovním britským sitcomem *Kancel* (před nedávnem ČT uvedla českou verzi). V uzavřeném prostoru poněkud záhadné továrny produkující neméně záhadné jednotky sledujeme vzájemnou koexistenci tří zaměstnanců kontrolního oddělení. Mladý a perspektivní nováček se snaží zařadit do systému a pochopit daná nebo domluvená pravidla, která mu předává velmi osobitý šéf a jeho služebně starší spolupracovník. Logicky tak vznikají střety, které mají být zdrojem komických situací. Inscenace však „ubíhá“ v pozvolném temporytmu s minimem překvapivých situací. Na mnoha místech se zdá být režie bezradná, scházejí nápady nebo adekvátní herecké řešení. Soubor se s naznačeným typem humoru a komiky většinou mýjí, což je škoda, protože zvolený text není rozhodně banální satirou, ale ambicióznější snahou vyslovit se k závažnějším tématům.

Pozoruhodnou a v kontextu českého divadla obsahem a tématem nepochybně neobvyklou inscenaci představil soubor *Kladina Kladno*. Představení s názvem **Kupci** vypráví příběh z německého Chemnitzu – dřívějšího Karl-Marx-Stadtu, v jehož epicentru stojí morální otázky nad působením teroristů tzv. Frakce Rudé Armády (RAF). Banální prodej bytu, který má majitelům přinést dostatek financí pro nový život, se nejprve zdá být až dokumentárním obrazem kulturního střetu mezi tzv. Ossis (východňáci) a Wessis (západňáci) a žánrově běžnou konverzační hrou, nebo fraškou. V průběhu dojednávání prodeje se ale situace začíná rozkrývat do netušených souvislostí a nakonec se ukáže, že jeden z manželů vlastnicích byt je bývalý terorista z RAF – překvapivě navíc žena. Otevírá se tak naléhavá otázka viny, protože se dozvídáme, že kupující manželský pár přišel při útoku RAF o syna. Scénář napsal režisér inscenace Jiří Homola a nejedná se původem o německý text. Rozhodně však nebyla nijak zpochybněna věrohodnost nebo autentičnost a naopak se tento exkurs do německé nedávné historie ukazuje zajímavý i pro českého diváka, byť patrně běžným návštěvníkům divadla některé okolnosti příběhu budou nejasné. Jevištní interpretace textu (a režie) však byla poněkud nevyrovnaná. Jednota místa (ošklivý panelákový obývací pokoj), děje a času jednoho dusného letního večera pomáhala vytvořit atmosféru bezvýchodnosti a chudoby (materiální, ale i duchovní). Důležité dramatické situace, ve kterých se osud postav před divákem otevírá v nečekaných perspektivách a peripetiích, se však nedařilo hercům a režii vystavět dostatečně přesně. Sympatické představení v rozhodujících momentech postrádalo dostatečné napětí a mnohdy rozpačité sklouzávalo po povrchu.

Dramaturgicky (volbou textů) mimořádně zajímavý nedělní program pokračoval inscenací podle scénáře mladé slovenské dramatičky Z. Ferencové **Vyskočit z kůže**, kterou přivezli *Oldstars Praha*. Čtyři mladé herečky a jeden herec pod režijním vedením Tomáše Staňka odvyprávěli příběh šestnáctileté dívky, která otěhotní. 84 dní – první trimestr nechtěného, řekněme školního těhotenství – je inscenoováno jako drsné a nekompromisní drama, které však zároveň nepostrádá vtip a humor. Kupodivu je to žánrově především komedie s tragickým koncem – spojení v případě takového tématu a obsahu veskrze neobvyklé a neočekávané, které však výborně funguje. Vše se obejde bez hysterie nebo citového vydírání diváků. Sledovali jsme výpověď o současnosti, která je apelativní, ale obejde se bez moralizování nebo odsuzování. Mladí herci z Oldstaru hrají doslova úchvatně – jsou ukázněni, přesní a zároveň přidávají ke svým postavám vlastní stanoviska a názory. Viděli jsme bezpochyby ve všech směrech skvělou inscenaci přinášející závažnou výpověď.

A nakonec ještě jednou *Oldstaři*, tentokrát s dramatem Kofiho Kwahulé **Nestyda – africká rituální hra o dospívání**. Režisér Tomáš Staněk si tentokrát vybral imaginativní text, jehož jevištní interpretaci lze označit za mírně řečeno mimořádně obtížnou výzvu. Zvolený text vyžaduje velkou odvahu a schopnosti. A kupodivu se to Oldstárům přes některé výhrady podařilo! Vlastní příběh inscenace je složitá archetypální struktura, která kombinuje starobylé mýty s novými popkulturními mytologiemi. Výstižná je následující charakteristika převzatá z programu – „divadelní báje v rytmu jazzu“. Příběh vyžaduje od diváků neustálou pozornost a ochotu (spolu)rozkrývat jednotlivé vrstvy významů, což režie podporuje mimo jiné nápaditým scénografickým řešením, které je svého druhu inscenačním klíčem, hrací plochou tvořenou ohraničenou vrstvou oblázkového šterku, která se proměňuje v širokém

spektu symbolických významů od zahrady přes obývací pokoje domu až po obětiště. Čtyři herci, dva páry a záhadná postava nápadníka, hybatele událostí, provokatéra, nebo snad boha se zde ocitají v rozmanitých vzájemných konstelacích a rolích, které prověřují jejich vztahy. Postavy spíše trpí, než se radují. Vše je promyšleně vygradováno k očistnému obnažení charakterů a k neustálému rozkrývání skrytého pozadí, nebo snad lépe plánu událostí. Nepochybně se jedná o výbornou inscenaci, jejíž dokonalou stavbu narušovalo snad jen občasné herecké nesoustředění, krátké výpadky z jindy bezchybné herecké koncentrace. Diskutabilní by mohl být také zvolený dramaturgický a inscenační klíč, ale výchozí text umožňuje mimořádně rozmanité výklady, takže je to spíše záležitost (osobních) preferencí než objektivní hodnocení.

Početná porota ve složení VI. Hulec, P. Christov, M. Pšenička, K. Tomas, P. Lanta a J. Stuchlík doporučila na Divadelní Piknik Volyně inscenaci Klobet (SBV Turnov). Na Mladou scénu Ústí nad Orlicí z prvního místa inscenaci Vyskočit z kůže (Oldstars Praha), na druhém místě Oněgin byl Rusák (TS Magdaléna Rychnov) a na třetím místě Už nikdy sami (Vydýcháno Liberec). Na Šrámkův Písek inscenaci Nudle se krájí jemně (D.R.E.D. Náchod) a na druhém místě Nestydu (Oldstars Praha).

Jaroslav Stuchlík

Oldstar Praha: Nestyda – africká rituální hra o dospívání (foto archiv souboru)

Divadelní PřeMostění

Mezi březnovými krajskými přehlídkami je divadelní PřeMostění význačné vlastností, která je naznačena již v jeho názvu. Jako přehlídka s možností doporučovat (případně nominovat) na Divadelní Piknik Volyně, Mladou scénu i Šrámkův Písek nabízí výjimečně široké pole pro setkávání různých divadelních přístupů. I za cenu velmi nabitého programu myslím, že se tento přístup vyplácí. Tak tomu bylo i letos.

Úroda mezi inscenacemi mířícími na Mladou scénu byla letos, chce mi říci skoro tradičně, bohatá. Mezi inscenacemi mladého divadla není v posledních letech nouze o zajímavé kusy s nevšedním či autentickým autorským přístupem. I díky tomu se z přehlídky v Ústí nad Orlicí stává oprávněně jeden z vrcholů sezóny. Tento trend potvrdilo i PřeMostění. Výrazný autorský přístup se projevil ve všech třech inscenacích, které na PřeMostění v této kategorii zaujaly nejvíce, ať už se jednalo o pojetí problému věkové skupiny (*RS Vydýcháno: Vyskočit z kůže*, *DS Čtortek Večer: Co bys chtěl*), nebo o dramaturgii a jevištní uchopení předlohy, v tomto případě díla a života prokletých básníků (*Alternativa poetika: Prokletí*).

Výběr na Divadelní Piknik Volyně byl nejproblematictější částí přehlídky. V této kategorii bylo k vidění sedm inscenací, kterým bez výjimky chyběly kvality inscenací směřujících na Mladou scénu i Písek. Z valné většiny byl problém již ve výběru textu, který se následně nepodařilo jevištním ztvárněním eliminovat. Z tohoto konstatování lze vyjmout jen soubor *Divadla SoLiTEater* s inscenací **Léčitel**, který přišel se zajímavou dramaturgií a výraznými hereckými výkony. Ani tato inscenace se však nevyhnula problémům, především v režijní oblasti, které vyplývaly z původního tvaru předlohy – tří monologů.

Naopak inscenace ve spádové oblasti Šrámkova Písku byly pozitivním překvapením PřeMostění. Ačkoliv se často nejednalo o „hotové“ inscenace bez jakýchkoli problémů či potřeby dalších úprav, šlo o originální a inspirativní tvorbu. Za všechny zmiňme soubor *ČSA* s inscenací **Spooning – jediná správná životní cesta**, který se odvážně vydal cestou, kterou v českém divadle prošlo Divadlo Jára Cimrmana. I přes již zmíněnou problematičnost, především v druhé polovině inscenace, se soubor s odkazem svých předchůdců vyrovnal se ctí. Vrcholem v této kategorii pak byla inscenace **Nářek Mravence** souboru *Vdova po kapitánovi dunajské paroplavební společnosti*, která nesla všechny klady autorského divadla a jejíž přístup v textové i inscenační rovině je více než inspirativní.

Závěrem nelze než konstatovat, že jsme byli svědky dalšího vydařeného ročníku PřeMostění. Kvalitu na jevišti, v některých momentech snad chybějící, vyvážil v ostatních prostorách pracující tým organizátorů, kteří z PřeMostění udělali přehlídku, kam je radost se vracet.

Petra Jirásková

Vdova po kapitánovi dunajské paroplavební společnosti: Nářek mravence (foto Michal Drtina)

Janyšová: Chvílemi mi přišlo, že to nedám

Jsme spolužáci z DAMU, tak si pojďme zopakovat Aristotelovu strukturu dramatu. Expozice, kolize, krize, peripetie, katastrofa. Jak je to s přehlídkou, která nám právě končí? Jak vypadala expozice letošní Mladé scény?

Letošní expozice byla velmi hektická, komplikovaná, časově náročná. Víc než jindy, protože došlo k mnoha změnám na poslední chvíli. A to byly už vytištěné plakáty. Měla jsem pocit, že i když jsme všechno připravili, jako bychom měli před sebou nějaký bod a pořad ho doháněli. Mně se do toho navíc sešlo několik aktivit. Uzavírání školního roku, které se zkomplikovalo, moje vlastní vystoupení se studenty a ještě přehlídka, která měla spoustu programových změn – jeden soubor řekne, že nepřijede, najde se nový, který ale má jinou časovou dotaci. Navíc soubor třeba nemůže v ten den, takže není možná pouhá záměna, a v tu chvíli ti to rozhodí celý program a všechno, co máš nachystané, vlastně neplatí. A když se ti tohle všechno odehrává během jednoho týdne, tak jsem si připadala, že to snad ani nedám.

A pokračovalo to pak dál, nebo se to zlomilo?

To by byla řekneme ta kolize. První zlom určitě nastal, když jste začali přijíždět. To už jsme tu byli celkem připravení, studenti gymnázia pomohli, všechno v tisku dopadlo, přišly ponožky, bar v Malé scéně byl nachystán. Pak už to začalo fungovat.

Kolik lidí tu letos bylo?

Nemám to přesně spočítané, ale asi kolem 160 lidí. O něco méně než v minulých letech. Myslím, že to bylo tím, že soubory nebyly tak početné. Souborů přijelo stejně – patnáct.

Potom ten festival běžel, to byla krize. Přišly nějaké nečekané peripetie?

Peripetie přišly poslední den přehlídky, kdy nám jeden soubor oznámil, že mu nepřijede herec a my udělali okamžité změny. Přehodili jsme nedělní soubor na sobotní a v sobotu večer se nám doneslo, že ani nedělní představení nenastane, protože ten herec nedorazí vůbec. To ale není nic tragického, nebo to tak nevnímám. Jen si bohužel nezahrají, ač tu na něj členové souboru celé čtyři dny čekali.

A co se vlastně stalo, proč ten hoch nedorazil?

On byl někde v Anglii a vracel se v sobotu večer a – to je absurdita – pan autobusák ho nevysadil v Praze. Jel nějakou linkou, která mu nezastavila a musel jet až do Brna, takže by nestihl večerní představení. Byl prý velmi unaven a nakonec rodiče syna nepustili ani na další den.

Tím pádem se soubor připravil o možnost Hronova, nebo se to bude ještě řešit?

Ne, nic se řešit nebude. Soubor nedorazil, to se občas stane. Mně bylo líto těch, kteří tu na něj čekali celou dobu a poctivě všechno chystali.

A co semináře, už máš nějaké reference?

Myslím, že semináře jsou už nedílnou součástí naší přehlídky, bez nich by to určitě nebylo ono. A jak jsem měla možnost nahlédnout, seminaristé byli naprosto nadšení, usměvaví, nabití energií. Včetně semináře pedagogů s paní Pilátovou, kterého jsem se jeden den zúčastnila. Paní Pilátovou oslovila Lenka Huláková a všichni jsme byli strašně rádi, že nakonec skutečně přijela. Tři dny se nám věnovala formou ukázek z dílny Grotowského a formou diskusí o tom, co jsme vlastně viděli. Z toho zobecňovala určitě divadelní postupy.

A jak se ti jeví letošní porotci?

Kdybych měla zhodnotit porotu, tak se mi líbilo, že neměli stejně názory, soubor od nich mohl slyšet naprosto pozitivní přijetí a zároveň až pravý opak. Ale ve výsledku byla porota naladěná na stejnou strunu, působila kompaktně a myslím, že mladým divadelníkům kladla velmi vhodné otázky a předávala své divadelní zkušenosti.

Kdybych měl použít termín, který tu zavedl Petr Váša „večírková kultura“, jak bys ji zhodnotila?

Ta byla asi velmi bohatá. Řekla bych, že vše vrcholilo ve čtvrtek, kdy barmanka odcházela domů v sedm ráno. Z hlediska studentů myslím, že mnozí poslední večer drželi noc. Mně se moc líbilo, že to žilo v Malé scéně, kolem Malé scény a že Mladá na Malé je to pravé.

A dostáváme se k té „katastrofě“. Jak to dopadlo?

Porota zasedala v noci – končili jsme asi ve dvě ráno – a opravdu se zabývala jednotlivými inscenacemi ze všech možných stran. Nominovala dvě inscenace, dala i další doporučení, pět cen a čestná uznání, protože došla k závěru, že některé inscenace bylo za co ocenit. Čestné uznání jsme dřív neudělovali.

A na závěr to nejdůležitější – jaká katarze ti přišla?

Mně je příjemně, unaveně, nevyspale... vše proběhlo, jak mělo. A pokud mladí divadelníci odjíždějí z Ústí s pocitem, že tady něco pěkného prožili, tak já jsem OK.

*jam-
psáno pro Mladou na Malý č. 5*

Mezi squatterry už moc mladých nenajdete

Rozhovor s lektorem semináře Divadlo místa a paměti Romanem Černíkem.

Přečetla jsem si o vás, že jste, cituji: aktivista na vysokoškolské půdě v rámci alternativní pedagogiky. Pokud je to pravda, co to znamená?

Tak to jsem o sobě ještě nečetl... Můj aktivismus není nijak přehnaný. Už dlouhou dobu učím na pedagogické fakultě v Plzni. Kromě toho, že učím dramatickou výchovu, divadelní zkušenosti a komunikační dovednosti, taky učím sociální kontext vyučování. Dlouhodobě podporuji různé alternativy a své studenty se snažím učit i jiné metody než výklad. Podporuji například školy, které pracují nějak jinak, třeba cíleně chodím za starosty a říkám, že by tu školu neměli rušit, že je dobře, že ji mají.

Říkáte, že hledáte alternativy. Když se podíváte na Mladou scénu, připadají vám představení konformní?

A to je zajímavé. Byl jsem tu naposledy na prvním ročníku, tehdy v porotě. Nevím, jestli to tak bylo i tenkrát, ale letos je dramaturgická linka právě ta konformita. Neustále, ve všech představeních se to jako problém objevuje. Další zajímavost je, i když nevím, jestli jde o konformitu, že zde hrají skoro výhradně soubory ze ZUŠ. Vypadá to, že v téhle generaci jiné soubory ani nejsou. Co je ale na této generaci zajímavé, je, že nemají velký problém. V devadesátých letech si pamatuji boom, kdy byla touha zakládat nová centra, polosquaty, to dneska není. Asi mají svých starostí dost. Možná vznikají elektronické squaty na nějakých sítích, ale o těch já nevím. Když byly teď antinacistické demonstrace, mých studentů tam nebylo moc, nebo když se člověk podívá, koho stěhovali naposled z Cibulky, jsou to vlastně všechno starší lidi.

Čím to je? Dobrou?

Na svých studentech vidím, že se protahuje zralost. Trvá déle, než třeba člověk vyjede na svou první cestu vlakem. To spíš vyjede na svou první cestu autem, tedy v osmnácti. To bývalo jinak. Asi jsme se tolik nebáli, nebo naši rodiče se tolik nebáli. Pan rektor Bek z Masarykovy univerzity napsal, že má pocit, že studenti dozrávají až během bakalářského studia. Já mám ten samý pocit. Už učím poměrně dlouho a mám s čím porovnávat. Naši studenti mají vždy absolventské představení. Je důležitou zásadou, že začínají od nuly, tedy od hledání tématu. Když pak procházíme dramatický plán, je to strašně banální.

Není to také otázka učitelů?

Myslím si, že škola má v tomhle velké roli. Učitelé občas tvrdí, že za to může rodina, já říkám ano, ale škola taky. Od toho ji společnost zřizuje. Učitelé ale zvláštním způsobem rezignovali – nikdo nás nemá rád, máme málo peněz, všichni po nás něco chtějí. Tohle ale je starost učitelů, oni na to musí přijít, ale z různých důvodů se to neděje. Na druhou stranu, pokud to učitel dělá, dá se hezky sledovat jeho linka, potkávat a poznávat jeho studenty. Další věc je, že učitel má jinou zkušenost.

Dneska už nikdo nebude tolik číst, jako se četlo před dvaceti lety. Je to prostě jinak. Já si dokonce myslím, že se ani nikdo nebude koukat na filmy. Dřív existoval jakýsi společný základ, teď všechno letí po povrchu jako v esemesce. Soustředěná práce, která vede ke konkrétním výsledkům, asi chybí. Nejsou zřetelné zásadní hodnoty, konflikty. Člověk je stále zahlcen, že musí něco dělat, a přitom nedělá skoro nic.

Kam byste ocenil, kdyby pedagogové děti vedli?

Hlavně bych byl rád, kdyby měla většina dětí možnost potkat dramatickou výchovu. Tam je prostor pro soustředěnou práci. V Německu se například učí Theater na reálkách, takže každá třída na úrovni naší devítky má za sebou práci na představení. Zažijí setkání s textem, často je to zrovna Brecht. Výuku mají podobnou jako my, ale dostane se k více lidem. Je to ale také o roli umění ve vyspělé společnosti. U nás do galerií nikdo nechodí, ale v Německu i v malém městě ano, neřkuli ve velkých městech.

Jak podpořit, abychom tohoto stavu dosáhli i u nás?

Vidím dvě cesty. Jednou jsou pedagogové ve škole, ve druhé se vrátím k německé zkušenosti. V uměleckých institucích mají animátora nebo pedagoga, který provází, protože lidé se vnímání musí učit, to je jako s cizími jazyky. Škola navíc ví, že tohle je i její úkol. Každý žák německé školy tedy projde programem, který ho seznamuje s galerií. U nás je to na libovůli pedagogů, což je nesmysl. Instituce si musí za těmi návštěvníky dojet. U divadla je to zřetelné – máme dobrý systém, kdy školy chodí na divadla, ale je to stylem „přijdou – odejdou“. A všichni jsou nespokojení. Učitelé nevědí, co to přesně je, protože tam tvůrci dělají moderní umění, herci mají pocit, že jim nikdo nezatleská, protože to děti nikdo nenaučil vnímat. Proto je geniální, co udělal Sir Mackerras v berlínské filharmonii, kde filharmonici učili děti hrát. Chce to ale peníze, vyškolené lidi a aby to bylo součástí systému. Nemělo by být ponižující se dětmi zabývat, učit je. To je podle mě i role umělců. Zažil jsem i dánský program, kdy umělec – a myslím opravdu umělec, ne učitel výtvarné výchovy – pracoval při škole a seznamoval lidi s tím, jak pracuje, jak přemýšlí. Neumím si moc představit umělce u nás, jak jde na základku a něco s dětmi dělá.

Jak jste to tak definoval, vypadá to, že přesnou odpověď na problémy je i Mladá scéna.

Rozhodně. Jsem nadšený z toho, jak tu běží diskuse. Snažím se tolik nemluvit, ale jsem vášnivý diskutér, tak mě to láká. Mám zkušenost z Písku nebo z Prostějova z konce osmdesátých let, kde to bylo něco výjimečného. V devadesátkách bylo sem tam něco, ale začalo mi připadat, že se atmosféra vytrácí. A tady je najednou nová generace, která se nebojí mluvit. A nejen veřejně, mluví o představeních i mezi sebou a při výletu na kapličku se dohadují, jestli si ta Klára měla zapálit to cigáro, nebo ne. To je prostě super. To je cenné, to je ta škola. Potkat jiné lidi, diskutovat, protože když člověk diskutuje, tříbí si myšlení. Slyší jiné názory a vidí jiné věci než rukopis svého učitele. To je strašně cenné.

-jip-

V divadle jsou lidé živí a spolu

Prof. PhDr. Jana Pilátová absolvovala v šedesátých letech stáž v polském Teatru Laboratorium, pracovala mimo jiné v Scénografickém ústavu, Mladé frontě, Polském kulturním středisku a dodnes učí na DAMU. Na Mladé scéně vedla seminář pro pedagogy.

Chtěl bych mluvit o Polsku, o Grotowském a o amatérských přehlídkách, protože mám dojem, že vy na amatérské přehlídky moc často nejezdíte.

Začneme těmi amatérskými přehlídkami. Já jsem totiž kdysi jezdila, a to ráda, protože tam bylo divadlo daleko lepší, než bylo možné vidět na profesionální scéně. U těch amatérů byl život. Tam jsem se třeba poprvé setkala s Petrem Léblem. Nebývám teď na přehlídkách, ale ne protože bych nechtěla. Teprve pětadvacet let si užívám možnost učit a pořád neumím odříkat ty školní nabídky, takže teď učím téměř na všech katedrách DAMU, kromě činoherní. Taký vedu spoustu diplomek a disertací. Pak k tomu přišly nabídky spolupracovat s bývalými žáky nebo mladými kolegy, jako je Continuo nebo Farma, a pak ještě rodinné záležitosti, protože mám starou maminku, která mě každý den potřebuje, tak mi prostě nezbývá čas. Já už jsem neměla asi deset let dovolenou. Je mi líto, že mi na přehlídky čas nezbývá. Líbí se mi tady.

Ted' jste tedy po dlouhé době na nějaké přehlídce. Dokázala byste přesto přehlídky tehdy a teď nějak porovnat?

Základní je, že je tu opravdu atmosféra, jako bývala před tím. Myslím, že sem jezdí lidi, kteří tu jsou rádi, těší je to, chtějí zůstat i déle. Ne jako na těch velkých přehlídkách, kam lidi přijedou odehrát a zase padají. Tady jde o to vytvářet si tu síť vztahů.

Mohla byste ještě chvilku mluvit o tom, co amatérství divadlu dává a co mu bere?

Neuvědomuju si nic, co by mu to bralo. Uvědomuju si jen, co mu to dává. Amatérství má samozřejmě strašnou spoustu podob, ale i když se lidé scházejí pod záminkou divadla ve skutečnosti proto, že chtějí být spolu a dělat něco, co je baví, tak je to báječné! Sociální role amatérského divadla je rozhodující. Když jsem byla poprvé v Irsku, které vlastně není proslulé nějakým skvělým divadlem, tak jsem navštívila letní školu, která se tam pořádá už asi šedesát let. Každý rok tam amatéři mají letní školu, která trvá měsíc, a vybírají si z lektorů, se kterými denně pracují třeba deset hodin. A ti amatéři byli nekonečně vzdělanější než naši herci po čtyřech letech studia. Protože byli amatéři, věděli, že se mají co učit. A že se to chtějí učit, protože divadlo opravdu nikdo dělat nemusí, a když ho dělá někdo, kdo má pocit, že musí, protože nic jiného neumí, tak to je hrob divadla. Když chce někdo mezi těmi amatéry dělat kariéru, tak je to hned vidět, ono se to prozradí!

Cítíte nějakou tendenci v mladém amatérském divadle?

Nevím... Já toho tady teď viděla málo. Ale připadá mi, že se řeší, že člověku je špatně samotnému. Jakoby se dostávala do popředí otázka, jestli když chce být člověk „po svých“ znamená, že musí

Prof. PhDr. Jana Pilátová (foto David Slížek)

být konformní. To je zvláštní, protože na jednu stranu se zdá, že té nonkonformity je až moc. Ale jako by už i nonkonformita byla konformní. „Tak sakra buď jinej! Buď svůj!“ A to je hrozný, proto se mi líbí i ty pokusy oživit činohru, vracet se k prostým základům a hledat, kudy by do toho znovu začal proudit život.

Kdybychom vzali tenhle poznatek a zkusili z toho vyvodit, co to vypovídá o nás jako o společnosti?

Nevím, jestli jsme nějak jako společnost výjimeční. Když je člověk mladý, tak doufá, že to všechno záleží na něm. Pak ho potkají situace, které mu přistihnou křídla, kdy to nejde spravedlivě, kdy se nevyhrává fér. A buď přistoupí na to, že to tak je, anebo si zvolí, že bude za blázna a bude dál věřit na nějakou spravedlnost. Myslela jsem, že to byla vina režimu a moc jsem si slibovala od té proměny. Zaplatť pánbůh za ní. Ale jsou zase jiní přistihovači křidel. Možná je to teď těžší o to, že je tolik sdělovacích prostředků a je daleko obtížnější se zorientovat. Zvlášť když jsou i lidi nebo skupiny lidí, kterým záleží na tom, aby byl zmatek. A v divadle, kde lidé jsou živí a spolu, je možné

to poznat. Ne nějakou inteligencí, ale tím smyslem, který má pes, když rozpozná, jestli se bojíte, nebo ne. Myslím, že divadlo je mezi všemi možnostmi to nejlidštější. Proto jsou tu na přehlídce lidi i nějak radostnější, mohou si říkat i nepříjemné věci, protože spolu mluví, vědí, kdo to říká a mohou se dokonce i doptat, proč to říká.

A proto jste si divadlo vybrala jako životní cestu?

Naprostu. Každé z umění rozvíjí nějaké specifické lidské kvality. Architektura rozvíjí náš smysl pro prostor, hudba nějakým způsobem rozvíjí náš smysl pro čas, malířství pro tvary a barvy – a divadlo podle mého rozvíjí vztahy. Nejprostší způsob, jak to vysvětlit nabídl Vlastimil Brodský, který v nějakém rozhovoru na sklonku života řekl, že v příštím životě bude malíř. Proč? Aby jeho dílo záleželo jen na něm. Je hrozné, že práci třeba třiceti lidí může zničit jeden blbec. Tím, že nepřišroubuje kulisu, přijde pozdě apod. Mě k tomu napadlo, že to je stejně jako v životě – řidič autobusu nás klidně může zmasakrovat. A pak mi došlo, že v životě i v divadle to jeden může taky zachránit. A to je to, čímž se v divadle můžeme trénovat pro život. Za to, že divadlo takhle chápou, vdčím jednomu zážitku a několika lidem. Ten zážitek byl, když jsem asi ve čtyřech, pěti letech viděla Cyrana. V balkonové scéně byl pod balkónem schovaný Cyrano, před balkonem Kristián a na balkoně Roxana – ta se naklonila a balkon „hups!“, Roxana padá a ještě je vidět, jak má pod sukní spodky. A tak tam chvíli seděli a koukali na sebe, než technik zhasnul. A já si říkala: „No, to je báječný, teď už to všichni vědí, že to není doopravdy.“ Ale oni za chvíli rozsvítili, balkon byl na místě a dělalo se, že se nic nestalo. A to mně zůstalo v hlavě – jak je toto možné! Zkrátka jsem toužila po divadle, kde to, co se stane, se opravdu stane! Bere se to v potaz. A člověk, který divadlo bral vlastně jako ještě skutečnější nežli takzvanou skutečnost tam venku – to byl Grotowský v Teatru Laboratorium. Díky tomu, že jsem po návratu ze stáže nemohla kvůli okupaci navázat a dělat divadlo, jsem zjistila, jak moc se ta zkušenost hodí v životě. Jak obstat, jak co řešit a že skutečně záleží na mně a jsou to moje rozhodnutí. Něco na mně opravdu nezáleží, ale přestože jsem si to třeba nevybrala, tak je moje věc, jak se k tomu postavím. Díky tomu jsem ještě víc prohnětla to, co je realita a co pokus o hustší a silnější realitu, jaká se dá vytvářet na jevišti.

Jan Mrázek

Mladá scéna 2016 – postupové přehlídky

KRAJSKÉ POSTUPOVÉ PŘEHLÍDKY STŘEDOŠKOLSKÉHO A MLADÉHO DIVADLA 2016

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Praha – Stodůlecký Píseček (ŠP, MS)
18.–20. března – Klub Mlejn
Kontakt: Veronika Vaculíková, tel.: 605 313 082,
e-mail: stodulecky-pisecek@klubko.info

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Nové Strašecí – Setkání ve Strašecí (ŠP, MS)
1.–3. dubna
Kontakt: Iva Vachková, Žižkovo nám. 974,
Nové Strašecí,
tel.: 737 149 291, vachkova@nostradivadlo.cz,
www.nostradivadlo.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Český Krumlov – Mladá scéna (ŠP, MS)
7.–8. dubna
Kontakt: Eliška Rolníková, DDM, Linecká 67,
381 01 Český Krumlov,
tel.: 380 711 601, e-mail: jazyky@ddmck.cz,
www.ddmck.cz

PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ

Plzeň – Na hraně (ŠP, MS)
8.–10. dubna – Moving Station
Kontakt: Jitka Doubravová, Johan, o. s., Havířská
933/11, 301 00 Plzeň – Jižní předměstí,
tel.: 777 753 387, e-mail: jitka.doubravova@
johancentrum.cz, info@johancentrum.cz, www.
johancentrum.cz

ÚSTECKÝ KRAJ

Most – Přemostění (ŠP, MS, DPV)
30. března – 3. dubna
Kontakt: Pavel Skála, Školní 21, Most, 434 01,
tel.: 774 162 298,
e-mail: pavel.skala@premosteni.eu,
www.premosteni.eu

LIBERECKÝ KRAJ

Turnov – Modrý kocour (ŠP, MS, DPV)
25.–28. února
Kontakt: Mário Kubaš, tel.: 777 221 725,
e-mail: knizemyskin@centrum.cz
www.turnov.cz/cs/kultura-a-volny-cas/vyznamne-akce-v-turnove/modry-kocour.html

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Hradec Králové – Audimafor (ŠP, MS, WP)
1.–3. dubna
Kontakt: Naďa Gregarová, Brněnská 375/2,
500 12 Hradec Králové,
tel.: 773 133 743, e-mail: divadlo@impulshk.cz,
www.impulshk.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Svitavy – Svitavský Fanda (ŠP, MS, WP)
8.–10. dubna
Kontakt: Lucie Crhová, SKS Svítavy, Wolkerova
alej 92/18, 568 02 Svítavy,
tel.: 604 226 348,
e-mail: lucie.crhova@kultura-svitavy.cz

KRAJ VYSOČINA

Jihlava – JID 20–16 (ŠP, MS)
10.–12. března
Kontakt: Jan Bušta, Sdružení Slunce, tř. Legionářů 15, 586 01 Jihlava
tel.: 777 753 234, e-mail: jid@slunceweb.cz,
http://jid.slunceweb.cz

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Brno – ŠPIL-BERG 2016 (ŠP, MS, WP)
17.–20. března
Kontakt: Petr David, SVČ Lužánky – pracoviště
Lidická, Lidická 50, 625 00 Brno,
tel.: 776 033 473, e-mail: spilberg.brno@gmail.com,
petrdavid@luzanky.cz,
www.spil-berg.jamu.cz

ZLÍNSKÝ KRAJ

Valašské Meziříčí – Setkání divadel – Malé jevištní formy 2016 (ŠP, MS)
18.–19. března
Kontakt: Magda Siekliková, KZ Valašské Meziříčí,
Komenského 1, 757 01 Valašské Meziříčí,
tel.: 739 281 416, 571 684 577,
e-mail: sieklikova@kzvalmez.cz

Hodonín – HOBBLÍK & MUMRAJ! 2016 (MS, DPV)

22.–26. února
Kontakt: Marcel Římák, Dům kultury, Horní Valy
3747/6, 695 01 Hodonín,
tel.: 518 309 410, e-mail: rimak@dkhodonin.cz,
www.dkhodonin.eu

OLOMOUCKÝ KRAJ

Prostějov – Přehlídka studentského divadla a divadel poezie (MS, WP)
19. března
Kontakt: Martina Drmolová, DUHA – Kulturní klub u hradeb, nám. T. G. M. 130/14, 796 01 Prostějov,
tel.: 777 116 142,
e-mail: martina.drmolova@prostejov.eu

Slavičín – Valašské Křoví 2016 (DPV, MS)

9.–13. března
Kontakt: Jan Julínek, SemTamFór, Květná 424,
763 21 Slavičín,
tel.: 603 113 222, e-mail: produkce2@semtamfor.cz, www.semtamfor.cz

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Ostrava – exSex (ŠP, MS)
8.–10. dubna
Kontakt: Jiří Sekáč, artRóza z.s., Třebovická
5080/41, 722 00 Ostrava-Třebovice,
tel.: 731 449 751,
e-mail: jiri.sekac@senapservis.cz

Dospělí pro radost dětem po čtyřiaadvacáté

Letošní hojně obesaná regionální přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti a mládež v Havlíčkově Brodu nabídla od 8. do 10. května osm soutěžních inscenací z Jihočeského, Královéhradeckého, Středočeského a Pardubického kraje, z Prahy a samozřejmě i z Vysočiny (o hostech z kraje Olomouckého a Libereckého nemluvě).

Lucerna Vilémovice: Jak to bylo s Růženkou

Pohádková komedie, jejíž groteskní humor pramení především ze záměn, způsobených převlečením komořího za princeznu Růženu (proč ne i naopak, ač se o tom mluví?) a převleky zlé sudičky. Na rozdíl od mnohých jiných nepříliš zdařilých her pro děti má tato logický a hybný půdorys, ale stejně jako ony trpí jejich snad ještě častější nemocí: mluví se a mluví, dlouho až zdlouhavě – nejen tam, kde chce autor sdělit, co bylo předtím, ale i tam, kde je to zcela zbytečné, a ještě k tomu dvakrát více slovy, než je nutné. To, co činí inscenaci živou, je nejen řada vtipných režijních nápadů, ale především dobré herectví představitelů komořího, prince a několika dalších postav se smyslem pro vyhraněné komické typy. Otázka arciť je, zda, nakolik a pro jak staré děti je vlastně vhodná filosofie této hry, že láska je to, co v manželství kdysi bylo, a princ, který skutečnou Růženu opovržlivě odmítal, jí začne vášnivě vyznávat „lásku“, až když se dozví, že princeznu je ona a ne dosud obletovaný komorník.

Divadélko Múzika Sezimovo Ústí: Čaroděj Černomrak

Vedoucí souboru Miloš Smetana léta letoucí dává dohromady partu středoškoláků ochotných, ba majících chuť hrát divadlo pro děti. I tentokrát je tato jejich chuť a rozsvícená samozřejmost jejich bytí na jevišti společně s pěknou mluvou tím největším kladem inscenace. Druhá věc je, co jim k hraní nabízí hra (na motivy Pohádek z Orlických hor J. Lukáška) a z ní vyplývající režie. A jsme opět u hlavní nemoci her a inscenací pro děti: téměř vše, dlouhým úvodním monologem počínaje a čtyř- či pětinasobným závěrem konče, je ve slovech, zatímco příležitosti k jednání vytvářeného mizanscénou a pohybem je pramálo a nepomáhá k nim ani plošně pojatá, nepříliš strukturovaná scénografie. Přesto je třeba pochválit, že toto dílko Miloše Smetany patří díky nosnější předloze mezi zdařilejší.

DS Jana Lišky Třešť: Kouzlo přátelství

Hra se rozpadá na dvě vedle sebe běžící pásma: to prvé, jež hru exponuje i uzavírá, se týká hašteření Slunečnice, Měsíčnice a Větrnice o to, kdo je důležitější, to druhé identity malého strašidla; souvislost jen velmi malá, spíše chtěná, formální, společné téma vyjádřené titulem jen těžko zbadatelné, děj dosti zamotaný, motivace občas šroubovaně chtěné, chybí nosné dramatické prvky, cíle, jichž by se dosahovalo jednáním. A opět: slova, slova, slova, pořád se mluví, vše se nám řekne a k ničemu to nevede. Hrající děvčata jsou přirozená, s podivuhodnou jiskrou, malý představitel strašidla spíše deklamuje. Barvitě kostýmy (někdy až moc), zajímavá scéna z maskovacích sítí, žel málo využívaná pro práci v prostoru.

Mikrle F. A. Šporka Jaroměř: Kráska v dřevě spící (foto Michal Drtina)

Mikrle Jaroměř: Kráska v dřevě spící

Soubor přepracoval loňskou dvoudílnou inscenaci, s níž se zúčastnil Šrámkova Písku a Loutkářské Chrudimi do jednoduché podoby pro děti – což spočívá v nahrazení druhé, kanibalské části krátkým dovětkem, v němž se maňáskový princ proseká do zámku, probudí komorníky, psa, královské rodiče a nakonec i princeznu, požádají rodiče o souhlas... a bude svatba. K drobnějším problémům původní části (vtipné, ale z hlediska dějové-tematické linie poněkud „bublinózní“ pokusy sexuální výchovy nezralých monarchů, jak přijít k dítěti, dodatečné uspávání zbylého osazenstva zámku po příjezdu víly v kočáru taženém draky, smysl předcítání pohádky o Červené Karkulce... – vesměs prvky, které sice přidávají čas potřebný pro jinak kratičkou pohádku, ale ubírají klíčovými body na razanci) – tak přibyl obdobně rozředěný happyend. Přesto představení patřilo k vrcholům přehlídky. Musím znovu opakovat, že nápaditost divadelního myšlení a loutkoherecké (maňáskářské) umění, s nímž zvládají desítky drobných vtipných detailů včetně řešení drobných závad, k nimž dojde, může Mikrlatům závidět kde který profesionální loutkářský soubor. Stejně jako přítomní „činoherci“.

Divadlo a jiné Praha: Čertův švagr

Pohádka Boženy Němcové je dobrá volba: má hlavu i patu, je o něčem a vládne krásným jazykem. Dramatizátor a režisér navíc ukazuje, že umí převést epický materiál do divadelního tvaru šikovnými zkratkami a také živými pohybovými akcemi. Problém, od něhož se odvíjí nedostatky inscenace,

spočívá v neujasněném žánrovém a stylovém uchopení. Bílé plachty pozadí s neumělými, téměř dětskými malůvkami jako by nabízely neiluzivní hravost, kostýmy by rády byly co možná echtovně realistické a herci chtějí hrát (psycho)realistické drama. Jenže na tento styl nemá pohádka materiál a herci schopnosti. Když se pak přidá až příliš důkladné pojednání situací a některé zbytečné obrazy (zejména ty v hospodě a při návratu domů), vznikne téměř dvouhodinová, zbytečně zatěžkaná až zdoluhavá inscenace. Krátit je třeba především mnohomluvnost a přílišnou podrobnost situací – a vždy po tématu.

TYL Čelákovice: Jak si Kuba nevzal princeznu

Také čelákovická inscenace trpí žánrovou neujasněností, kterou exponuje už několikanásobný úvod: uprostřed na šňůrách jakési velké prádlo, vlevo naturalistický plůtek se zavěšenými hrnků, vpravo obdobná lavička – malý chlapec v civilních šatech nás fanfárou na trubku naladí na jarmareční divadlo, nastoupí o něco větší chlapec ve venkovském oblečení, de facto realisticky hrábne párkrát do pomyslné trávy a ulehne, vystoupí čtveřice dětských zpěváků s kytarou a na principu otevřeného divadla zazpívá Bratře Kubo, načež nastoupí chór divadelníků (zpola v současném civilu, zpola ve folklorních skorokrojích) a napadne ho, že když nemají co dělat, mohli by si zahrát divadlo (zprofanovaný „dvoreček“, nota bene teď, když už na půdě divadla dávno jsme), aby se vzápětí ukázalo, že je, samozřejmě, vše připraveno: pověšená prostěradla mají na sobě našita okénka i se záclonami, princezna, až na ni přijde řada, se dostaví v brokátu vedle tatínka krále v proužkované košili a s ošatkou na hlavě, zatímco vojáci mají čepice složené z novin... Má to být divadelní iluze? Otevřená hravost? Principy lidového divadla využívajícího, co dům dal? Hra na, nebo realismus? To, co je silnou stránkou souboru – autentická tvořivá hravost –, potřebuje osvobodit zpod nánosu neujasněnosti a realisticky popisných prvků, aby vynikla spousta hezkých nápadů, prozrazujících moderní divadelní citění. A za zamyšlení by stálo i myšlenkové vyznění: za co byl vlastně Kuba odměněn?

Zdobničan Vamberk: Honza a kouzelnice Bambulína

Vamberští mají tradičně slušné herce. Jenom by potřebovali uhlídat míru teatrální expresivnosti. Jednak aby nebyla inscenace tak monotónně překřičená, jednak aby působili věrohodněji. A hlavně potřebují najít či ještě lépe vytvořit si text, který není bezmála nepřekonatelným soupeřem jejich snažení. Zkrátka text, který má nějaký smysl a nesnaží se jen vyrábět legraci, aniž nabízí jakoukoli hodnotu. Mladý švec Honza si kdovíproč nechal udělat obrovskou palici, ale vyhlašuje, že se chce jen podívat a nemíní zachraňovat princeznu Kristýnu vězněnou kouzelnicí Bambulínou (asi od toho, že má kostým posítý bambulemi), která ji údajně drží, protože neposlouchala a zlobila krále, ale zároveň prohlašuje, že jí jde o to, aby král trpěl, kouzlit neumí, zato však vládne strašidlům, jako je bílá paní, která naopak kouzlit umí, ale Honzu se místo toho snaží pacifikovat jakýmsi nápojem; Honza princeznu nechce, ale princezně se líbí, tak se vezmou, král a komoří jsou hamižní zbabělci, ale v závěru mírnix týrnix přijdou do kouzelničiny sluje, a když se dozvědí, že princezna odchází s Honzou, jsou náramně spokojeni... Zkrátka typický „pohádkový“ guláš uvařený z všemožných klíšé tohoto typu pohádek. Soubor se evidentně snaží rozhýbat jeviště – ale k tomu potřebuje, aby to hra umožňovala. Nevyplatilo by se ten čas promarněný nad špatnou hrou užít k adaptaci nějaké slušné literární předlohy?

Vrchlický Jaroměř: Královna k sežráním

Hra se zdá mít snad až příliš průhlednou dějovou linku: královna má být sežrána drakem, jenž to co pět minut odměňuje svými hlášeními skrze okno, nešťastné páže se tomu snaží zabránit hledáním statečných zachránců, kteří se však vždy ukážou být jen chvástaly, co utečou při prvním zařvání draka, a popletená kouzelnice není mocna vykouzlit nic užitečného, takže se do toho (po patřičném vyznání vzájemné lásky) musí pustit zamilované páže. Jenže! Jenže když má dojít k sežráním či boji, drak, který dosud výhrůžně oznamoval nadcházející hostinu, prohlásí, že je vegetarián, který nejradši okurky (?!), a kouzelnice, která dosud zmateně přihlížela dění, jež mohlo skončit i získáním královny některým ze zachránců, nám prozradí, že vše byla její intrika, aby dostala příliš slušnou královnu a příliš nesmělého panoše k sobě. Zkrátka žádný Shakespeare, nadto semo tamo s poněkud lacinějšími aktualizacemi a mnohými legráckami. Výrazným kladem inscenace jsou uměřené herecké výkony trojice protagonistů – ale přeci jen by stálo za to vidět trochu víc napětí z narůstajícího nebezpečí, trochu víc skrývané lásky mezi královnou a panošem a trochu víc záměrnosti ze strany kouzelnice, aby nakonec nevystoupila jako deus ex machina.

Osm soutěžních inscenací doplnilo ještě pět hostů: Divadlo Tramtárie z Olomouce zahrálo svou vlastní hru Hugo z hor, DS Žďár nad Sázavou Začarovaného vola, turnovské Divadelní studio Krále Maciuse prvního, místní loutkářský soubor Kráta Červený kvíteček a jihlavský NaKop Tyjatr inscenaci Hrnečku, vař aneb Dvě pohádky pro mlsné jazyčky.

Přehlídka byla jako obvykle dobře zajištěná místním Adivadlem (a to i navzdory vytěsnění souběžnou akcí města z mnoha prostor kulturního domu Ostrov). V inscenacích se sice objevovaly obvyklé nemoci tohoto oboru (nepříliš kvalitní texty, upovídání, nedostatek práce s jevištním jednáním v prostoru...), ale přece jen letos nebyly tak výrazné a úroveň přehlídky byla vyšší. A šestice rozborových seminářů byla přínosná a příjemná oboustrannou otevřeností a přátelskou snahou dobrat se podstaty věcí.

Je tedy na co se těšit i za rok.

Luděk Richter

Divadlo A Jiné, Praha: Čertův šoagr (foto archiv souboru)

Pohádkovému mlejnku chyběla schopnost obrazného vyjádření

Po roční přestávce se letos uskutečnil ve Žďáru nad Sázavou již 16. ročník Pohádkového mlejnu – krajské přehlídky amatérských divadel hrajících pro děti a mládež. Během tří dnů – od 25. do 27. března 2015 – nabídla pořádající příspěvková organizace města Kultura Žďár na scéně městského divadla především dětským divákům celkem sedm různorodých inscenací určených pro nejmladší věkovou skupinu (z toho jednu nesoutěžní a jednu uvedenou dvakrát, aby mohla být pokryta celá abonentská základna, o kterou vedení pořadatelské organizace pečuje se snahou o co nejlepší poměr kvality a atrakcionosti).

O tom, který umělec či soubor si odnese cenu či čestné uznání za svůj podíl na výsledném inscenačním celku, ale především který soubor získá doporučení na přehlídku Popelka Rakovník 2015, rozhodla tříčlenná odborná porota ve složení Milan Strotzer (předseda), Marie Poesová a Jana Cindlerová. Porota zajišťovala také průběžné individuální hodnocení všech souborů, které probíhalo formou rozborových seminářů po každém představení, a to v neformální spolupráci s „dětskou porotou“ pod vedením Jany Mířkové, pedagožky dramatické výchovy a vedoucí jednoho z místních divadelních souborů.

Letošní Pohádkový mlejnec otevřela dvoj pohádka z pera brněnského principála Vlastimila Pešky **Hrnečku vař aneb Dvě pohádky pro mlsné jazýčky**. S trojicí zkušených a všestranně disponovaných herců (Evě Čurdové, Daně Holíkové i Pavlu Holíkovi porota udělila ceny za herecké výkony) sdružených v *DS NaKopTujátr Jihlava* ji nastudoval hostující režisér Michael Junášek. Hravá antiiluzivní inscenace dvou pohádek na minimalistické funkční scéně (čestné uznání) trpěla nesourodou kvalitou textové předlohy, jejíž první část, vycházející z klasické pohádky, výrazně převyšovala tu druhou, s chatrným příběhem a poněkud rozklíženým morálním žebříčkem. Tento nedostatek ovlivňoval i jevištní ztvárnění, jemuž nepomáhaly ani nekvalitní písně s nevhodným hudebním doprovodem.

DS Svatopluk Hodonín představil jevištní verzi nepříliš zdařilého textu Jaroslava Koloděje **Ježibaby z Babína**. Postavy a situace pohádkové hříčky, místy nelogický děj i způsob jeho traktování neumožňovaly divadelní rozvinutí ani zkušeným a schopným hercům hodonínského souboru, kteří de facto neměli co hrát a přirozeně si vědomi textového nedostatku se s ním vyrovnávali každý po svém. Pod režijním dohledem Josefa Jaroše tak vznikl jevištní kousek výrazný především pečlivě připravenou výtvarnou složkou (čestné uznání).

Třetí soutěžní představení s názvem **Začarovaný vůl** předvedl místní *Divadelní spolek Žďár, o. s.* Neplánovaná volba textového základu prozrazující jisté dramaturgické hledačství (čestné uznání za dra-

DS NaKopTujátr Jihlava: Hrnečku vař aneb Dvě pohádky pro mlsné jazýčky (foto archiv souboru)

maturgickou volbu) padla na text Jany Synkové vzniklý na motivy díla Ottfrieda Preusslera Malá čarodějnice, populárního i u nás ve večerníkovském ztvárnění. Účinek precizně připravené inscenace akcentující výtvarnou složku (čestné uznání Haně Krškové za scénu a kostýmy) tlumilo jednotvárné tempo, respektive nečleněný temporytmus, stejně jako vnitřně nediferencované podání jednotlivých postav, k jejichž ztvárnění však herci přistoupili s velkou energií, elánem a sympatickou otevřeností (cena pro Jaroslava Bučka, čestná uznání pro Andreu Bartůňkovou a Alenu Stejskalovou).

Druhý den přehlídky otevřelo *Divadlo Prkno Veverská Bítýška* (dvojím) představením s názvem **O čertovi**. Příběh o druhoradém čertu Florimonovi ve vynikajícím podání Martina Kuly (cena za he-

recký výkon) a jeho cestě k „polepšení“ vychází ze stejnojmenné prozaické předlohy brněnského výtvarníka Pavla Čecha. Čtveřice herců v čele s Vítou Jakubcem – dramaturgem, režisérem, bubeníkem rytmizujícím celou inscenaci a Luciferem v jedné osobě (cena za dramaturgii, scénář a režii) – rozehrála jeviště i diváckou fantazii za pomoci dokonalé souhry, dynamického spádu, svěbytné hudební složky a účelného scénografického řešení inspirovaného výtvarným rázem Čechových ilustrací (cena Kláře Šťastné za scénografii). Inscenace ohodnocená cenou za inscenaci i doporučením na přehlídku Popelka Rakovník 2015 okouzila nejen dětské obecenstvo, kterému přehledně, působivě i dobře zvládnutou vzájemnou interakcí zprostředkovala příběh i jeho poselství.

Doprovodný program přehlídky Pohádkový mlejnek 2015 přinesl vedle paralelně probíhající výstavy ilustrátorů dětské knihy s názvem **Ilusnář**. Sny, skutečnost a ilustrace i nesoutěžní divadelní bonus v podobě *Divadla Na Vlnce*, které ve čtvrtek odpoledne přilákalo diváky do Staré radnice na svou autorskou maňáskovou **Pohádku od srdce**.

Závěrečné představení přehlídky – **Čertovská pohádka** v podání *Divadla Dráček Brno* – opět připomnělo problematičnost tzv. moderních pohádek, které využívají známé lidové pohádkové motivy a nakládají s nimi volně, přičemž kvalita svých předloh nedosahují; především proto, že nenabízejí hrdiny, se kterými by se dětský divák mohl ztotožnit a kteří by pro něj představovali tolik potřebné vzorce chování. Těmito nedostatky trpí i vlastní autorská předloha staršího data (opakovaně nastudovaná) z dílny členů souboru – zkušeného režiséra Svatopluka Kouřila a herce Rostislava Haluzu. Úroveň inscenace tak nemohlo vyvážit ani velké nasazení herecky vybaveného souboru (čestná uznání pro Rostislava Haluzu a Martinu Svobodníkovou), ani bohatá výprava, pozoruhodná především v kostýmní složce (cena Jarmile Lejskové).

Přehlídku Pohádkový mlejnek uzavřelo i letos odpolední slavnostní vyhlášení výsledků na Staré radnici za účasti vyslanců jednotlivých souborů doplněné o sebe prezentaci představitelů města.

Stejně jako v předchozích letech nabídla soutěžní představení velmi rozmanitou kvalitu všech divadelních složek (včetně jejich součinnosti), přičemž ta textová se opět ukázala jako nejvíce ošemetná, přestože ji v žádném případě soubory nepodceňují. Hlavní potíží zůstává nedostatek kvalitních a snadno dostupných textů vhodných jednak pro danou cílovou diváckou skupinu, jednak pro amatérské ztvárnění, a současně neschopnost či obava samotných ochotnických divadelníků připravit či upravit si text na míru a podle vlastních představ. Nejvíce oceňovanými tak opět byly umělecké výkony v oblasti herecké a výtvarné, za pozornost stojí také snaha o rozvinutí složky hudební. Herectví a režie přitom typicky zůstávají „ve službách“ dramatické předlohy: hraje se – až na výjimky – jen text, který se nerozvíjí do „divadelního jazyka“ v pravém slova smyslu, ale zůstává na úrovni vizuálního doprovodu, případně snahy o podívání. Obecně chybí jakési hledačství stejně jako jevištní poezie, tedy schopnost obrazného vyjádření – či alespoň úsilí o jeho hledání. Výjimečná inscenace Divadla Prkno či tvorba jihlavského souboru však ukazují, že i tyto směry uměleckého přemýšlení v amatérském divadle pro děti existují. „Jen“ je třeba uvědomit si jednotlivé divadelní složky a jejich obrazné či znakové možnosti, uchopit je koncepčně ve vzájemném vztahu a mít snahu to vše „dotáhnout“.

Jana Cindlerová

Skromný Radnický dráček

Oblastní přehlídka činoherních divadelních souborů hrajících pro děti Radnický dráček 2015 nabídla velmi skromný program. Prostě se v západočeském kraji na amatérských prknech mnoho neurodilo.

Celkem dvě soutěžní představení, to je opravdu asi rekord, co do počtu představení za posledních XXII. ročníků. Proto mimo soutěž doplnilo program *Divadýlko Kuba z Plzně* se dvěma inscenacemi, a tak se dá říci, že děti v Radnicích nebyly až tak ochuzeny o každoroční festivalové pohádky.

První se v soutěži představilo *Divadlo Meluzína z Plzně* s inscenací hry Veroniky Kurcové **Škola pro čertici**. Veronika si pro potřeby souboru napsala vlastní příběh o čertici, která se podvodně chce dostat ke vzdělání, aby nemusela spravovat jen ponožky, ale mohla zastávat daleko důležitější místo v čertovské kartotéce. Její podvod se ovšem brzy prozradí a čertice je po zásluze potrestána. Krátký příběh je sice vtipně napsán, ale dramatické situace, které jsou kořenem dramatu, v textu chybí, anebo jsou obsaženy implicitně, což režie příliš nevyužila. Sledujeme proto představení, které převypráví dobře příběh, ale kterému chybí výrazněji zveřejněný konflikt.

Soubor *Na poslední chvíli z Ostrova nad Ohří* přivezl také autorské divadlo. Vytvořil vlastní jevištní adaptaci prózy Dušana Taragela **Smrďet zakázáno**. Jedná se o groteskní scénku – pohled na to, jak i špinavec může udělat kariéru. Mladý kolektiv ze ZUŠ pod vedením Lucie Veličkové jde cestou velké nadsázky, grotesknosti a s obrovskou chutí a nasazením rozehrává situace jednoduchého příběhu o Anče, která se nechťela mýt, až tak smrděla, že narušila vztahy mezi nájemníky v domě, aby vzápětí udělala kariéru jako medializovaná popelářka. Slovo málo, o to víc jevištního jednání, podpořeného zajímavým hudebním doprovodem. Jen ten smysl příběhu je jaksi podivný. Kde je uchopitelné poslání této inscenace, když hrdina je sice chytrý, ale jen a jen špinavec. A více se o něm nedozvíme. Vlastně dětský divák neví čemu fandit a s čím se ztotožnit.

Z pohledu organizačního proběhla přehlídka tradičně na výbornou a i hlediště bylo vždy příjemně zaplněno. Vždyť právě proto se divadlo hraje.

Jaroslav Kodeš

Popelka se vyvíjí k lepšímu pomalu, ale jistě

Na rakounickou Popelku jezdím od roku 2001, v porotě jsem tam byl, pokud mě paměť neklamе, pojeďnácté. Cítím se trochu jako inventář, ale místní soubor Tyl zahřívá festivalový pelíšek uždycky tak důkladně, že je to pocit nadmíru příjemný. A kromě zabírání místa mladším (kruci, že to ale začalo brzo) má ta dlouhodobost i jednu výhodu – můžu srovnávat.

A tak se mi zdá, že se oblast amatérského divadla pro děti (alespoň v té „elitní“ výšce, která je na Popelce k vidění) přece jen vyvíjí k lepšímu. Pomalu, ale jistě. (Což se dá ovšem otočit – jistě, ale pomalu.)

Nejmarkantněji je to vidět v oblasti dramaturgie. Po desítky let se stále vynořující dramatické nepodarky (heslo „vydala to Dilia, tak to zas tak špatně být nemůže“) pomalu zmizely z obzoru, x-té odvavy stejných „princeznovnovdávkových“ schémat se vytrácejí do zapomnění a estetika TV pohádek 70. a 80. let už také není tak všudypřítomná jako dřív. Soubory si vybírají ve špičce soudobé literatury pro děti, inspirují se v literatuře světové i v kvalitní současné dramatičce. Letos dokonce Popelka skoro pozbyla svůj obligátní charakter přehlídky pohádek a v podtitulu „Celostátní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti a mládež“ získalo to „pro mládež“ díky inscenacím jako **Záhada hlavolamu**, **Propadlý lístek** či **Divá Bára** důraz dříve nevídaný.

Nezmizel ovšem podstatný problém – že takřka neexistuje solidní, „klasický“ repertoár v oblasti iluzivní pohádky, o který by se mohl amatérský režisér, který nemá obzvláštní vytrvalost při dramaturgickém lovu, opřít. Typickým příkladem byl na letošní Popelce *DS Vojan Libice nad Cidlinou*, jeden z posledních mohykánů, který usiluje o onu „tradiční“ iluzivní pohádku (sláva mu za to!). S **Neo-hroženým Mikešem** sice udělal o něco větší štěstí než loni s Čarovným kamenem, ale přesto – je to sice text, který má hlavu a patu, ale spíše než z logicky navazujících situací je poslepován z jakýchsi „univerzálně pohádkových“ dějových prefabrikátů. Kde ovšem lepší brát a nekrást, nevím sám.

A i když soubor sáhne po nesporně špičkových autorech dětské literatury, docházíme někdy k zjištění, že jejich texty nejsou pro zdivadelnění právě nejvhodnější. Literárně vycizelované miniatury Daniely Fischerové nenabízejí velký prostor pro divadelní imaginaci, a tak soubor zůstane jen u opatrné ilustrace (**Duhové pohádky** *Dej Si Ananas Most*); síla vyprávění Pavla Čecha je spíše v osobitém výtvarnu než v příběhu samotném, který se na jevišti ukáže být i řidkým (**O čertovi** *Divadla Prkno Veverská Bítýška*). Dlužno dodat, že brněnský soubor došel ve svém úsilí přece jen dál – jednak díky scénografické složce, která zachytila něco z Čechova svěbytného stylu, jednak díky Martinu Kulovi v titulní roli, který podal jeden z nejpozoruhodnějších výkonů celé přehlídky.

Ani pokusy (rovněž potěšující!) zalovit v české literární klasice se neobešly bez komplikací. Adaptace Jiráskových Starých pověstí českých pod názvem **Pojďte a poslyšte** (*DKM Kulturní šum Česká*

DS Tyl Rakovník: Bazárek (foto Ivo Mička)

Lípa) trpěla nerozhodnutostí mezi vlastenecky důstojnou prezentací národních bájí a mezi študácky hravým blbnutím na pozadí „starého dobrého“ Jiráska. U **Záhady hlavolamu** (snad mne puritáni za postavení Foglara po bok Jiráskovi neukamenují) *N.O.P.O.Ď. Noový Bor* pak jednak natolik zbytečně rámcující příběh sígrů, kteří za trest píší referát o zmíněné knize, až se samotný dobrodružný příběh zredukoval na holá základní fakta; jednak citelně chyběla tajuplná atmosféra, pro Foglarovu dobrodružnou novelu věc zásadní. (Svébytný šok nám připravil režisér inscenace, který na rozborovém semináři horoucně hovořil o tom, jak by chtěl inscenací dnešní mládež hlavně přivést k četbě předlohy, aby se pak ve festivalovém zpravodaji přiznal k tomu, že sám Záhadu hlavolamu nečetl!) Největší úspěch pak v tomto ranku slavil *DS bratří Mrštíků Boleradice* s **Divou Bárou**, zejména však proto, že se bolearadičtí mohli opřít (kromě solidního hereckého potenciálu) o vynikající dramatizaci Milana Uhdeho.

Divá Bára byla jednou z trojice inscenací, kterou jsme s porotními kolegy (Kateřina Baranowska, Adam Doležal, Jaromír Hruška a Milan Schejbal) doporučili na Jiráskův Hronov. Druhou byl **Bazárek** domácího souboru – jeho devízami je zajímavý výběr předlohy (povídka Neila Gaimana), chytrá dramatizace Evy Sukové i zdařilé herecké výkony (hlavně Hany Pilíkové v roli paní Koutné). Škodí mi to, že režie málo ctí konverzační charakter předlohy – hraje se o dost pomaleji, než by bylo záhodno – a často je mnohem popisnější než žánr vyžaduje, jako by rakovníčtí dost nevěřili síle divadelní zkratky.

Třetí adept hronovské účasti a můj osobní favorit je tvar tak prostinký, až ta jednoduchost může člověka mást. Tři dámy se postaví před publikum a půl hodiny nás baví společným přednesem říkadel dávnějších i současných, non-sensových hříček i lyrických zastavení. Jakoby si na společné rodinné akci tři maminky připravily program, aby zvládly uspat všechny děti najednou. Je to vtipné, hravé, dobře sestavené i rytmicky zručně zrežirované. Člověk si místy říká, že to v té milé prostotě snad ani není divadlo – a vida, ono to nakonec stačí a těší. Mě nemálo. (Jmenuje se to **BIM BAM BOM** a spáchaly to v autor-sko-režijní péči Martina J. Švejdy (*ZMATKY Praha*).)

A jeden přehlídkový veterán na závěr – *ČERVIVEN Senior při SpgŠ Krnov* se s **Propadlým lístkem** dostal už na třetí národní přehlídku, na Popelku navíc doputoval až po své letní účasti na Jiráskově Hronově. Inscenace se od JH v dobrém slova smyslu usadila a herecky vyzrála. Napodruhé jsem víc ocenil její jednoduchý a zřetelný scénický řád a režijní metaforičnost – a stejně se trápil s tím, do jaké míry krnovští uhladili a zesentimentálníli svou předlohu, skvostný Cunninghamův román Domov na konci světa.

Popelka pro mne nabídla i jeden mimořádný zážitek nesoutěžní, vpravdě inspirativní – režisér Petr Hašek sáhl v *Jihočeském divadle* odvážně po Drdově klasice **Dalskabáty, hříšná ves**. Titul osvědčený, v řadě živě napsaných figur a situací vděčný, zároveň však silně ideologicky zatížený. Budějovičtí však seškrtali Drdu na dřev, doplnili řadou chytlavých písní a sehráli ve zběsilém tempu jako virtuózní commedii dell'arte s maskami a patřičně pohybově propracovanými lazzi. Byl to velký zážitek nejen z ryzího, zábavného a řemeslně špičkového divadla, které stejně zdařile komunikuje s dětmi i dospělými, ale i z dramaturgického myšlení (tuze hezky o tom na závěrečné diskusi hovořil Jan Císař).

No a že má rakovnícká přehlídka plné sály, hladce klapající organizaci a společensky velmi příjemnou atmosféru, to už je skoro samozřejmost. Ale kdo jezdí i na jiné festivaly, ví, že na tom nic samozřejmého není. Tak aby se nezapomnělo – rakovníckým velké díky!

Jan Šotkovský

POPELKA Rakovník 2016 – postupové přehlídky

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Praha – POPAD

19.–21. února 2016

Přihlášky: do 10. 1. 2016

Pořadatel: Amatérská divadelní asociace

Kontakt: ADA, Závěská 871/2, Poštovní
schránka 26, 102 00 Praha 10 – Hostivař,
tel.: 603 775 984,

e-mail: ada.divadlo@centrum.cz

Praha – Divadelní tříška

Termín bude upřesněn (březen 2016).

Přihlášky: do 15. 1. 2016

Pořadatel: DIVADLO (bez záruky) PRAHA

Kontakt: David Slížek, V Zeleném údolí
1304/15, 148 00 Praha 4 – Kunratice,
tel.: 739 542 720, 775 508 654, e-mail:
divadlo@bezzaruky.cz, www.bezzaruky.cz

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Mladá Boleslav – Popelka na dlani

Termín bude upřesněn.

Přihlášky: do 20. 3. 2016

Pořadatel: Divadylko na dlani

Kontakt: Petr Matoušek, Fortenská 508,
294 01 Bělá pod Bezdězem,
tel.: 739 017 581, e-mail: info@divadylko-
nadlani.cz, www.divadylko-nadlani.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Český Krumlov – Pohádkový víkend

11.–13. března 2016

Přihlášky: do 22. 1. 2016

Pořadatel: Městské divadlo Český Krumlov,
o. p. s.

Kontakt: Jaromír Hruška, Horní brána č. 2,
381 01 Český Krumlov,
tel.: 380 727 367, 602 200 649,
e-mail: jaromir.hruska@divadlock.cz

PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ

Radnice – Radnický Dráček

7.–8. května 2016

Přihlášky: do 31. 3. 2016

Pořadatel: SDO Radnice, Západočeská
oblast SČDO

Kontakt: Hana Šiková, Habrmannova 41,
326 00 Plzeň,
tel.: 377 242 200, 605 200 065,
e-mail: hana.sikova@atlas.cz

ÚSTECKÝ A LIBERECKÝ KRAJ

Nový Bor – Dospělí dětem

20.–22. května 2016

Přihlášky: do 18. 3. 2016

Pořadatel: Kultura Nový Bor, s. r. o.

Kontakt: Zdeněk Rejna, Revoluční 480,
473 01 Nový Bor,
tel.: 487 725 539, 606 473 797,
e-mail: divadlo@kulturanb.cz

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Miletín – Miletínské divadelní jaro

18.–20. března 2016

Přihlášky: do 31. 1. 2016

Pořadatel: IMPULS Hradec Králové

Kontakt: Impuls, Naďa Gregarová, Brněn-
ská 375, 500 12 Hradec Králové,
tel.: 773 133 743, e-mail:
divadlo@impulshk.cz, www.impulshk.cz

KRAJ VYSOČINA

Havlíčkův Brod – Dospělí dětem

6.–8. května 2016

Přihlášky: do 20. 2. 2016

Pořadatel: Sdružení ADIVADLO

Kontakt: František Štibor, Sdružení ADIVA-
DLO, Na Ostrově 28, 580 01 Havlíčkův Brod,
tel.: 725 043 181,
e-mail: adivadlo.h.brod@seznam.cz

Třešť – Třešťské divadelní jaro

3.–11. března 2016

Přihlášky: do 31. 12. 2015

Pořadatel: Město Třešť

Kontakt: Vladimíra Páralová, Kulturní dům
Třešť, Fialková 1, 589 01 Třešť,
tel.: 567 224 561, 725 124 974,
e-mail: kulturnidum@trest.cz

Žďár nad Sázavou – Pohádkový mlejnek
27.–29. března 2016

Přihlášky: do 31. 1. 2016

Pořadatel: Kultura Žďár, příspěvková orga-
nizace

Kontakt: Klára Sedláková, Dolní 183/30,
591 01 Žďár nad Sázavou,
tel.: 566 502 257, 730 898 964,
e-mail: sedlakova.k@dkzdar.cz

OLOMOUCKÝ KRAJ

Němčice nad Hanou – Hanácký divadelní
máj

30. dubna–7. května 2016

Přihlášky: do 29. 2. 2016

Pořadatel: Město Němčice nad Hanou

Kontakt: Jana Oulehlová, Palackého nám.
3, 798 27 Němčice nad Hanou,
tel.: 603 263 088, e-mail: kultura@nemci-
cenh.cz

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Ostrava-Poruba – Dospělí dětem

7.–8. dubna 2016

Přihlášky: do 31. 1. 2016

Kontakt: DS Jitřenka, Ostrava-Poruba, Mi-
chaela Spurná, Makova 1377/16,
725 25 Ostrava-Polanka nad Odrou,
tel.: 723 288 372,
e-mail: misahlavsova@seznam.cz

Z historie lomnického ochotnického divadla

Divadelní spolek J. K. Tyl je druhým nejstarším ochotnickým spolkem v semilském okrese a také jedním z nejstarších v Čechách. Jeho „rodová“ linie se vine až do samých počátků v roce 1825, kdy z iniciativy lomnických studentů, zejména Antonína Šlechty, pozdějšího významného turnovského lékaře a zakladatele Lázní Sedmihorky, a také Jana Vávry Lomnického, později spisovatele, básníka a překladatele, byla sehrána první představení, která znamenají počátek organizované ochotnické divadelní činnosti v Lomnici nad Popelkou.

Z historie lomnického ochotnického divadla, které slaví 190 let

Původně se hrálo v hostinci Šlechtova otce, který stál v místě dnešního Kynčlova železářství. Hrály se významné hry Klicperovy, Štěpánkovy a Thámovy. Kulisy pro první lomnickou scénu namaloval bezplatně lomnický malíř obrazů Václav Čapek, z „kasy koupily se jen barvy“, plátno věnoval Petr August Šlechta z výroby svých ručních tkalců. Na jevišti, které museli na každé představení stavět a bourat, hráli tři roky a uvedli 12 her. Poté zapůjčili kulisy mimo Lomnici a již se nedočkali jejich vrácení. Ztrátou kulis vlastní divadelní činnost na čas ustala a ochotníci uvítali možnost hostování u kočujících divadelních společností, které jimi rády doplňovaly své početně malé ansáblы. Kočovné společnosti hrály v sále Ludvíka Germana. Byl to hostinec na náměstí na místě nynějšího domu sousedícího s obchodem zeleninou a ovocem.

Neutuchající touha po vlastní scéně došla po řadě peripetií naplnění v roce 1859, kdy díky podpoře vedení města v čele s purkmistrem Šlechtou byla upravena polorozpadlá místnost v prvním poschodí zadní části tehdejší radnice. Z té doby se dochoval nejstarší divadelní plakát z 24. června 1860, který je vlepen v Petrákové kronice. Činnost na tomto jevišti však netrvala dlouho, skončila posledním představením 24. srpna 1862, kdy ochotníci sehráli hru Starý manžel, z níž se nám zachoval druhý nejstarší plakát. Za pět dní po tomto představení vypukl zhoubný požár, který zachvátil radnici a 41 domů. Z divadla se zachránilo jen několik kulis a opona, ale i ty byly ohněm značně poškozeny. Bez vlastního jeviště hráli pak ochotníci po čtyři roky v soukromí.

Dne 2. května 1864 byl položen základní kámen nové dnešní radnice a v ní vybudováno, slovy kronikáře, „nové, pěkně upravené a pohodlné divadlo ve druhém patře, jemuž nebylo té doby rovného vůkol“. Od prvního představení 15. dubna 1866 sloužil tento sál (dnešní zasedací síň radnice) plných 64 let divadlu. Celé toto období je bohatou historií Spolku divadelních ochotníků, vždyť v některých letech uvedli až osmáct představení.

Historickým mezníkem se pro ochotníky stal rok 1889, kdy továrník Josef Horák zavedl do divadla elektrický proud vyráběný prvním továrenským dynamem v Čechách, vypracovaným v jeho firmě. Prvním představením při elektrickém osvětlení byl Strakonický dudák ve dnech 25. a 26. prosince 1889. Po třech letech však Josef Horák dodávky proudu zrušil a spolek utrpěl značnou škodu v nákladech na instalaci a hlavně značným snížením návštěvnosti. Byl nucen přejít zpět k petrolejovému osvětlení, které však brzy přestalo vyhovovat technickým požadavkům divadla. V roce 1902 zakoupili kotel na výrobu acetylénu, a tak se svítilo dalších dvacet let. Stálé elektrické osvětlení bylo zavedeno na počátku roku 1922, a proto také první hra byla věnována této události. Nastudován byl Strakonický dudák, a jistě nikoliv náhodně.

Z výstavy v městském muzeu říjen–listopad 2015 (foto L. Morávková)

Myšlenky na postavení nové divadelní budovy se objevily již kolem roku 1890. Divadlo před deseti roky renovované stalo se těsným v zákulisí i hledišti, začala se povážlivě houpat podlaha, bezpečnostní předpisy byly prosazovány s větší rozhodností. Jedno málo široké schodiště do druhého poschodí byla okolnost pro nějakou paniku v divadle velmi nebezpečná. Koncem roku 1895 byl založen fond pro stavbu vlastní divadelní budovy. Jmění fondu však rostlo velmi pomalu. Do roku 1906 dostoupilo „závratné výše 92 korun“. „Na kolik cihel by to asi stačilo?“ posteskl si kronikář. Situace by byla příznivější, kdyby spolek nebyl „úředně nucen“ odvádět část hrubého příjmu z každého představení různým účelům a mohl finančně více pamatovat na své životní potřeby.

Teprve oslava stého výročí spolku, konaná za účasti okolních vesnických spolků 16. srpna 1925, dala podnět ke stavbě vlastní divadelní budovy. Byla velmi úspěšná, vynesla asi 12.000 Kč, což byl obnos na tehdejší dobu značný. Hlavně však rozvířila otázku stavby divadla tak, že od té doby se šlo ke stavbě mílovými kroky. Už 29. září 1925 daroval pan továrník Václav Horných pozemek na stavbu divadla s výhradou, že pozemku nebude využito k jinému účelu. Okresní správní komise v Lomnici rozhodla dne 12. prosince, v reakci na žádost Spolku divadelních ochotníků, věnovat z rozpočtu na rok 1926 30.000 Kč. Městská rada se usnesla pamatovat na stavbu divadla z každoročního rozpočtu částkou 5.000 Kč. Za čtyři roky poté byl 23. září 1929 zahájen výkop a 27. září 1930 byla stavba divadla

dokončena. Po odpočtu zimního klidu bylo divadlo s 550 sedadly, divadelním a biografickým zařízením vybudováno za osm měsíců.

Poslední představení ve starém divadle na radnici dne 24. srpna 1930 neslo nápadnou shodu data s představením sehraným stejného dne před 68 lety v roce 1862, pět dnů před vypuknutím zhoubného požáru ve městě.

Slavnostní zahájení v novém divadle, jemuž bylo dáno jméno Tylovo, se konalo 4. října 1930 představením Tylova Strakonického dudáka a 5. října druhým slavnostním představením Čapkova Loupežníka. Další roky vyvíjel Spolek velkou činnost, aby splácel dluh ze stavby divadla, který přesahoval na tehdejší dobu obrovskou částku 600.000 korun. Vedle klasických her se hrály i oblíbené a populární operety z pražského repertoáru, např. Na svatou Annu (14 x), Lojzicka (11 x), Na tý louce zelený (12 x), Odtroubeno (9 x).

S otevřením nového divadla získal spolek také licenci na provozování kina pod názvem Bio Divadlo. Výsledná bilance kina v letech 1930 až do jeho zrušení v roce 1946 značně přispěla ke zlepšení hospodářských výsledků ve prospěch splácení dluhů. Například v roce 1940 bylo uvedeno 231 představení, z nich 139 českých filmů.

Období II. světové války přestál spolek se ctí. Z jeviště Tylova divadla zněla česká dramatická tvorba, divadlo bylo i místem koncertů z děl českých klasiků a české lidové hudby. Obecenstvo naplňovalo budovu, chodilo do ní pro posilu v těžkém období okupace. Prvním představením ve svobodné vlasti byla již 21. července 1945 Čapkova Bílá nemoc. Druhým slavnostním představením roku byla 20. října půvabná Jiráskova Lucerna.

Rok 1952 přinesl konec právní samostatnosti a spolek se až do roku 1994, kdy opět získal právní subjektivitu, stal z moci úřední souborem Újezdní osvětové besedy a dalších kulturních institucí. Za ta léta prodělalo ochotnické divadlo období skvělých úspěchů, ale také krizí. Vždy se však vzchopilo, věrně svému poslání, a pokračovalo dál ku prospěchu lomnické veřejnosti.

Současnou etapu života divadelního spolku můžeme směle označit za nejúspěšnější v jeho novodobé historii. Toto období začalo v roce 1995, kdy ze spolupráce s panem Jaroslavem Krčkem vzešel hudebně dramatický festival Lomnické kulturní léto. Během jeho již dlouhé existence se v Lomnici vystřídalo mnoho významných umělců z řad hudebníků, divadelníků či výtvarníků z České republiky i ze zahraničí. Díky spolupráci s panem Krčkem zvýšil Spolek svoji aktivitu, k osvědčeným starým členům přibyli noví a mladí herci i režiséři. Od roku 1998 se spolek stal pravidelným pořadatelem Krajské přehlídky Jizerské oblasti Svazu českých divadelních ochotníků. Hlavním organizátorem této akce je po celou dobu pan Ladislav Novák. Věřím, že vysoká úroveň činnosti divadelního spolku zůstane jevem trvalým.

Připomínáme si dnes 190 let ochotnického divadla v Lomnici, je tedy třeba v rámci našich znalostí vzpomenout, že lomnickou divadelní tradici vytvářely za to dlouhé období, i když třeba jen po kratší dobu, i další spolky, sdružení a korporace.

Byl to především Divadelní odbor Řemeslnického vzájemně se podporujícího spolku Svornost, který za šedesát let svého působení od roku 1886 do roku 1966, kdy jako součást Závodního výboru ROH Technolen ukončil svoji činnost, sehrával významnou úlohu v lomnické kultuře. Byl také jediným souborem, který uspěl na Jiráskově Hronovu v roce 1937 hrou F. X. Šaldy Dítě.

Vlastní divadelní představení hráli dále Tělocvičná jednota Sokol, Zpěvácký spolek Bořivoj, Jednota Orel, Dělnický dramatický soubor Jiřího Wolkra, Spolek paní a dívek, lomničtí studenti i školní děti, Divadelní odbor firmy Šlechta, ochotnické spolky v okolních obcích, které jsou dnes součástí Lomnice, a jistě i další, dnes již zapomenuté skupiny milovníků divadla.

Jedinečnou zásluhu na tom, že s posledním slovem na jevišti, s posledním zatažením opony nezmizí také vzpomínky na veškerá další divadelní dění, mají kronikáři.

Josef František Vlček – městský tajemník ve druhé polovině devatenáctého století. S jeho jménem jako herce a člena výboru se setkáváme již před rokem 1866 a potom od roku 1878 do roku 1895 jako ředitele spolku. Po dobu téměř 62 let nás vedou jeho Paměti, nejstarší dochované záznamy.

Josef Petrák – rodák z Horní Branné, přišel do Lomnice jako podučitel v roce 1870 a působil zde 39 let. Z toho 36 roků pracoval ve spolku jako režisér, kronikář a jednatel. V nádherné kronice zpracoval historii lomnického divadla od počátku do roku 1908.

František Mizera – rodák z Plouznice, byl učitelem a později okresním školním inspektorem. Navázal na zápisy Petrákovy kroniky a pokračoval v nich až do roku 1928.

Jan Konopáč – lomnický rodák, úředník peněžních ústavů v Lomnici. Herec, režisér, autor divadelních her, jeho hra Neklamný cit byla s úspěchem hrána v Městském divadle na Vinohradech a Komorním divadle v Praze. Jako člen stavebního výboru Tylova divadla velmi fundovaně popsal v kronice období kolem stavby Tylova divadla. Jeho zápisy končí rokem 1930.

Po mnohaleté pauze se vedení kroniky ujal pan Zdeněk Hadinec a pak především paní Libuše Cermanová, která obětavě doplnila chybějící léta. Současným kronikářem spolku je pan Josef Šimek mladší.

Často jsem si během svého divadelního života položil otázku, jak je možné, že se v divadle dokážou sejít často tak rozdílní lidé, co je to, co spojovalo tenkrát jako dnes občany různého sociálního a společenského postavení i politického přesvědčení, že dokážou připravit a secvičit divadelní představení, vystoupit na jeviště a přinést obecenstvu radost, poučení, přimět ho k zamyšlení, úsměvu a také třeba k soucitu i pláči? Co to je, co dokáže postavit vedle sebe váženého měšťana, intelektuála i dělníka, aby si sami ze sebe dokázali udělat legraci pro pobavení druhých?

Je to jeviště i zákulisí, ta zvláštní atmosféra, kde jsou slyšet hlasy odjinud, kde se srdce svírá, kde lze prožít jiný život a proniknout do jiných světů, kde se otevře nitro, až to mrazí, kde opravdu lze prožít bláznivé štěstí, bolest i strach, radost i pláč. A potom? Potlesk a pocit štěstí. Anebo také ticho a zklamání. To všechno dohromady vytváří tu zvláštní atmosféru, prožitky, které lákají a na které se nezapomíná, i když je prožijete třeba jen jednou za život. To všechno dohromady jsou ta „prkna, která znamenají svět“.

Nemohu na závěr jinak než ocitovat slova prvního kronikáře a třetího ředitele divadelního spolku Josefa Františka Vlčka z jeho Pamětí divadla v Lomnici nad Popelkou, „že divadlo jest školou života, v níž ostří se rozum a mysl, šlechtí srdce a krásí duše, musí každý vzdělaný člověk uznati a to pochopili naši občané již dříve.“ Kéž mají tato slova trvalou platnost.

*Petr Štěpán,
člen DS J. K. Tyl Lomnice nad Popelkou*

Barvitý, inspirativní a plodný Sněhový Brněnec

SNĚHOVÝ BRNĚNec 2015 je název krajské přehlídky venkovských divadelních amatérských souborů v Pardubickém kraji, jeho XII. ročník se konal ve dnech 9.–12. dubna v Lidovém domě v Brněnci. Účast na přehlídce byla velice početná. Kromě dvou mimosoutěžních představení se na jevišti Lidového domu prezentovalo sedm inscenací.

Chvoletické divadlo Jen tak předvedlo pohádku **Rákosníček a jeho rybník**, kterou na motivy knihy Jaromíra Kincla a Z. Smetany převedla do dramatické podoby Janka Ryšánek Schmiedtová. Text je silnější v jednotlivých situacích, které naznačují, co život vodní říše ohrožuje, než v rámcovém představení světa do kterého vstupujeme. Režisér Martin Venc vedl jednotlivé herce k výrazné komediálnosti. Posílit by měl jednak proměnu některých situací, jednak jejich obrazivost. Dokázal, že je toho schopen. Venc sám v titulní roli Rákosníčka (čestné uznání za herecký výkon) je přesvědčivý tam, kde obecná vitalita přechází ve zviditelněné myšlení, jak situace řešit.

Soubor Doveda ze Sloupnice se předvedl inscenací **Filuta Pepíno**, čerpající z kořenů komedie dell'arte. Hra převážně rozhlasové autorky M. Křepelákové působí jako moralita s problematickým morálním naučením. Soubor pod vedením režisérky Markéty Světlíkové (cena za režii) vzal psaný text jenom jako základ pro vlastní scénář. Vzniklo kolektivní představení, ve kterém všech sedm účinkujících je neustále aktivně přítomných na scéně. Hrají své postavy, dohrávají svými reakcemi význam výstupů, zpívají a hrají na hudební nástroje a současně vytvářejí výtvarnou podobu jevištního prostoru i kostýmu a masky. Hlavní roli nehraje text, ale hravé pohrávání si s významem. Pohybovým kreacím, přecházejícím někdy až do akrobatických výkonů, se nekladou meze. Jaroslav Novák v titulní roli Pepína (cena za herecký výkon) ztvárnil filutu okouzleného životem, který si dělá z přetlaku energie legraci z toho, co náš život deformuje – z lenosti, pomluv, pýchy a lakoty. Jan Bednář a Martin Pelikán získali čestné uznání za své postavy, ale uznání patří i jejich partnerkám Ireně, Tereze a Viktorii Štochlovým a Elišce Novákové. Souhra a vyrovnanost hereckých výkonů, nápaditost v řešení detailu, obrazivost a muzikálnost byly důvodem k nominaci inscenace na přehlídku Krakonošův divadelní podzim 2015 ve Vysokém nad Jizerou. Je ještě nutné pracovat na temporytmu inscenace a zvážit délku úvodního povídání o komedii dell'arte.

Divadelní soubor Eduarda Vojana z Brněnce si vybral prvotinu rakouského dramatika Stefana Vögela **Dobře rozehraná partie**. Přesto, že aktéry příběhu jsou většinou zástupci penzijního věku, téma je všeplatné. Ukazuje, že cestou k překonání pocitu samoty je otevření se přátelství a lásce. Režisérská dvojice Jan Heger-Kučera a Milada Pavlasová vybrala konverzační komedii na kterou má perfektní herecké obsazení. Jaroslav Pavelka (cena za herecký výkon) vytvořil v hlavní roli Freda s autentickou samozřejmostí proměnu nerudného samotáře v člověka opojeného svými city. Ale protože jde o komedii, mohl více zdůraznit milou směšnost postavy pramenící z vojenského nadšenectví. Komediál-

Doveda Sloupnice: Filuta Pepíno (foto Ivo Mička)

nost, tkvící v podivínství, nechyběla Jiřímu Zelenému (cena za herecký výkon) v postavě svérázného šachisty Walta. Plnokrevné postavy odměněné čestným uznáním vytvořili Dušan Blažek jako urputný Fredův syn Leonardo a Jana Čiháková v roli temperamentní uklízečky Rozalindy. Dobře rozehraná partie získala Cenu za inscenaci a byla jako první v pořadí doporučena na přehlídku ve Vysokém nad Jizerou.

Divadelní klub z Makova se prezentoval dramatem Karla Čapka **Matka**. Hra, čerpající z dobových událostí před vypuknutím druhé světové války, byla napsána jako naléhavý apel varující před zrůdností fašismu. Principy mužského světa, kde se řeší otázky cti, slávy a poslání za cenu vlastního života, jsou konfrontovány se světem matky, která naopak o zachování kontinuity života zoufale bojuje. Parametry našeho současného života jsou době pohybující se na hraně bytí a nebytí na hony vzdálené. Snad to způsobilo, že étos hry byl nahrazen kresbou pocitů. Problém byl i s mužským obsazením, proto režisér Luděk Hájek přetvořil dva syny na dcery. Pro svou schopnost přirozeně existovat na jevišti získala Kristýna Dušková za postavu doktorky Terezy čestné uznání.

Divadelní soubor Zmatkaři z Dobronína se prezentoval tragikomií současného anglického dramatika Jima Cartwrighta **Dva**. Prozrazuje autora-herce, protože hra je svou stavbou především příležitostí pro virtuozitu dvou protagonistů, kteří ztvárňují všechny postavy hry. Příběh manželů hostinských rámuje vstupy jednotlivých hostů, kteří v reálném čase jednoho večera v mikro scénkách nebo monologických výpovědích prezentují svoje osudy. Zatímco vlastní příběh hostinského a hostinské je jenom povrchně naznačený, různorodé zlomky životních osudů hostů jsou velice emotivní, pestré a barvité. Zvláštní cenu za nejlepší herecký výkon přehlídky získala Tereza Fialová, protože dokázala změnou intonace, gestem i držení těla vytvořit dokonalou přeměnu svých různorodých postav. Podobně si vedl i Vladimír A. Mátl (cena za herecký výkon), který jí byl tvůrčím a inspirativním partnerem. Oba dokonale zahráli fiktivní spoluhráče. Cenu za režii si odnesl hostující Vladimír Valeš za kompaktní výpověď a invenční vedení herců. Problematický je jeho výklad závěru příběhu Hostinského a Hostinské. Odkrytí společné bolesti by mělo jejich život osvobodit, ne ukončit. Dobronínská inscenace je jako druhá doporučena do Vysokého nad Jizerou.

Divadelní soubor *Městečka Trnávka* uvedl argentinskou situační duchařskou komedii Eduarda Rovnera **Vrátila se jednou v noci**. Matka vystoupí ze záhrobí, aby činila dobro svému synovi, který má před svatbou, ale život mu naopak komplikuje. Protože jde spíše o přebarvování reality, při kterém nehrozí rozbití stávajících vztahů, nemá hra potřebné napětí. Temperament a kreativitu předvedli herci spíše v tanečních kreacích než v jednotlivých situacích. Komedialní žánr nejpřesněji postihl Ondřej Čech ve vedlejší roli Julia (čestné uznání).

Divadelní soubor *Kantoři z Mikulovic* se prezentoval francouzskou komedií Jeana-Marii Chevreta **Odjezd nejistý**. Moudrá myšlenka, že pohoda v manželských vztazích by neměla existovat za cenu potlačení osobnosti, je vyjádřena s úsměvnou komedialností. Problém je ve zdlouhavém opakování některých situací. Inscenaci by prospělo posílení názorové určitosti Jeana (Jiří Kostelník), který sice dokáže příjemně na jevišti existovat, ale měl by si uvědomit, že je protihráčem tří opačně smýšlejících žen. Z výrazných komedialních výkonů představitelky ženských hrdinek byla nejkreativnější Marta Ostrá v roli Marie-Claire (čestné uznání).

Sněhový Brněnec 2015 je možné pojmenovat jako barvitý, inspirativní a plodný. Protože i chyby je možné považovat za přínos, pokud vedou k zamyšlení.

Marie Čalťová

(Za členy poroty pracující ve složení:

profesor František Laurin, předseda, Mgr. Marie Čalťová a Mgr. Petr Kolínský)

DS Městečko Trnávka: Vrátila se jednou v noci (foto archiv souboru)

DS Zmatkaři Dobronín: Dva (foto Zdeněk Hofman)

Divadelní jaro v Miletíně

V závěrečném hodnocení Miletínského divadelního jara 2015 (už třinácté krajské a na Krakonošův divadelní podzim postupové přehlídky venkovských divadelních souborů Královéhradeckého kraje) citoval předseda poroty prof. František Laurin obrozenského dramatika Josefa Kajetána Tyla: „Nevěřte vychvalujícím kmotříčkům anebo referentům, kteří se bojí, aby vás neurazili, kdyby pořád kadidlo netrousili...“

Prof. Laurin měl při tom na mysli, že při debatách o osmi inscenacích, které se v Miletíně hrály, porota nehladila pouze „po srsti“. Hodnocení vždy sledovalo smysl uvedených inscenací – samozřejmě v mezích možností, dovedností a zkušeností jednotlivých souborů. Už po léta absentují nižší stupně soutěžních přehlídek (kdysi např. okresní) a amatérských souborů i na venkově přibývá, takže se při „poměrování sil“ setkávají soubory začínající či divadelní tvořivostí nedotčené se soubory talentovanějších tvůrců. Což zadělává na některé problémy v chápání kritiky: nezkušený divadelník bývá výroky poroty – mírně řečeno – zaskočen. O svém umu přesvědčený a namyšlený diletant existuje stále (nejen v amatérském divadle), v Miletíně to však byly jevy okrajové...

Miletínská porota ve složení prof. František Laurin, Alexandr Gregar a Jaromír Vosecký rozhodně kadidlo netrousila. Přehlídka měla velmi pěknou a přátelskou atmosféru, byť oproti minulým ročníkům mnoho vystupujících (i zvědavých) souborů přes víkend nezůstalo, takže jako v dřívějších letech nezněly kytary až do rána. Poněkud se vyprázdnil i sál Sousedského domu, miletínského publikum zůstalo doma. Bylo totiž hezky a v tu dobu (24.–26. dubna) v Miletíně a okolí se nabízelo i mnoho jiných lákadel.

Z osmi titulů přehlídky bylo šest českých a dvě zahraniční, dvě pohádky (z České Skalice **Lesní příběh** a z Libice nad Cidlinou **Neohrožený Mikeš**). Obě spojovala jedna věc – v době, která hledá pro děti překotnou, většinou internetovou zábavu, nabídla zážitek zcela obyčejný a lidský, že lidé mohou žít spolu v družnosti a že se jim dostane pomoci, když dojde na malér, že spolu s kamarády se lze obětovat a vyhrát statečností. Téma a herecký zápal byly většinou přesvědčivější než sama inscenace.

Opatovický soubor hrál Zelenkovu hru, která je současným hitem pražské Dejvické scény, **Dabing Street**, krutou hru o vzorku frustrované společnosti. Inscenace v režii Aleše Dvořáka, velmi pevně vybudovaná a s výtečnými hereckými výkony, byla ve svém účinku burčující a varující. Zaujala i výjimečná scénografie a hudební koncept. Přesný timing situací a vynikající herecké výkony nabídlly vzrušující divadelní zážitek.

Divadelníci z Chlumce nad Cidlinou předvedli hru **Agentura miláčků**, reprezentující jistý typ zábavného divadla s jednoduchou zápletkou, jakési podobenství o manýrách dnešních agentur všeho druhu. Zahráli ji poměrně svižně, některé postavy dokonce přesahovaly rámec tradičního amatérského divadla.

Soubor z královéhradeckých Jeslíček nabídl svou volnou adaptaci Glaserovy a Šubrtové dramatizace **Muže sedmi sester** podle románu Jaroslava Havlíčka. Cynický text (byť výrazně poetický, s tajemnou vnitřní krásou) o hrubé manipulaci s člověkem hradečtí silně redukovali (hráli „pouze“ o pěti sestrách, což uvedli i v názvu). Zůstala jen jakási pouhá „kopulační“ témata v podobě skic či etud, navíc natolik lineárně a prvoplánově inscenovaných, že smysl sekvencí, které z bohatého příběhu zbyly, divákovi unikaly.

Smiřičtí ochotníci obnovili svou činnost nedávno. V Miletíně se představili „trampskou“ hrou se zpěvy **Slunce nad řekou**, jednoduchým příběhem, spíše však sledem událostí kolem několikrát prodaného lesního srubu, přerušovaným známými písničkami za doprovodu kytar. V jakémsi „klipovém“ představení se smiřickým podařilo navodit příjemnou a spontánní náladu, zábava a pohoda vládla na jevišti i v hledišti, k čemuž jistě přispěly i některé příjemné herecké výkony.

Nechanický soubor si vybral přitažlivý, avšak nesnadný text, Robinsonovu **Hrobku s vyhlídkou**. Komplikovaný příběh lidí na hranici šílenství, uzavřených v jednom prostoru se svými obsesemi. Žánrově na pomezí absurdity a černé komedie, náročnou na režijní, ale především na herecké ztvárnění – právě nezkušenost, herecká i režijní, nenabídla přehlednější vnímání situací a sugestivnější napětí. Soubor, herecky značně nevyrovnaný, však hrál s chutí až překotnou, což působilo sympaticky.

Posledním představením přehlídky byla adaptace Trierova filmu **Kdo je tady ředitel**, úspěšná v pražském Švandově divadle. Tentokrát (snad) v prvním provedení amatérského souboru, velmi nesnadný text. DS Kolár Police nad Metují ho ztvárnil přehledně, s vervou a chutí. Komedialní náboj předlohy se vděčně odrážel do hlediště díky přesvědčivým hereckým výkonům, pevně vybudované režii a zajímavé scénografii. Z toho důvodu ho porota nominovala na celostátní přehlídku Krakonošův divadelní podzim do Vysokého nad Jizerou. Tam ještě pro podobné kvality rovněž doporučila opatovický **Dabing Street**. Obě inscenace získaly Cenu přehlídky.

Čestným uznáním byla oceněna řada hereckých výkonů, v každém představení se nějaký našel. Skutečně mimořádné získaly Cenu přehlídky, o ně se však rozdělili jen herci z Opatovic (Andrea Moličová, Josef Jan Kopecký a Michal Dvořák) a z Police nad Metují (Jan Antl, Jiří Trnovský, Věra Kříčková a Květa Vídeňová). Opatovičtí si navíc odvezli Cenu za režii a scénografii (Aleš Dvořák) a Cenu za vynikající hudební složku k inscenaci **Dabing Street** (Jan Fikejz).

Podle závěrečného hodnocení prof. Františka Laurina zaznamenal Alexandr Gregar

Klicperovy divadelní dny Sadská

Středočeská postupová přehlídka na Krakonošův divadelní podzim zaznamenala letos několik „nej“. Byla nejdelší ve své téměř dvacetileté historii (středa až neděle) a vystoupilo na ní nejvíce divadelních souborů. Počet devět je rovněž rekordem přehlídky. Tím však rekordy nekončí. Z devíti inscenací byly dvě premiéry a čtyři další inscenace pracovaly s texty, které vznikly přímo v souboru. Dva soubory (OS Matouš Rataje n. S. a Osecká Naděje, o. p. s. – VO divadlo) byly vůbec poprvé na jakémkoliv divadelní přehlídce.

Jako první se představil druhý ze dvou domácích souborů. **DS Tesseris Sadská uvedl novou komedii Josefa Vinaře Vdovy.** Autor, známý divadelní vědec, ji napsal přímo pro nový soubor, v němž jsou pouze ženy, a ujal se i její režie. „Život je kurva,“ říkají dvě vdovy (manželka a milenka) a dodávají: „Musíme se s ním prát.“ Obě vědí, že je už nic nečeká, a tak si hrají na klauny. Realistické jednání a klauniáda tvoří kontrast. Respektive by měly tvořit, což je zatím někde na začátku. Zatímco Sylva Triantafyllou (pamatujeme se na její režie v soubor Klicpera) to umí rozbalit, její partnerka Věra Dittrichová zůstává u obecného, spíše civilního projevu. Vinař i obě dámy jsou připraveny na inscenaci ještě pracovat. Možná se s nimi ještě uvidíme. Např. na Národní přehlídce seniorského divadla příští rok.

Jedna z nás je vlastní autorská předloha Jiřiny Hřebíčkové z DS Zornice. Autorka kromě režie ztvárnila rovněž jednu z hlavních rolí. Pásmo situací čtyř žen se odehrává ve třech různých životních obdobích (dětství, dospívání a dospělý věk) a má punc jisté autentičnosti, která je jevištně pravdivá. Scénu tvoří jeden objekt, z něhož se jednoduše stane kopec či stan. Daří se střídání časových rovin. Hra vypovídá o přátelství na celý život. Jediným problémem jinak zajímavé inscenace je zdívalnění některých situací. Např. dospělý věk se řeší pouze mobilováním.

Další autorská hra vznikla v souboru **DS Vojan Libice n. C. Hru Ale já jsem doktor Johan Faust napsal Jiří Hlávka,** zároveň režisér a představitel hlavní role. Hlávka zde naplno využil svých spisovatelských i hereckých zkušeností. Jeho zestárlý Faust hledá zejména v dialogích s také starým Mefistem (je spíše jeho alter ego) a třemi Markétkami odpověď na otázku, zda nepromarnil svůj život. Faust je nespokojený, samotný titul inscenace je ve skutečnosti ironií. Dochází ke směšnému poznání, že peklem je haštevivá ženská. Hlávka trochu doplácí na to, že nemá, až na Marcelu Hlávkovou jako nejstarší Markétku, dobré spoluhráče a zrazuje ho občas text, který se někdy utápí ve složitých monologích a klade mnoho otázek, na něž divákovi scházejí odpovědi. Přesto je text hry určitě zajímavým autorským počinem.

Druhý místní soubor **Klicpera Sadská** zpracoval pohádkový příběh autorské dvojice **Novák–Oubram o Honzovi a Vile Verunce.** Režisérka Eva Serbusová k tomu přistoupila poučeně, včetně dobrých mezer s diváky. Problémem je různorodý herecký styl (Ježibaba a Ježidědek) a chtělo by to větší pohádkovost ve scénografii včetně kostýmů.

Soubor **Mršťa Pršťa při ZUŠ Kouřim a jejich úprava Mnoho povyku pro nic W. Shakespeara.** Mršťa Pršťa, respektive jeho principál Martin Drahovzal, na podkladě této klasické komedie napsal vlastní scénář, který zachovává všechny dějové linie a tematické roviny, avšak strukturu inscenace, herecké

i výtvarné prostředky posunul do žánru téměř jarmarečního divadla. Život je hra a nesmí se brát tak vážně. To je její poselství. Tato hra má řadu podob. Začíná jako karetní hra, každá postava je označena kartou, nemají ji pouze ti, kteří rozdávají. Mezihra má podobu cirkusové pseudoshow. Na tento styl odkazuje i kostýmování a řazení jednotlivých scén, které můžeme chápat jako čísla. Hraje se zřetelnou nadsázkou, která má rozpětí od razantní stylizace Drahovzala ve dvojroli bratrů až po jemnější prostředky jiných figur s také zřetelným kontrapunktem. Inscenace je nepopisná, využívá např. prostředků maňáskové rakvičkárny, slovní a pohybové komiky včetně pohybových gagů. Inscenaci výborně dotváří scénografické řešení (jediný scénický objekt dveře zároveň ve funkci oken), které připomíná inscenace Draku Josefa Krofty. Problémem výborné inscenace je její členění na dvě poloviny, kdy po přestávce (dohrávají se všechny dějové linie) padá řemen.

DS Dipona Srbin uvedl pohádku **Čert a Káča trochu jinak** jako vlastní autorský počín Petry Krutské (námet) a Josefa Pšeničky. Inspiraci najdeme v Ladových Nezbedných pohádkách a v Drdových polidštěných čertech. Příběh má několik dějových linií a její naučení je v hodnotě práce a také v tom, že se má odpouštět. Šikovná pekařka Káča si namluví čerta a zařídí, aby hokynářka měla šanci se polepšit a nemusela do pekla. Problém má představitel čerta (jevištní řeč a pohyb) a z dramaturgického hlediska musí větší prostor dostat hokynářka, jinak inscenace není kompaktní.

Jeden ze dvou nováčků **Matouš Rataje n. S. si vybral komedii Marriott-Foot: Všichni v tom jedou aneb Jen žádný sex prosím, jsme přece Britové.** Bulvární crazy komedie (můžeme ji zhlédnout ve Fidlavačce) je zábavná a soubor našel dobré typové obsazení jednotlivých figur. Hrají s nasazením, avšak s nejednotným hereckým stylem. Od velké nadsázky až po realistické herectví. Setkáváme se spíše s lépe či hůře udělanými figurkami. Soubor vymyslel originální závěr, kdy s dalšími krabicemi na dobírku atakuje diváky. Za jednu roli soubor dostal i cenu (Miroslav Förster ml.). Na nováčka rozhodně hodně nadějně.

Dalším premiérovým titulem byl **Kurz efektivního rodičovství Šárky Fenykové v provedení souboru Blaník Načeradec.** Bláznivá komedie z rodinného prostředí, v níž divák najde mnoho situací, které zná (např. rodiče versus dospívající děti). Originální je spouštěč, neboli jedna osmnáct let zapomenutá žádost o adopci. Dobře napsaná komedie tvoří základ velmi slušné inscenace s řadou dobrých hereckých výkonů. Občas chybělo jasné ukončení jednotlivých situací a někdy větší reakce postav na protihráče.

V posledním představení přehlídky se ukázal druhý nováček **Osecká naděje a jejich Dívčí válka F. R. Čecha.** Osečtí jsou skutečně na začátku své divadelní dráhy a kromě nadšení pro divadlo zatím nemohou nabídnout mnoho dovedností. Potřebují skutečné školení se základy divadla, jen tak se mohou posunout dál. Záleží jen na nich samotných.

Mimochodem, příští rok bude Sadská oslavovat dvě stě let od sehrání prvního ochotnického představení. Těšíme se.

Lenka Lážňovská

Žlutice byly malé, milé a s dobrým divadlem

Oblastní přehlídka venkovských divadelních souborů Žlutické divadelní léto 2015 patří k těm rozsahem menším postupovým přehlídkám. Letos ve Žluticích o postup na Krakonošův divadelní podzim soutěžilo pět inscenací, hostem přehlídky mimo soutěž byl Divadelní soubor M+M Hraniče s Perníkovou aneb popletenou pohádkou Vratislava Mikana v autorském provedení. Mezi pěti soutěžními inscenacemi byly doě původní hry členů soutěžících souborů, klasické české realistické drama, bulvární komedie a současná ruská hra. Skladba to byla velice pestrá a velice slibná.

Domácí Divadelní soubor Žlutičan předvedl hru žlutického dramatika Jaromíra Břehového **Komunita**. Text hry situovaný do prostředí penzionu pro seniory opět, jak je u J. Břehového a Žlutičanu zvykem, psaný hercům přímo na tělo, obsahoval hned několik témat: vypočítavost provozovatelů podobných institucí, osamělost seniorů a jejich ne zrovna příznivá sociální situace, vzájemná žárlivost i přátelství a také amorálnost těžící z důvěry i hlouposti lidí. Jaromír Břehový umí naslouchat životu jako takovému, rozumí slovnímu humoru, dovede vykreslit rázovité lidské figurky, a to vše v textu hry bylo. Slabinou inscenace, i když ne nijak výraznou, byla režie a také některé herecké výkony, na druhé straně však zejména ženská část souboru předvedla herectví vysokých kvalit. Vkusné divadlo pobavilo početné publikum.

Divadelní soubor OSADA Horní Bříza přijel s komedií R. a M. Cooneyových **A je to v pytlí**. Bulvární komedie ve svém žánru věhlasných autorů byla nastudována ve svižném tempu, odehrána na funkční a přehledné scéně, s dobrými hereckými výkony. Cenu za režii si odnesl Pavel Palán, výrazné herecké výkony předvedli všichni tři představitelé hlavní bratrské trojice bratrů Kernwoodových Kamil Voráček (Dick), Pavel Mainzer (Tom), Michal Nágr (Harry) a také představitelka Tomovy ženy Lindy Lenka Šimůnková. Slabinou inscenace je její rytmus, ale jinak je to velmi dobré, zábavné divadlo.

Velkým zklamáním bylo vystoupení *Spolku divadelních ochotníků RADNICE* se hrou Ladislava Stroupežnického **Naši furianti**. Soubor vycházel z úpravy Miroslava Macháčka, ne z původního textu. Míra nepochopení předlohy, neodhalené potenciálu textu a jeho nadčasovosti i aktuálnosti a slabiny v režii byly vskutku mimořádné. I když je inscenace podle slov realizátorů určena k provozování v plénu, systémové vady v její stavbě, a to jak absence jakéhokoliv režijně-dramaturgického záměru, nevystavěné klíčové dramatické situace, nesmyslné škrty v textu, nezvládnuté jednání v hracím prostoru atd., atd., to vše se musí projevit, ať už je inscenace realizována kdekoli. Také představitelé jednotlivých postav, s výjimkou Vojtěcha Filipa staršího v roli ševce Habršperka, nevyužili hereckých příležitostí.

Divadelní soubor *Kolofantí z Kolovče* přivezl inscenaci hry svého člena Martina Volfa **Sauna** s podtitulkem Erotická crazy komedie. Martin Volf si všímá neuralgických bodů v životě dnešní společnosti a satirickým způsobem je zobrazuje. V tomto případě si jako hlavní téma zvolil ekonomickou stránku lidské existence, respektive snahu některých lidí vydělávat peníze jakýmkoliv způsobem. Na příběhu rodiny majitele bytu zděděného po rodičích a přeměněného pod zástěrkou sauny na hodinový hotel pak ve vedlejších dějových linkách velmi zábavnou formou (i když jen v několika dílčích situacích) zesměšňuje určité lidské slabosti a nedokonalosti. V celku vkusný text,

DS MKZ Horšovský Týn: Ruské loto (foto Ivo Mička)

který by si ovšem zasloužil výrazné proškrtání, nabízí několik velmi dobrých hereckých příležitostí. Z nich pak zejména jedna (setkání vědce středního věku toužícího po ztrátě panictví s profesionální prostitutkou toužící po existenční jistotě) umožnila téměř herecký koncert představiteli postavy Vědce (Pavel Soudek) a představitelce postavy Profesionální společnosti (Anna Behenská). I přes některé slabiny textu však soubor v hereckém provedení hry zůstal za jeho potenciálem.

Hru současného ruského dramatika Vasilije Sigareva **Ruské loto** nastudoval Divadelní soubor při MKZ Horšovský Týn. Drsnou komedii upravila a režijně k provedení připravila Hana Žáková. Příběh manželské dvojice, která vyhraje vysokou částku peněz v loterii a následně ztratí výherní kupón, zasadila H. Žáková na rozdíl od autora do snu představitelky hlavní ženské role Galiny (Andrea Dufková). Tento posun ještě více akcentuje charaktery ostatních jednajících postav, mezi nimiž exceluje Michal Pivoňka v roli Galinina manžela Nikolaje. Hlavní téma Sigarevovy hry, lidská malost, pokrytectví, zbytečná lidská existence v promarněném životě, je v podání ochotníků z Horšovského Týna publiku podáno v komediální rovině způsobem velmi komunikativním, umožňujícím hlubokou katarzi. Ruské loto v této podobě patří k tomu nejlepšímu, co letošní sezóna venkovských divadelních souborů nabídla.

Ladislav Vrchovský

46. Krakonošův divadelní podzim

Letos už chladné a ke konci týdne i upršené Vysoké nad Jizerou hostilo v tradičním termínu (9.–17. října) Národní přehlídku venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim. Vyhlásil ji Svaz českých divadelních ochotníků a MěÚ Vysoké n. J. jako spoluvyhlašovatel. Hlavním pořadatelem je občanské sdružení Větrov ve spolupráci s DS Krakonoš a Městskou knihovnou. Záštitu poskytli pan Přemysl Sobotka, 1. místopředseda senátu Parlamentu ČR, a pan Martin Půta, hejtman Libereckého kraje. Na přehlídku přispělo Ministerstvo kultury ČR. Letos poprvé měla přehlídka evropský rozměr. Festival získal pro období 2015–2016 známku EFFE (Europe for Festival, Festivals for Europe) vyjadřující uznání kvality a významu festivalu pro danou zemi (pořadatelé JH se rozhodli zatím počkat a o známku nepožádat). KDP je tak jediným divadelním festivalem v ČR s touto známkou. V závěru přehlídky se ve Vysokém uskutečnilo jednání výboru Středoevropské sekce AITA/IATA, a tak Krakonoš svou vítací řeč každý den pronášel kromě mateřštiny také německy, anglicky, francouzsky, španělsky a maďarsky. Ta poslední část byla určena maďarskému členovi výboru. Jednací řečí výboru je samozřejmě angličtina a další volení výborové jsou z Česka, Slovenska, Irska a Ruska. Krakonoš výbor uvítal také osobně.

I když nebyla přehlídka jubilejní, její program byl docela bohatý. Kromě osmi soutěžních představení hodnocených odbornou porotou ve složení František Laurin, předseda, Milan Schejbal, Luděk Horký, Jaromír Vosecký a Lenka Láznovská byla uvedena tři hostující představení (Co vyprávěl Sepp Jörgen Jiřího Hlávky jako vítězné představení Národní přehlídky divadla jednoho herce v Kaznějově, pro děti Šamanka Manka Divadla matky Vackové z Prahy a závěrečné Dovolena po česku DS Kroměříž). Představili se vybraní účastníci Pohárku SČDO a ve čtvrtek v kostele sv. Kateřiny Alexandrijské vokálně instrumentální soubor Satori z nedaleké Poniklé. V neděli nabitý sál Krakonošova divadla, které letos oslavilo devadesáté narozeniny, se zájmem sledoval besedu s Petrem Kostkou. Jako každý rok se sešly tři semináře. KDP mladým vedl Martin Vokoun a byl určen studentům semilského gymnázia. Po sedmé pracovali každý večer tzv. půdičkáři s Rudolfem Felzmannem a hovořili o každé inscenaci. Klub režisérů SČDO vedli František Zborník a Petra Kohutová. Jde o další díl periodického vzdělávání. Několik soutěžních představení (Divá Bára a mnoho povyku pro nic) se hrálo ráno pro místní školy, tři další byla uváděna ještě odpoledne. Celkem jsme tedy viděli i s hosty sedmáct představení. Všechna byla vyprodána. Diváci se prostě do divadel zase vrátili, což mohou potvrdit také profesionální scény.

Přehlídce také tradičně předcházely postupové divadelní přehlídky. Původně jich bylo plánováno devět, nakonec se uskutečnilo o jednu méně, neboť na Třeštské divadelní jaro se nikdo nepřihlásil. Klicperových divadelních dnů v Sadské se zúčastnilo rekordních devět souborů, na Sněhovém Brněnci se představilo sedm inscenací, na Miletínském divadelním jaru osm inscenací. Maraton pokračoval v Trhových Svinech s pouhými čtyřmi inscenacemi, což neumožnilo nominaci. Štítinské Štívadlo v průběhu dvou víkendů uvedlo osm kusů, Hanácký divadelní máj sedm. Předposlední Josefodolské divadelní jaro s osmi inscenacemi nevybočilo z průměru. Poslední Žlutické divadelní léto ukázalo šest inscenací. Celkem se tedy představilo 56 inscenací. Na stole programové rady složené ze zástupců vyhlašovatele, pořadatele a postupových přehlídek bylo celkem šest nominací (kromě Trhových Svin nenominovalo ještě Štívadlo) a 14 doporučení. Z doporučení byli vybráni Zmatkaři Dobronín a ŠAMU

MRŠTA PRŠTA Kouřim: Mnoho povyku pro nic (foto Ivo Mička)

Štítina. Z dramaturgického hlediska v krajských přehlídkách převažovali současní autoři a komedie. Dvě hry (Stroupežnického Naši furianti, Čechova Dívčí válka) byly uvedeny dvěma soubory. Víc než obvykle bylo vlastních textů (případně vlastních dramatizací). Objevily se na každé přehlídce. Byly mezi nimi např. nová hra Jaromíra Břehového Komunita, Jiřího Hlávky Já jsem ale Johannes Faust. Můžeme k nim přiřadit premiérové nastudování posledního opusu nedávno zemřelého Josefa Vinaře Vdovy nebo přepis Shakespearovy komedie Mnoho povyku pro nic (Martin Drahovzal). Pokud jde o českou klasiku, tak se vedle zmiňovaného Stroupežnického objevil Klicperův Ženský boj, Jiráskova Lucerna, Čapkova Matka a ze světové další Shakespeare Dobrý konec všechno napraví, Brouk v hlavě Feydeaua, Brechtova Maloměstská svatba. Jediným hudebním divadlem byl Zločin v Posázavském Pacifiku DS Krakonoš. Pohádky se rovněž objevily na každé přehlídce.

Co jsme letos viděli? **Zmatkaři Dobronín** uvedli s Ladislavem Valešem jako hostujícím režisérem inscenaci hry anglického dramatika, herce a režiséra Jima Cartwrighta **Dva**. Hra napsaná jako hořká komedie je především hereckým divadlem pro dva dobré herce, schopné ztvárnit na malé ploše řadu odlišných

postav, které jeden večer navštíví hostinec. Tyto pobočné příběhy s tématem partnerského vztahu muže a ženy jsou kontrastem k příběhu ústřední dvojice hostinských, jejichž vztah je těžce poznamenán smrtí jejich desetiletého syna, který zahynul při autohavárii s matkou jako řidičkou. Slouží k tomu, aby ukázaly v různé podobě, jak komplikované a těžké je udržet si vztah na celý život. Valeš zvolil dobré režijně scénografické řešení, důsledně až na hlas dítěte z reproduktoru pracuje s imaginací a vsadil na herecké prostředky. Tereza Fialová dokáže na malé ploše vyjádřit všechny polohy ženských postav a její výkon lze označit za mimořádný. Zaslouženě si odnesla Cenu za nejlepší herecký výkon přehlídky. Vladimír A. Mátl jde spíše cestou vytváření hereckých etud a někdy jeho mužské postavy nemají potřebnou hloubku. Stále se režisérovi, i když upustil od varianty sebevraždy, nepodařilo vyřešit závěr. Na diváka se valí proud slov a emocí, chybí fázování v mikrosituacích, které by postavám umožnily lépe reagovat jeden na druhého a také pro diváka by to bylo čitelnější. **DS Krakonoš** pokračuje v uvádění inscenací hudebního divadla. Tentokrát nastudoval hudební retrokomedii **Ondřeje Havelky a Martina Vačkáře Zločin v Posázavském Pacifiku**. Titul od titulu získává Krakonoš větší zkušenost a může se spolehnout na dva předpoklady. Na ansámbové herectví souboru, který umí předat radost ze hry, energii a vitalitu (na jevišti bylo dvacet tři herců, které bylo třeba sehrát), a na hudební složku, jako je vlastní divadelní orchestr, který tentokrát zasedl přímo v orchestřišti. Zločin je laskavou parodií na první republiku, na trampské hnutí a poetiků filmů pro pamětníky. Základem jsou písničky, přičemž autoři počítají s tím, že se inscenace bude naplňovat vlastními nápady. Ty se režisérce Marii Brtkové Trunečkové většinou podařilo najít, byť nikoliv pro všechny situace, a navíc měla dva dobré spolupracovníky. S pohybovou složkou také tentokrát pomohl choreograf Martin Pacek a hudebního nastudování se ujal člen souboru Adam Bartoň, někdejší Limonádový Joe. Parodie je náročný žánr a vyžaduje nadsázku hranou s vědomím podtextů. To nejlépe zvládá představitelka slečny Luizy Veronika Havelková, kterou si pamatujeme také jako Mamzelle Nitouche. Bartoň jako Američan Tim více uhraje slovní rovinu a trochu chybí průběžné jednání. Zaujal nový člen souboru Tomáš Hellmut jako režisér Klepáč. Podobně jako v Malovaném na skle okouzli dopsaný dámský kvartet sester Havlasových, který by se dal označit jako 50+ a řada dalších malých rolí. **DS MKZ Horšovský Týn** si vybral hru současného ruského dramatika z vlny tzv. černuch **Vasilije Sigareva Ruské loto**. Sigarev patří ke generaci, která ničemu nevěří a zobrazuje svět zbavený veškeré naděje. Materiálně pošpiňuje vše včetně základních vztahů. Ruské loto je anekdota, kterou můžeme vyložit také jako moralitu. Postavy je možné chápat jako typy, redukované na základní charakteristiky. Manželská dvojice po večírku s přáteli postrádá výherní los a začne obviňovat všechny z krádeže a omezovat je na svobodě. Nakonec stejně nalezený tiket, který zničí všechny jejich vztahy, skončí u mafie. Úprava souboru (režisérka Hana Žáková) je tematicky zásadní. Nechtěla tak černou komedii, proto příběh rámovala snem, z něhož se žena probudí. To však znamená, že krutý obraz světa není objektivizovaný, existuje pouze v její hlavě, což nutně znamená oslabení sdělení tématu. Režijně herecké uchopení jednotlivých postav je problematické zvláště u hlavní hrdinky Světlany, která je přexponovaná (Milan Schejbal to nazval nukleárním herectvím). Navíc škrť úvodního monologu znamenal, že o ní nic nevíme. Vnímáme-li příběh kauzálně, pak nedostaneme signál, že jde o sen. Přes všechny výhrady je však nutné výběr hry ocenit.

Další početný multigenerační soubor **Divadlo bří Mrštíků Boleradice** přivezlo inscenaci **Divá Bára, jejímž základem je dramatizace Milana Uhdeho**, napsaná jako libreto pro stejnojmenný muzikál. Jeho půdorys jako střetnutí odlišného jedince s většinou společnosti včetně konfliktu osobního zájmu s veřejným, který řeší některé postavy, má rozměry antické tragédie. Také vesnickou komunitu vyhraňující se proti Báře

DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou: Zločin v Posázavském Pacifiku (foto Ivo Mička)

je možné označit jako polis = antický chór. Uhde nabízí různorodost postavů k ústřednímu tématu, jímž je touha po svobodě nepodřizující se nikomu a ničemu. Muzikálové libreto je esencí dramatických situací a počítá s emocionálním dozněním v hudební složce. Boleradičtí věděli, že na muzikál nemají orchestr, z houslí a klavíru jej nesložili. Původně lidové písničky, jimiž nahradili hudbu Miloše Štědrone (tuto verzi hráli ještě na krajské přehlídce v Němčicích), museli po složité dohodě s autorem upravit tak, že zpívají originální texty na nápěvy lidových písní. Nepoužili však všechny texty, chybí např. finállovka, v níž má prostor vztah Báry a Myslivce. Režisérka Alena Chalupová scénuje obrazy, které jsou často lyrické a nejsou dramatickými střety. Jsou posunuty do lyrického vyprávění. Nejčitelnější je linie postav Faráře (Jan Koráb) a Starosty (Zbyněk Háder), kteří situace řeší. Bára Jany Glocové (možná si ji vybavujete jako Maryšu) jevištně působí křehce, jako by nebyl rozdíl mezi ní a Eliškou. Chybí její postoje jako komentáře zejména v klíčových situacích celého dramatu. Nicméně, daří se spojovat staré mazáky s nezkušenými (někteří stáli na jevišti prvně v životě) a je zřejmé, že Boleradičtí vědí, co hrají a svým postavám věří.

ŠAMU Štítina sahla tentokrát po sérii zápletkových komedií k trochu jinému žánru, slavné detektivní komedii **Agathy Christie Past na myši**. Její humor je založen jednak na slovní komice (břitký anglický humor), jednak na situační komice, jejímž základem je hra na druhou, kdy postavy předstírají, že jsou někým jiným. Autorka staví na hlavu zákony detektivního žánru (např. vrahem je detektiv). Používá přitom princip, že všichni jsou podezřelí a musí to být jeden z nich. Režisér Ondřej Benda (zároveň představitel seržanta Trottera) posílil komiku slovní i situační (výrazná stylizace postavy pana Paraviciniho). Velkými škrty prošla postava majora Metcalfa, který má pouze epizodní roli. Aby detektivka opravdu fungovala,

musí se od počátku důsledně budovat realistický příběh s psychologickým jednáním postav v situacích. Přelévání podezření z jednoho na druhého, které Trotter programově rozdmýchává, v kombinaci s falešnou identitou a odhalením existence tajemství, má vyvolávat napětí a mást diváka. To se souboru ne vždy daří. Nejlépe fungují postavy majitelů penzionu (Vladimíra Hagenová a Zdeněk Šťastný).

Jediný nováček přehlídky, **DS Kolár z Police nad Metují**, překvapil nasazením divadelní adaptace filmu Larse von Triera **Kdo je tady ředitel**, kterou Martina Kinská a Daniel Hrbek udělali pro Švandovo divadlo v Praze. Nikdo jiný to nehraje a na amatérském jevišti jde o první české uvedení. Ústředním tématem hry je konfrontace světa byznysu (konkrétně odlišného světa IT) s uměním (konkrétně divadlem jako světem iluzí), avšak přináší ještě řadu dalších aktuálních témat (např. manipulace, hra rolí ve všech podobách, sobectví a další). Smíchovská adaptace těží z komediálního potenciálu. Režisér Jaroslav Souček se v inscenačním systému k filmu hlásí (stříhy, stroboskop, jedna situace se odehrává přímo v kině) a dokáže tento komický potenciál prodat (např. stylizace včetně kostýmu postavy Islandana Finnura a jeho tlumočnicka – Petr Scholz a Ivo Hambálek) a pro obě hlavní figury, nezaměstnaného herce Kristoffera (Jan Anl) najatého na postavu ředitele a jeho protihráče Rawna (Jiří Trnovský), který deset let předstírá, že je řadový zaměstnanec, nikoliv majitel podniku a chystá se je okrást jeho prodejem Islandanovi, našel typově odpovídající herce. Rezervy jsou především v situacích, kdy se mění základní postoje obou (např. kdy Kristoffer vypadává z role herce, neboť si uvědomí křivost Rawnova jednání a dál mu pomáhat nechce, aby paradoxně v samém závěru náhle polepšeného Rawna nakonec podvedl, neboť dostane nabídku na roli). Soubor často hraje výsledek, nikoliv samotný proces. Problémem inscenace je také jevištní mluva, kdy herci často mluví potichu (např. při spikleneckých schůzkách v kině nebo fitku), případně do zvuků (např. Mete do zapnuté kopírky), takže se oslabuje slovní sdělení a divák některé informace vůbec nepostřehne.

Vedle nováčka z Police je další soubor **Mrstá Prstá Kouřim** na přehlídce mazákem. Představil se klasikou – výraznou autorskou úpravou (Martin Drahovzal) komedie **W. Shakespeara Mnoho povyku pro nic**. Jarmareční divadlo je hrou „na“, v níž se tématem stává hra samotná. Kouřimští sice hrají všechny čtyři dějové linie, avšak z tematických rovin řeší spíše milenecké vztahy než etická témata, jako jsou důvěra, nedůvěra, křivda, obvinění, trest, odpuštění, sobectví. Situace neprožívají, nýbrž demonstrují. Témata jsou sdělována mariášovými kartami. Některé postavy blafují, jiné vynášejí trumfy. Inscenace funguje především tam, kde si soubor pohrává se situacemi, používá celé spektrum nepopisných divadelních prostředků (např. řehtačka spojuje některé obrazy a inscenaci zrychluje, řešení jedné situace loutkami apod.). Kulhá to naopak tam, kde se hraje realistická scéna prostředky činoherního divadla. Inscenaci to retarduje. Soubor působí dojmem kompaktního a herecky vyrovnaného kolektivu a trochu překvapivě mluví snad nejlépe ze všech souborů na KDP. K tomu M. Drahovzal poznamenal, že před třinácti lety při první účasti jim to naopak bylo vytknuto.

Poslední inscenací byl **Filuta Pepino souboru Doveda Sloupnice**. Režisérka Markéta Světlíková používá stejný klíč jako Drahovzal. Nehraje se text, důležitá je hra samotná ve stylu *commedie dell'arte*. Čtyři italské povídky jsou drobnými moralitami na témata, jako je lakota, lenost apod., které spojuje postava Filuty Pepina. Odvíjí se plejáda gagů, slovních vtipů, vidíme naddimenzované rekvizity, masky. Světlíková a Sloupničtí vědí, co chtějí a mají dělat. Nepodařilo se jim však navázat kontakt s publikem, dostavil se až ke konci, a to už by pozdě.

Až se historie zeptá, čím byl tento ročník zajímavý, mělo by zaznít dramaturgií ve smyslu výběru dramatických předloh. Není úplně běžné, aby více než polovina inscenací byla realizována na základě

DS Kolár Police nad Metují: Kdo je tady ředitel (foto Ivo Mička)

současných her, z nichž některé jsou dokonce velmi čerstvé (Zločin v Posázavském Pacifiku, Ruské loto a lze k nim přičíst i novou dramatizaci Divé Bány). Tři z inscenací (Ruské loto, Divá Bára, Kdo je tady ředitel) zobrazují etické problémy současné společnosti, jako je vztah většiny k menšině, manipulace, preference materiální, která je schopna zničit všechno). Samozřejmě ne všem se podařilo toto téma divadelně uchopit. Např. úprava Ruského lota jako sen hlavní hrdinky téma nivelizuje. Také téma Divé Bány jako touhy po svobodném životě bez ohledu na to, co si myslí většinová společnost, by silněji vyznělo v situacích s dramatickým tahem. To ale snahu inscenátorů zobrazit současný svět a jeho problémy neoslabuje. To přece je a vždy byla úloha divadla, včetně amatérského.

Trochu do pozadí ustoupily vlastní texty souborů, případně autorské úpravy. Byly však na krajských přehlídkách, kde se je nepodařilo kvalitně ztvárnit. Na přehlídce se objevila jediná (Drahovzalova úprava Mnoho povyku pro nic). To však platí pouze o soutěžní části přehlídky. V té nesoutěžní jsme viděli inscenaci Hlávkovy hry Co vyprávěl Sepp Jörgen, kterou si jako divadlo jednoho herce napsal sám pro sebe. Asi nebude žádným překvapením, že ze složek je na tom stále nejlépe herectví. V každé inscenaci se dal ocenit alespoň jeden výkon. Většinou jich bylo dokonce několik. Dominoval však jeden výkon, a to Terezy Fialové z Dobronína v inscenaci Dva. Zaujala různorodost inscenačních klíčů od použití principů činoherního divadla až po pohrávání si s tématy, v němž je důležité divadlo jako hra „na“. Hudebního divadla je málo nejen mezi venkovskými soubory. Přiznejme si, že jde o těžký žánr. Osobně hodnotím tento ročník jako jeden z nejlepších za posledních několik let.

Lenka Lázňovská

DS J. K. Tyl Josefův Důl slavil 70 let od založení

Významné výročí DS J. K. Tyl Josefův Důl se prolíná všemi akcemi pořádanými našim divadelním spolkem více méně po celý rok 2015.

Pravidelně v období zimních prázdnin pořádá spolek divadelní představení pro své diváky, ale i pro návštěvníky této rekreační oblasti. Většinou zveme okolní ochotnické spolky jako hosty naší divadelní scény v Josefově Dole.

Další významnou divadelní akcí je každoroční pořádání Josefodolského divadelního jara (JDJ), což je přehlídka venkovských ochotnických spolků Libereckého kraje a Českého středohoří. V letošním roce se uskutečnil již 25. ročník, což byl samozřejmě také důvod k oslavám. Přehlídky se zúčastnilo osm spolků a i divácká návštěvnost byla pro pořadatele velmi uspokojivá.

V posledních letech se stalo pravidlem, že josefodolští ochotníci nastudují novou hru, kterou uvádějí na počátku letních prázdnin. Letošní premiéra se uskutečnila v sobotu 4. 7. 2015 a herci představili divákům dílo švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta *Návštěva staré dámy*. Hra je možná pro diváky – ale i pro herce – trochu náročnější a těžká, ale dramaturgicky si vybíráme podobná témata, máme pocit, že máme divákům co říci. Dle autora jde o tragickou komedii, kterou nelze hrát vážně, ale s nadhledem až groteskně.

Vlastní oslavy k založení spolku proběhly v týdnu od 26. 9. 2015. V sobotu 26. 9. jsme uvedli první reprízu *Návštěvy staré dámy*, v neděli pak po celý den probíhal komponovaný program krátkých monologů a zpěvu, určený nejen oslavencům, ale i našim milým divákům. Dopoledne bylo určeno dětem. Žáci druhé třídy zdejší základní školy pod vedením paní učitelky Heleny Kočové a Aleny Telenské vystoupili se třemi verzemi pohádky *Červená Karkulka*. Pohádka byla velmi vtipná a diváky pobavila. Poté DS Vojan Mladá haluz potěšil malé, ale možná ještě více velké diváky pohádkovou show *Zubatá story*, kterou se svými herci nastudovala režisérka Vladka Kodoušková. Dopolední program sestával z krátkých příspěvků našich hostů. Pan Tomáš Hájek z Poniklé přijel s úspěšnou kreslenou hrou *Zmatek nad zmatek*, inspirovanou dílem Julese Verna. Sám pan Hájek se angažoval jako herec a pomocí zpětné projekce na plátno vyprávěl neskutečný příběh o tom, jak vědci spojí své nápady a jsou hnáni mamonem. Dalšími příspěvky byly monology našich hostů – Vladka Kodoušková z Desné s úspěšnou *Černou vdovou*, Jiří Krasl z Lučan nad Nisou vtipnou narážkou na kouření s názvem *Cigára a Ludmila Formáčková* Pešatová rovněž z Lučan nad Nisou se Shirley Valentine. Všichni se se svými monology zúčastnili Pohárku SČDO. Mluvené slovo bylo střídáno zpěvem, a to velmi kvalitním. Denisa Šubrtová začínala v našem spolku jako školačka, nyní studuje posledním rokem konzervatoř, obor muzikálové herectví. K našim oslavám přispěla sedmi muzikálovými písněmi a Denise přejeme vše dobré ke zvolené profesi. S dalšími pěveckými čísly přijel obohatit náš program Doteak oktet z Jablonce nad Nisou, který je součástí velkého pěveckého sboru Janáček. Populární a taneční písně pak zahrála

Výstava k výročí spolku (foto archiv spolku)

a zazpívala Josefína manželů Jiřího a Jany Řeřichových, jinak členy našeho divadelního spolku. Pro diváky, pamětníky i členy spolku jsme připravili tzv. divadlo otevřených dveří, kdy návštěvníci měli možnost projít celé divadlo – šatny, zázemí s klubovnou, zákulisí, jeviště, technickou kabinu. V sále hlediště, v zákulisí, v hale divadla i přilehlé místnosti byly vystaveny staré i nové fotografie, dostupné plakáty, kostýmy, rekvizity i kulisy z našich inscenací. V šatně si diváci mohli prohlédnout rovněž líčidla, paruky i další vlasové doplňky. Ve výstavní místnosti bylo možné zároveň zhlédnout na plátně prezentaci našich her z posledního období, kterou připravila Tereza Tahalová. Děvčata připravila pro diváky i drobné občerstvení v podobě malého rautu, vždyť kultura jde ruku v ruce i s dobrým jídlem. Nedělní program byl hodnotný a pestrý a věříme, že všichni odcházeli domů spokojení. Posledním dárkem pro oslavence i jejich diváky bylo představení *Zase ta sborovna* Jaromíra Břehového, v úpravě Pavla Trávníčka. S touto trpkou komedií přijeli do Josefova Dolu herci zájezdového divadla Pavla Trávníčka, který hru režíroval a také si v ní zahrál.

Chtěla bych touto cestou všem, kteří se na přípravách oslav podíleli, účinkujícím, divákům, současným i minulým členům spolku, moc poděkovat za krásné chvíle v divadle v Josefově Dole a do dalších let zlomte vaz!

Hana Stuchlíková

Divadelní studio pro autorské projekty v Brně

Letošní divadelní sezóna odstartovala posílená novým divadelním prostorem s názvem Studio Paradox! Malý sál divadla zasazený do útrob bývalého Paláce Prígl, nyní už Bar Paradox, je v Křížové ulici takzvaného Starého Brna. „Interiér ozvláštňují originální tapety zachycující kuriózní místa v Brně, trafika na Cejlu, brněnský gyros na Masaryčce, pivovar a především Zbrojovka. Celý vizuál doplňují kresby brněnského grafika Dalibora Krcha známého pod přezdívkou Max,“ uvedl provozní baru Pavel Krupa. Tato nově vzniklá divadelní scéna chce odporovat běžným soudům a utvářet svěbytné, nové. Chce se ptát a nacházet, vydávat se i na cesty plné nelogičností a s poznáním se vracet k sobě.

Studio vzniklo z touhy dělat v Brně moderní autorské divadlo a dávat prostor i amatérským hercům, režisérům a studentům. „Jsme velmi volným uskupením lidí, kteří se názorově shodnou na tom, jak divadlo dělat. V každé sezóně chceme uvést čtyři tituly a dále také scénické projekty věnované poezii,“ upřesnila Simona Petrů coby spoluzakladatelka, současná dramaturgyně a umělecká šéfkyně Paradoxu, ačkoliv i v jejím zájmu je nezatěžovat divadelní studio klasickým pravidelným provozem kamenných institucí.

Z režisérů, kteří jsou momentálně s Paradoxem spjati, lze jmenovat Vítězslava Větrovce, Konráda Popela, Sergeje Sanžu a Zuzanu Patrakovou. Ta nedávno nastudovala a úspěšně zařadila do provozu studia inscenaci s názvem „Daemoni“, která je inspirovaná životem dvou významných brněnských divadelních osobností – Jiřího Mahena a Bořivoje Srby.

„Název je inspirovaný povídkou Jiřího Mahena, která se zabývá rozpory v duši umělců. V této autorské inscenaci chceme poukázat na to, že Jiří Mahen i Bořivoj Srba brněnské divadlo výrazně formovali a ovlivnili, bohužel se však na ně zapomíná,“ říká Simona Petrů. „Skrze život a lásku k divadlu Jiřího Mahena a Bořivoje Srby se dotýkáme i historických událostí a zvrátí celého 20. století, což je doba nejen obsáhlá, ale také velmi neklidná. Zároveň skrze ústřední postavu režiséra Petra máme možnost si sami pokládat otázky o divadle, o tom, proč je pro nás tak důležité ho dělat, i když nám občas, víc než co jiného, komplikuje život. A na tyto otázky se snažíme hledat naše osobní odpovědi,“ dodává jedna z představitelky, osmadvacetiletá herečka Tereza Lexová, která příležitostně píše, režisuje a působí i jako dramaturgyně.

Jste srdečně zváni! Více na <http://www.studioparadox.org/>

Gabriela Veselá,
studentka ADaV JAMU Brno

Proní autorská premiéra v sezóně 2014/2015
– hra Simony Petrů „Daemoni“ v režii Zuzany Patrakové (foto Studio Paradox)

Oblastní loutkářská přehlídka 2015 v Bystřici

Loutkové divadlo má v Bystřici velkou tradici. Je proto jistě dobrou zprávou, že po loňském prvním ročníku proběhla v sobotu 11. dubna v bystřickém divadle U Jelena již podruhé Oblastní přehlídka loutkářů s přímým postupem na „loutkářský Olymp“ – Loutkářskou Chrudim.

Letos jsme přivítali čtyři soubory ze tří různých míst. Domácí *Loutkový soubor Bystřice* se představil zdařilou dramaturgií Swiftova **Gullivera** a dlužno podotknout, že to byl již druhý díl. Zatímco minulý rok jsme měli příležitost sledovat Gullivera mezi maličkými obyvateli Liliputu, letos jsme viděli jeho odjezd od nich a sledovali jsme příběhy, které prožil mezi obry. Dramatizace se stejně jako minulý rok ujal principál bystřických loutkářů Mirek Macháček. Druhou pohádkou byla **Perníková chaloupka** v podání *LS Kráta z Haolíčkova Brodu*, po obědě se nám představily dva soubory z Chrudimi – *Amigos GJR Chrudim*, tedy studentský soubor z Gymnázia Josefa Ressela s hříčkou Libora Štumpfa **Jak vyhnat čerta ze mlýna** a *Ahoj Chrudim* s pohádkou **Honza málem králem** od stejného autora, dokonce v autorově podání.

Porota pracovala ve složení: Michal Drtina (odborný pracovník NIPOS-ARTAMA pro loutkářství), Zuzana Vojtíšková (rozhlasová dramaturgyně a bývalá dramaturgyně Divadla Lampion) a Iveta Dřížhalová (loutkářka a pedagožka ZUS). Žádná z inscenací nedosáhla takových kvalit, aby ji porota doporučila, nebo dokonce nominovala na loutkářskou Chrudim, nicméně udělila dvě čestná uznání, a to LS Bystřice za výtvarné zpracování loutky Gullivera a LS Amigos GJR Chrudim za práci s loutkou.

I když umělecká úroveň jednotlivých inscenací byla velmi různorodá, podařilo se porotě pojmenovat společný problém velké části dnešního loutkového divadla (a také bystřické přehlídky). Tím je nevyužití možností loutek. Protože loutka je vysoce stylizována, vyžaduje také stylizaci výtvarné složky a především stylizaci samotné situace, což je častým problémem. Chybou je snažit se pouze nahradit živého herce loutkou, stejně jako to, že loutky často jen ilustrují autorův text. Občas se vyskytlo i nelogické aranžmá, což může souviset s již zmiňovanou ilustrací textu místo výstavby dramatické situace. Souborům zkrátka často chybí dramaturgie. Diskutovalo se i o délce přestaveb mezi jednotlivými obrazy a o tom, že někdy se jim lze zcela vyhnout, dokonce bez větších textových úprav. Řeč přišla i na to, že souboru s velkým fundusem loutek, jakým je například Kráta, by se nemělo stát, že loutky jsou výtvarně velmi různorodé a nehodí se k sobě. Pokud jsou dokonce i „partneři“ (Jeníček + Mařenka, Ježibaba + Ježidědek) výtvarně naprosto odlišní, divák přirozeně očekává, že to má nějaký význam, ale nedočká se. Omluvou nemůže být, že převážat sadu loutek, se kterou se pohádka obvykle hraje, je pracné, soubor tedy vybere namátkově „volné“ loutky a dodrží jen jejich pohlaví. Spor se vedl i o tom, zda je nutné, aby herec používal mikroport, a to i v sále, který – jak Michal Drtina v rámci rozborového semináře předvedl – svými rozměry a akustickou kvalitou dovoluje na jevišti i šeptat, aniž by to ubralo na srozumitelnosti, nehledě na to, že v exponovaných místech dochází k nepříjemnému zkreslení už tak vinou reprobeden nepřirozeně přebasovaného hercova hlasu.

LS Kráta z Haolíčkova Brodu: Perníková chaloupka (foto Michal Drtina)

Při rozboru bylo zřejmé, že některé soubory si z povídání s porotou odnášejí ponaučení, takže porota mohla konstatovat, že proti minulému roku byl u nich zřetelný kvalitativní posun jejich práce, někteří „mazáči“ ale výtky vlastně slyšet nechtějí a v diskusi jen hledají argumenty, proč to či ono nelze, místo aby se zamysleli, jak svou práci zlepšit. A to je jistě škoda. I tak však věříme, že další ročník prokáže, že loutkáři se alespoň doma zamyslí nad podněty, kterými se porota snažila pomoci jim v dalším divadelním směřování.

*Pavel Němec
tajemník poroty*

Tradice stále živá

V historické budově nejstaršího stálého loutkového divadla u nás z roku 1920 se v sobotu 28. března odehrála už 29. krajská přehlídka amatérských loutkářů Louny 2015 pořádaná Spolkem loutkářů za finanční podpory města Louny. V soutěžní části se odehrála tři představení (všechna v premiérovém uvedení), z nichž však bohužel žádné nebylo doporučeno k účasti na národní přehlídce Loutkářská Chrudim. Přesto tyto kousky mají nakročeno k tomu, aby z nich byly dotvořeny kvalitní inscenace pro děti.

Domácí Spolek loutkářů v Lounech pod vedením autora a režiséra Vladimíra Vernera sáhl po námětu z osvědčeného čertovského prostředí, do něhož zasadil příběh o lásce i o záchraně pekelného ohně. Právě rozkročení mezi dvě hlavní tematické linie a nejasnost toho, která z nich je vedoucí, působila tvůrcům při realizaci potíže.

Čertům v pekle vyhasl věčný oheň, protože se jim ztratil kouzelný amulet. Čerti teď musejí sami přikládat dřevo pod kotle a jejich moc je značně omezena. Dokonce nemohou do pekla odnést ani zlou a marnivou princeznu Filoménu, která amulet ukradla. Čert Kleofáš se proto vydává na svět, aby kouzelný předmět získal zpět a princezna mohla být potrestána. Za pomoci hodné služky Bětky se mu úkol podaří splnit a díky její opravdové lásce se nakonec z čerta stává člověkem.

Výrazným vkladem pohádky nazvané **Čertův amulet** byly loutky – marionety – vytvořené Jaroslavem Blábolilem, členem Spolku loutkářů v Lounech. Vkusná, jednoduše, a přitom funkčně řešená scéna složená ze středně vysokého zadního horizontu a dvou bočních paravánů umožňovala víceméně iluzivní hru s marionetami a výrazně přispěla k celkovému příjemnému vyznění pohádky, přestože příběh i jeho interpretace trpěly některými logickými nesrovnalostmi. Dobrou atmosféru pohádky podpořila i hudba Jiřího Čtvrtníčka, kterou na dvě kytary a elektrickou basu sehráli kromě jejího autora také Radim Nový a Josef Houska.

Kratičký maňáskový příběh **O strašidlech** o tom, jak se kluk Martin přestal bát a pes Flok se dostal do dobrých rukou, nabídl *Maňáskový soubor Želvička při DDM Teplice*. Na klasickém paravánu doplněném plošnými kulisami a zadním malovaným horizontem sehráli herci pomocí vlastnoručně vyrobených maňásků pohádku o Kubíkovi a Martinovi, kteří se nezalekli strašlivých loupežníků Chlupa a Pírka, dokázali je svou chytrostí přelstít a vystrašit a naloupené poklady vrátit těm, kterým patří; a navíc při tom zachránit týraného psa a utvrdit se v tom, že není potřeba být strašpytlem a mít hrůzu ze strašidel.

Pokud se tvůrcům podaří vyjasnit vztahy mezi jednotlivými postavami příběhu a nápaditě – maňáskově – vyhrát jednotlivé situace, vznikne dobrá mateřinková inscenace.

LS Klubičko Coikoo přijel do Loun s pohádkou Mileny Markové **Tanec s čertem**. Úskalím této inscenace je nejen text s jednoduchým, pravidelným veršem, který svádí k deklamací, ale také použití prefabrikovaných únanovských marionet.

LS Klubičko Coikoo: *Tanec s čerty* (foto Jiří Dragoun)

Přestože je loutkářský soubor ze Cvikova animačně zdatný a představení odehrál s velkou energií, nepodařilo se hercům udržet po celou pohádku charaktery jednotlivých postav a docházelo k jejich mísení (např. zlá mlynářova dcera se chvílemi a velmi nahodile stávala hodnou a přívětivou osobou, naproti tomu původně mírná a dobrá služka Magdalénka se tu a tam měnila v marnivou a hloupou semetricku, která využívá čerta ke svému obohacení). V důsledku těchto i dalších nepřesností ve vývoji situací dostatečně nevyznělo téma jednoduchého příběhu, že závist, nenávist, chamtivost a zloba bude potrestána a ten, kdo je milý a hodný, bude odměněn.

Devětadvacátá krajská přehlídka amatérských loutkářů v Lounech 2015 byla zakončena inspirativním představením pohádky **O zakleté labuti**, kterou loutkové divadlo *Spojáček z Liberce* hraje již řadu let. Je potěšitelné, že i když se na přehlídce odehrála jen tři soutěžní představení (tudíž byla účast loutkářských souborů letos početně nízká), nelze si stěžovat na diváckou návštěvnost. Je znát, že tradice hraní loutkových pohádek je v Lounech silná a dobře udržovaná.

Zuzana Vojtíšková

Čtvrt století Turnovského drahokamu

Konal se ve dnech 13.–15. března, letos už po pětadvacáté! A v tradičně výborné atmosféře – v loutkami vyzdobeném divadle plném diváků, s losováním vstupenek o drobné dárky po každém představení, se soutěží o nejpilnějšího diváka, kdy děti sbírají razítka a v závěru přehlídky jsou nejpilnější diváci oceněni (například loutkou). A s vystoupením živého Kašpárka, tedy dítěte v kostýmu Kašpárka, před každým představením...

Celkem dvanáct inscenací se ucházelo o postup na celostátní přehlídku Loutkářská Chrudim a dále byla k vidění tři představení v doplňkovém programu (domácí pořadatelský soubor *Na židli Turnov* s představeními **Tři prasátka a vlk** a **Pohádky o pejskovi a kočičce** a *Spojáček Liberec* s **Třemi zlatými vlasy děda Vševeda**) a jedno představení zahraniční, i když s českým režisérem. Již loni jsme se setkali se souborem *Smolíčky Slovenija*, s nimiž spolupracuje Jiří Polehňa. Týž soubor letos připravil inscenaci **Rdeča Kapica – Červená karkulka**. Hrají maňásky na paravánu a kolem něj netradiční verzi a ne vždy zcela logickou (například proč vlk sežral Karkulku, když se s ní nejdřív kamarádil?), ale celek je založen především na hravosti protagonistek, a proto je (včetně jejich půvabné češtiny) zábavný. Odborná porota (ve složení Luděk Richter, Mirka Výdrová, Alena Exnarová) jim udělila ocenění za vtip a humor projevený v inscenaci.

Většina inscenací usilujících o postup na LCH byla určena dětským divákům od 3 do 5let. *Čmukaři Turnov* se představili s autorskou verzí pohádky o Šípkové Růžence pod názvem **Na řadě je Šípková**. Dáda Weissová, Romana Zemenová a Jarda Ipser přicházejí na scénu a každý oznamuje jinou pohádku, kterou budou hrát. Nastolí v podstatě princip stavebnice (tomu odpovídá i scéna), ale tento princip pak opouštějí a hrají jednoduchými loutkami v podstatě klasickou pohádku. A přes snahu ozvláštnit pohádku různými vtipy i písničkami za doprovodu ukulele vážně poněkud temporytmus celku.

Členové souboru *Šíro Lázně Bělohrad* vyprávějí pod názvem **Krabicové pohádky** básničky Michala Černíka (režie M. Grohová a L. Zívrová) a činí tak prostřednictvím kostek, z nichž každou pohádku stavějí, a příběhy občas doplňují písničkami za doprovodu kytary. Na začátku jsou kostky překryté a po jejich odkrytí zjistíme, že jsou na nich namalované různé obrázky či tvary. Otáčením kostek a jejich stavěním na sebe a vedle sebe dochází k postupnému propojování tvarů v obrazy, které se vztahují k vyprávěnému příběhu a jejichž střídáním se dobíráme k jeho pointě. A potěší především upřímnost, spontaneita a skutečnost, že to herce baví, což se přenáší i do hledišť. Porota soubor ocenila za neokázalou tvořivost v pásmu veršů a doporučila inscenaci k postupu na LCH.

Soubor *Veselé loutky Jablonec nad Nisou* přivezl inscenaci lidové pohádky **Krása nesmírná** (úprava a režie soubor), kterou hrál různorodými marionetami, s vypravěčem vedle scény. Loutky byly výtvarně zajímavé (ruce čarodějnice z vidliček, nohy ptáka ze stojací lampy, těla ze struhadel...), ale z divadelního hlediska nefungovaly, protože se s nimi odpovídajícím způsobem nepracovalo. Takže více než o divadlo šlo o vyprávěnou ilustraci pohádky.

Čmukaři Turnov: Na řadě je Šípková (foto Michal Drtina)

Soubor *Za dveřmi ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou* se s inscenací **Bajky** představil už v loňském roce na přehlídce v Hradci Králové, ale to byla ještě čerstvá a od té doby ji pod vedením Romany Hlubučkové dopracoval. Viděli jsme celkem čtyři bajky (autoři předloh: Pavel Šrut a James Thurber). Vše se odehrává kolem otočného paravánu a v jeho „kapse“ různými druhy loutek. V první bajce O žízale a hadovi jsou žízaly představovány „ponožkovými“ loutkami (dlouhými návleky na rukou), v druhé bajce Zajáci a žáby pracují děti s maňásky, ve třetí bajce Docela inteligentní moucha jsou mouchy představovány zabalenými bonbóny, a tak je představitel pavouka, když je chytí do pavučiny, může skutečně sníst. V poslední bajce Děvčátko a vlk je pak využita stínohra a je šikovným završením celku. Výběr předloh i prostředků k jejich realizaci je adekvátní věku dětí a také je to evidentně baví a rozhodně vědí, o čem hrají a jak se zvolenými prostředky pracovat – a zvládají to na dobré úrovni. Porota soubor ocenila za kolektivní tvorbu a doporučila inscenaci k postupu na LCH.

Divadélko z proutěného koše Liberec přivezlo inscenaci **O sluněti aneb Cestou z Afriky**, v níž čerpalo z předlohy J. R. Kiplinga. Oba aktéři, V. Motyčková a H. Bereckei, přinášejí na scénu proutěné koše, batoh a encyklopedii o Africe. Posléze vytvářejí řadu zajímavých loutek z toho, co nacházejí v koši (byť něco je evidentně upraveno podle potřeby), ale více než na příběh o sluněti se jejich tvořivost a vy-

nalézavost soustřeďuje na všechno kolem, čímž si čitelné sdělení příběhu trochu znesnadní. Ale jejich hravost rozhodně baví děti i dospělé a porota je ocenila za nápaditost scénografických prostředků.

S inscenací **Kocour v botách** (text a režie Jana Dvořáčková) se soubor *Maminy Jaroměř* představil už v loňském roce na přehlídce v Hradci Králové a už tehdy se hovořilo o tom, že je vše postaveno víceméně na textu a méně realizováno v obrazech a v jednání. A tak tomu bylo i v Turnově. Také s inscenací **Čaroděj** souboru *Blechy Jaroměř* jsme se setkali loni v Hradci. Hrají loutkami ve třech prostorech a také v tomto případě je inscenace dost založena na textu. A stejně jako v Hradci se mimo jiné hovořilo o smyslu křišťálové koule, která je základní čarodějovou pomůckou, a přitom chce čaroděje napravit. A tedy o určitých dramaturgických problémech.

Jakodivadlo Stružinec (Jana Čapková a Lenka Budinová) zahrálo marionetami na drátě pohádku **O dvanácti měsíčkách**. Na první pohled zaujala scéna zajímavým výtvarným řešením – polokruhovými paravány a zasněženými chaloupkami, kdy se odsunutím stěny odhalil interiér chalupy nebo otočením paravánu sídlo měsíčků, a kde se po svahu pohybovaly miniaturní plošné loutčky... Ale herecký projev obou žen byl hodně uzavřený a nevýrazný, takže zůstalo víceméně u poněkud jednotvárné ilustrace pohádky.

Dostávám se k představením s vyšší věkovou adresou. Pro děti od 8 let bylo určeno představení **Král Maciův první Turnovského divadelního studia**, tedy dětí Hakenových (setkali jsme se s nimi loni v inscenaci *Romeo a Julietka*), posílených letos o jejich sestřenici. V úvodu vystoupil Petr Haken (otec a režisér) s informací, že hrají román polského spisovatele a pedagoga z období mezi dvěma světovými válkami, statečného člověka. Téma vážné, vyprávěné prostřednictvím předmětů. Ale měli jsme trochu problém orientovat se v dějové linii.

Soubor Stemil ZUŠ Hradec Králové se představil s inscenací **Rytíř smutné postavy i ducha**, kterou podle M. de Cervantese autorsky zpracoval a režíroval Jiří Polehňa a uváděl ji pro diváky od 9 let. Na scéně je záclona a hraje se činoherně, o představách, až po delší době začne výprava rytíře a Sancha za závěsem na paravánu plošnými loutkami. Nenacházíme hranici mezi snem a skutečností. Je to nesporně snaha o velké dílo, ale klademe si řadu otázek. Problémem je, že vše hraji jako reálný příběh, takže nám chybí metafora. Je rytíř magor, nebo snílek? A patrně by pomohlo, kdyby více pracovali s protikladností postav Dona Quijota a Sancha Panzy.

Poslední dvě inscenace jsou určeny starším dětem, mládeži a dospělým. Inscenaci **...a dobrou noc** souboru *Pufry ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou* v režii Petry Hlubučkové jsme viděli v rozpracované podobě na loňské královéhradecké přehlídce. Soubor inscenaci dopracoval a vznikl velice zajímavý projekt. Expozice děje, který se následně na scéně odehraje, začíná dialogem děvčete s matkou, která dívce vytýká, že čte před spaním horory, a žádá ji, aby toho nechala. Dívka však matku neposlechne. Tak je divák naveden na to, že co následně vidí, jsou dívčiny zlé sny. Následně ze všech zákoutí skříně a postele vylézají hororově nalíčené postavy v maskách, které se vzájemně beze slov atakují a vytváří kruh okolo spící dívky. Veškerý pohyb těchto hororových postav je výborně choreograficky a pohybově vypracován a vytváří různé vztahy mezi zmíněnými bytostmi a spící dívkou. Ty vrcholí v závěru, kdy je dívka již vzhůru, a přesto ze skříně vyleze ruka jedné z hororových postav. A divák si zákonitě klade otázku, zda jde opravdu pouze o sen vzniklý z četby o děsech, nebo o expozici vlastních děsů,

pro které byla četba pouze katalyzátorem. (Při diskusi se souborem jsme se dozvěděli, že jsou to „děsy v nás“ a nejen sny.) Porota udělila ocenění za tanečně-pohybové pojetí inscenace a hovořila také o tom, že je škoda, že se soubor nepřihlásil na postupovou přehlídku experimentujícího nebo mladého divadla, protože i když využívá některých loutkářských principů, přece jen tuto inscenaci nelze považovat za loutkovou.

Jakodivadlo Stružinec: O dvanácti měsíčkách (foto Michal Drtina)

Vrcholem letošního Turnovského drahokamu byla inscenace **Karmen Vozichetu Jablonec nad Nisou**, konkrétně R. a I. Hancvenclových. Sóllová produkce Rudolfa Hancvencle ve funkční výpravě I. Hancvenclové. Příběh převedený do současnosti, kdy je Karmen prodavačkou, sokové v lásce strážník a fotbalista, slavné árie se současnými texty. Bizetův příběh je podstatně, ale velice chytře, zjednodušen. Hraje se kolem stolu s výměnnými dekoracemi, totemovými loutkami, plošnými pohyblivými hlavami... V úvodu přichází herec s kytarou, ale tu pochopitelně odkládá a při zpěvu pak logicky používá hudbu nahranou. Jeho zpěv i herectví jsou obdivuhodné a vůbec se v celku dostal ještě dál než v loňských Hvězdných dálkách. Porota udělila souboru ocenění za hudební inscenaci a nominovala jej na LCH.

A už zbývá jen dodat, kdo se stal držitelem putovní ceny Turnovský drahokam, která je udělována na základě hlasování dětských diváků, takže inscenace určené mládeži a dospělým mají v tomto ohledu smůlu. Letos získal Turnovský drahokam soubor *Za dveřmi ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou* za inscenaci *Bajky*. A pořadatel přehlídky, LS Na židli Turnov, se rozhodl udělit mimořádné ocenění: Cenu pořadatele souboru *Vozichet Jablonec nad Nisou* za hudební inscenaci *Karmen*.

Alena Exnarová

V Kobylisích se potvrdilo, že loutky fascinují

Kulatý čtyřicátý ročník krajské přehlídky pražských a středočeských loutkářů, organizovaný členy loutkového divadla Jiskra, se uskutečnil v Divadle Karla Hackera 20.–22. března v příjemné a pohodové atmosféře, ovšem opět bez výraznějšího divadelního překvapení. K vidění bylo sedm inscenací nastudovaných souborů, které do Kobylis jezdí pravidelně. Porotu ve složení Vlasta Polednová (předsedkyně), Jitka Doorská, René Hájek, Jan Klos a Bohuslav Šulc nejvíce zaujala inscenace loutkářského souboru DDM Kašpárek z Mladé Boleslavi.

Úvodní představení festivalu zahrál soubor NESEM Základní umělecké školy Praha 5, Na Popelce. Inscenace **O dolnomlýnské Pavlušce a hornomlýnském Petříkovi** v úpravě Mariky Svobodové a kolektivu byla naivní pohádkou o sporu dvou mlynářů, kteří brání vzájemné lásce svých dětí Pavlušky a Petříka. Řešení sporu pomůže až fingovaná smrt obou mladých milenců, kterou zosňuje vodnice Pentlička. Zásadním problémem byl zvolený způsob realizace inscenace, která je hrána z části činoherně, z části loutkově. Naivní činoherní herectví se střídá s groteskou, o kterou se snaží hra s maňásky. Groteska bohužel končí pouze u mlácení dětí mlynářů „hlava, nehlava“. Divadelní důvod na zdvojení postav jsem v inscenaci bohužel nenašel. Problematicky čitelná byla také expozice vodnice Pentličky i scénografické pojetí inscenace, které neposkytlo dostatečné označení jednotlivých prostředí, v nichž se odehrával loutkový plán inscenace.

V sobotním dopoledni se představilo loutkové divadlo *Baribal z Prahy 8*, které se v posledních letech účastní festivalu pravidelně. Na souboru je velmi cenné, že pracuje s vlastními texty. Tentokrát přivezl příběh **O psovi Albertovi a kočičce Emilce**, ve kterém se divákům dostane poučení o tom, že se sobectví a lenost nevyplácí. Pohádkový příběh psa a kočky vypráví své neposedné a nudící se vnučce děda. Text nese poutavé téma řešící, jak je to s dělbou práce v domácnosti. I když inscenace souboru mají skoro pokaždé zajímavé náměty, potýkají se se stále stejnými problémy: chybí jim dramatické situace a přebývá slov, v kterých divák postupně ztrácí pozornost. A je to škoda, protože loutky i práce s nimi, například animace myši, hlasové herecké výkony i použitá hudba, za kterou byla Kateřina Gerbenzan oceněna porotou, dokážou diváky zaujmout.

V programu festivalu následovaly tři inscenace nastudované s rozdělenou interpretací. Loutkářský soubor *Kašpárek Sokola Pražského* přivezl **Dvě pohádky z Černého lesa: O čem král doma nevěděl a Perníkovou chaloupku** od Františka Langera, Loutkářský soubor *Javajka Neratovice* **Pohádky kocoura Macíčka** od Evy Vránové a Zdeňka Skořepy a domácí *Loutkové divadlo Jiskra* **Pohádku o Zlaté rybce** od Romaulda Kučery.

Rozdělená interpretace, tedy vodiči a mluviči, k těmto tradičním souborům patří. Je totiž vycucena technickými danostmi divadel, v kterých hrají. V zásadě by mohla mít i výhodu v obsazení dobrých

Loutkové divadlo Baribal Praha: O psovi Albertovi a kočičce Emilce (foto Michal Drtina)

vodičů a dobrých mluvičů, pokud se soubory nechtějí vydat cestou složitějšího využití techniky a spojit obě dovednosti, tak jako například v případě souboru Baribal. Rozdělená interpretace však s sebou nese mnohá úskalí a nutnost precizní souhry mezi mluvičem a vodičem, případně mezi vodičem a hrající nahrávkou. Musím však konstatovat, že úroveň vodičů ani mluvičů nebyla na této přehlídce tím, co by mě potěšilo. Porota sice udělila čtyři ocenění za mluvičský výkon, a to Zuzaně Čížinské za roli Kašpárka a Jakubu Brunerovi za roli vodníka v inscenaci *Dvě pohádky z Černého lesa*, Ireně Jirsově za roli zlaté rybky a Jiřímu Krásovi za roli Matěje v inscenaci pohádky *O zlaté rybce*, ale za vodičský výkon u těchto tradičních souborů udělila cenu pouze Libuši Kašparové za vedení Kašpárka v inscenaci *Dvě pohádky z Černého lesa* a Haně Vojtíškové za roli paní Rýmy v inscenaci *Pohádky kocoura Macíčka*.

Při diskusi s porotou bylo zřejmé, že si soubory problémy rozdělené interpretace sice uvědomují, ale potýkají se s časem, který mohou členové souborů věnovat zkoušení. A tak se stává, že se pohybová charakteristika postav mnohdy omezuje pouze na ručičkování nebo poskakování v tu chvíli, kdy loutky mluví. Vodičům v mnoha situacích ani nevadí, že jsou jejich loutky v dialogu otočeny zády k divákům. Ale nechci dávat vinu pouze loutkovodičům. Prvotní problémy jsou totiž už v přípravě textů i v režijním vedení. Texty jsou až přespříliš upovídáné, většinou slovně popisují děj, a tak se většina situací na jevišti řekne a loutkové zpracování se srazí do pouhé ilustrace vysloveného. U dlouhých loutkových monologů není promyšleno aranžmá, které by podtrhlo dramatické momenty a umožnilo divákovi orientaci v ději a v jednání postav, tedy ani loutkovodič se nemá čeho zachytit. A to nemluvím o loutkářských kouzlech či minimu doprovodných zvukových efektů, které jsou pro loutkové divadlo tím pravým kořením. Náznak jednoho kouzla jsem zaznamenal v inscenaci Pohádky kocoura Macíčka, kde vypravěčka animovala loutku kocoura, kterého nesla v náručí. Místo aby využila nádherného momentu oživení loutky, zcela bez smyslu prozradila dětem, že to, co drží v ruce, není opravdový kocour, ale pouze loutka. Místo dialogu, který mohla společně s kocourem vést, včetně zapojení dětí do tohoto dialogu, řešila problém alergie z kočičích chlupů. Stala se tak kouzelníkem, který místo kouzlení prozrazuje divákům svá kouzla. Přitom herečka s loutkou zpočátku zacházela velice zručně. Jaká škoda.

V tomto kontextu byla inscenace *Loutkářského souboru DDM Kašpárek Mladá Boleslav* **Povídám povídám pohádku** praktickou ukázkou toho, že loutkové divadlo je dovednost, kterou je třeba pravidelně a systematicky rozvíjet, stejně jako hru na hudební nástroj. To také potvrdilo hodnocení poroty, která se slovy Vlasty Polednové vyjádřila k inscenaci takto: „Porotci se shodli na tom, že jednoduchá pohádka naruby o kůzlátku a třech kozách – mamince, babičce a tetičce –, napsaná autorem původně jako klasická mateřinka pro děti předškolního věku, byla inscenována stejně prostě a souzněla i s věkem hereckého, tedy dětského souboru. Dramaturgický výběr rezonoval s hledištěm a pěkně zahranou pohádku ocenili zejména ti nejmenší diváci.

Přirozené, ale precizní výkony jak vodičské, tak mluvičské, včetně dvou živých vypravěčů, ocenila porota Čestným uznáním věnovaným všem mladým loutkohercům souboru Kašpárek.

K úspěšnosti inscenace přispěla především vyváženost všech jevištních složek (režie Jaroslav Vidlař). Černodivadelní, v podstatě velmi jednoduché plošné aranžmá odpovídá prostému příběhu, stejně jako poměrně velké, čitelné loutky – další Čestné uznání, které za výpravu a loutky dostali Jaroslav Vidlař a Miroslava Šindelářová.

Dobrá úroveň souboru, a to po všech stránkách, je výsledkem patnáctiletého systematického pedagogického a režijního vedení manželi Vidlařovými. Černé divadlo je jen zdánlivě jevištně nenáročný žánr, pěstuje však dokonalou souhru dvou i více vodičů, z nich zpravidla jednoho mluviče (představiatele postavy). V představení *Povídám, povídám pohádku* se tento výcvik dobře zúročil.“

O poslední inscenaci **Pohádka o Gulliverovi** *Loutkového divadla Kulíšek* jsme psali minulý rok v ohlédnutí z přehlídky v Bystřici a na loňském hodnocení není co měnit.

Čtyřicátý festival pražských a středočeských amatérských loutkářů byl z mého pohledu, i přes výtky, které uvádím výše, velice inspirativní přehlídkou. Práce všech, kteří se ve volném čase věnují divadlu pro děti, je bezesporu prospěšná. Má svůj neoddiskutovatelný společenský a sociální význam. Však tuto práci porota při diskusích vrchovatě oceňovala. Věřím, že se mnohé soubory z pojmenovaných problémů poučí a v příštích letech překvapí svou divadelní invencí.

Přehlídka byla dokladem toho, že oživé loutky děti fascinují svou prostou podstatou. Jsou pro malé diváky reálně jednajícími bytostmi, jejichž prostřednictvím prožívají nabídnutý příběh, vnímají dobro i zlo a neřeší skutečnost, že jim příběh hrají neživé postavy. To však neznamená, že nevnímají, když je něco špatně. Nedokážou to vyslovit, ale jejich pozornost se ztrácí. Že tleskají na rytmickou hudbu, že se smějí, když postava zakopne a spadne, a reagují, když jsou vyzváni, totiž v žádném případě neznamená, že je uváděná inscenace dobrá.

Michal Drtina

Javajka Neratovice: Pohádky kocoura Macíčka (foto Michal Drtina)

Loutkářská a dětská divadelní přehlídka v Hradci Králové

Spojení loutkářské a dětské divadelní přehlídky se zde už stává tradicí, protože v kraji je řada dětských loutkářských souborů, které usilují o postup na Loutkářskou Chrudim i celostátní přehlídku Dětská scéna ve Svitavách. A protože organizátoři u tohoto spojení miní zůstat, rádi by přehlídku nějak nazvali. Návrhy se nějakou dobu scházely a letos byla během přehlídky vyhlášena anketa, kterému z názvů by dali členové souborů přednost. Výsledek je ale zatím přísně tajný, tak se ho zřejmě dozvíme při vyhlášení dalšího ročníku přehlídky.

Letos jsme viděli celkem devatenáct představení, z nichž čtyři usilovaly o postup na Dětskou scénu (o těch se v tomto článku nebudu zmiňovat), osm na obě celostátní přehlídky a sedm na LCH. Všichni jsme si užívali tradičně vstřícného prostředí v Divadle DRAK, kde měli zájemci navíc možnost navštívit Komenského projekt Labyrint světa a ráj srdce.

Začnu inscenacemi usilujícími o postup pouze na LCH. Soubor *Jementé, ZUŠ Střezina Hradec Králové* se představil s představením **Au, mamíííííííí**, které s dětmi na motivy textu Jiřího Kahouna připravil Jirka Polehňa. Hráli malými marionetami na stole s kulisami stromů, ale v podstatě zůstalo u etudy, která se s Kahounovou poetikou poněkud mýjela.

Soubor, který se tentokrát jmenoval *Edward a slečny, ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř*, připravil inscenaci **Byl jeden dědeček za dveřmi** z tvorby Edwarda Leara. Dozvěděli jsme se, že první verze inscenace vznikla pro svitavský POSED 2014, který byl poctou právě Learovi. Seděli jsme v kruhu na jevišti a vše se odehrávalo uprostřed nás. Základním materiálem, s nímž se pracovalo, byl papír, hudba na akordeon a na basu. Akce mladých lidí jsou vědomé, spolupracují spolu, jsou přirození, verše zaznívaly čistě. Ale chybělo ujasnění základní situace, v níž se to odehrává, dramatický příběh jevištního dění, takže dopracovaný rámec a pointa. Ale lektorský sbor (pracoval ve složení: předsedkyně Nina Malíková, Anna Hrnecková, Jakub Hulák, Tomáš Jarkovský, Petr Hašek, Kamil Bělohlávek) udělil souboru ocenění za inspirativní kolektivní souhru.

Soubor *JakKdo, ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř*, nastudoval pod vedením Jarky Holasové inscenaci **A la comédia dell'arte**. K tomu, aby se pustili do této ne zcela snadné disciplíny, je inspirovala návštěva dílny masek a workshop v Albánii. Vsadili na černobílé kostýmy a masky. Je vidět, že jsou poučení, snaží se dostat do hereckého gesta, ale pro diváky nejsou všechny situace zcela čitelné, protože chybí přesnější fázování. Nejlépe tak nakonec vychází závěrečná epizoda Pulcinelly hraná loutkami. Lektorský sbor ocenil soubor za výtvarné zpracování inscenace.

Dalšími stálci přehlídky je *LD Maminy Jaroměř*. Letos soubor přivezl dvě inscenace (a další dvě svých dětských „bleších“ souborů). Nejdříve se představil s inscenací předlohy Jany Dvořáčkové a Zdeňka Zdražila **Rytíř Brumla a maličká víla**. V podtitulu je uvedeno, že jde o lásku přes internet v pohádkové podobě. Tak tomu v podstatě opravdu je. Hraje se malými marionetami na stole s dekoracemi, jak

Malé doě, ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: O Šmolíčkoví (foto Ivo Mička)

už bývá u Mamin obvyklé. Medvěd Brumla (pěkně „škaredá“ tlustá loutka) spatří malou vílu, zamiluje se do ní a začíná jí posílat krásné romantické vzkazy a dopisy. Víla se domnívá, že tak umí psát jen krásný rytíř a do domnělého rytíře se zamiluje. Vzkazy jí přináší motýl i jiná stvoření. Něco přichází po potoku, něco ve dne a něco v noci, ale to někdy nebylo zcela jasné. Příběh o romantické lásce je hrán s nadhledem a ironií. Obě ženy, Jana Dvořáčková a Zdeňka Brouková, hrají příběh z pohledu holek, vzájemně spolu komunikují, což výborně funguje, a tak je trochu škoda, že do této komunikace není zapojen také mužský princip, tedy Pavel Brouk hrající Brumlu. A také je škoda, že se situace, kdy víla zjistí, že nejde o krásného rytíře, ale o škaredého medvěda, neodehraje tak, že víla medvěda uvidí a vyděsí se. Vyděsí se pouze na sdělení, že je to medvěd. Ale i přes tyto připomínky jde o ucelenou a příjemnou inscenaci zabývající se současným tématem s vyzněním, že důležitější než vnější krása je krásné nitro. Lektorský sbor udělil souboru cenu za inscenaci a doporučil ji na LCH.

Druhou inscenací, s níž se Maminy představily, bylo **Vyvražďení Vršovců**, které podle Kosmovy Kroniky české napsala Jana Dvořáčková. Jde opět o rodinné divadlo, ale tentokrát nejen samotných manželů Dvořáčkových a Broukových. Zapojen je také syn Kryštof Brouk, který rodinné hraní uvede

s „pubertálním“ přístupem k věci: „že to hrají proto, že to velmi zajímá tetu Janu, která to napsala a připravila“. Hraje se malými marionetami na stole překrytém hnědou látkou a s dekoracemi, ale objevují se i plošné loutky. Vedle stolu stojí dveře v reálné velikosti, jimiž lze jednak vejít, ale také je rozevřít, přičemž se objeví dekorace krajiny, v níž se také hraje. A dveře ještě zafungují, když je za ně vyhozen Kryštof, hrající Kašpárka s tím, že „malí jsou vždycky vyhozeni, když o něco jde a mohou se dívat jen klíčovou dírkou“. Tato situace se tak propojuje s nastoleným rámcem a objevuje se pak v samotném závěru, když Kryštof říká, že „i přes některé jiné názory má rodinu rád“. A tento rodinný rámec se propojuje i s tím, že se hraje o rodinných předcích. Marionety, stejně jako expresivní herectví, jsou v souladu s českým tématem Vršovců, nejde o realistickou rytírní ani o parodii, ale příběh je podáván s nadhledem a humorem. Lektorský sbor udělil souboru i za tuto inscenaci cenu, a navíc ji nominoval na LCH.

Letos se přehlídky zúčastnily po dosti dlouhé době také dva tradiční soubory. *Klub loutkářů Úpice* si vybral k nastudování text Jany Dvořáčkové na motivy starého vlámského příběhu **Černá a bílá Fróna**. Hrají marionetami, v rozdělené interpretaci. Předloha není právě nej kvalitnější, ale před marionetovou scénou jsou dva spolupracující vypravěči, kteří občas pomocí plošných loutek či obrázků posunou děj, herecky byli dobří a loutky slušně voděné, takže mělo představení půvab sousedského divadla. Lektorský sbor ocenil soubor za hereckou a loutkohereckou práci. Druhým tradičním souborem bylo *LD „Martínek“ Libáň*, které si vybralo k nastudování **Skákavou princeznu** Jaroslava Dvorského. Řada lidí prý v představení hrála poprvé. Soubor se pokusil o nový přístup – v úvodu osloví děti, pak postaví v zatím prázdném zeleném portále scénu a v něm odkrytě vodí marionety. A občas dál komunikují jednotlivci s dětmi. Zůstali ale na půl cesty, protože se nedozvíme, proč právě tuhle pohádku hrají tímto způsobem a co je na ní zajímavé.

Dostávám se k dětským souborům, které usilovaly o postup na LCH i Dětskou scénu. Soubor *EMBE TE, ZUŠ Střezina Hradec Králové*, nastudoval předlohu Jiřího Polehni (na motivy textu lidových loutkářů) **Jenovéfa, kněžna z Brabantu** v jeho scénografii a režii. Děti byly autentické, ale občas nebylo jasné, co bylo skutečným záměrem a co kouzlem nechtěného. Nejsou vypracované situace a pointy a leccos výtvarně i herecky splývá. Škoda, že se nepodařilo přivést děti k nadhledu nad příběhem. Ale je otázkou, jestli to není nad jejich možnosti.

Soubor *Malé doě, ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř*, přivezl inscenaci **O Šmolíčkovi**. Vrátil se k adaptaci klasické pohádky K. J. Erbena, kterou hrál už v loňském roce. Na scéně vidíme paraván s dřevěnými vrátky, vedoucími na stůl před ním. Paraván je tvořen z pruhů různého textilu, takže se mezi nimi dá hrát, je dozdoben jehličnatými větvemi, protože pak začnou létat také šišky, které jelen shazuje svým paroží. Jelen je loutka, kterou má jeho představitel přidělanou na tričku a paroží znázorňuje pozlacenýma rukama. Šmolíček je malá loutka a jezinky jsou vytvořeny hlavičkami přidělanými na hřbetech rukou dívek a jejich prsty hrají tělíčka jezinek s nohama. Zvolené prostředky jsou funkčně využívány. Ne zcela čitelná je ale pointa příběhu, kdy jelen původně varoval Šmolíčka, že už ho příště nezachrání, ale pak ho zachraňuje. Objevují se holé dívčí ruce a klademe si otázku, co to znamená. Že jim jelen serval hlavy, a tak je potrestal? Nebo že je to nebezpečí pro nás pro všechny? I přes tuto otázku udělil lektorský sbor souboru cenu za inspirativní zpracování známé předlohy a doporučil inscenaci na LCH.

Soubor *My (Convivium), ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř*, pracuje pod vedením Jarky Holasové v tomto složení prvním rokem a prý se chtěl zabývat nešvary dneška. Vybral si maňásky, protože se domníval,

že rakvičkárna se k tomuto tématu hodí. Pracovali s paravánem rozčleněným do více oken – hracích prostorů –, což je ve výsledku trochu limitovalo. Místy jsme se neorientovali v jednotlivých situacích, ale učit se pracovat s maňásky bylo pro soubor určitě přínosné.

Soubor *Miss Blechy Jaroměř* nastudoval v úpravě a režii Jany Dvořáčkové předlohu Michala Frimla **Tři prasátka a vlk**. Na scéně je stůl a před ním na zemi leží polštářky, z nichž se postupně stávají prasátka. Nejdříve hezké zavázání rohů polštářků jako uší prasátek nastaví princip, že všechno bude vznikat před námi. Ale pak se polštářky otočí a vidíme, že to tak nebude, protože mají našité oči a jsou připravené. Také budování domečků neodpovídá základní myšlence pohádky, že čím víc práce se na stavbu domečku vynaloží, tím je bytelnější a ochrání prasátka před vlkem. Takže se v podstatě nehraje o ničem.

To představení *DLS Blechy Jaroměř* potěšilo o něco víc, především tím, že příběh vymysleli dva kluci, kterým je 7 a 8 let. Příběh, který hrají v úpravě a režii Jany Dvořáčkové, nese název **Kterak Kašpar hvězdy počítal**. Odehrává se maňásky na paravánu s několika jevištětky a s vypravěčem. Je to hezký nápad, který se ale spíše vypráví, než děje. A poněkud mimo je recitace Hrubínovy básničky, k níž jsou vyzvány děti. Ale Adama Zajíčka a Dandu Novotného ocenil lektorský sbor za autorství inscenace.

Pravidelně se setkáváme se soubory z chlumecké ZUŠ vedenými Romanou Hlubučkovou. Letos tu byly hned tři. Soubor *Za dveřmi, ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou*, se představil se Sakiho **Nevhodnou pohádkou**, která bývá poměrně často inscenovaná dětskými soubory, i když to není právě téma pro děti. Nemůže tak dojít ke střetu dětí s dospělými, když dospělí jsou také hráni dětmi. Cestují vlakem: uprostřed stojí paraván, který představuje okno ve vlaku a po každé straně jsou tři židle, tedy kupé, v němž cestuje babička s dětmi a cizí pán. Pokud vypráví babička, odehrává se příběh stínohrou, když začne pán, paraván se otočí a jsou využity různé, poněkud nesourodé prostředky. Také není dostatečně dotažen rámec a ne zcela zřetelně oddělené situace, kdy jsou děti postavami v kupé a kdy hrají ve vyprávěné pohádce. Ale jinak jsou děti příjemné, vzájemně spolupracují a komunikují a rozumějí si, což bývá u souborů vedených Romanou pravidlem.

Stejně tomu bylo i u souboru *Zip, ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou*, v představení **Kouzelná zahrada** podle předlohy Jiřího Trnky. Dívky byly přirozené, ale v řadě věcí jsme se jen obtížně orientovali, a pokud někdo neznal předlohu, bylo to pro něj určitě ještě složitější. Dívky si na dvorku četly z Trnkovy knížky, pak hrály vybrané příběhy s panenkami a prádlem, které na šňůry na začátku pověsily, ale protože si vybraly z předlohy hned tři různé části, bylo to poněkud roztříštěné a leccos nečitelné. Nejlépe dopadlo představení **Jak se Janek vydal za štěstím** z knihy Kočičí král Pavla Šruta v podání souboru *Tak jo!, ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou*. A to i přesto, že je to soubor nový a jde o jeho první společnou inscenaci, kterou pod vedením Romany připravil. Byl to ale úkol přiměřený věku dětí. Scénu a loutky si soubor vyrobil sám. Hrají na nízkém praktikáblu, na němž je roztahována a obrácena dekorace, která je v podstatě obrázkovým leporelem znázorňujícím jednotlivá zastavení. Hraje se malovanými plošnými loutkami vedenými na tyčce shora. Při prosvícení domečku je použita i stínohra. Jednotlivá zvířátka se děti pokoušejí rozdílně charakterizovat. Inscenace má jednoduchý a pevný řád a děti cítí situaci a sebe vzájemně, i když na krajské přehlídce se občas trochu zasekly, a vznikly tak problémy s fáзовáním. A při úprku loupežníků z domečku byl také trochu zmatek. Ale v každém případě jde o celek čistý a autentický. Lektorský sbor udělil souboru cenu za miniinscenaci a doporučil jej na LCH i na Dětskou scénu.

Alena Exnarová

Západočeské Pimprlení již po dvanácté

Plzeň je nejen historicky tradiční baštou českého loutkářství. Také současné plzeňské loutkové divadlo – jak profesionální, tak amatérské – má dobrý zvuk. Jasným důkazem toho bylo i letošní, v pořadí již dvanácté Pimprlení, které proběhlo v Plzni na konci letošního března (28. 3.–29. 3.). Tuto postupovou přehlídku amatérského loutkového divadla pro Plzeňský a Karlovarský kraj pořádá společně v přátelské symbióze občanské sdružení Johan, centrum pro kulturní a sociální projekty a Spolkové Divadlo V Boudě.

Právě *Divadlo V Boudě* přehlídku hostí ve svém prostoru na plzeňských Skvrňanech. Členové tohoto mezi amatérskými loutkáři velmi známého souboru také účastníkům i divákům nabízejí svou přátelskou péči. Jistě i díky vynikající kuchyni a prostoru pro neformální setkávání vybízí Pimprlení pokaždé k řadě kamarádských rozhovorů a má svou neopakovatelnou atmosféru.

Tomu nahrává i organizační pojetí, které dlouhodobě formuluje centrum JOHAN: „Pimprlení není souborem o výhru, ale především radostným festivalem, kde se lze inspirovat, doptat se, poučit se, ukázat si nápady a figle.“ K tomu přispívá i práce lektorského sboru, jenž nejen hodnotí a uděluje ceny, ale hlavně diskutuje, argumentuje a otevírá prostor pro dialog. Letošními lektory Pimprlení byli Luděk Richter, aktivní loutkář a divadelní teoretik, scénografka Mirela Tůmová a Roman Černík, divadelník, pedagog a umělecký ředitel centra JOHAN.

Přehlídkový program začal představením „šumavského“ *Teátru Vaštar* a jejich inscenací **Pan Žabák aneb Za dobrodružstvím!** Hravě představení podle známé knižní předlohy K. Grahama těšilo hravou spoluprací hlavních protagonistů (Michal Ston a Jana Wertigová) i schopností udržet hereckou akci zájem dětského publika. V diskusích však byla několikrát zmiňována dramaturgická komplikovanost a ztráta dramatickosti i odklon od deklarovaného tématu.

Také druhé představení **Bílobílý svět** Skupiny *Šafrán patřící do rodiny Divadla Střípek* (Střípek Plzeň – Skupina Šafrán) rozehrála dvojice loutkářů, zkušený a otrkaný Šárka Chvalová a František Kaska. Oba aktéři nabídli setkání s lyrikou prostřednictvím loutkového divadla. Básničky Daniela Heviera doprovázené jemným a umným zpěvem obou herců se opíraly o křehkou, promyšlenou i vtipnou scénografii. Divácký aplaus i velmi pozitivní přijetí v diskusích o představení potvrzovaly, že se „bílý svět“, jak se o představení nejčastěji mluvilo, stal skutečnou událostí Pimprlení.

Domácí *Spolkové loutkové Divadlo V Boudě* nabídlo jeden ze svých marionetových standardů. Představení **Už je to tak!** vzal sice do režijní ruky jeden z mladších členů, ale opíral se o ověřené postupy. Představení však doplatilo na ne moc šťastný výběr předlohy, které ani využitá scénografie příliš neposloužila (nešťastně zapojený bicykl hlavního hrdiny).

Plzeňské Pimprlení si v posledních letech nelze představit bez „rodinného“ divadla *Rámus*, které si postupně vytvořilo ve svých vlastních dětech konkurenci a docela zajímavé zrcadlo sebe sama (soubor Krtek). Jejich společná performance **Osmý hřích** je nejen pokusem nahlédnout na hříchy loutkářskou poetikou i jistým (u dospělých) lehce absurdním ostnem. Ale především jde o zprávu o stavu soužití a žití této osobité rodinné partičky. Rámusu, nyní i s Krtkem v zádech, nikdy nechyběla upřímnost, otevřenost a nadhled nad sebou a zároveň všudypřítomná radost z tvorby a z toho, že divadlo jim umožňuje být spolu a společně se vyslovovat k sobě i světu.

Poslední představení, spíše by se chtělo napsat akcička, bylo dílem ad hoc seskupení, s jehož částí měli loutkáři již tu čest při Králi Syrakúském před dvěma lety. Petra Kosová, František Kaska, Dominik Mačas a manželé Hymčíkovi patří vedle divadla ke známým tvůrcům v řadě oborů (literatura, hudba, slam poetry). Jejich **Kachničky ošidori**, které uvádí pod recesistickým názvem *Geld und Money*, byly vtipným, hudebně i výtvarně neopunkově pojatým výkřikem k postupující globalizační „všehmotě“.

Do hlavního programu letošního Pimprlení bylo původně přihlášeno šest souborů, bohužel kvůli nemoci diváci nemohli vidět velmi očekávané pouliční vystoupení Potvory plzeňského souboru Lorika. Ostatní představení již vystačila s prostředím Klubu M, pobočky městské knihovny, která již před lety přijala „Boudáky“ do svého azylu. V neděli účastníci festivalu mohli věnovat inspiraci, návštěvě povedené plzeňské výstavy Jiřího Trnky (volný vstup byl darem Plzně 2015 věnovanému účastníkům Pimprlení) a následnému inspirativnímu představení divadla Kejklíř Ludka Richtera v plzeňském Muzeu loutek.

A co říci závěrem? Pimprlení má svou trvalou kvalitu, ale ta závisí dlouhodobě na stálících (Rámus, Střípek, Divadlo V Boudě) a omlazování nebo regionální otevírání, jakým byl letos například *Teátr Vaštar* (i ten už se účastnil potřetí), není zatím v dohledu. Jistou nadějí může být čerstvý Krtek.

Roman Černík

Svitavský dýchánek poprvé i loutkářský

Svitavský dýchánek je již šestým rokem krajskou postupovou přehlídkou dětského divadla Pardubického kraje a letos poprvé i krajskou loutkářskou postupovou přehlídkou. Uskutečnila se předposlední dubnový víkend, tedy 17.–19. dubna 2015. Účast loutkářských souborů nebyla ohromující (LS Amigos GJR Chrudim, ANNA Hradec Králové a Bubliny Dramatické školičky Svitavy), přesto se diváci dočkali mimořádného loutkářského zážitku.

LS Amigos přivezl do Svitav Chrudimské pověsti aneb **O Chrudimském Kacafírkovi a Čertově mlýně**. Text inscenace není dvakrát vydařený. Pověst by měla mít obecně výchovný akcent a přinášet mravní ponaučení. Bohužel v prezentovaných příbězích se diváci něčeho takového nedočkali, naopak. Z pověsti o Kacafírkovi si divák mohl odnést poučení, že krást se může a hříchy jsou dobrým obchodním artiklem, který vynáší pytle dukátů. V pověsti o čertovi jsem nepřečetl zloha nic. Práce s maňásky byla zcela nevyužitá. Dilem proto, že loutky nejsou dobře vyrobeny, dilem proto, že se pojetí inscenace tomuto druhu loutek vzpouzí. Na hercích je však vidět, že mají zručnost, chuť i schopnosti příběhy sdělovat. Jen se jim musí dát lepší materiál.

Soubor ANNA je vlastně rodinným divadlem rodiny Polehňů. Tentokrát statoval nejmladší dceři otec Jirka a společně uvedli krátkou hříčku nazvanou **Jauuuu mamíííí!!!**. Drobníčka o kousavých broucích byla sehrána s malými marionetami, které bohužel nekousaly a při hře umožňovaly pouze hýbat topornými rukama nahoru a dolů. Snaha Aničky mohla být sebevětší, s takovou loutkou by víc neuhrál ani zdatnější loutkář. Nevyužitý zůstal i kontrast otce spoluhráče. Škoda, Kahounovy broucí příběhy nabízejí víc.

To, co potěšilo mou loutkářskou duši, přišlo až se souborem *Bubliny Dramatické školičky Svitavy*. Tento soubor sehrál pod názvem **Medvěd !?!** v novém obsazení příběh, který byl nejenom loutkářský, ale nesl tolik v současnosti silných témat, že jsem nemohl uvěřit, že byla inscenace psána podle knihy F. Taschlina na základě příběhu z roku 1945. Členka poroty Daniela Weissová zhodnotila hru takto: „Souboru se podařilo (pomocí projekce) vytvořit nádhernou atmosféru lesa, klidu a pohody, aby ji vzápětí proměnil v drsný svět továrny a ambiciózních lidí. Scénografická složka, zvukový plán i způsob hraní – úspěšná gesta, minimum slov, použití zkratky, tvoří z této inscenace výjimečný zážitek.“ Jana Soprová po zhlédnutí této hry napsala: „Medvěd je ekologickou hříčkou, existenciálním politickým dramatem a smutným svědectvím o civilizaci. Medvěd je kafovská absurdita, půvabná loutkařina i multimediální show. Medvěd je především ukázkou skvělé loutkářské práce. Představení je čiré a jednoduché, ale zároveň velmi promyšlené, do detailů propracované a zároveň hravé. Příběh lze vnímat v mnoha rovinách. Je to jasná přímočará medvědí pohádka pro děti, které se mohou potěšit nápaditými loutkami a loutkami, které zaplňují děj (a jejich mnohočetnému využití – viz psací stroj, oboustranné papírové sekretářky či les, který se houpačkovitým pohybem změní ve zmeť

továren, až surreálná vize tovární práce). Je to příběh pro mladé milovníky techniky, kteří mohou ocenit variabilní zacházení s technikou, kombinaci několika pláten, vtipné propojení vystřihovánek se skutečnými přírodními záběry či aplikaci stínového divadla. Pro ty starší se nabízí možnost vnímat melancholické, existenciální a absurdní prvky příběhu, pohrávání si se symbolickou rovinou, s věčně se vracejícím motivem jedince proti většinové slepé společnosti i proti úřednickému aparátu, který směrem vzhůru bobtná a bobtná. Medvěd je zkrátka představení příjemné na pokoukání a zároveň inspirativní v nabídce mnoha námětů k zamyšlení.“

Z mého pohledu to byla inscenace natolik silná, že její uvedení zcela zastínilo ne příliš vydařené ostatní loutkářské produkce ve Svitavách uvedené. Věřím, že to ocení i publikum Loutkářské Chrudimi. Inscenace byla pro nesporné kvality zařazena do hlavního programu chrudimského festivalu. Svítavskému festivalu přeji do příštích let více takových divadelních zážitků.

Michal Drtina

Bubliny Dramatické školičky Svitavy: Medvěd!?! (foto Ivo Mička)

Jubilejní padesáté Skupovy Strakonice

Po strakonickém rodákovi Josefu Skupovi (1892–1957) je ve Strakonících pojmenována ulice, ale také loutkářská postupová přehlídka, jejíž padesátý ročník se konal na konci března. A jak se zdá, přehlídka je ve svých padesáti stále čípernou dámou. Již několik let začíná ve čtvrtek dopoledne inscenacemi pro základní a mateřské školy a vrcholí v sobotu odpoledne vyhlášením výsledků krajské postupové přehlídky.

Čtvrteční dopoledne patřilo profesionálním souborům. Jako první jsem měl možnost zhlédnout představení *Kejklířského divadla Hosín Vojty Vrtka Velká cirkusová pohádka*. Ten dokázal svými žongléřskými kousky i příběhem zaujmout všechny děti v zaplněném velkém sále strakonického kulturního domu. Z mého pohledu varietní a žongléřské kousky vkusně doplnily loutkový příběh z cirkusového prostředí. Zajímavé bylo i scénografické a výtvarné pojetí, zcela zapadající do systému hry. Z kabátu šapitó a loutky jako žonglovací kuželky. Velmi dobrý začátek přehlídky.

Naopak *České loutkové divadlo Praha* a uvedená pohádka **Perníková chaloupka** byla z mého pohledu šmírou nejhrubšího kalibru. Výtvarně nevkusná výprava, každá loutka jakoby z jiné inscenace a za způsob vodění by se musely stydět i děti, které s loutkovým divadlem začínají. Divákům i organizátorům doporučuji se tomuto divadlu obloukem vyhnout. Jenom mne děsí, že se tento umělec pravděpodobně prezentuje v zahraničí pod názvem České loutkové divadlo Praha. Německá mutace nabídkového listu na internetových stránkách tomu nasvědčuje.

Čtvrteční podvečer patřil zahajovacímu představení, které většinou obstarává profesionální soubor. Letos tomu bylo jinak a tento slavnostní akt byl svěřen hostitelskému souboru, tedy *Loutkové scéně Radost* a jejich inscenaci **Pták ohnivák a liška Ryška**. A nebylo tomu náhodou. Soubor letos slaví 65. výročí od svého založení a původní verzi zmíněné pohádky, která patřila mezi nejúspěšnější hry souboru, napsal Josef Křešnička přesně před třiceti lety. V loňském roce se strakoničtí loutkáři rozhodli vrátit k této pohádce v režii Jakuba Jílka. Ten pro své zpracování použil původní text inscenace, ale nové režijní pojetí, scénu i loutky. Původní výprava pak byla k vidění v Maltézském sále jako součást výstavy věnované historii a současnosti amatérského divadla ve Strakonících.

Páteční dopoledne patřilo opět pohádkám pro školy. *Studio dell'arte, o. s., z Českých Budějovic* uvedlo inscenaci **O zvědavém sluněti**. Inscenace je plná písniček a bohatě barevné výpravy, ale děti v sále po několika minutách ztrácely pozornost. Vlastně jsem se jim nedivil. Barevně kyčlovitá scéna, dokonalá „plyšová“ zvířátka, proud podbízivě líbivé hudby a řeči hereček o celulitidě. V tom by se ztratil i slon, natož malá zvědavá školková slůňata.

Ve velkém sále kulturního domu se naopak neztratil **Dřevěný cirkus** Mezinárodního loutkového souboru *Karromato Soběslav* a přesvědčil mne i přihlížející publikum, že představení inspirované varietními výstupy z 19. století dovede zaujmout i současného, dokonalými televizními triky zmlsaného dětského diváka. Řemeslo a varietní loutky dávných kočovných loutkářů tak fascinují i v současném technickém světě. Když se to umí. Ti z Karromata uměli na jedničku.

Rodiče a přátelé loutkového divadla MŠ Lidická Strakonice: Dlouhý, Široký a Bystrozraký (foto M. Drtina)

Páteční odpoledne a celá sobota pak patřily soutěžním inscenacím souborů, které jsou ve Strakonících již několik let stálými účastníky. Na jednu stranu je dobře, že tyto soubory mají stále chuť navzájem se potkávat, na druhou stranu je škoda, že zde nevznikají nová uskupení, která by trochu ustálenou hladinu jihočeského loutkaření zvířila. Tedy pokud nepočítám jako nově vzniklý soubor uskupení *Rodiče a přátelé MŠ Lidická*, které pro inscenaci **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** zorganizoval Václav Novák, letitý člen strakonického souboru, a účast zástupce *Vozichetu Jablonec nad Nisou* Martina Zitka, který nyní žije v Českých Budějovicích. Ten zde vystoupil s inscenací **Černý mstitel na bílé klisně**, kterou uvedl v loňském roce na přehlídce v Turnově. Pokud si dobře pamatuji, inscenace se nijak neproměnila a parodie Cynibulkova textu se stále slévá v ne příliš srozumitelný celek. Srozumitelnosti nepřidává ani herecká invence protagonisty, který ve své one man show působí nejistě.

Stejně nejistě působili při svém výkonu loutkáři z *Malé scény MKC Hořovice*. Jejich provedení inscenace **Princ Bajaja** nemá dobrý textový základ, a když se k tomu přidá ještě ledabylé vodění loutek, sehraje se představení, na které věru není radost se dívat.

Text pohádky na ruby **Budulíněk Mandelinka** od Josefa Lady si pro svoji realizaci zvolil *Loutkovou soubor Nitka Písek*. Domnívám se, že pracovat s tímto druhem pohádek na ruby je náročné a dra-

maturgicky ošemetné. Stejně tak jako pracovat s loutkami, které nejsou technologicky dobře vymyšlené a dobře vyrobené. To se v této inscenaci týkalo především loutek lišek, kterým se zasekávaly končetiny. Na představení však kladně působil fakt, že se soubor vydal směrem ke spojené interpretaci, a to ocenila v rámci diskuse se souborem i porota.

Spolek třeboňského loutkového divadla je pravidelným účastníkem této přehlídky. V jeho repertoáru se objevila inscenace **Tři prasátka**. Bohužel, z představení jsem měl dojem, že ještě není zcela hotové. Zdlouhavému putování prasátek tam a zpět nepomohlo ani zajímavé řešení zadního horizontu, který se posouval, práci s loutkou pak nepomáhaly velmi malé rekvizity, jednolitosti příběhu potom písničky, které děj neoživily, naopak jej zpomalily. Škoda, myslím, že inscenace by mohla být pro soubor možností, jak posunout svoji tvorbu k zajímavějšímu počínu, ale ten nevznikne za pět zkoušek.

Realizace pohádky **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** se v nově vzniklém souboru *Rodiče a přátelé loutkového divadla MŠ Lidická Strakonice* ujal člen strakonické Radosti Václav Novák. Autor a režisér tentokrát sáhl po klasické pohádce a nechal pro ni u Ivana Moravce vyrobit pěkné a funkční marionety na drátě. Bohužel pravděpodobně nezbylo na krále a černokněžníka, které v inscenaci hrají živí herci. U čaroděje by mohl být důvod akceptovatelný, ovšem jaký záměr byl v postavě krále, mi jasné nebylo. V rámci představení také nebyl využit nápad variabilní scény složené z kostek a mnohé dramatické situace v ději znepřehlednilo technicky podané cestování tří princových pomocníků.

Domácí soubor se na přehlídce kromě zahajovacího představení prezentoval novou inscenací **Rozum a štěstí**. Režie se opět ujal nejmladší člen souboru Jakub Jílek. Hraje se v kukátku, marionetami vlastní výroby s odkrytým voděním a v jednoduché scéně v kombinaci s živými postavami Rozumu a Štěští, které vytvářejí jakési předscény v místech potřebných pro přestavbu scény. Na škodu inscenace je, že se mnohé dramatické situace nedohrávají, ale pouze dopoví a dramaturgicky problematický je jeden ze dvou konců představení, ve kterém chce princezna donutit otce, aby jí předal království.

Porota ve složení Daniela Weisová, Jaroslav Ipser a Petr Záruba nakonec do širšího výběru Loutkářské Chrudimi doporučila dvě inscenace strakonických souborů. Dlouhý, Široký a Bystrozraký souboru *Rodiče a přátelé loutkového divadla MŠ Lidická Strakonice* a *Rozum a Štěští* LD Radost Strakonice.

Strakonická přehlídka nenabídla žádný výrazný počín, přesto jsem rád, že se na práci souborů, podle slov členů poroty, jejíž základ Weisová-Ipser jezdí do Strakonice již deset let, projevují viditelné změny k lepšímu.

Michal Dřina

Loutkářská Chrudim 2016 – postupové přehlídky

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA A STŘEDOČESKÝ KRAJ

Praha – 41. festival pražských amatérských loutkářů
18.–20. 3. 2016 – Divadlo Karla Hackera
tel.: 284 681 103, 284 684 238,
e-mail: info@divadlokh.cz
Kontakt: JUDr. Petr Slunečko, Za Sadem 213,
182 00 Praha 8 – Březiněves,
tel.: 732 926 612, e-mail: info@divadlokh.cz

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA A STŘEDOČESKÝ KRAJ

Praha – 12. pražský Tajtrlík
19.–20. 3. 2016 – Divadlo Frydolin, Praha
Kontakt: Petra Šikýřová, Švehlova sokolovna,
U branek 674/7, 102 00 Praha 15,
tel.: 602 974 854, e-mail: petardab@seznam.cz

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA A STŘEDOČESKÝ KRAJ

Bystřice u Benešova – postupová loutkářská přehlídka
9. 4. 2016 – Divadlo U Jelena, Bystřice
Kontakt: Pavel Němec, Kulturní středisko, Ješutovo náměstí 14, 257 51 Bystřice
telefon 317 793 253, 731 575 072,
e-mail: hlasbystrice@seznam.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

51. Skupovy Strakonice
17.–19. 3. 2016 – Kulturní zařízení
U mravenčí skály,
Kontakt: Městské kulturní středisko, Mírová 831,
386 01 Strakonice,
tel.: 383 311 530, Dana Skoupilová,
tel.: 602 106 130,
e-mail: meks@strakonice.cz

PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ

Plzeň – 12. Pimprlení
1.–3. 4. 2016 – Loutkové divadlo v Boudě, Plzeň
Kontakt: Roman Černík, Občanské sdružení
JOHAN, DPL Havířská 11, 301 00 Plzeň,
e-mail: info@johancentrum.cz

ÚSTECKÝ KRAJ

Louny – regionální loutkářská přehlídka
2.–3. 4. 2016 – Loutkové divadlo v Lounech
Kontakt: Jiří Dragoun, Spolek loutkářů v Lounech,
Pod Cukrovarem 832, 440 01 Louny,
tel.: 602 743 649,
e-mail: louny@loutkove-divadlo.cz,
jdrak@centrum.cz, www.loutkove-divadlo.cz

LIBERECKÝ KRAJ

Turnov – XXVI. turnovský drahokam
18.–20. 3. 2016 – Městské divadlo, Turnov
Kontakt: Petr Záruba, Jana Patočky 1670,
511 01 Turnov,
tel.: 481 325 306 (byť), 732 617 134,
e-mail: p.zaruba@granat.cz

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Hradec Králové – Postupová přehlídka loutkářských souborů a dětských loutkářských souborů
15.–17. 4. 2016 – Divadlo DRAK, Hradec Králové
Kontakt: Naďa Gregarová, IMPULS, Brněnská
375/2, 500 12 Hradec Králové
tel.: 773 133 743,
e-mail: divadlo@impulshk.cz,
web: www.impulshk.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Svitavy – Svitavský dýchánek
15.–17. 4. 2016 – Fabrika, Svítavy
Kontakt: Lucie Crhová, Středisko kulturních
služeb – Fabrika, Wolkerova alej 92/18,
568 02 Svítavy,
e-mail: lucie.crhova@kultura-svitavy.cz
www.fabrikasvitavy.eu

KRAJ VYSOČINA, JIHOMORAVSKÝ A ZLÍNSKÝ KRAJ

Třebíč – 50. třebíčské loutkářské jaro
2.–3. 4. 2016 – Městské kulturní středisko, Třebíč
Kontakt: Miroslava Čermáková, Městské kulturní
středisko, Karlovo nám. 53, 674 01 Třebíč,
tel.: 568 610 027, 777 746 986,
e-mail: m.cermakova@mkstrebic.cz

MORAVSKOSLEZSKÝ A OLOMOUCKÝ KRAJ

Opava – Opavská rolnička
2.–3. 4. 2016 – Středisko volného času, Opava
Kontakt: Jana Vondálová, Středisko volného
času Opava, Jaselská 4, 746 01 Opava,
tel.: 553 615 609, 604 558 428,
e-mail: loutkovedivadlo@svcopava.cz

Zápisky z 64. loutkářské Chrudimi

Ve dnech 31. čerona–7. července 2015 proběhl už 64. ročník festivalu Loutkářská Chrudim, jehož mottem byla „proměna“. Jaký byl? Z pohledu předsedy poroty LCH Ludka Richtera nadprůměrný. Z pohledu jiných problematický. Pro někoho takový jako jindy... Zážitky a vzpomínky si odnese každý své. Pro mě byl horký, hektický a jako vždy inspirativní.

Kromě toho je třeba konstatovat společně s jeho ředitelem Michalem Drtinou, že LCH bobtná. Jinými slovy, nabízí stále více představení. A tak se může stát, že v dalších letech už neuvidí všichni všechno, ale budou si muset vybírat. Letos se to dalo stihnout jen tak tak, s odřenýma ušima. Ztížené podmínky jsou i v tom, že chrudimský festival už několikátým rokem probíhá za úmorného vedra (takže nejlépe se mají děti, které se cachtají ve strouze za divadlem), které lidi ponouká spíše k siestě než k návštěvě divadla. Nicméně na návštěvnosti představení se to neprojevovalo. Na každé představení narváno, někdy ani kapacita sálu zájmu dětských i dospělých diváků nestačila.

Fakta – čísla – lidé

V rámci soutěžního programu, o jehož představeních diskutovala porota společně s diváky mnohdy v dosti pozdních večerních hodinách, se představilo šestnáct soutěžních inscenací. Jednotlivých představení však bylo daleko více, aby byl uspokojen zájem všech diváků. Hrál se převážně na Velké scéně v Divadle Karla Pippicha, kterou doplňovaly komornější kousky na Malé scéně a nově také v malé suterénní místnosti v útrobách divadla nazvané Slavoj, dále v tzv. MEDu a Spolkovém domě. Mimosoutěžní představení probíhala často ve stanu za divadlem nebo v plenéru. Porota ve složení Luděk Richter, Jakub Vašíček, Marcela Jeřábková, Katarína Aulitisová a Michal Zahálka na závěr rozdala dvanáct ocenění, která se dotýkala osmi inscenací, a nominovala na Jiráskův Hronov tři inscenace plus jednu doporučila.

Diváci měli možnost, pokud byli hodně čilí, zhlédnout dalších dvacet představení, včetně zahraničních. Pro účastníky LCH byla připravena jako každoročně nabídka dvanácti týdenních tvůrčích seminářů, a navíc zde byl zahájen projekt Loutkářská konzervatoř, jehož program je rozplánován na dva roky. V rámci festivalu v letošním roce proběhl projekt Srovnávání různorodých cest loutkového nastudování norské pohádky. Jeho součástí bylo nejen dvojí nastudování pohádky **Na východ od slunce, na západ od měsíce**, ale také workshop německo-islandského loutkáře Bernda Ogronika Metamorfózy a uvedení jeho stejnojmenné inscenace.

Hlavní program – atraktivní loutky všeho druhu, slabinou je dramaturgie

Na úvod si vypůjčím několik myšlenek ze závěrečné zprávy Ludka Richtera, který konstatoval, že nejaktivnější loutkáři pocházejí z plzeňského a královéhradeckého kraje, odkud přišlo po čtyřech inscenacích. Je ovšem škoda, že na festivalu (podobně jako v předchozích letech) je k vidění pouze produkce šesti ze čtrnácti krajů republiky. To by měla být výzva pro loutkáře z Karlovarského, Ústeckého,

Rámus Plzeň a Krtek, Plzeň: Osmý hřích je drzost (foto Ivo Mička)

Olomouckého a Zlínského kraje, ale také pro ty z jižních Čech a Vysočiny. Richter dále konstatoval, že „sympatickým trendem je ústup plyšáko-gumákové éry vedené heslem „čapni, co je po ruce, a třepej tím“ směrem ke zdůvodněné volbě a výrobě loutky a hlavně i hře s ní.“ V diskusích opakovaně zaznívaly kritické hlasy týkající se dramaturgie, která není vždy tak nápaditá a důsledná, jak by bylo žádoucí. Na scéně se v průběhu festivalu objevily loutky všeho druhu – ať už klasické marionety různých velikostí, maňásci, loutky totemové, tyčkové, plošné, muppetové, černodivadelní manekýni, hračky, drátáci, předměty, stínohra, projekce ad. Téměř stoprocentně už loutkáři rezignovali na oddělenou interpretaci. Počítá se s tím, že protagonisté zvládnou loutky zároveň vodit i mluvit. Objevily se soubory dětské (většinou ze ZUŠ či LŠU), dospělé, generačně smíšené i rodinné.

Na Loutkářské Chrudimi je vždy obtížné hodnotit – tedy házet do jednoho pytle – dětské soubory, u nichž je patrné, že mají tzv. tréninkový charakter a učí děti základním dovednostem, s těmi, které mají jiné ambice. Jsou ovšem i takové projekty, které vznikají vyloženě za účelem přehlídky, jiné naopak spíše jako recese kamarádů. Přiznám se, že na letošním ročníku jsem neobjevila žádné výrazné překvapení, takovou tu zaručenou „bombu“, jakou byly v předchozích letech např. meotarové pro-

jekty Tomáše Hájka. Možná i proto dramaturgie festivalu nabídla vedle amatérských projektů doslova záplavu různorodých představení profesionálních souborů v doplňkovém či inspirativním programu. Začneme ale u amatérských souborů, které reprezentovaly to nejlepší, co v posledních dvou letech v tomto oboru vzniklo.

O rybáři a staré botě (*Spolek loutek, Loutkino, Brno*) Variace na pohádku o rybáři a zlaté rybcce z pera Jiřího Žáčka, kdy je ryba plnicí přání nahrazena starou rozbitou botou, která se rovněž tváří, že plní přání, ale vzhledem k její nahluchlosti je to vždycky nějak jinak, se možná dobře čte. Ve scénickém provedení ovšem vyznívá poněkud rozpačitě. Chybí pointy i gradace příběhu, proměny zlé ženy jsou spíše pro prvoplánové pobavení publika (ale nikdo se moc nesměje). Ani vizuální stránka nefunguje úplně logicky, spíše se zdá, že např. síťovitá scéna loutkoherců chvílemi trochu překáží.

Bajky (soubor *Za dveřmi ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou*) Jednotlivé krátké etudy, které vznikaly v průběhu roku a pak z nich bez výraznější logiky byly vybrány čtyři (které se dětem líbily nejvíce). Tři inspirovány bajkami, poslední hororovitá variace na Červenou Karkulku působí v celku dosti nesourodě. Děti, částečně skryté paravánem, hrají na přední vertikální ploše s maňásky (vyrobenými z dozdobených podkolenek – největší úspěch mají zajíci). Je to milé, ale kvalita a energie kolísá. Sympatické je, že se staví na hravosti dětí. Chvillemi příjemné, chvílemi rozpačité.

Daidalův pád (*OPAL LD SVC, Opava*) Vychází ze starší literární předlohy a slova tedy působí chvílemi zbytečně pateticky. Dospělý soubor oblečený v černých trikotech s maskami na obličejích je vizuálně působivý. Zvolené totemové loutky působí sice dekorativně, ale poněkud toporně. Jsou rozpohybovány použitím rukou vodičů. To se některým divákům zamlouvalo, jiným naopak vadilo. Patřila jsem k těm, kterým rozpohybování nevadilo, naopak příjemně oživovalo strnulost. Navíc mi stylizace pohybu připomněla vznešenost antických gest. Největší problém byl v tom, že pomalý meditativní rytmus představení, které by za jiných okolností mohlo působit až rituálně, působil zde spíše únavně. Domnívám se, že zásadní okamžiky příběhů Daidala a Ikara, tedy jejich vzlety a pády, by právě prostřednictvím loutek bylo možno podat dramatičtěji a napínavěji.

Povídám, povídám pohádku (*Kašpárek, DDM na Výstavišti, Mladá Boleslav*) Jednalo se o představení, které způsobilo největší kontroverzi. Jak porota, tak diváci se většinou shodli na tom, že takové představení se ocitlo na přehlídce spíše omylem. Reprezentovalo totiž typ loutkařiny, která v rámci festivalu 21. století působila značně zastarale. I když bylo patrné, že přípravě byla věnována velká pozornost a pečlivost, loutky kůzlátek byly líbivé a děti zručně kombinovaly živou akci s loutkami. Všechno to ovšem působilo velmi zvláštně, uměle. Diskutabilní bylo také použití techniky. Děti mluvily přes mikrofony, což nesvědčí ani projevu profesionálních herců, a navíc s nacvičenými deklamačními přízvuky. Navzdory tomu, že se soubor prezentuje jako „čemodivadelní“, tohoto principu příliš účelně nevyužívá. Výtky směřovaly především k tomu, že děti jsou manipulovány a projev nevychází z jejich přirozenosti. Nicméně zdá se, že děti taková práce baví a že soubor má své publikum. Zda se jedná o kažení vkusu, jak rozhorleně poznamenali někteří členové poroty, si musí každý rozhodnout sám. Sama za sebe si myslím, že i takové soubory mají právo na existenci, ale jejich účast na festivalech je vždy zklamáním jak pro soubor, tak pro diváky.

Zapeklitá povidla (*LD Bedruška, Brno*) Původně vzniklo jako stolní divadélko se spodovými loutkami, připomínající v protagonistech hašteřivé skřítky z pařezové chaloupky. Jejich souboj s čertem, kterého si přivolali a pak se ho nemohli zbavit, neurazil, ale výrazný dojem nezanechal.

Rytíř Brumla a maličká víla (*Loutkové divadlo Maminy, Jaroměř*) O něco lépe dopadla marionetová pohádka o lásce a přátelství. Na jedné straně křehká víla vysedávající u vody, na druhé straně medvěd. Podle dopisů, které připlují po potoce, si víla svého rytíře idealizuje do podoby krásného prince na bílém koni. Ovšem nakonec se ukáže, že i tak nesourodá dvojice může najít štěstí. Jen když se chce. Není to dlouhé, je tu pár půvabných loutek, ale trvalejší dojem rovněž nezůstává.

Medvěd?! (soubor Bubliny, dramatická školička při SKS Svitaov) Příběh medvěda, který odmítl stát se někým jiným a po cestě světem se navrací ke své přirozenosti a sám k sobě, je inspirován knihou z roku 1947. Téma i jeho zpracování je skvělým příkladem toho, jak dělat loutkové divadlo moderně a nápaditě a jak oslovit děti i dospělé. Jednoduchý, jasný příběh srozumitelný dětem může pro dospělé evokovat výrazný existenciální příběh a vytvořit působivou metaforu, dotýkající se nejrůznějších filozofických, ekologických i společenských aspektů. Přitom si na nic nehraje, ale s obsahem a formou si dokáže skvěle pohrát. Režisérka Jana Mandlová vede své světence k jednoduchosti, ale přesnosti. V představení je velmi dobře využito nejrůznějších technik, loutek, činohry, projekce, stínohry – a tato směs působí velmi přirozeně, a zároveň hravě a vtipně. Inscenace už v loňském roce nasbírala mnoho ocenění. A letos k nim přidala i sympatie poroty a diváků na LCH.

Pan Žabák aneb Za dobrodružstvím (*Teatr Vaštar, Ostružno*) V představení na motivy poeticky laděné knížky o divném panu Žabákovi a jeho kamarádech využili protagonisté kombinace činohry a loutek – muppetů. Snaha spojit poezii s atraktivním příběhem však tak docela nevyšla. Je tu pár vizuálně zajímavých obrazů kombinujících akci činoherní a loutkovou, ale celek působil poněkud rozpačitě a zdlouhavě.

Kachničky ošidori (*Geld und Money Theatre, Plzeň*) Tuhle desetiminutovku určenou jen pro pár diváků zahrál soubor mnohokrát. Není to podívaná pro davy, ale naopak velmi půvabná miniatura pro pár diváků. Využívá (dle slov v brožurě) „totémkové a marionetické“ loutky, původní muziku i svérázný humor. Právě schopnost balancovat na hraně vážnosti a parodie je naplněním plzeňské představy o japonském punku. Je to křehké, nápadité, jedinečné jak použitím rekvizit (všichni protagonisté mají obličej skrytý pod košíky, které mají na hlavě), tak hudby (která je původní a hrána na originální nástroje), malé scény a loutek, připomínajících rozsypaný čaj. Je to takové suší pro duši.

Osmý hřích je drzost (*Rámus Plzeň a Krtek, Plzeň*) Rodinný tým z Plzně boduje na loutkářských soutěžích pravidelně. A recept na úspěch se v podstatě nedá okopírovat. Mají svou zvláštní energii, rytmus, rituály, humor, jsou dokonale sladění. Děti jsou na úrovni dospělých, nikdo není outsider, společně tvoří tým. Výjimečné je i to, že tohle naladění a vlnu energie dokážou předat i divákům. Působí to, jako by si hráli sami pro sebe, o to dráždivější se jeví možnost nahlédnout do jejich světa. Ten svět je baví, a tak baví i diváky. Kdo zná jejich tvorbu, princip je vlastně stále stejný – krátké,

vtipné etudy s pointou, cinknuté cimrmanovským humorem, při proměnách scény rytmizované hudebními sólisty Jarmily Parčiové. Tvarem lze představení přirovnat k netradičnímu kabaretu. V tomto případě je základním principem pojednání neřestí/hříchů prostřednictvím zvířecích bajek. Setkáme se tu s jelenem, kňourem, hadem i křídlatým hmyzem. V okamžiku, kdy hrozí stereotyp, dospělí skončí s tím, že dál už to nevymysleli... Ale děti jsou připraveny představení dokončit. Krtek je jakousi vnitřní odnoží Rámusu, jakoby jeho zakuklená budoucnost. Předností tohoto tvůrčího kolektivu je bezprostřednost, autenticita, hravost a humor. Ve spojení s tématem o lidské nenasatelnosti to výborně funguje.

O šmolíčkovi (*Malé doě, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř*) Podle původní pohádky K. J. Erbena žádný Šmolíček neexistuje. Je to šmolíček, tedy „malý člověk“, děčko. Jaroměřský soubor zkouší nejrůznější metody, nejrůznější typy loutek a pokaždé se snaží překvapit něčím novým – nejprve sebe a pak i diváky. Tentokrát se hraje na stole, na kterém je rám, z něhož visí zelená látka přikrývající loutkoherce. Na jedné straně jsou velké zavírací dveře u šmolíčkovy domku. Loutky jsou realizovány spuštěným zápěstím místo těla s připevněnou hlavičkou. Prsty jsou nožičkami. Představitelky jezinek s nimi dokážou hrát i velmi detailně. Vtipně je pojednán i jelen, vpletený jako vzor do svetru kluka, který rukama ve žlutých rukavicích ztvárňuje jeho zlaté parohy. Je to zajímavá variace na známou pohádku. Nicméně pro děti, které pohádku neznají, může být nesrozumitelná.

Tenkrát v Paříži (*Spolek loutkářů Na holou, Osek*) Soubor se zaměřuje na nejrůznější literární či filmové variace, či jejich kombinaci. Podobné je to i v tomto případě. Žánrově tentokrát zamilovali do detektivně parodických vod a propojili geniálního detektiva Sherlocka Holmese s neméně geniálním lupičem Arsènem Lupinem. To vše zasadili do prostředí staré Paříže, okořenili věčným konfliktem mezi britským a francouzským myšlením a známou životní filozofií „cherchez la femme“. Podobně jako v předchozích titulech používají kombinace různých typů loutek s činoherci (chvillemi ve stylu kramářského divadla), slovní i vizuální vtípky a také nostalgii a romantické reálie Paříže, prezentované obrázky jako na starých pohlednicích. Je tu pár zapamatovatelných fórků (nejvíce utkvějí „vysocí“ úředníci, vizuálně realizováno doslova, a také love story doktora Watsona). A velmi příjemné hudební vstupy Kateřiny Bímové. Se souborem Na holou to mám jako s filmy Woodyho Allena. Není to vřdycky úplně ono, někdy nefunguje technika, jindy energie, ale samotný princip představení a jejich vtip slovní i vizuální mě vřdycky potěší a pobaví.

Já nespím, Arieli (*Oklíkou, Praha*) Soubor si vzal jako předlohu norskou knížku Jako v zrcadle, jen v hádance, která je pro dramatické zpracování obtížná svým meditativním charakterem a zároveň i jakousi mystičností. Nemocná holčička Cecílie je odsouzena ležet na lůžku, a tak si nakreslí na okno anděla. Ten se jí zhmotní a stane se jejím fiktivním přítelem a snovým průvodcem. V představení se prolíná sen a skutečnost, fantazie a něžná poezie. Hraje se s malými marionetkami a je tu použita i plošná loutka v případě lyžování na zasněženém svahu. Nostalgické vyprávění o předzvěsti smrti a smíření s ní v tomto případě nepůsobí sentimentálně, spíše poněkud odcizeně. Takže vnímáme tragiku příběhu jakoby přes sklo, bez emocí a sledujeme spíše vizuální kouzla. Nevím, jestli tohle byl úmysl tvůrkyň.

Karmen (*spolek loutkářů Vozichet, Jablonec nad Nisou*) One man show Rudolfa Hancvencla, tedy loutková parodie známé Bizetovy opery, srší energií a vtipem. Protagonista s přehledem hraje a zpívá a dokáže zvládnout všechny loutky sám. Je rovněž autorem textů, v nichž vytěžuje známé melodie a opatřuje je parodizujícími současnými texty. Příběh Carmen se ze sevillské tabákové továrny přenáší do jabloneckého supermarketu Tesco, z Carmen se stává Karmen, toreador Escamillo se proměňuje v místní fotbalovou hvězdu Kamila K. a Don José je místní nesmělý policista Pepa. Život nevěrné Karmen je tragicky ukončen zásahem fotbalového míče, který omylem vyletěl ze stadionu. Je to energií nabitě představení, plné loutkářské vynalézavosti, kterou jsem osobně ocenila. Netrefilo se ovšem do vkusu poroty. Málo umělecké – příliš bavičské? Nevím. Myslím, že si představení zasloužilo aspoň čestné uznání.

Vyvráždění Vršovců (*loutkové divadlo Maminy, Jaroměř*) Znovu rodinné představení – tentokrát historie, tematicky tak trochu rakvičkárna. Příběh je ohraničen vypravěčem-klukem, který nesdílí, a tedy kritizuje vášeň své tetičky a rodičů pro dějiny a staré hrady. Poté, trochu naroubovaně, sledujeme variaci historického příběhu postupné likvidace rodu Vršovců. Mnohé se odehrává za zavřenými dveřmi, kam společně s klukem nahlížíme klíčovou dírkou. Krvavá likvidace je udělaná vkusně, žádný Tarantino. Místo boje samotného vidíme jen meče, létající kusy oblečení a brnění. Chvillemi to působí celkem zábavně, pak zas téměř nudně a poněkud rozpačitě. Celkový dojem matný.

Bílobílý svět (*Střípek Plzeň – skupina Šafrán*) Duo František Kaska a Šárka Chvalová je jakousi odnoží momentálně nefungujícího Střípku. To, že jsou jen dva, ovšem vůbec nevadí – naopak. Vzniká velmi působné, poetické představení, jakási scénická koláž, která si pohrává s jazykem i s materiály. Tenká stužka příběhu-nepříběhu podle textů slovenského spisovatele Daniela Heviera se odvíjí tak, jako bychom rozmatávali klubíčko. František se nasazením pletené čepice stává naprosto autentickým malým klukem Adamem, který jde do školy a cestou potkává nejrůznější dobrodružství, kouzelné věci a tvory. Jako scénický prvek tu velice originálně a pro mě dosud nevídaně funguje kresba – černé na bílém a bílé na černém. A tak se pouhým překrýváním ploch před očima překvapených diváků doslova kouzelně proměňuje jedno zvíře v druhé, například netopýr v kočku (scénografii i loutky vyrobila Helena Šimicová). Nejpůsobivější je právě ta jednoduchost příběhu a jeho formy, ale i neokázalé a zaujaté „hraní si“. Divákům se nevnučuje, ale jen tak mimochodem jim dovoluje nahlédnout do světa bohaté dětské fantazie.

Severní vítr

Letošní ročník Loutkářské Chrudimi je vyvrcholením akce, v níž diváci mohli porovnat dvě verze norské pohádky **Na východ od slunce, na západ od měsíce**. Jedna z nich je mezinárodní, druhá ryze česká. Pod nezměněným názvem pohádku o dívce, princi zakletém v ledního medvěda a zlé trolí čarodějnici realizovala režisérka Bela Schenková z Divadla Anpu s herci norského Theater Innlandet, Helenou Klarén a Henrikem Slænem a muzikantem Trulsem Hannemyrem (ten se navíc stává i ledním medvědem). Postavy příběhu jsou střídavě hrány herci a loutkami, i když je patrné, že herci se lépe cítí sami za sebe než jako loutkovodiči. Vtipná variabilní scéna s pojezdými kontejnery i loutky jsou dílem Barky Zichové.

Trochu jinou, ale rovněž loutkovou verzi nabízí soubor Buchty a loutky pod názvem Norská pohádka. Loutky jsou v tomto představení manekýni vyřezaní z lipového dřeva. Jejich autorkou je Bára Čechová. Vedle výrazných loutek (něžná Thea a protivná Nosatice se svou stejně nosatou matkou čarodějnici) se na scéně objevuje i velký lední medvěd, do něhož je navlečen Vít Brukner. Obě verze mají něco do sebe, ale ta od Buchet má v sobě více svérázného slovního i pohybového humoru, zatímco Norové bodují hlavně přesným činoherním herectvím a zpěvem.

Pohled z Islandu a z Jordánska

V rámci severského grantu přijel do Chrudimi také německý loutkář a performer Bernd Ogrodnik, trvale žijící na Islandu, kde má své vlastní divadlo a kulturní centrum Bruduheimar – World od Puppets. Manažerkou jeho projektů a zároveň režisérkou je jeho žena Augusta Skúladóttir. Bernd vedl v Chrudimi dílnu pod názvem Metamorfózy a uvedl i představení se stejným názvem – **Metamorphosis**. A právě toto představení, uvedené v závěru festivalu, publikum doslova okouzilo. Okouzlení bylo ovšem vzájemné. Ogrodnik se dal slyšet, že Chrudim je „loutkářské nebe“. Takové standing ovations a následný nepředstíraný zájem o detailní prohlídku loutek prý hned tak někde nezažije. Ogrodnikovy etudy beze slov ukázaly, s čím vším lze hrát a jaké možnosti skrývají různé variace loutek. I když hrál na velké scéně, dokázal soustředit pozornost diváků k doslova intimním proměnám loutek všeho druhu, doplněných jeho mimickou akcí. Etud, které skládají představení Metamorfózy, je prý velké množství. Ty, které jsme měli možnost vidět, jsou jednoduše kouzelné. Ať už šlo o úvodní velice jemnou, detailní studii pohybu holé marionetové loutky a její komunikaci s loutkovodičem, práci s kusem látky ztvárňující matku a dítě, či manipulaci s proměnlivou světelnou konstrukcí na principu černodivadelním, ale i vytvoření loutkových postavíček z vlastního těla a končetin. V každém případě to byl magický zážitek sršících nápadů a zároveň dokonalé řemeslné zručnosti (protože Bernd si vyrábí všechny loutky i scénické prvky sám). A pro české amatérské loutkáře velká inspirace.

Dalším zajímavým hostem festivalu byl Jordánec Husam Abed, který studuje v mezinárodním programu na pražské DAMU. Do Chrudimi přivezl svou inscenaci The Smooth Life, svérázný dokumentární divadlo kombinující projekci autentických fotografií z oblasti středního Východu s vyprávěním o dětství stráveném v utečeneckém táboře. Na rozdíl od Ogrodnikových spektakulárních proměn to je projekt syrovější, založený především na autenticitě. Husam zve diváky ke kulatému stolu, kde jim hraje a vypráví, ale také je společně se svou ženou, scénografkou Rékou, pohostí čajem a večeří. Ke stolu se vejde pouhých osm osob (v Chrudimi se ovšem stávalo, že lidí bylo víc, ale ti museli stát). Miniloutky jsou vyrobeny z odpadových materiálů. Jednotlivé epizodky ze života v utečeneckém táboře nejsou samozřejmě vždy zcela srozumitelné, ale představení má zvláštní, trochu spikleneckou atmosféru a obřadnost. Každého návštěvníka Husam osobně přivítá podáním ruky a na konci se s každým zvlášť loučí, jako bychom odcházeli z návštěvy jeho domácnosti.

Inspirace od profesionálů

V inspirativním a doplňkovém programu se objevilo množství souborů, množství metod, různých loutek, témat i žánrů. Vystřídaly se tu téměř všechny významné profesionální loutkoherecké soubory z Čech. *Naivní divadlo* s **Třetím gongem**, který vznikl k 65. výročí založení divadla a v němž loutky hrající loutkoherce s nadhledem glosovaly tvůrčí proces vzniku inscenace, byla tu loutková opera

Calisto Buchet a loutek, na níž spolupracovaly s *Collegiem Marianum*, plzeňská *Alfa* s retro příběhem z období počátku němému filmu *Cha Cha Cha* a *Pohádkami ovčích babičky*, divadlo *Líšeň* s *Hygienou krve* o hrůzách holocaustu či *Continuo* s mystickým oratoriem *Den osmý*. Slovensko zastupovali Ivan Gontko z nitranského *Týjättru* s klasickým marionetovým kouskem zarámovaným výstupem potulného loutkáře *Don Šajn aneb Marnotratný syn* a *Divadlo Píki z Pezinku* s *RozKrávkou*. Různé variace loutkářského umění dneška představili studenti i absolventi *Katedry alternatívneho a loutkového divadla DAMU* sdružení v *Damúze* (*Vinnetou*, *Batosnění*, *Deset-dvacet-Sova*, *Dešťová víla*, *Golem* a *alchymisté*, *Perníková chaloupka*).

Závěrem

Kdybych měla pojmenovat, co bylo pro letošní ročník charakteristické nebo nejzapamatovatelnější, pak mě zcela prvoplánově napadá velké množství zvířátek všeho druhu, která se objevila na scéně. Nebylo téměř představení bez účasti zvířat. A tak si dovolím citovat jednoho z členů poroty, režiséra Jakuba Vašíčka, který při příležitosti uvedení inscenace Medvěd?! napsal do Zpravodaje LCH: „Medvědí show letošní Loutkářské Chrudimi začíná kulminovat. A já za sebe pomalu, ale jistě propadám pocitu, že přítomnost medvěda v inscenaci zaručuje kvalitu.“ Doplnuji, že nejen medvěda, ale jakéhokoli zvířete. O tom svědčí výsledky LCH. Některé vítězné inscenace mají zvíře přímo v názvu, jiné nikoli, ale o to více zvířat se tam objevuje (viz Osmý hřích je drzost a Bílobílý svět). Dalším poznatkem je, že nejlepší loutkové divadlo se hraje v Plzni. Kdo však sleduje amatérské loutkářství dlouhodobě, toho takové konstatování zase tolik nepřekvapí. Tak jen doufejme, že v příštích letech ožijí i oblasti, které dosud do loutkářského klání nezasáhly.

Jana Soprová

Spolek loutkářů Na holou, Osek: Tenkrát v Paříži (foto Ivo Mička)

Jubilejní Otevřeno

V pořadí 20. celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla (Kolín 23.–26. dubna 2015) nabídla bohatou hostinu. Jednak ve vlastní přehlídkové části, kde se představilo sedmáct choreografií od třinácti souborů (tři soubory uvedly po dvou číslech číslech), jednak v doprovodném programu. Kdo přišel a přijel, mohl si opravdu užít. Stále však přehlídka poskytuje větší zážitek přátelům tance a tanečního divadla než opravdu pohybového divadla a pantomimy.

Pro bližší představu

Přehlídková amatérská část trvala celkem 168 minut, z toho pantomima zabrala 76 minut, tedy téměř polovinu. Pokud jde o pantomimu, neďalejme si prosím iluze. Ta pravda totiž zní tak, že kdyby nebylo Kolína, až na Pantomimu S. I. Brno, tedy sluchově postižené mimy, žádná jiná amatérská pantomima by nepochybně neexistovala. Přehlídka a její krajová předkola jsou totiž výzvou, která je tu a tam vyslyšena, a to v různé kvalitě. Myslím, že vytvoření tohoto prostoru, této možnosti je největší zásluhou Otevřena. Pořadatelé přehlídky jsou po celou dobu Evropské centrum pantomimy Brno, NIPOS Praha a Městské divadlo Kolín. Koná se pod záštitou České komise pro UNESCO a ekonomicky ji podporují ministerstvo kultury, Středočeský kraj, město Kolín a jako generální partner Total ČR. Krajové přehlídky spolufinancují příslušné krajské a městské úřady.

Dvacetiletá cesta

Na počátku přehlídkové cesty byla představa, že se bude věnovat především pantomimě a doplní tak druhové rozpětí systému amatérského divadla. Měla nahradit přehlídky v Litvínově, které byly bienálem a skončily v 80. letech minulého století. Mimochodem vyrostla na nich celá plejáda slavných mimů jako Ctibor Turba, Boris Hybner, Bolek Polívka a zažil ji jako aktivní účastník i zakladatel Otevřena Jindřich Zemánek. Nová přehlídka měla k tvorbě vybudit i další skupiny a jednotlivce, neboť amatérskou pantomimu na tomto začátku představovaly pouze skupiny neslyšících mimů. V prvním ročníku se jako hosté zúčastnila řada známých profesionálních mimů s úkolem diskutovat o stavu české pantomimy. Tady zaznělo, že trochu zaostala za vývojem ve světě, neboť pantomima opustila divadelní sály a vydala se do ulic. Dvacet let je dlouhá doba a v české pantomimě se stala řada věcí. Dnes se vedle klasické, tzv. bílé pantomimy setkáme s mimickým divadlem, divadlem pohybu, plastickým divadlem, divadlem gesta, fyzickým divadlem. Tiché umění může mít podobu představení či performance. Na katedře pantomimy a pohybového divadla HAMU vyrostla celá řada mimů nové generace. Připomeňme si jména jako Miřenka Čechová, Vojta Švejda, Martin Sochor, Radim Vizváry a další. Posledně jmenovaný stojí i za festivalem Mime Fest, který se od roku 2012 koná v Poličce a od loňského roku také v Praze.

Vraťme se však zpět k Otevřenu. Po několika ročnících přehlídky se ukázalo, že opravdu probudit českou amatérskou pantomimu nebude snadné a zůstat jen u ní by přehlídku mohlo přibrzdit. To byl impuls k využití tanečního divadla jako jednoho z proudů dynamicky se rozvíjejícího uměleckého oboru scénický tanec. Otevřeno postupně použilo řady modelů, jak tam takové soubory dostat. Začalo se nominacemi ze dvou národních přehlídek – dětské v Kutné Hoře a dospělé v Jablonci n. N. To se úplně neosvědčilo. Dětská je v květnu po Kolíně a choreografie z loňského roku většinou už neexistuje. Navíc i u dospělých se vnucovaly neodbytné otázky, zda uvádění „nejlepších“ choreografií z jiných celostátních

ZUŠ Charbulova Brno: Koho spolkně vysavač (foto Ivo Mička)

ních přehlídek má být přínosem pro soubory či pro přehlídku a zda každá choreografie (a to je klíčové) scénického tance je opravdu pohybovým divadlem. Myslím, že letošní závěr pro příští roky může celou záležitost posunout kupředu. Dohodlo se, že pokud bude něco vybráno z obou CP scénického tance, bude to v Kolíně uváděno jako inspirace a v programu vystoupí pouze skupiny, které se přihlásí a projdou některou krajovou přehlídkou. S některými choreografkami jsem o tom mluvila. Nemají s tím problém. Jednak soubory jako Magdalena připravují pro Kolín samostatné choreografie, jednak některé soubory opravdu k pohybovému divadlu tendují a rády si vyslechnou názory divadelních porotců. Bez ohledu na stav české amatérské pantomimy souborů i skupin, které se hlásily na přehlídku, začalo po roce 2000 přibývat a přehlídka se stávala maratónem bez přestávky, který musel vydržet pouze „ubohý“ lektorský sbor. Tehdy padlo rozhodnutí podmínit účast na přehlídce postupem z regionálního kola. Tedy použít model, který známe z jiných divadelních oborů. Na počátku byla pouze dvě – v Plzni a Hradci Králové, letos se konala také v Jablonci n. N., Ostravě a Brně. Neplní však pouze funkci výběru na Kolín. Jednotlivým číslem se dostává podrobného hodnocení lektorů, které je koncipováno jako rada zkušenějších. To je právě pro pantomimu důležité, neboť hodnotitelé jsou Josef Tichý, Zoja Mikotová, Antonín Klepáč, tedy zkušení mimové a odborníci. Letošní Kolín ukázal velmi pozitivní jev, totiž většina souborů rad lektorských sborů postupových přehlídek opravdu využila a došlo často k radikální proměně performancí. Samotný Kolín už několik let nabízí nejméně jednu praktickou dílnu. Letos to byly dokonce dvě dílny. V pátek nahlédnutí do principů metody Jacques Lecoq (Budilova škola) a v sobotu dílna Martina Sochora, českého mima s mnoha zahraničními zkušenostmi. Na Kolíně vyrostlo několik souborů, které uspěly i na zahraničních festivalech. Jmenujme především DS Lázně Toušeň a Cyranovy boty z Brna. Ostatně Michal Hecht ve svých dílnách na JH i na Setkání mladého amatérského divadla v Šumperku přivedl k zájmu o obor řadu amatérských divadelníků. Letošní vystupující soubor Žiznivci Brno, složený z lidí z různých částí ČR, kteří se potkali v roce 2014 právě na Hechtově dílně v Šumperku, je toho dokladem.

Letošní produkce

Představte si jednotlivé produkce letošního Kolína. V oboru pantomimy a pohybového divadla jsme viděli pět různých čísel a inscenací, z nichž čtyři byly pantomimou a jedna pohybovým divadlem

využívajícím jako hlavní prostředek stínohru. Velkým a hlavně příjemným překvapením byla sólová pantomima studentky Janáčkovy konzervatoře Ostrava *Katky Michejdové*. Ve spolupráci se svou učitelkou Evou Polzerovou svou drobníčku nazvala **V ZOO**. Josef Tichý, člen lektorského sboru přehlídky (letos více než početného, kromě Tichého v ní zasedli Michal Hecht, Zoja Mikotová, Ladislava Petišková, Jiří Lössl, Veronika Vaculíková, Lenka Lážňovská), radostně konstatoval, že se vrátila skutečná imaginární pantomima, navíc v podobě ženského mima. Jednoduchý komický příběh setkání pubertáčky se zmrzlinou v ruce s opicí v kleci byl čitelný a netendoval k satíře. Od krajské přehlídky byly technicky dotaženy oba charaktery (např. charakter opice se dělá pohybem). Stále číslu chybí čistá pointa. Tichý i osobní konzultací se snažil pomoci odstranit některé chybičky v technice, např. při ztvárnění klece. Katka je určitě talent a je škoda, že se pantomimě dále věnovat nechce. Snad si to ještě rozmyslí.

Už zmiňovaný soubor *Žízňivci* zpracoval velké pantomimické číslo nazvané **Lidař**, které si pohrává s tématem soužití bytostí různé povahy a různých priorit. Největší část se odehrává v hostinci, kde je každodenní stereotyp hostů narušen útokem potkanů. Celek je stylizovaný a postavený na popisných detailech, které ukazují na zvládnutí základů pantomimy. To však samo o sobě nestačí na to, abychom viděli živé dramatické figury s čitelnými emocemi. Např. když servírka v noci šlápne na past, protože vypadly pojistky, tak na to reaguje jako na milostné štípnutí. To není ani realistické ani komické. Navíc stereotyp nelze ztvárnit jako stereotyp, chtělo by to nápad, použít pantomimu jako zkratku. Vedle toho tam však byla řada pěkných pohybových gagů. Jednoznačně této choreografii chybí režisér, který by ji dotáhl a strukturoval. Je otázkou, jak Žízňivci chtějí a budou pokračovat.

Pantomima neslyšících *S. I. Brno* uvedla nostalgickou pantomimu nazvanou **Krajinou vzpomínek** v režii Josefa Tichého. Představení o čase uměleckém i lidském je výsekem ze života starého mima (vynikající mim Stanislav Kleisner), který své vzpomínky na někdejší slavné okamžiky kariéry (udělaných jako různá čísla – gag, groteska, klauniáda) konfrontuje s neradostnou skutečností učitele. Kolem však už poletuje smrt v originálním pojetí jako lovec se sítkou na motýly, což zároveň odkazuje ke slavnému číslu klasické pantomimy. Obě žánry představují dva odlišné charaktery. Imaginární pantomima vypovídá o jejich lidském i uměleckém vývoji. Na přehlídce jsme viděli jenom část inscenace, chyběla nejméně jedna třetina. Přesto si troufám říci, že vzhledem k technické vybavenosti členů souboru a schopnosti J. Tichého postavit inscenaci s dramatickým tahem, je zaděláno na hodně dobrý výsledek. Drobnou pantomimu **Život je boj** přivezl rovněž každoroční účastník přehlídky, integrovaný soubor *Divadlo beže slov z Hradce Králové*.

Největší inscenací přehlídky byla **Malá mořská víla** souboru *Stinné stránky z Mostu*. Pavel Skála jako choreograf a učitel ZUŠ pokračoval ve své cestě s Andersenem. Po loňském Činovém vojákovi to letos byl další titul využívající principů stínového divadla. Ušel už slušný kus cesty. Bez nákladné techniky, do níž však škola bude investovat jen těžko, umí postavit příběh (i když patrně by mu určité zjednodušení prospělo) a hraje si s krásnými obrazy, které tato technika svícením umí udělat. Zatímco stínohra se stylizovaným pohybem vychází dobře, živé části inscenace (před plátnem) vycházejí naopak velmi neemotivně, občas vidíme nikoliv gesta, nýbrž posunky a souboru se naprosto vytratila mimika. Živý klavír hraje melodie v jedné náladě (princip kulisy němého filmu), scénická hudba by patrně mohla inscenaci více emočně strukturovat. Asi by Pavel měl věnovat více času pohybové stránce než zdokonaňování stínohry. Pak by se nestávalo, že se občas v příběhu ztrácíme a nedostaneme žádnou informaci, jaký k němu mají aktéři vztah.

V taneční části přehlídky jsme viděli celkem dvanáct čísel, z toho tři soubory uvedly po dvou (*Magdalena Rychnov u Jablonce, TS Puls Opava a dětská skupina ZUŠ Charbulova Brno*). Většina choreografií byla uvedena v minulém roce na některé z celostátních přehlídek, tři už dokonce prošly v programu scénického tance Jiráskovým Hronovem. Je pravda, že řada z nich se za rok podstatně změnila. Např. se technicky (tanečně) zlepšila, avšak emočně trochu vyčichla. Zmíním se jen o některých choreografiích. **Škaredý holky** (*Magdalena*) jsou kompaktní choreografií, na níž zaujmou tři věci: téma, které je pro pubertální věk důležité, silná a zvláštní atmosféra podpořená hudbou a zajímavé hledání vlastního pohybového tvarosloví. Lze mluvit rovněž o příkladné práci se stronzou a přesném timingu choreografie. Snad to jen dotáhnout v mimice a výrazu. Možná by i té škaredosti mohlo být víc. **Vyprahllost** (*Akordy Červený Kostelec*), kde zaujala provázanost všech složek. Pohyb, svícení (jako light design), hudba výraz dokážou zobrazit různé podoby vyprahllosti jak pocitové, tak geofyzikální. Snad jedinou vadou na kráse je stavba, které má sice krásnou tečku (když se lidé spojí, nebudou vyprahlí), avšak chybí stejně silný obraz neschopnosti nebo nemožnosti kontaktu.

Z barev duhy – Modrá (*T.I.K a PATZ Jilemnice*) nabídla taneční poezii zobrazením vody jako básnické metafory v lehké melancholii a s důrazem na individuální pohyb v souboru složeném z vozíčků a lidí nehandicapovaných. **Obrať list** (*PULS Opava*) jako vždy prokázala vysokou taneční úroveň a také invenčnost choreografie, která končí skládáním vlaštovek z papíru jako origami mezi diváky. Číslo možná uvidíme na zahájení letošního JH. Jeho základní myšlenkou je, že každý pohyb může být provozován kdekoli, neboť vždy záleží na schopnosti a chuti individua vyjádřit se pohybem. Viditelné potěšení z tance přináší i pozitivní emoce divákovi. **Romeo a Julie** (*T-Dace, Písek*) je kratičkou choreografií, která se pohybuje mezi žánrem pohybového divadla a tanečního čísla. Vzhledem k tomu, že mužský part je trochu potlačen, vytratil se zcela archetyp Romea a Julie jako dvou lidí, kteří se milují a něco jim v lásce brání. Také tato choreografie není novinkou a emočně proti Jablonci trochu vyčpěla.

Patrně největší diskuse se rozpoutala o skladbě **Paraunoia** (*Parau-Parau, Jablonec n. N.*). Taneční parodie situace, která není neobvyklá. Lidé snadno naletí na sliby typu „přijďte, zaplaťte a my vám garantujeme cokoli – uzdravení, zhubnutí, lepší život“. Pohybový slovník těžší z tématu a z jednotlivých situací. Diskuse byla o tom, zda je toto pokřivené zrcadlo srozumitelné a dobře nejen tanečně, ale i herecky zvládnuté (např. požadavek větší stylizace). Ať je to jakkoliv, dar dělat si legraci sami ze sebe není u tanečníků běžný. Soubor si programově vybírá neobvyklá témata, nebo neobvyklé zpracování.

Letošní Otevřeno nabídlo však mnohé i v inspirativním programu. Neobvykle o den dříve bylo uvedeno představení Bolka Polívky a jeho dcery nazvané **DNA**, které hledá a rozkrývá fyzická i psychická dna obou postav. Trochu mě zklamalo, neboť autobiografický příběh starého a chromého kabaretiéra a jeho dcery, kteří si tak trochu zbyli, nabídla v číslech, kterými je proložena činoherní složka inscenace, mnohokrát a patrně v lepší kondici provedené záležitosti. Inscenaci chyběl dobrý temporytmus a byla to nastavovaná a vlekloucí se kaše, která jako by k ničemu nespěla. To *Bratři v tričku – Plovárna* byla jiná káva. Cirkusová humoreska ve stylu nového cirkusu na motivy Vančurova Rozmarného léta byla hravá v situacích zápasu o dívku a plná pohybového humoru a neotřelých pohybových gagů. Byla předvedena s lehkostí, včetně cirkusových dovedností jako žonglování, provazochodectví, párová akrobacie. Tragický mim Antonín Novotný balancující mezi pantomimou a loutkoherectvím v několika zdánlivě nesouvisejících etudách ukázal v kařkovské groteskní formě pohled na svět kolem nás. Škoda, že jeho minimalistické herectví a drobná gestika a mimika se na velkém jevišti ztrácely. I tak to byl mimořádný zážitek.

Lenka Lážňovská

Evidence opon se stále rozrůstá

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) společně s Institutem umění – Divadelním ústavem předložily v roce 2006 projekt Uchování a prezentace kulturního dědictví českého i světového divadla do grantového řízení v rámci tzv. Norských fondů zaměřených na uchování evropského kulturního dědictví. Podporu se podařilo získat.

Divadelnímu ústavu z ní byly poskytnuty prostředky na dokumentaci a digitalizaci divadelních fotografií a vytvoření archivu Pražského Quadriennale. NIPOS získal prostředky na digitální Databázi amatérského divadla uchovávající paměť o významném fenoménu české kulturní historie – ochotnickém divadle; o tom, jak podněcovalo kulturní život ve všech městech, ale i v nejmenších obcích celé ČR. „Podprojektem“, v němž šlo skutečně o „uchování“ hmotného dědictví, pak bylo doložení existence a podpoření záchrany malovaných divadelních opon, na něž se jakoby zapomnělo. Díky grantu mohl tedy vzniknout apel vyzývající k jejich evidenci a v ideálním případě i k restaurování, často přímo k záchraně. Výsledek této snahy překvapil i samotné iniciátory. V roce 2010 vyšla díky nashromážděnému materiálu – a grantu – unikátní publikace Malované opony divadel českých zemí, čímž však badatelská činnost zdaleka neskončila... Jaký je osud evidence divadelních opon dnes? Můžeme se těšit na druhý díl, případně na reedici?

Přinášíme vám rozhovor s PhDr. Vítězslavou Šrámkovou, iniciátorkou a vedoucí, spoluautorkou projektu, a Mgr. Jiřím Němcem, dlouhodobým spolupracovníkem v projektu Databáze amatérského divadla a v současnosti i „terénním pracovníkem“ v případě opon.

Připomeňme čtenářům, jak to tehdy s oponami bylo... Odkud se objevila myšlenka věnovat se tématu malovaných divadelních opon?

Vítězslava Šrámková (VŠ): Myšlenka obrátit pozornost také k malovaným oponám se objevila už v době, kdy jsme zpracovávali materiál k vydání Místopisu českého amatérského divadla, který byl jedním z výstupů projektu „Dějiny českého amatérského divadla“. Místopisu totiž předcházelo vydání Cest a Bibliografie.

(Pozn. redakce: Cesty českého amatérského divadla. Vývojové tendence. Praha, 1998; Bibliografie českého amatérského divadla. Praha, 1999. Místopis vyšel ve dvou dílech – I. díl s hesly A–M, 2001, II. díl s hesly N–Ž, 2002.)

Na projektu dějin se tedy pracovalo už od devadesátých let. Psala jsem úvod k prvnímu dílu Místopisu a při tom jsem si uvědomila, jak i v textech divadelních odborníků a historiků je pojmenováno takových pět až sedm opon, málokdy více. Dá se tedy říci, že myšlenka na potřebu dohledání malovaných opon a jejich jakéhosi celostátního přehledu pramení odsud.

Čekali jste po zveřejnění vašich výzvy takový ohlas?

VŠ: Když jsme se začali o opony zajímat, počítali jsme s nálezem tak kolem sto dvaceti opon. A ještě jsme si říkali, jestli nemáme „velké oči“. Naštěstí kolega Jiří Valenta měl zkušenosti se sběrem exponátů pro Muzeum českého amatérského divadla v Miletíně, které zakládal. A protože je nejen vystudovaný dramaturg, ale také nadšenec, který navíc vyrostl v klasickém venkovském ochotnickém

Žatec, Divadlo, Apoteóza města a jeho šťastného života, Oskar Brázda, 1948 (foto www.amaterskedivadlo.cz)

prostředí (tatínek učitel byl režisérem spolku, maminka hrála a zpívala), tak navzdory svému vyššímu věku s chutí objížděl republiku, sháněl a hledal opony po půdách hospod, a „aktivizoval“ pamětníky, pátral po informacích, které s oponami byly svázány. Prostě se to rozkřiklo – psali jsme o oponách a vyzývali k jejich evidenci na všech setkáních a přehlídkách ochotníků, až se to skutečně dostalo do širokého povědomí. Nakonec bylo nalezených opon kolem čtyř set a tuším, že přes tři sta jich je v knize vyobrazeno na fotografiích.

Pak jste uspěli s žádostí o příspěvek z Norských fondů na projekt Databáze amatérského divadla... Jakou roli zde hrály „opony“?

VŠ: Poprvé jsme žádali o příspěvek z Norských fondů v roce 2004. Ukončili jsme práce na Místopise, zakládali jsme Databázi a snažili se o získání grantů. Prostředky z Norských fondů byly určeny předně na údržbu a opravu trojrozměrných věcí – hmotného kulturního dědictví apod. Dá se říci, že jsme v grantovém řízení uspěli i díky oponám, protože už v písemné žádosti jsme uváděli záměr opony dohledat, uvést je do obecného povědomí a tím také zachovat. Co se týče Databáze samotné, ta běžela v jistém smyslu už dříve.

Jiří Němec (JN): Já bych to upřesnil ještě trochu z jiného úhlu. Databáze amatérského divadla, přístupná online, vznikla na základě toho, že se rozšiřovala běžné IT technologie. Shromážděný materiál

k dějinám amatérského divadla byl částečně publikován v těch třech zmíněných knihách, ale ještě mnohem více materiálu, který jsme získali od lidí, bylo nezpracováno... Nebo zpracováno, ale nevydáno, protože se do knih zkrátka nevešel.

Jaká byla zkušenost s administrací grantu z Norských fondů?

VŠ: Když jsme žádali poprvé (2004), neuspěli jsme. U druhé žádosti nám ministerstvo kultury poradilo, abychom se spojili s Divadelním ústavem, který měl také projekt žádající o grant na uchování trojrozměrných předmětů. Proti subjektům, které žádaly třeba na opravy zámků, byl náš rozpočet nepoměrně malý, takže si nás vůbec nevšímalí, ale když jsme se dali dohromady, měli jsme již reálnou šanci. A skutečně jsme uspěli, ale až v roce 2006.

Neplánujete zažádat znovu?

VŠ: V současnosti běží tzv. udržitelnost, dostáváme ročně asi 15% výši původního grantu, aby vynaložené prostředky splnily svůj účel. K tomu se ČR pro Norské fondy musela zavázat. Domnívám se, že až tento závazek skončí (2020), měl by mírně navýšený rozpočet pokračovat, aby tato – v podstatě encyklopedie českého amatérského divadla veřejně přístupná na webu – mohla v NIPOS pokračovat.

Zmínila jste rozsah projektu, můžete čtenářům přiblížit konkrétní dopady vaší práce na evidenci divadelních opon v praxi?

VŠ: Obrácením pozornosti k oponám jako opomíjenému kulturněhistorickému bohatství se podařilo k nim přilákat značnou pozornost, troufám si říci, že na celorepublikové úrovni a napříč společenským spektrem. Nemálo opon se totiž počalo restaurovat, renovovat.

JN: Já bych opět doplnil, že dnešní Databáze zahrnuje tak obrovský a široký okruh slovníkových hesel, že se z ní učí dokonce na divadelních fakultách, na uměleckých školách výtvarného typu; je zdrojem pro diplomové a disertační práce. Její návštěvnost se pohybuje mezi čtyřmi až pěti tisíci návštěvníků týdně. Považujeme za velký úspěch, že už máme zhruba jeden a čtvrt milionu návštěv na takto speciálním a nekomerčním serveru. Slouží opravdu široké veřejnosti, je zde i báze pro ochotníky, kde si mohou vkládat sami inzeráty typu „sháníme herce“, „sháníme reflektor“, „potřebujeme pomoci s...“. Objevují se i poptávky profesionálů z Barrandova, obracejí se tímto prostřednictvím na ochotníky jako na možný kompars... Sdílení informací zde funguje velice dobře.

V otázce propojenosti informací v Databázi – komunikujete také s ochotnickými soubory působícími v zahraničí?

JN: Ano, v Databázi zachycujeme i činnost krajanských souborů, které působí za hranicemi České republiky. Komunikujeme s Čechy žijícími v Austrálii, v Chile, Argentině, Severní Americe a samozřejmě s Čechy působícími po celé Evropě, kam se přistěhovali a kde zakládali své soubory už od konce 19. století.

O Databázi tedy vědí a sami se vám hlásí? Můžete uvést nějaký konkrétní případ?

VŠ: No jistě! Kolikrát jde o příběhy z nejrůznějších rodinných historií. Jistý pán z Německa se na nás obrátil právě před několika dny, že jeho maminka, která byla ze smíšeného manželství a hrála v českém souboru, byla za hraní českého ochotnického divadla v roce 1941 propuštěna Němci ze zaměstnání. Nikdy nebyla ve straně NSDAP, komunikovala česky i německy, ale protože všichni Němci, kteří zůstali v pohraničí, se přihlásili k německé národnosti, tak ji v roce 1952 odmítli zase naše české úřady uznat české státní občanství, protože byla Němka.

Ozývají se nám s rodinnými divadelními dokumenty z celé Evropy, ale také ze zámoří, třeba z Austrálie. Takže se snad právem domníváme, že tento projekt je významné dílo. Dokonce jsme – já a Jiří Valenta – za toto mapování amatérského divadla byli vyznamenáni Cenou ministra kultury v roce 2007, protože už tehdy měla databáze nečekaný ohlas.

Vrátím se zpět čistě k oponám... Vydáním knihy Malované opony divadel českých zemí v roce 2010 tedy práce neskončily...

VŠ: To rozhodně ne. Ukázalo se, že se nemůžeme spokojit s vydáním publikace a tuto kapitolu jednoduše uzavřít. Evidence „nového“ materiálu běžela dál. Lidé nás nadále upozorňovali na nové nálezy historicky cenných opon v různých místech, za to jsme velmi rádi. V současnosti práce neustávají, což obnáší mnoho badatelské činnosti v terénu, kolega Jiří Němec – podobně jako dříve Jiří Valenta – v posledních měsících navštívil přes šedesát obcí, byl nalezen přibližně stejný počet neevidovaných opon.

JN: To je pravda, evidence opon je na badatelské činnosti postavena. Období, kdy nám lidé z obcí posílali základní informace poté, co jsme udělali celorepublikovou výzvu, skončilo. Shromáždili jsme určité (avšak neověřené) informace o konkrétních lokacích, nejen o oponách. Pak nezbývalo než dané archívy, muzea či obce navštívit, vytěžit a zpracovat. Takhle celistvě, opravdu zevrubně, včetně písemné dokumentace, je mimo jiné zpracovaný jenom jeden kraj v republice, a to je Vysočina.

VŠ: A vlastně musím zmínit, že jsme databázi opravili i fakta v historii amatérského divadla, jak byla prezentována v tzv. akademických Dějinách českého divadla, ale ještě i v našich Cestách. Například se zde psalo, že v roce 1895 u nás působilo 500 až 600 divadelních jednot, ale my dnes máme z té doby záznamy o více než 2 000 spolcích, které hrály ochotnické divadlo. Nejde o chybu historiků, ale o to, že ani tehdy neměli možnost všechny informace ze všech koutů naší země získat. Hodně nám pomáhá, že existují digitalizované lokální noviny a časopisy, z nichž můžeme vytěžovat údaje i z domácího počítače. Dřív bylo velmi těžké se k originálům dostat.

Je docela zajímavé, jak se k tomu dnes lidé sympaticky mají. Jistý pán z Brna a Slavkova vstoupil do naší Databáze, nadchl se jí a sám si udělal vlastní časopiseckou databázi, ve které zpřístupnil Moravskou Orlici a časopis Našinec (z jihu i severu Moravy). A tím jsme přišli k několika stovkám nových, dalších souborů, které existovaly v polovině 19. století. Vžité tvrzení, že Morava byla v této oblasti pozadu, tak vzalo za své. A to neříkám jako kritiku historiků, kteří báдали před námi, naopak, smekám před nimi, ale domnívám se, že oni ani neměli takové možnosti, nemohli jít takto do hloubky.

JN: A zároveň se zabývali jiným typem divadla, v jejich hledáčku bylo profesionální divadlo, amatérské divadlo brali jako okrajovou část.

V závěru mi dovoluťte otázku, kterou jsme předdeslali: co se týče dalšího dílu Malovaných opon, jste spíše optimisté, nebo skeptici?

JN: Nemůžeme zatím bohužel nic konkrétního slíbit, žádný přesný plán na tisk dalšího dílu Opon v tuto chvíli není, ale tím neříkám, že bychom si nepřáli něco takového podniknout. Pokud by se nám podařilo sehnat dostatek prostředků, budeme rozhodně pomýšlet na dotisk prvního dílu. A pokud bychom byli opravdu optimističtí, nejdříve v roce 2017 by se příznivci mohli těšit i na druhý díl. Tyto dva díly by se od sebe pochopitelně značně obsahově lišily, protože první díl byl pojatý jako výpravná publikace s odbornými stanovisky kunsthistoriků, výtvarníků atd. V druhém díle bychom šli asi trochu jiným směrem, ale jak jsem předdeslal, možnost, že by vyšel druhý díl je zatím pouze výhledová.

Barbora Vávrová

Jiráskův Hronov 2015

Začátek srpna byl pro mě a mnohé další příznivce amatérského divadla ve znamení 85. Jiráskova Hronova. Osobně jsem ráda, že diskuse o větším příklonu festivalu pouze k činohře byla jen diskusí a že zůstala zachována multižánrová struktura přehlídky. Navíc se cekem zdárně podařilo vybalancovat program tak, aby tu bylo něco jak pro lidi chtivé experimentu, tak pro ty, kdo mají raději klasičtější způsob inscenování. A potěšily mě i nejrůznější bonusy, které příjemně oživily program a pro mnohé patřily k nejpříjemnějším příspěvkům festivalu (tady mám na mysli Pokojíček Hany Voříškové a také noční hudebně-dramatický vstup recitátorů z Wolkrova Prostějova). Semináře, jak se zdá, rovněž fungovaly ke spokojenosti účastníků, takže jediné „mouchy“ byly spojeny s úmorným horkem, vydatným hlukem na náměstí ještě v časných ranních hodinách (a jak se zdá, nebyli to účastníci festivalu) a nebezpečím, že v příštích letech ještě ubude ubytovacích a občerstvovacích kapacit. Velkým úkolem pro organizátory bude, aby festival zůstal zachován v odpovídající kvalitě.

Podívejme se ale na to, jaký byl ten letošní. Podle mnohých mnohaletých účastníků festivalu patřil k těm vydařenějším, tj. kvalitativně zajímavějším. Nejprve se zdálo, že v prvních dvou dnech program vyčerpal všechny tutovky a že už nepříjde žádné příjemné překvapení. Ale naštěstí se i v druhé půli objevilo pár zajímavých titulů.

Budeme-li hledat v tematické rovině nějaké červené nitky procházející celým festivalem, přes veškerou různorodost můžeme vystopovat dvě výraznější linie. Jednou z nich je obecnější téma rodiny a vztahů v ní, tj. nejen vztahy manželské, partnerské, ale také vztahy generační v nejrůznějších podobách. Druhé téma, které má v českých divadelních vodách (prý) daleko větší prostor než jinde ve světě, je smrt a umírání v různých podobách (včetně nadsázky a černého humoru).

V zahajovací den jubilejního festivalu se vzpomínalo 10. výročí úmrtí někdejšího ministra kultury Pavla Dostála, amatérského divadelníka a pravidelného účastníka JH. Oficiální hosté se na jeho počest ozdobili nonšalantně přehozenou bílou šálou, která byla pro něj typickým doplňkem. Byla udělena Cena Pavla Dostála, kterou předala jeho manželka Hana souboru Tyl z Rakovníka. Patřil mu také vzpomínkový večer **Blues pro Pavla Dostála** v Jiráskově divadle, kde společně zavzpomínali a zamuzicírovali Dostálův někdejší umělecký spolupracovník Richard Pogoda a jeho dcera Sandra.

Oficiální část přehlídky začala představením **Spolku ochotníků (SPOMAL) z Malenic**, inscenací hry Mirko Stieberta **Bláha a Vrchlická**. Hra z období hluboké totality o vztahu dvou „nemožných lidí“, v níž je obsaženo množství dobových odkazů, překvapivě zarezonovala neokázalým herectvím, v němž právě jistá neohrabanost protagonistů zaučinkovala ve prospěch věci. Představení nepůsobilo uměle, ale naopak sympaticky dojemně. Loutkové představení **Osmý hřích je drzost** přivezl plzeňský rodinný tým, v němž se spojili dospělí ze spolku **Rámus** se svými potomky podspolku **Krtek** a který předvedl neučesané etudové variace na smrtelné hříchy podané prostřednictvím podobenství ze zvířecí říše, přičemž vtupně využil rekvizit a svérázných charakterů. Představení tohoto spolku, ač – jak to bylo nazváno na diskusí – působí chvílemi až *ledabyle*, mám ráda právě pro tuto důvěrnou přirozenost a přirozené herectví. Navíc oceňuji společnou vlídnou energii a cimmanovský vtíp.

Kočovní soubor Ad Hoc: S úsměvem nepilota (foto Ivo Mička)

Hry slovenské autorky Zuzy Ferencové, výrazně zaměřené na generaci teenagerů, jsou u nás v profesionálním divadle dosud neobjeveny. Naštěstí se jich ujali amatéři, kteří mají k dispozici věkově vhodné interprety. Hru **Problém** hraje tým pražských **OLD Stars** pod názvem **Vyskočit z kůže** pod vedením režiséra Tomáše Staňky. Herectví balancující na hraně humoru a křehké tragiky působí uvěřitelně, navzdory přiznané stylizaci scénografie. Hraje se víceméně na obdélníkové platformě, která se proměňuje ve školní zákoutí, byt či střechu paneláku. Ke kladům souboru patří, že je schopen přizpůsobit se a využít různých prostředí, která se k hraní nabízejí, a specifiku detailů konkrétního prostoru.

Druhý den festivalu patřil k nejočekávanějším, protože na programu byly tři soubory, od nichž se dala očekávat nadprůměrná produkce. Abychom nezapomněli, po ránu měli zájemci možnost navštívit představení Shakespearova **Zkrocení zlé ženy**, či spíše jakousi téměř staročesky veršovanou verzi Zdeňky Homolky v provedení souboru **Vomladina z Vídne**. Ti, kdo viděli, budou na představení vzpomínat jako na dosti bizarní příspěvek, trochu z jiného světa. Odpoledne ovšem nastaly divadelní hody – adaptace klasiky, původní česká hra a svérázný kabaret.

Práce **souboru Jana Honsy z valašské Karolinky** je spojena s režisérem Martinem Františkem. Připomeňme jeho na Hronově uváděné původní hry, napsané přímo pro soubor – **Doma** a **Nevěsta**. Tentokrát pro soubor připravil adaptaci románu **Advent** Jarmily Glazarové, ale vzhledem k množství práce byl k režii místo něj přizván jako režisér Gustav Řezníček, herec zlínského divadla. Tragický příběh Františky a jejího syna Metudka v této verzi získává až archetypální konotace, osudové propojení s přírodou, podobně drsnou jako lidské vztahy. V kontrastu k drsnosti přírody a lidí stojí zvláštní, až metafyzická poetičnost a křehkost lidské psychiky. Ozvaly se jistě kritické hlasy odkazující ke zpracování předlohy, jednoznačně fandící svobodné matce a jejímu „chudáčkovi synáčkovi“ a odsuzující jejich okolí, zatímco v předloze nejsou postavy, pokud jde o dobro a zlo, zdaleka tak vyhraněné. Zajímavě pojatá byla scénografie, v níž je využita symbolika stromu (stromu života) jako folklórní vystřihovánky a kde hraje důležitou roli dlouhá červená stužka, která nejprve zastupuje vnitřnosti násilně obětované krávy, poté se stává zasnubní kyticí sedláka Podešvy a vzápětí provazy, které

Františku poutají a škrtí. V kontrastu k symbolicky pojaté scénografii je herectví realistické a využívá valašského nářečí. Herecký tým funguje dobře, je vidět, že jsou herci propojení, i když samozřejmě jisté rozdíly v hereckých možnostech jsou viditelné.

V.A.D. Kladno na Hronově boduje pravidelně. Jeho autorské zázemí a sehraný herecký tým surfující zjevně na stejné vlně humoru z něj dělají stálíci festivalů. Nejnovější hra **Upokojenkyňe** od Kazimíra Lupince (alias Jana Červeného) nezaujme na první dobrou příliš atraktivním prostředím. Odehrává se totiž v prostředí léčebny dlouhodobě nemocných. Tomu odpovídá i náznak výrazně realistické výpravy. Dvě staré ženy (hrají je mladé herečky, které nepřehánějí, a přesto působí velmi uvěřitelně) zde ve stavu mezi snem a skutečností dožívají své životy, v dřímotě přerušované vstupy zdravotních sester a příbuzných, kteří se tu už chovají jako doma. Kdo zažil péči o dlouhodobě nemocné staré příbuzné, zvláštní svět nemocničních pokojů i zdejší nezbytné dennodenní rituály, ocení na jedné straně přesně zachycenou bizarnost tohoto prostředí, na druhé straně vám tak mimochodem zatrne, jestli to už není „moc“. Nicméně časem, kdy se realistické situace stále více posunují směrem k černé grotesce, vzrůstají naše sympatie a zvědavost. Přesvědčuje nejen přesně dávkované herectví (navzdory tomu, že obsah k tomu svádí, nesetkáme se tu s žádným pitvořením), ale také velmi autenticky podaná kombinace reálných nemocničních situací a dialogů, v nichž se mísí tragika nezvratného odumírání těla i ducha s absurdními skoky v paměti a v komunikaci těchto lidí s vlastními potomky i nemocničním personálem. Jednotlivé situace jsou znamenitě vypointovány a korunuje je pozoruhodný surrealistický závěr. Jako už několikrát můžeme konstatovat, že amatérům se daří to, co v profesionálním divadle prostě nefunguje. Totiž velmi zajímavá původní dramatika a její neokázalá, ale působivá interpretace.

Kočovný soubor výrazných hudebníků **Ad Hoc** se stal loni černým koněm Hronova se svou vtípem a energií nabitou operou Zmrazovač. Letos přijeli a kabaretem (či spíše text-appealem) **S úsměvem nepilota**. I když pozitivní šok z loňska se neopakoval, kvalitní a profesionálně vedená zábava přesto zafungovala skvěle, navzdory umrtvujícímu horku. Už z názvu je zjevná inspirace dvojicí Vodňanský–Skoumal, ale zaznamenáme tu i vlivy kabaretní tradice daleko starší (jako V+W). Členové souboru, výrazně hudebně disponovaní, nabízejí až rozmařile spoustu nápadů vizuálních, hudebních a slovních. V představení se střídají výstupy v různých hudebních žánrech, je sem zařazena i cimrmanovská přednáška a množství kouzelných slovních vtípků. Téměř rodinné atmosféře napomáhá i to, že jedna z protagonistek účinkovala s miminkem, které na vše pohlíželo z uzlíku, který měla uvázaný na hrudi. Nepůsobilo to vykalkulovaně, ale naopak v duchu celého JH, kde mateřství rozhodně neznamená neúčast matek na festivalovém dění.

Třetí den nabídl desítku drobnějších tanečních a pantomimických etud pod celkovým názvem **BLOK Tanec, tanec... a Otevřeno Kolín**. Tento program jsem nestíhala a přiznám se, že bych asi stejně neměla k tématu příliš co říci. Několikaminutové variace na různá témata působí v rámci festivalu spíše jako jakási ochutnávka pohybového žánru, kde většinou obdivujeme především pohybový půvab. Hra pro dva muže **Klozet**, kterou přivezla **Společnosti bloumající veřejnosti z Turnova**, zapůsobila dosti rozporuplně. Měla jsem pocit, že se jedná o starší hru z období totality, protestující proti establišmentu. Ostatně, téma dvou bezdomovců, kteří se perou o nocleh na zrušených záchodcích, tomu napovídalo. Jak jsem zjistila později, jedná se hru z počátku 21. století. Hra maďarské dramaticky Katalin Thuróczy s původním názvem **Klozet** pro služebnictvo konfrontuje se silným kritickým akcentem jak minulost, tak současnost Maďarska. Škrty ztratila předloha na zajímavosti a stala se pou-

ze poněkud banálním a zmateným dialogem mužů dvou generací. Tedy jakási novodobá variace na Beckettovo Čekání na Godota, která v tomto provedení ovšem příliš nevyšla.

Pokud jsem nakousla, že došlo i na nečekaná překvapení, jedním z nich bylo představení **Jola** pražského **Tanečního souboru Light**. To dalo pádnou odpověď na znovu diskutovanou otázku, zda děti patří na divadelní jeviště. Vystoupení dětí a teenagerů v tomto případě zafungovalo naprosto přirozeně. Vše vychází už od samotného tématu, autentického příběhu Odzera Stanzina, kluka z Himalájí, který nyní žije v Praze. On sám je protagonistou a vypravěčem a vypráví příběh, v jehož centru stojí jako symbol kufr. Na vysvětlenou: Jola (čti džola) znamená ladacký kufr. Příběh kombinuje vyprávění, taneční a pohybové kreace, písňové a voicebandové pasáže s dokumentárními projekcemi. Jedná se tedy o stylizovaný typ dokumentárního divadla. Prostřednictvím Odzera dochází ke konfrontaci kultur a různých životních stylů. Hlavní hrdina zároveň nenásilně vyzývá k vzájemnému poznávání, toleranci a šanci učit se jeden od druhého. Je to odpověď na otázku dobrých vzájemných vztahů, kde je vážné téma pojato s přirozenou hravostí bez náznaku exhibicionismu. Půlhodinové představení je tedy velmi dobrým příkladem komunitního divadla, které může rezonovat po celém světě jako svědectví o toleranci jinakosti a (těžkosti) sbližování různých kultur. Je to zážitek, který působí jak esteticky, tak emocionálně.

I další den začínal tanečním představením. Z Mladé scény, kde se **Tanečnímu souboru Magdalena z Rychnova nad Kněžnou** tradičně daří, bylo na Hronov nominováno jejich představení s titulem **Oněgin byl Rusák, aneb V Praze svůj čas maříš – za rohem je Paříž**. Jediným motivem, který spojoval projekt TS Magdalena s proslavenou knížkou Ireny Douskové, byla totalita. Stylizace inscenace však spíše než „šedivým sedmdesátým“ odpovídala „krvavým padesátým“, alespoň to se dalo vyčíst z kostýmní symboliky a expresivní choreografie, doprovázené až příliš patetickou hudbou Luboše Fišera Ave Imperator, Morituri te salutant. Podobně jako některé z výše zmíněných inscenací i **Propadlý lístek** krnovského souboru **Červiven** neměl s inspiračním románem Michaela Cunninghama Domov na konci světa příliš společného. Nicméně post-hippie příběh v USA je téma lákavé, stejně jako hledání vlastní identity v roztržitém světě a nabídka náhradního modelu rodiny. Prvním zahraničním hostem se stalo slovenské divadlo **Gaspargo** z Liptovského Mikuláše s inscenací McDonaghova **Osamelého západu**. Z mého pohledu bylo provedení bratrovražedného boje dvou bratrů a podivně pokřiveného světa zapadlé vesnice pojato standardně. Herecké výkony působily realisticky a uvěřitelně, ale žádné výraznější momenty (alespoň pro mě) inscenace nepřinesla.

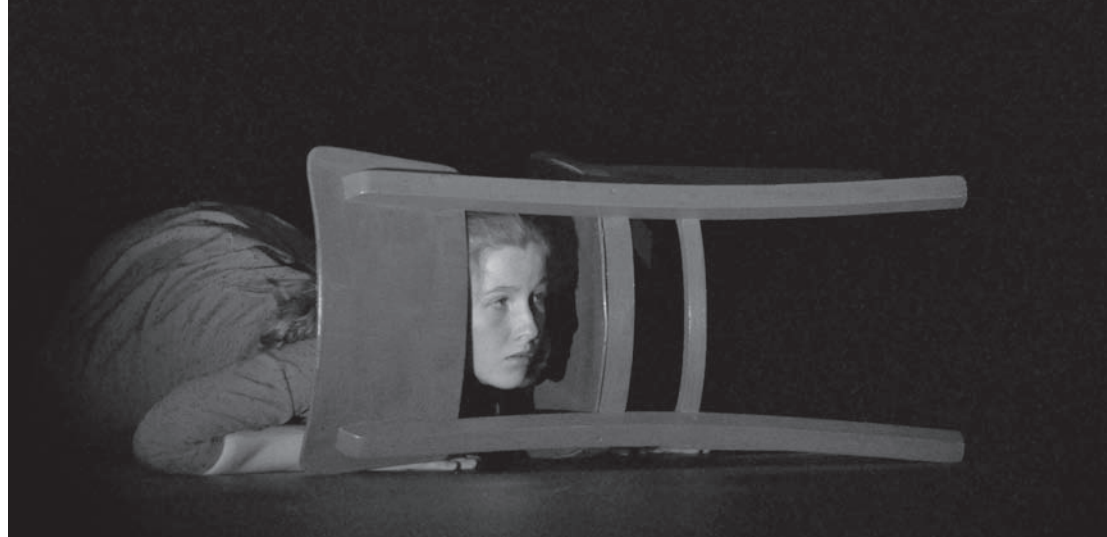
Uprostřed týdne se představil soubor **JakoHost Plzeň** s fotbalovou komedií Zoltána Egressyho **Štovic, pečené brambory**. I když trojice herců nehrála špatně a probrala se tu v lehe konverzačním duchu nejružnější témata od úplatků po krizi středního věku, v kontextu festivalu to bylo „jen další“ představení, v němž se neudálo nic neočekávaného, a tedy zapamatovatelného. To další kousek se jednoznačně vyhoupl na nejvyšší příčku kandidátů na největší úlet Jiráskova Hronova. Skupina mladých ze souboru **Na poslední chvíli ze ZUŠ z Ostrova** z Wolkrova Prostějova přivezla cosi jako divadlo poezie s titulem **Tam, kde šplouná**. Dada skládanka podivné poezie Tomáše Přídala uvedla mnohé z diváků (včetně mě) do dosti značného zmatku. Základní téma různých pohledů na mozek, od odborné přednášky až po kvěťákový mozeček, servírovaný účinkujícím v závěru, nabídlo nezávaznou a vizuálně i interpretačně hodně zvláštní podívanou. S pestrou bizarností švankmajerovsky laděných kostýmů a jakousi naivní dekadencí hereckého projevu jsem si připadala, jako bych se ocitla kdesi ve sklepích meziválečné avantgardy. Variaci na známou pohádku K. J. Erbena pod

názvem **O šmolíčkovi** (vysvětlení šmolíček = malý chlapeček) nabídl **Malé dvě při ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř**. Trojice mladých (loutko)herců zaujala spíše nápady nežli samotným herectvím. V paměti jistě zůstane jak jelen vpletený ve svetr a jeho zlaté parohy dotvořené rukama ve žlutých rukavicích, tak i všetečné jezinky vytvářené dlaněmi a prsty dívek s nasazenými ohyzdnými hlavičkami, na závěr nemilosrdně sraženými jeleními parohy. Detailní práce „nohou“ jezinek působily skutečně koketně nestydatě a velmi vtipně.

Další dvě loutkařiny patřily plzeňským – a František Kaska se stal nejpilnějším hercem letošního JH. Zahrál si totiž ve dvou sice krátkých představeních, ale cca dvacetkrát. Půvabnou autorskou verzi toho, jak si „plzeňští představují japonský punk“, byla patnáctiminutovka **Kachničky ošidori** od souboru **Geld und Money**, kratičkový příběh o lovcích, který zabije a sní posvátnou kachnu, a ta druhá to po vzoru labutě nepřežije a umře také. Lovce končí v buddhistickém pekle. Scénografie miniaturní scény s miniaturními loutkami působí malebně a vtipnou evokací českého Japonska jsou klobouky (= houbové košíky na hlavách všech účinkujících) i hudba, hraná na ručně vyrobených nástrojích. Druhá část je performancí, ukázkou marketingové šikovnosti, kdy je divák zavalen výhodnou nabídkou upomínkových předmětů (kupte si dva za cenu tří!). V uvozovkách tak plzeňští připomněli nesnadné fungování divadelních souborů, hledajících nejrůznější možnosti vícezdrojového financování.

Ukázkou vkusného poetického představení pro nejmenší diváky je **Bílobílý svět**, vzniklý na motivy textů slovenského autora Daniela Heviera. František Kaska a Šárka Chvalová (**ŠA-FRAN**) vytvořili jednoduchý příběh o jednom dni malého kluka a o obyčejných zázracích, které potkává. Malého hrdinu vidíme jako „drátáka“ omotaného vlnou a zároveň jako živého Františka s dětskou pletenou čepicí na hlavě. Protože je zima, svět se stává černobílým, a posléze dokonce bílobílým. Ale právě s černobílostí se tu hodně kouzlí, především ve hře s překrývajícími se obrazy, kde se pod vhodným osvětlením na černé ploše zjevují bílá zvířata a na bílé ze stejné fólie na vás vyskakují zvířata černá. Představení využívá nejrůznější druhy loutek, je plné chytlavých písniček a je sympatické hravostí a nepodbíživou srozumitelností pro nejmenší.

Divokou kartu od NIPOS-ARTAMA získal **národopisný soubor Kohoutek z Chrudimi**, u něhož se zdálo, že na festival tohoto typu nepatří. Na což ostatně na počátku svého vystoupení upozornili v předscéně dva „klaunští“ protagonisté. Představení ukázalo, že obecná – zkrslá – představa o tom, co obnáší folklór (jako cosi muzeálně strnulého), se může značně lišit od toho, jak vypadá folklór probuzený současníky. I když člověk není příznivcem lechtivých (s)prostonárodních písní, které tvořily základ trojexpozice pod společným názvem **Milej pane, umřel soused**, fungovalo to výborně ve všech složkách. První část pod názvem **Když jsme byli malí, tak to bylo hezký** nejprve naladila diváky tanečně-pěvecko-herecky komickou variací na zvyky teenagerů v dávné minulosti (ladovský obrázek, doprovázený projekcemi připomínající rozjásané sentimentální folklorní filmy z 50. let) a poté k nim připojila novější městský folklór z druhé poloviny 20. století, tedy ty různé rýmováčky ze školních lavic, šaten a tělocvičen, ale také neuctivé variace diskotékových hitů. Tenhle folklór (ilustrovaný opět „dokumentárními“ záběry) byl propojen s připomínkami roztahaných tepláků, pionýrských šátků, Vinnetoua, Karla Gotta či hororových historek s černou sanitkou. Originální ovšem byla nezbytná přestávka, určená pro převlečení účinkujících, kdy před oponu přišel akordeonista a začal hrát notoricky známé písničky, které sice každý zná, ale už je nikdo nezpívá. Jen tak velmi nesměle podotkl, že si diváci mohou zazpívat. A následovala názorná překvapivá ukázka toho, jak kontaktně folklór funguje kdykoli a kdekoli. Lidé z hlediště se sice zprvu nesměle, ale poté stále hlasitěji s chutí rozezpívali.

Taneční a pohybové studio Magdalena, Rychnov u Jablonce nad Nisou: Oněgin byl Rusák (foto Ivo Mička)

Druhá část **Milej pane, umřel soused** pojednávala o pohřebním obřadu. Ovšem dění kolem rakve připomnělo spíše scénu z bondovského filmu, kde se černošský pohřeb změní v bujnou veselici. Nebožtík sice není zapomenut, ale ukazuje se, že nebyl zrovna oblíbený, a je tedy logické, že všem dělá dobře podělit se o zkušenosti s ním. Do negativně hodnotícího komentáře k nebožtíkovi se zapojují všichni, včetně faráře a vdovy. Závěr scény, kdy pan farář popíjí z placatky a mladí skáčou přes rakev jako přes svatojánský oheň, je oslavou života a lásky. Přitom to nepůsobí nijak nepatřičně ani urážlivě, ale radostně a přirozeně. Třetí část **Nesahej mi na kolínko** je nejostřejší. Ve zkratce se dá říci, že je to pásmo (s)prostonárodních písní v echt folklorních krojích, vytvořené z veršů a písní ze sbírek Jana Jeníka z Bratřic a Karla Josefa Obrátila. Jediným tématem je sex ve všech podobách. Tato část je uvedena dokumentárním filmečkem ze života souboru, kde všichni ujišťují o tom, že jsou slušní lidé. Celé představení působí velkou energií a hravostí a sounáležitostí. Rozhodně bylo pro divadelníky velmi zajímavou inspirací, především pokud jde o schopnost navázání kontaktu s diváky.

Na sklonku festivalu dorazil druhý zahraniční soubor ze Samarské oblasti Ruska, z města Togliatti. I když jde o soubor doslova vývozní (nedávno byli na festivalu v Avignonu, kde hráli ve francouzštině hru Jeana Anouilha Orchestru), jejich představení vzbudilo u diváků hodně kontroverzní reakce. A to nikoli experimentální povahou inscenace, spíše jakousi až komerční snahou zaujmout za každou cenu. Ke stému výročí narození Edith Piaf připravil soubor **divadla Sekret** pod vedením umělecké šéfy Taťjany Timoniny inscenaci **Edith Piaf – historie lásky**, skládanku známých epizod ze života zpěvačky. Ústřední představitelka Olga Antipova je Edith Piaf podobná a francouzsky zpívá obstojně. Nicméně celková koncepce inscenace, v níž se prolíná realistické herectví se stylizací komedie dell'arte, cirkusovými a šantánovými prvky, se vyznačuje až úpornou snahou diváka oslovit a pobavit, i za cenu výrazných zjednodušení a podbíživého spikleneckví.

Monodrama **Psí matka – Já namouduši nelžu, páni doktoři**, která je adaptací řeckého románu Pavlose Matesise z pera Pavla Kohouta, představila Věra Čurdová ze souboru NaKop Tyjatr z Jihlavy. Jedná se víceméně o vyprávění staré paní, která je nedobrovolně přijata do psychiatrické léčebny a zde má obhájit, že její tvrzení nejsou bláznivými historkami, ale pravdou. Principem textu je dáno, že je představení samo o sobě dosti statické. V diskusi se ukázalo, že hodně záleželo na tom, v jaké konstelaci je diváci

zhlédli. Ti, kteří byli přítomni na představení s méně diváky, chválili komorní atmosféru, já jsem však viděla představení v přeplněném, horkem tepajícím sále a vzdálenost od jeviště, kdy jsem přes hlavy diváků špatně viděla i slyšela, hodně ovlivnila můj celkový dojem a atmosféra představení mě neoslovila. Zůstal tedy pouze pocit úcty k herečce, že vůbec technicky zvládla tak dlouhý a náročný text.

Pražský soubor **Kámen** pod vedením Petra Macháčka – stálý účastník JH, vždy kontroverzní, vždy trochu stejný a trochu jiný – přivezl **Dopis poslaný poštou**. Většina diváků se shodla na tom, že tato svérázná detektivka, inspirovaná motivy z knihy Dražba série č. 49 od Thomase Pynchona je divácky mnohem přístupnější než mnohé předchozí tituly souboru. I když základní herecký minimalismus zůstává, vizuálně je představení výrazně barevné, zalidněné. Zaujmu úctyhodně zvládnuté non-sensové monology tří barevně odlišených protagonistek (představelek jedné vražedkyně) ve všech hlasitostech a polohách. Nechybí mlčící postava, barman, který důsledně drží „nevýraz“ po celou dobu představení, ani oblíbená gorilí maska, která nechybí téměř v žádné inscenaci souboru. Stavba inscenace se jako obvykle podobá přesně vypracované hudební skladbě, tentokrát nejvíce sonátě, která má kromě opakujících se motivů a refrénů zajímavá sóla, mystickou záhadnost, svérázný humor a expresivitu.

Poslední den přehlídky nabídl tři velmi rozdílné inscenace. Komedii, fungující na principech bulvárních klišé a černé grotesky pod názvem **Lháři** přivezl soubor **ŠAMU Štítina**, který je pravidelným hostem JH. Možná až příliš zamotaná situační komedie o Vánocích, množství zapeklitých záměn a popletených policajtech je pro mě zajímavější svou historií nežli obsahem. Napsal ji pro své kamarády Anthony Neilson, autor bodující především v oblasti alternativního divadla, který si chtěl vyzkoušet principy a klišé bulvární komedie. Štítní crazy styl komedie ještě znásobili a podtrhli swingovou muzikou, a vytvořili tak inscenaci, která má u diváků úspěch. V rámci hronovského festivalu se sice experimentu chtivým účastníkům nezavdělá, ale je to něco, na co se mohou přijít podívat i místní. Naopak, pro menšinové publikum je určena fyzická performance **A kráska, zvíře** v interpretaci olo-mouckého souboru **Odřený lokty**. Název sice odkazuje k pohádce Kráska a zvíře, ale ta inspirace je dosti vzdálená. V režii Víta Zborníka tu probíhá půlhodinový boj v přímém přenosu, v němž je prvořadá konfrontace mužského a ženského principu. Je to tedy spíše o pocitech, které dokážou protagonisté v divácích probudit, a o tom, jak si tyto vjemy každý z nás pojmenuje. Dílčí motivy jako strach, pudovost, snaha uhájít si svůj životní prostor a zároveň jej s někým sdílet se tu prolínají s diváckým strachem, aby si protagonisté neublížili. Problémem je, že absence příběhu nedává příliš možností, aby to někam gradovalo, a tak se drsná rvačka po chvíli stává až stereotypní.

Příběh pod názvem **Kábul, Bagdád. Ar Raqquah, Maarran** skupiny **Ted', nádech a leť** v čele s Davidem Zelinkou se neveze na vlně současných aktuálních témat. Naopak, inscenace vznikla daleko dříve, než nastala vlna masového emigranství. Tento site-generic projekt o putování a životě utečenců balancující na pomezí performance a sociálního divadla, začínal před divadlem. Chůze po kolenou a vláčení druhého na zádech navodily atmosféru, na kterou navázalo rozložení improvizovaného utečeneckého tábora v sále. I když tomu prostředí sálu příliš nepomáhalo, podařilo se tu do jisté míry vytvořit iluzi prozatímního prostoru k přežití, ozdobeného orientálními hadry a xeroxovanými fotografiemi. Vyprávění o osudech utečenců bylo kombinováno s písněmi arabské, turecké a kurdské provenience. Konec nastal náhle, uprchlíci zmizeli vyděšením latentním nebezpečím a ve jménu autenticity se už nevrátili ani na děkovačku. Zajímavý pokus i téma, ale možná, že by bylo zajímavé vidět to ještě v jiném, pro téma autentičtějším prostředí. **Vdova po kapitánovi paroplavební společnosti Praha** je

poněkud záhadně znějící název skupiny, která pod vedením Šimona Stibůrka zkoumala dílo svérázného brněnského bezdomovce René Urbánka pod názvem **Nárek mravence**. Jednalo se o zajímavé propojení konceptuálního umění (protagonisté postupně pokreslují několikavrstevnatě průhledné strany paravánu) s filozofickými úvahami o smyslu a běhu života, mysticky laděnými zamyšlenými a útržky moudrů z východních náboženství. Vše to ovšem působí jako materiál k pohrávání si s banalitou a nejrůznějšími klišé, a zároveň díky ústřední postavě, rozmlouvající se svým alter egem, jako až beckettovský artefakt.

Na závěr přidám ještě dva těžko přenosné zážitky, v nichž se umělecká kvalita propojila se zážitkem emocionálním. V sále zrušené restaurace hotelu Radnice denně pro diváky otevírala svůj **Pokojíček** loutkářka a výtvarnice Hana Voříšková. To, jak jsem si sama pro sebe charakterizovala svůj základní pocit z celého projektu, mi přijde natolik přesné, že to zopakuji. Připadala jsem si jako Gulliver ve světě pidi lidí. Pokojíček, respektive velký stůl v centru místnosti, nabízel nejrůznější ručně vyrobené repliky ručních strojů na obrázky, tedy phenakitostop či zoetrop, kdy je při točení klikou a vhodném nastavení zrcadla a lampy možno zahlédnout v průzoru krátkou sekvenci ptáka v letu, klusajícího koně či tanečnici v pohybu. Krasohledy jsou zase 3D krajinky, v nichž zatažením provázků bylo možno krajinu oživit přeběhnutím zvířete, přeletem ptáka či východem a západem slunce. Dvojitý pohled pak nabídl „okno do dvora“, kde se dalo nahlédnout do osvětlených oken lidí žijících v komínovém uzavřeném bloku domů, a v jiné verzi zas byl možný pohled zespoda nahoru, kde jsme uviděli hvězdy nad blokem domů. Dobrodružná Gulliverova cesta pak pokračovala snad třicítkou titěrných ručně vázaných, sestavených, nalepených a jinak uspořádaných knížeček, kde se otočením každé stránky proměňoval příběh objevením nových mini postavíček, které se zjevovaly opatrným zatažením za nitky. Intimní zážitek z této poetické cesty bylo možno uzavřít návštěvou minidivadla, kdy po vhození mince ruce Hany Voříškové rozehrály příběh z dalekého severu na **Grónskou písničku** Jarka Nohavici. Speciálně dětské návštěvníci byli v pokojíčku častými, možná každodenními hosty, protože se tu mohli nejen dívat, ale sami si i nějaký minikousek vyrobit.

A aby byl výčet zážitků úplný, musím zmínit předpůlnoční pořad prezentovaný pod poněkud ironickým názvem **Večerní chvilka poezie**. V sále sokolovny vznikla iluze dekadentního baru, v němž jsou stoly polity rudým vínem a mohutně tu houstne dým. Část kapely Jarka Jurečky Annešanté se zaskakujícím Janem Mrázkem a pozoruhodnou zpěvačkou Annou Rauschovou (pro mě skutečný šansonierský objev!) v kombinaci se sólovými recitátory, kteří se v různých rolích a funkcích zdržovali na Hronově, pod taktovkou Renaty Vordové předvedli těm, kdo nejedí na Wolkrův Prostějov, jak zajímavě může znít poezie. Interpretovaná poezie v široké škále od klasiky po autorské texty byla v některých případech hodně expresivní, ba akrobatická – což předvedla Jana Machalíková (známá sudí Improvizací ligy a na Hronově lektorka semináře 45+), jejíž svérázná interpretace groteskní Mrožkovy Revoluce či Nerudova veršovaného receptu na husí krev utkvěla v paměti nejvíc.

Jubilejní 85. ročník Jiráskova Hronova tedy rozhodně ostudu neudělal. Vyložený dramaturgický propad jsem nezaznamenala, i když preference jednotlivců – jako ostatně každoročně – zatracovaly tu ten, tu onen zařazený titul. Závěrečný videomapping, který kvůli nebezpečí požáru nahradil tradiční ohňostroj, se nakonec ukázal jako velmi dobrá a malebná alternativa pro budoucnost. Věřme, že navzdory mnohým problémům, týkajícím se především rušení ubytovacích a stravovacích zařízení, se podaří festival zachovat. Jak se ukazuje, zájem o něj stále je, a to ve všech generacích.

Jana Soprová

Co je s amatérským divadlem?

Osmdesátý pátý Jiráskův Hronov za námi, pohled na amatérské divadlo je lehce znepokojujů. Naurácena z 85. Jiráskova Hronova, spánkový deficit dohnán, mozek odpočinut a schopen přemýšlet.

Letos jsem si festival užívala z jiných stran než v předchozích letech – méně Tritonu, více divadla a větší soustředění na semináři. Nevynechala jsem jediné představení (usnula jen při jednom a jen z jednoho odešla po první polovině). Pravděpodobně ale ne proto, abych o ně nepřišla a mohla se jimi nechat unést, ale spíše proto, že jsem čekala, kdy už uvidím dobré divadlo. Mám pocit, že z letošních dvaceti šesti inscenací bych ty zajímavé spočítala na prstech jedné ruky, a to říkám zajímavé a ne zapamatovatelné, protože těch je ještě méně. Co se to děje s amatérským divadlem? Vždyť právě amatéři byli vždy ti, kdo přinášeli nové trendy, posouvali divadlo dál, nechali se inspirovat a inspirovali tak ostatní, nebáli se experimentovat, hledali nové postupy a prostředky...

Já však mám pocit, že na největším festivalu amatérského divadla v České republice se inspirace a nezapomenutelných zážitků dostavilo pramálo. A nepřipisuji to únavě ani vedru. Převaha inscenací založených na textu (a často na ne úplně dobrém textu), hraných sice dobře, velmi dobře, možná i výborně, ale bez nápadu! Kde je tvořivá dramaturgie, kde jsou ta témata, co nás dnes pálí a o kterých chceme mluvit a vidět je na jevišti? Rok 1989 přinesl vysvobození a mnoho dobrého. Ale pravdou je, že divadelníkům sebral společného nepřítele, proti kterému se dalo z jeviště pomocí divadelních prostředků bojovat. Dnes hrajeme o vyprázdněnosti, stereotypu, nudě a žabomyších válkách, nebo plytké komedie, které snad mají za úkol lidi z výše jmenovaných pocitů vytáhnout. A není toho už trochu moc? A pokud ne, nedá se to udělat jinak? Už mě unavují suché činohry, text hozený na jeviště, byť dobře zahráný, neproškrtaný a často vizuálně nezajímavý. Doby iluzivního divadla jsou dávno pryč, nepotřebuji na jevišti vidět přesnou rekonstrukci pokoje, chci vidět divadelní znak, symbol, metaforu. Chci si domýšlet, chci se nechat překvapit, chci se učit od zkušenějších. Bohužel po letošním ročníku vím spíš jakou cestou nejít než jít.

Tohle je reflexe z pohledu mladého starého hronováka, který na tomto festivale dospíval. Tohle je apel na amatérské divadelníky, kteří chtějí tvořit a jistě tvořiví jsou, ať svou kreativitu využijí, scénická poznámka není svatá! Apel na ty, kdo posílají soubory na národní přehlídky – herectví není všechno, téma a nápadité zpracování je mnohdy důležitější. Nechtěla jsem kritizovat, spíše dát jakýsi feedback, ze kterého se ovšem vyklubala právě kritika, za což se omlouvám, ale nemůžu si pomoci. Divadlo je nádherná věc, můžeme jím sdělovat, obohacovat, nutit přemýšlet.

Tak to udělejme!

Markéta Zborníková

Spolek ochotníků (SPOMAL) Malenice: Bláha a Vrchlická (foto Ivo Mička)

Teď, nádech a leť, Pardubice: Kábul, Bagdád, Ar Raqqa, Maarran (foto Ivo Mička)

Sundej si ty růžové brýle, Hronove

Někde jsem narazila na výčet názvů svateb. Když bych se toho měla držet, tak jsem letos zažila růžový Jiráskův Hronov. Pro ty, kteří nevynikají ve svatební terminologii, jsem letos byla na Hronově po desáté. V práci se mě lidi ptali: „A to tě to pořád baví?“ Jo, baví!

Ten letošní rok byl pro mě hodně zajímavý. Třeba v tom, že jsem většinu činoherních představení už viděla na Divadelním pikniku ve Volyni. A byla jsem zvědavá, jak obstojí na Hronově. Kromě V.A.D. a Ad Hoc neobstála. Byli totiž divadelním zážitkem už na národní přehlídce, na Hronově mi to jen a potvrdili. **Bláha a Vrchlická**, na které jsem lákala a které mělo ve Volyni úžasnou atmosféru, nevyšlo. Režijní i scénografické nedostatky jsme najednou nebyli schopni prominout. **Klozet Společnosti bloumající veřejnosti Turnov** propadl úplně. **Šťovík, pečené brambory Divadla JakoHost Plzeň** se rozpliznul do nekonečného upovídání tvaru, ze kterého jsem popravdě po poločase, mám-li se držet fotbalových pojmů, odešla s pocitem lítosti. S **Adventem** souboru *Jana Honsy z Karolinky* jsem měla trochu problém už ve Volyni. Na Hronově se mi ten pocit jen prohloubil. Měla jsem radost, že oproti Volyni, kde jsem se se svým názorem ocitla tak trochu mimo, tady jsem našla spřízněné duše. Vizualně nepochybně krásné představení, ale pro diváka, který se ptá proč a chce porozumět jednání jednotlivých postav a jejich motivacím, zůstal příběh poněkud prázdný. A když v představení, které je na příběhu postaveno, tohle nezafunguje, působivé symboly to už nezachrání. A už vůbec ne vystoupení pana Řezníčka na Problémovém klubu. Tím mi vlastně vysvětlil úplně všechno.

Kde příběh a jeho ztvárnění zafungovaly, bylo pro mě v představení **Jola**. Silné téma, skvělá práce s různými věkovými skupinami a vyvážené všechny složky. Takový ten pocit, že se vás to dotklo a zůstane uvnitř ještě hodně dlouho. **Tam, kde šplouná** jako ukázka divadla poezie zafungovala. Hercům a herečkám jsem věřila, že vědí, co říkají a proč to říkají. A to rozhodně není málo. A **Šmolíček**? To snad ani není třeba psát. Radost ze hry, nápady a originální zpracování notoricky známého příběhu. Moc příjemné osvěžení v pozdních nočních hodinách.

Nečekaným překvapením byl folklórní soubor *Kohoutek Chrudim*. Když si vzpomenu, že jsem váhala, zda na to jít, a na mou prvotní skepsi, když se na forbině objevili dva tanečníci, musím uznat, že se prostě někdy nevyplácí dát na první dojem. Je pravda, že poslední část Nesahej mi na kolínka byla pro mě nejslabší, ale celkový dojem mi to nemohlo zkazit.

Zahraniční sekce, slovenský **Osamelý západ** a ruská **Edith Piaf**, ve mně zanechaly rozporuplné dojmy. Edith vyložene negativní. Představení jsem nepřijala a musela z něj odejít. U herců jsem měla pocit, že mi musí za každou cenu ukázat, jak jsou talentovaní a co všechno se naučili. Ale to je málo, ne? S ohledem na děkovačku, o které jsem pak slyšela, zůstanu se svým názorem asi v menšině. Slovenské divadlo *Gasparego* mi naštěstí ten pocit ze zahraničního výběru trochu vylepšilo. Musím se ale přiznat, že hru Martina McDonagha *Osamelý západ* jsem viděla poprvé a ani jsem neznala text.

Ano, taková jsem ostuda. Nicméně ačkoliv hercům nebylo často rozumět, šla jsem s nimi od začátku do konce a zaujali mě. Navíc jsem se zařekla, že při nejbližší příležitosti musím do Činoherního klubu na *Osiřelý západ*. Takže vlastně v závěru podpoří i návštěvnost českého divadla. A to není málo.

Druhé zajímavé zjištění vyplynulo z naší práce v Kurzu praktické režie. Vytipovali jsme si určitá činoherní představení a na jejich základě jsme se střídali v roli porotců, souboru a diváků. Vlastně to byl takový rozborový seminář nanečisto. A ukázalo se, jak hrozně těžká práce to je. Vystihnout to nejdůležitější, a přitom neurazit, nebo hlavně neodradit soubor od další práce. Na druhé straně se vcítit do souboru a snažit se obhájit svou práci před rejpy. To se, alespoň pro mě, ukázalo jako mnohem těžší záležitost. Jak argumentovat, když vím, že porotci mají pravdu? Tohle cvičení bylo výborné v tom, že jsme se snažili najednou na divadlo koukat jinýma očima. Snažili jsme se pochopit jednání souboru. A tahle snaha otevřít se jiným přístupům a myšlením je v dnešní době více než přínosná. Děkuju za to.

A poslední zajímavost souvisí s debatou, která okolo JH letos vznikla. Na jedné straně tradice, na druhé straně neúnosná situace. Nedostatek ubytování je nepřekonatelný problém. Jak se může JH vyvíjet, když se ve městě nemůžou zdržet všichni ti inspirativní návštěvníci, soubory? Jak se máme potkávat, když nebudeme, zvláště teď po rozlučce s Hororem, mít kde? Někdo trefně poznamenal, že kdyby nám letos na Hronově přšelo, byli bychom nahraní. Jakýkoliv festival je přece o setkávání. Když ale není ta možnost a nejsou na to kapacity, stane se opravdu jen přehlídkou, kam přijedou soubory odehrát, diváci se podívají, zatleskají a každý se rozuteče po svém. Nemluvě o tom, že si i spousta lidí návštěvu rozmyslí. Pokud vedení města o JH opravdu stojí a opravdu věří tomu, že se jedná o naprosto unikátní světovou záležitost, proč u nich nevidím snahu si přiznat, že Hronov Hronovu nestačí? Proč vypadá doprovodný program, jako by to měl být samostatný festival tak trochu z jiného světa? Přece už z názvu doprovodný je jeho funkce jasná. V našem semináři jsme se debatě o podobě JH také neubránili. A všichni bychom uvítali, aby město, ve kterém se takový festival koná, tím festivalem žilo. Měla jsem to štěstí a loni jsem zažila Avignon. A bylo to něco neuvěřitelného. Rozpočet je samozřejmě nesrovnatelný, ale tam jde o vůli a snahu a zájem, jak v podstatě malé město na pár dní naplnit, oživit a vdechnout mu tvůrčí atmosféru. Na Hronově je v tomhle ohledu za těch deset let, co tam jezdím, bohužel patrná sestupná tendence. Je načase sundat si růžové brýle a přiznat si, že je třeba něco změnit. Minimálně přístup.

Helena Plicková
amatérská divadelnice

Cestička k domovu, jenže z Hronova

Z Hronova jsem ujížděl před závěrečnou ceremonií v sobotu v noci. Říkal jsem si, že za divné tlaky v hrudním koši můžou dva rychle vypité redbully, ale že to je ze zdravotního hlediska jistě bezpečnější než usnout za volantem. Myšlenky se mi vracely zpět do vzdalujícího se Hronova.

Viděl jsem před sebou znovu kruh seminaristů HASITu a říkal jsem si, jak jsou ti lidé šikovní, motivovaní, přátelští a pracovití. Dostanou do ruky text a za pár desítek minut odehrají výstup z Revizora, který má pohyb, hlas, dynamiku, vzájemnou reakci postav a navíc vtip a osobní zaujetí. Mezi nimi se nenápadně pohybují lektori, komentují, co vidí, případně se poptají, mají-li pocit, že nerozumí. Jejich autorita přirozeně vzrůstá tím, jak dokážou okamžitě odhalit a pojmenovat problematické body, a otevírat tak tušený i netušený prostor ke zlepšení. Jak a zda tento prostor využijí, pak nechají na mně. Byl mi dán a teď je můj, těžko za to dostatečně poděkovat.

Viděl jsem před sebou znovu lektory problémového klubu, kterým se v tom pekelném vedru také občas znepřítomní pohledy, ale znovu se koncentrují na to, aby hledali co nejpřesnější slova pro hodnoty a širší rámce. Vstává pán, aby také něco řekl tak nějak za nás, za obyčejné lidi a mně je najednou jasné, že nejsem obyčejný člověk, ale spřeženec příslovečné pražské kavárny, která nic pořádného nedělá, jen plácá. Intenzivně se tedy stydím až do posledního slova, protože se to po mně evidentně chce, a nakonec, někdo to dělat musí. Vstává paní, která se lektorů zastane a získá tím přízeň publika vyjádřenou potleskem, čímž je zřejmé, že nás užvaněných zevláků bude na radnici většina. Lektori zůstávají kultivovaně v klidu, čímž potvrzují, že to není tak nějak od srdíčka a dávají dotčenému šanci, aby se později třeba konejšil jejich blahosklonnou domýšlivou přezíravostí.

Viděl jsem desítky představení, která nahlíží realitu různými způsoby a probouzejí ve mně stěží odolatelnou chuť zkusit si tanec, loutkaření i experimentální divadlo. Viděl jsem v představeních skvěle hrát děti, teenagery i seniory. Viděl jsem spoustu zajímavých lidí, se kterými mnohdy nesdílím názor, ale sdílím s nimi témata. Viděl jsem poměrně pestrou komunitu, která dává uklidňující jistotu, že naše kultura vůbec není tak slabá, jak to někdy vypadá.

Viděl jsem ochotné zástupce organizačního týmu a techniky.

To vše mi dalo kromě řízení zapomenout i na vosy a úporné vedro venku i v sálech. Na věčně neaplněnou chuť vypít pár piv se skvělými lidmi, neboť autobusy ani festivalové taxi přece v noci nejezdí a pivo si není kde dát. Na nesmyslné dlouhé fronty v Tritonu i v jídelně. Na některé místní, kteří zneužívají i nepatrnou moc k tomu, aby se povýšili. Na agresivní úklidovou službu města, která sklenice a lahve ze schodů Jiráskova divadla uklízí tak, že je srazí na dlažbu a hráběmi pak shrábne větší střeby. Na některá divadelní představení pochroumaná prostorem.

Videomaping na budovu Jiráskova divadla (foto Ivo Mička)

Z Hronova jsem ujížděl před závěrečnou ceremonií v sobotu v noci a před očima jsem měl záchodový nápis „Věřte na život po Hronově?“. Nevěřím. A taky nevěřím, že za ten divný pocit na hrudi mohl redbull. Stýská se mi doteď.

P.S.: Ještě teď jsem nadšený, když si uvědomím, co Jiráskův Hronov všechno je, a zklamaný, když si představím, co by všechno mohl být. Děkuji městu Hronov, že poskytuje azyl všem těm divným cizím imigrantům ze zbytku republiky. Za přístřeší a teplé jídlo jsou vděční. Jiráskův Hronov bezesporu je rodinným stříbrem, které je třeba opatrovat. Bylo by nicméně škoda, aby se to projevilo tím, že se na něj bude prášit v bezpečném temnu kredence.

*Jan Duchek
divadelní soubor AD HOC*

Dětský seminář na JH má výbornou pověst!

Letošní Jiráskův Hronov byl pro naši rodinu přelomový. Čtyřletá Linduška jela poprvé s pocitý rovnoprávného seminaristy, neboť byla přijata na Dětský seminář. Byla na to patřičně hrdá.

Dá se dokonce říct, že v průběhu festivalu se její hrdost stupňovala. Nejprve o své účasti hovořila jako o „školce“, pak o „velké škole“ a nakonec všem (i těm, kteří se nezeptali) na setkání sdělovala, že chodí „na seminář“. Byla jsem poučena, že tady není paní učitelka, ale Kačka a každý den seminář z Lindiny strany sklídl mnoho pozitivních ohlasů. Zejména citoslovci a obdivných pohybů (např. výskoků, otoček, rozpažení rukou až k nebi – tak se jí to líbilo).

Co se týče obsahu semináře, dozvídali jsme se pouze útržkovité informace. Ale byli jsme spokojeni. Dítě se bez problémů ráno budilo, těšilo a s chutí na seminář chodilo. A to nám stačilo. Pokusila jsem se po návratu z Hronova Lindušce položit několik otázek, aby svoje (velmi pozitivní) dojmy nějak zkonkretizovala. Odpovědi předkládám níže, avšak nevím, jestli z nich, milý čtenáři, budeš moudrý.

Co se ti, Linduško, nejvíc líbilo na semináři?

Jak jsme si hráli.

Aha. A na co jste si hráli?

Hráli jsme si, že jsme zombíci. To jsme chodili pomalu jako dvojáci (!?), měli jsme ruce před sebou a měnili lidi taky na zombíky. Ale pak už stačil jen jeden.

A ještě jste si hráli na něco?

Na piráty. To jsme šli do země strachu, tam jsou bubáci. A ještě tam byly dvě čarodějnice, první byla malinká, to jsem byla já, druhá byla Kačka. Ostatní byli lidi, co brali věci. I čarodějnickou srnečku!

A ještě?

Ještě jsme si hráli na indiány. Tancovali jsme indiánské tance, dělali si domečky a ohníčky. A byli jsme na procházce, a když byl déšť, tak jsme dávali na sebe prostěradla a vypadali jako duch, co má hodně hlav!

A byla jsi i ve vesmíru?

Ne.

Ale tady ve zpravodaji píšou, že jste byli ve vesmíru.

Já jsem tam nebyla.

Ale tady...

Já jsem tam nebyla, protože jsem byla unavená. Tak jsem si udělala z kostiček postýlku a spinkala jsem.

Aha!

A taky jsme byli v hezké zemi.

V hezké zemi?

No, tam jsou hezký věci různý, třeba knížечky. Hráli jsme si tam, byli jsme tam hodní, třeba u moře.

Dětský seminář Jiráskova Hronova (foto Ivo Mička)

A co ta Babička z vajíčka? To je kdo?

Babička z vajíčka – to jsme četli. To nebyla jen sranda, ale pěkná blbina (dlouhý záchvat smíchu). Maminko, ona byla malá, neuměla ani chodit, ani mluvit, úplně jako mimino, jen byla stará. Měla zlatá křídla.

A jak se ti líbilo, že seminář vedla Kačka?

Kačka je hodná, hodně hodná. Doufám, že se s nějakou paní nevymění.

A tak jsme si letos užili Hronov. Linda pojede i příští rok, už jako starý mazák. Říká, že tu má hodně kamarádů, „i dětí, i lidí“. Tak se těší. A my s ní.

*Eva Suková
DS Tyf Rakovník*

Kouzelné slovo networking

Vláďa Rob van Genechten byl v Čechách párkrát soukromě na Jiráskově Hronově, ale letos v létě poprvé oficiálně jako prezident celosvětové organizace amatérského divadla AITA/IATA. A předchází ho pověst velkého reformátora, který by chtěl organizaci výrazně proměnit. Pro budoucnost si představuje spolupráci AITA/IATA s fungujícími festivaly, tak jako to předvedl na letošním letním fringe festivalu v belgickém Westouteru (<http://www.amaterskascena.cz/clanek/svetovy-festival-jinak-qwqrc.html>). Povídali jsme si nejen o chystaných změnách v této organizaci, ale také o jeho divadelní historii a amatérském divadle ve Flandrech.

Zajímalo by mě, jak jste se dostal k amatérskému divadlu?

Narodil jsem se v rodině, která byla divadelně velmi aktivní. Sahá to až do 19. století. V Antverpách, kde jsem se narodil a žiju, se narodil i můj dědeček někdy v roce 1875 a byl tím, čemu se říká ve vlámsčině patronage, měl manufakturu na zpracování diamantů, byl zaměstnán v kanceláři a pracovalo pro něj 35 lidí. Měl dobrého přítele tesaře, šli za knězem místního kostela v Berchem na předměstí Antverpách a začali tam budovat komunitní kulturní centrum kolem katolického kostela. Místní farář jim poskytl peníze, aby s tím mohli začít, a oni to začali rozvíjet. Roku 1908 zde založili divadelní skupinu, symfonický orchestr, literární kroužek, kde se studovalo a psalo, a společně dali dohromady kulturní centrum, zkonstruovali budovu, která byla velmi úspěšná. Během první světové války to bylo slabší, ale mezi válkami byli úspěšní. Otec se oženil nakonec s farářovou dcerou a v roce 1953 jsem se jim narodil já. U nás doma se pořád mluvilo jen o divadle. Můj otec pracoval v jednu dobu v národním divadle a po celou dobu se zabýval amatérským divadlem. Já jsem byl v amatérském divadle od svých 16 let.

Takže jste byl taky herec?

Ano, kdysi dávno. Ale v posledních letech už nehraju. Donedávna jsem režíroval hry. Teď žiju v Oelegem, což je vesnička nedaleko Antverp. Právě tady jsem působil v STALTEATER jako amatérský režisér. Jinak jsem 37 let pracoval v bankovní sféře. Divadlo pro mě vždy bylo koníčkem.

Můžete říci něco o tom, jak je organizováno amatérské divadlo v Belgii?

Organizace v Antverpách, jíž jsem prezidentem, je vlámská ústřední organizace. Belgie má kompletně federální strukturu. Je tu vlámská oblast, valonská oblast, bruselská a německy mluvící oblast. V této

struktuře máme tři ministry kultury, jednoho pro Vlámky, jednoho pro francouzsky mluvící komunitu a třetího pro německy mluvící komunitu. Ve Flandrech je jenom jedna organizace pro amatérské divadlo, zřízená státem. Jmenuje se OPENDOEEK, což znamená Otevřená opona, a já jsem předseda rady této organizace. Máme tým asi 15 lidí, kteří profesionálně vykonávají práci v této organizaci, ale lidé v radě, kteří jsou zkušení v managementu a vedení podniků a zabývají se politikou a strategií společnosti, jsou dobrovolníci.

Kolik amatérských skupin je v Belgii?

Myslím, že je to tak tisíc členů, ale myslím, že funguje tak 400–500. Mnohé skupiny se sejdou jen proto, aby udělaly jednu inscenaci, pak se rozejdou a zase se dají dohromady na další. Takže jsou to spíše tzv. ad hoc skupiny, nejsou organizovány na stálé bázi. U nás je tradice dělat divadlo spíše jednorázově než na déle trvající bázi. Do zastřešující organizace se může přihlásit kdokoli, třeba i vy. Nemusí to být nějaká stálá skupina, ale klidně se může přihlásit i jednotlivec. Tak se propojují lidi ze skupin, které dělají společně, byť s různými režiséry. A jsou i členové, kteří sem tam někde hostují, ale jsou členy Opendoek z pragmatických důvodů, protože za ně platíme pojištění. Čili jsou to takové kolující, nezařazení členové. A moje představa o budoucnosti AITA je taková, že by to rovněž mělo být takhle volné, možnost být součástí by měl mít každý, kdo o to stojí, čímž by byla základna širší a ti lidé by měli možnost lepších kontaktů na soubory, které dělají něco podobného jako oni, a také na festivaly. Pokud jsem mluvil o networkingu, tak důležité jsou tzv. hubs, tedy cosi jako uzly, které to všechno propojují. V Evropě je takovým třeba Monako, kde se pořádají festivaly, podobně jako Lingen v Německu, kde je velký festival dětského divadla. Tyhle hubs většinou nejsou ve velkých městech. Prozatím těmi spojovacími body v IATA jsou národní centra. Rádi bychom přizvali i organizátory velkých festivalů, aby se tyto festivaly staly členy IATA a aby měly možnost hlasovat ve valném shromáždění. Takhle bychom rádi zapojili třeba i Hronov nebo maďarskou Kazinbarcika, kde se pravidelně pořádají festivaly.

Tak jsme se oklikou dostali k AITA/IATA. Jak dlouho už pro tuto organizaci pracujete?

Začínal jsem jako pokladník v roce 2001, byl jsem ve funkci po dvě volební období a skončil jsem v roce 2009. Poté jsem z vedení musel odejít, protože pravidla nepovolují setrvávání ve funkci. Ale v roce 2013 jsem byl zvolen prezidentem na další období.

Prý připravujete velké změny?

Je to vyvoláno nutností. Je třeba si uvědomit, že organizace stále funguje na modelu z 50. let minulého století. Což tehdy velmi dobře fungovalo. Ale dnes se svět natolik změnil, že je potřeba se tomu vývoji přizpůsobit. Už o tom několik let diskutujeme, ale teď se podařilo zformulovat pár důležitých bodů, které budeme dál projednávat. Ten nejdůležitější je, že by se AITA měla víc otevřít. Dosud bylo možné stát se členy jen přes národní střediska AITA/IATA a já jsem přesvědčen, že bychom měli organizaci otevřít všem lidem, kteří mají zájem stát se členy této velké rodiny. Kromě toho, že by

tam měli získat právo hlasovat na valných hromadách, jde především o možnost sdílet informace. V souvislosti s tím vyplynulo, že se mnozí stávající členové, tedy národní střediska, domnívají, že by byly kontakty s těmito velkými organizacemi přerušeny. Ale není to tak. Například spolupráce s NIPOS-ARTAMA funguje výborně, tak proč ji rušit? Ale současně si myslím, že je důležité, aby do naší organizace mohly vstoupit nezávisle i jiné subjekty. V dnešní době, kdy lidé komunikují přes internet a sociální sítě, je nesmysl to ignorovat a držet starou strukturu. Takže je potřeba, aby se organizace přizpůsobila změnám ve světě. A nabídla všem přímé spojení a informace. Slibuju si od toho, že by to k nám mohlo přivést nové lidi.

Pro mě AITA/IATA od počátku funguje spíše na principu sociálních aktivit, komunitních center, zatímco umělecká stránka je až na druhém místě.

Jsem přesvědčen, že současným nejdůležitějším úkolem AITA/ IATA je networking. Máme s tím dobré zkušenosti z našeho Vlámského centra amatérských divadelníků, jehož jsem předsedou. Lidi se daří lépe propojovat, získávat kontakty a pak se automaticky začíná diskutovat o uměleckých záležitostech. Protože se ty věci dají snadněji sdílet a propojovat, například na různých typech festivalů. Z toho pohledu by tedy AITA měla sloužit jako platforma, která pomůže rozjet diskusi. Dlouhou dobu byli pracovníci AITA přesvědčeni, že by měli organizovat festivaly, dílny, kongresy a fóra, ale já myslím, že to není naše práce. My bychom jen měli nabízet podporu ve formě kontaktů, jakéhosi usnadnění organizace. Dát ty lidi dohromady, propojit je. Ale originální nápady by měli přinášet oni. Jako příklad uvedu festival, který se v červenci uskutečnil u nás. Jednalo se o fringe festival, který má dlouhou tradici. My jsme vlastně s nimi jen navázali spolupráci a nabídli jsme jim některé zajímavé soubory, které máme v databázi. Společně se nám podařilo na ten festival dostat na šedesát skupin z celého světa. Uskutečnilo se 150 představení během pěti dnů a byl to skvělý zážitek pro všechny, kdo tu byli. Zároveň jsme ukázali, že festival lze organizovat i tam, kde vlastně není divadlo. Zde se to odehrávalo v jednom malém divadle v sále za hospodou a jinak to bylo venku, ve stodole a v dalších netradičních prostorách. Pro mnohé soubory a jednotlivce to bylo velice inspirativní.

Je podle vás členství v AITA pro ty soubory něčím výhodné. Poskytnete jim třeba finanční podporu?

Výhodné je, ale na peníze zapomeňte. To bohatství je právě v kontaktech. Protože, budou-li různé soubory našimi členy, usnadní jim to přístup k informacím a kontaktům, které by jinak pracně hledali. Každoročně probíhá ve světě amatérského divadla množství festivalů různého zaměření. A právě naším prostřednictvím, tedy prostřednictvím kvalitního networkingu, se mohou ony festivaly propojit s potenciálními účastníky. Získají kontakty a pak mohou jednoduše zvednout telefon a říct – my bychom rádi přijeli na váš festival, protože děláte něco, co nás zajímá a k čemu bychom mohli přispět. Zrovna ten fringe festival, o kterém jsme mluvili, je dobrým příkladem tohoto typu spolupráce. Kromě toho, vzhledem k tomu, že máme specializované pracovníky, můžeme nabídnout i dobré modely třeba pro organizaci nového festivalu. A ještě jedna nezanedbatelná věc. Dosud platí národní centra dosti vysoké příspěvky do fondu AITA/IATA. Ale kdyby se množství členů rozšířilo, mohli bychom si dovolit příspěvky menší, možná i symbolické, a za to bychom mohli jednotlivcům i skupinám nabídnout zajímavé služby a kontakty. Uvidíme, jak to celé dopadne. Rozhodně je před námi spousta práce.

*Jana Soprová
divadelní publicistka*

Jiráskův Hronov se stěhovat nebude

Pořadatelé Jiráskova Hronova se v úterý 1. prosince 2015 sešli na mimořádném jednání festivalového výboru Jiráskova Hronova, aby si ujasnili vzájemné postoj k organizačnímu zajištění a koncepci příštího ročníku festivalu. „Nikdy jsme neřekli, že se Jiráskův Hronov má přesouvat do jiného města,“ uzavřela hned zpočátku některé domněnky ředitelka NIPOS Lenka Lázňovská.

Členové výboru se shodli, že jim jde především o rozvíjení unikátní tradice Jiráskova Hronova. Starostka Hronova Hana Nedvěďová reagovala na připomínky, které zazněly na minulém zasedání a předložila výboru návrhy na jejich řešení. „Je třeba si uvědomit, že Hronov je malé město a má pouze určité kapacity. Přesto hledáme řešení a navrhujeme některé změny, které by měly festivalu pomoci,“ řekla Nedvěďová.

Zájem ministerstva kultury o rozvoj a zachování přehlídky Jiráskův Hronov vyjádřila ředitelka odboru regionální a národnostní kultury ministerstva kultury Zuzana Malcová. „Hronov je špičkou amatérského divadla a bude jí i do budoucna, protože to ani není jinak možné,“ uzavřela jednání Malcová.

Na zajištění vrcholné přehlídky amatérského divadla se podílí město Hronov a NIPOS (Národní informační a poradenské středisko pro kulturu). Město Hronov zajišťuje organizaci Jiráskova Hronova v místě konání. NIPOS, příspěvková organizace ministerstva kultury, je zodpovědná za program festivalu. Spolupřádá a odborně garantuje celostátní přehlídky a z nich nominuje jednotlivé soubory na Jiráskův Hronov. Na financování festivalu se významně podílí ministerstvo kultury.

Program hronovského týdne je vyvrcholením celoroční divadelní sezóny. Ta začíná krajskými přehlídkami a pokračuje přehlídkami celostátními: Krakonošův divadelní podzim, Popelka Rakovník, Otevřeno Kolín, Divadelní Piknik Volyně, Šrámkův Písek, Wolkrův Prostějov, Dětská scéna Svitavy, Mladá scéna Ústí nad Orlicí, Loutkářská Chrudim, Tanec, tanec... Jablonec. Z celostátních přehlídek se na Hronov vybírá přibližně z tisícovky inscenací nebo choreografií. K vidění jsou inscenace činoherního, experimentujícího, studentského a loutkového divadla, nechybí ani divadlo poezie či divadlo hudební. Ke vzdělávání amatérských tvůrců přispívá propracovaný systém seminářů, jejichž lektory jsou přední divadelní odborníci, praktici i teoretici. Již řadu let obohacují program Jiráskova Hronova zahraniční neprofesionální divadla.

Příští 86. ročník festivalu amatérského divadla Jiráskův Hronov se odehraje v Hronově ve dnech 30. 7.–6. 8. 2016.

*Marcela Hančílová,
tisková mluvčí festivalu Jiráskův Hronov*

Ohlédnutí za FEMAD 2015

Už několikátým rokem symbolicky uzavírá mou sezónu letních amatérských festivalů prodloužený zářijový víkend v Poděbradech, tedy FEMAD (letos 10.–15. září). Organizátoři jej nazývají druhou šancí, oficiálně má podtitul Salón odmítnutých. Tedy, dostanou se sem soubory, které tzv. nedosáhly na Hronov, a některé zlé jazyky tvrdí, že tady je atmosféra lepší než na JH. No, nevím, zda to nejsou tak trochu kyselé hrozny.

Mám ráda oba ty festivaly, stejně jako mnohé další, na které jezdím. Každý má totiž svou neopakovatelnou atmosféru, své „lidi“, své rituály. V Poděbradech je těch poznávacích znamení několik. Jednak komornost prostředí zámeckého areálu na náměstí, kde se celý festival odehrává, stálý soubor lektorů diskusních klubů, který letos dospěl až do poněkud absurdních zápletek: Špiritův klub vedl Kubák, stejně jako v Kracikově klubu se objevoval spíše Fréhár apod. S tím souvisí i zvláštní smysl pro humor, který prolíná celým festivalem a přechází ze scény do publika a zpět. Zasluhu na tom má především fakt, že festival organizuje zdejší, poměrně rozsáhlý soubor Jiří a že ochrannou ruku jako šedá eminence nad ním drží starosta města Ladislav Langr. Soubor Jiří má jednu velkou devizu, a to moderátora Martina Kočího, který dokáže vtipně omluvit jakýkoli průšvih tak elegantně, že se prostě nemůže nikdo zlobit (tady mám na mysli dosti dobrodružné zádrhele s umístěním lidí při představení Lhář, které se odehrávalo na jevišti s diváky, jichž bylo dvakrát tolik, než dovozovala kapacita. Je třeba organizátorům přiznat, že letos to vzhledem k rekonstrukci opravdu neměli lehké, ale vše zvládli se ctí, včetně každoroční garden party. Kromě soutěžních představení, diskusních klubů a velké diskuse s moderátorem Ladislavem Langrem každoročně nabízejí poděbradští i nějaký bonus (většinou v zámecké zahradě), tentokrát v podobě papírové inspirace. Při půlnoci jsme tedy měli možnost konfrontovat se s papírem, ať už v podobě kouzelnických triků, papírové módní přehlídky, kaskadéra předvádějícího krkolomný pád do krabic, tematického filmu Paperman, kapely vyluzující zvuky zásadně na papír; to vše korunováno hostinou, pochopitelně z jedlého papíru.

Další specialitou festivalu je poměrně velké množství porot a cen, od divácké poroty, přes novinářskou, diskusních klubů až po on-line bodování zástupců souborů o nejlepší inscenaci a nejlepší mužský a ženský herecký výkon. Pokud jde o hlavní cenu, jsou organizátoři nekompromisní v tom, že ze soutěže vypadne ten, kdo nemá po dobu trvání festivalu na místě svého člena (což se vymstilo Slovanskému týátru z Olomouce).

A teď už k samotným inscenacím (resp. představením – protože, jak se ukazuje, právě prostředí, kde se konkrétně hraje, může samotnou inscenaci handicapovat, nebo naopak jí pomoci ve vyznění). Prvním kouskem, který zahajoval, byla komedie o setkání venkovanů s mimozemšťanem, tedy **Zelňačka** v provedení *DS Žďár nad Sázavou*. Osobně jsem nestihla, a tak jen tlumočím názor, který jsem vyšpiónila v kuloárech – představení nepřineslo očekávanou dávku humoru a výrazněji nezaujalo. *Triarius z České Třebové* patří mezi ambiciózní soubory se zajímavou a mnohdy neobvyklou dramaturgií.

K.D.O. Hvozdná: Kód nula (foto archiv souboru)

Tentokrát sáhli po hře mladého francouzského dramatika Floriana Zeller. Uvedli jeho hru **Ten druhý**, prezentovanou před časem v hradeckém Klicperově divadle a poté Buranteatru jako komedie pod názvem *Ten třetí*. Režisér Jan Josef Kopecký potlačil komediální rovinu hry a kolem centrálního bodu scény – postele – rozehrál psychologickou hru, či spíše jakési schizofrenní demo, vycházející ze situace nevěry a jejích možných řešení, včetně vraždy nevěrnice. Pomocí světelně proměnlivé scény rozehrála trojice protagonistů variace možností, které se však dějí pouze v čísi hlavě (možná v hlavě neúspěšného spisovatele?). Soubor zabodoval a Cenu novinářské poroty si odvezl za dramaturgický posun s přihlédnutím k režii Jan Josef Kopecký a v hlavní soutěži také ženská představitelka Tereza Vodochodská.

Maratův Sade *DK Jirásek Česká Lípa* je rovněž ambiciózní dramaturgický počín, jehož snaha po poněkud diskutabilní aktuálnosti nemusí být každému po chuti. Inspirační zdroj, totiž hra Petera Weisse ze 60. let *Pronásledování a zavraždění Jeana Paula Marata* předvedené divadelním souborem blázince v Charentonu nabízí prolnutí několika časových a významových rovin. Tedy dobu francouzské revoluce a jejího protagonisty Jeana Paula Marata, dobu markýze de Sade, ozvuky 60. let 20. století a nutně také současnost, v níž se toto drama prezentuje. Historické zkreslení, kde je Marat prezentován jako kladný hrdina proti ďábelskému Sadovi, a příliš hlučné prostředí blázince, stejně jako

některé až nepatřičné aktualizace propojující téma se sametovou revolucí a jejími důsledky, směřující k osvědčeným klišé, rozdělily publikum na dva tábory. Pro mě byla nejzajímavějším prvkem inscenace práce se scénografií několika pojízdných postelí (autorkou je Renata Grolmusová). Maratův Sade si nakonec odnesl Cenu za nejlepší inscenaci a Pavel Landovský za ďábelského de Sada, dalším želízkiem ve finále pak byla představitelka Charlotty Cordayové Tereza Lačná.

Na melancholický sever a do vzpomínek nás zavedlo *Rádobydivadlo Klapý* s adaptací filmu Ingmara Bergmana Lesní jahody pod názvem **...dlouhá cesta**, v níž protagonista putuje zemí svého dětství a mládí a zároveň svými vzpomínkami a ujasňuje si, co cestou životem poztrácel a co získal. Soustředěné psychologicky laděné výkony herců nebyly špatné, ale celé to tak trochu zůstalo „za sklem“.

Již zmíněné problémy přivezlo *Divadlo Naboso Boskovice* s další severskou ságou, adaptací románu Martina A. Hansena **Lhář**. Konceptce diktovala umístit inscenaci do stíněného prostředí „za oponou“, na scénu obklopenou ze dvou stran diváky. Všichni protagonisté tak jsou neustále přítomni, v sošných pózách na zvýšených okrajích vymezeného prostoru, odkud sestupují, aby odehráli, či někdy spíše odříkali svůj part. Jedná se tedy o herectví spíše minimalistické, a tedy jaksi odcizené. Má to něco do sebe, přinejmenším do té míry, že téma člověka láká, aby si chtěl přečíst knihu.

Nejzábavnějším a zároveň nejpozoruhodnějším představením byli věční (a vděční) **Naši furianti** *Slovanckého divadla Olomouc*. Po loňském úspěchu s jejich svéráznou adaptací Shakespearova Rome a Julie měli i letos šanci zabodovat na všech pozicích. Nebyť toho, že zanedbali účast svého zástupce. Takhle získali alespoň Cenu divácké poroty. Mladé a vtipné je toto provedení Našich furiantů, které ukazuje genialitu Stroupežnického textu a nadčasovost jeho charakteristiky čecháčkovství. Pojetí Zdeňka Vévody posunuje příběh do groteskního pojetí, které dokonale sedí dnešní době, sympaticky relativizuje „kladné“ postavy a ladovská rvačka, které se účastní celá vesnice, vypovídá mnohé i o naší současnosti. Přiznám se, že v tomto případě mi bylo obzvláště líto, že se soubor nedostal na Hronov.

Značnou kontroverzi vzbudila autorská hra Aleny Herman **Kód Nula**, kterou přivezl *K.D.O. Hoozdná*. Nejsem si zcela jistá, co tak mocně popudilo, ale festivalové publikum vyloženě nebylo na tento titul naladěno. Já osobně jsem ocenila, že se jedná o původní dílo s velice jasným humanistickým a etickým apelem. Z hlediska formálního pak jde o víceméně modelovou hru, která proti sobě staví dva životní principy – pokorné přijímání osudu a pozitivní, otevřený přístup ke skutečnosti, i za cenu nejvyšší oběti, na druhé straně princip ctižádosti a neustálého boje s osudem o společenské a kariérní uznání. Téma, které však stálo u zrodu hry jako inspirace, je genetická manipulace, která má pomoci vyřadit, eventuálně oceňovat už předem jedince, kteří nejsou podle pravidel společnosti stoprocentní. Hra samotná, spíše než její inscenace, vzbuzuje množství otázek a diskusí. To, co jí bylo vyčítáno, tedy příliš mnoho překrývajících se motivů a využití různých klišé, je sice pravda, ale dodejme, že stejné věci bychom mohli vyčítat prakticky všem inscenacím, které byly na FEMAD uvedeny. Takže nakonec stejně skončíme u „líbí – nelíbí“, tedy u toho, že vše je záležitost momentálního naladění diváků, kteří s příběhem buď jdou, nebo naopak stojí proti němu. V každém případě Aleně Herman náleží poklona za její autorský vklad, režii i herectví. A bylo by škoda, kdyby ji poděbradská reakce na její autorský debut odradila od dalších tvůrčích pokusů.

DK Jirásek Česká Lípa: Maratův Sade (foto Michal Drtina)

Poslední představení letošního FEMAD, soudní drama **Konec dětí** *Divadla Aloise Jiráska Úpice* do značné míry opakovalo to, co se stalo předmětem výtek diváků. Hra Jaromíra Ptáčka z 60. let minulého století zřetelně nese znaky své doby a působí z principu poněkud zastarale. Statické soudní drama, postavené vyloženě na slovním projevu, pojednávající případ mladé ženy, která zahubila své handicapované miminko, bylo režisérem Vladimírem Hettflejšem „zmodernizováno“. Tedy upraveno tak, že rozšířilo původní příběh o mnohé další motivy, především o otázky týkající se toho, kdo mohl za postižení dítěte, a jasnou obžalobu nadnárodním koncernům a všech, kdo ničí životní prostředí. Inscenace byla sympatická tím, že zařadila do průběhu fiktivního soudního líčení velké množství herců různého věku. Výstupy mnohých – včetně herců vyvolaných z publika – však naprosto nepůsobily autenticky, ale velmi uměle. To byl také důvod, proč na diváky působilo odtaziť a chvílemi nezáživně.

Druhá šance na FEMAD tedy ukázala, že v českých a moravských městech a vesnicích vzniká množství zajímavých inscenací, které bezpochyby mají právo na existenci. I když z hlediska kritického je mi jasné, proč nepostoupily na Jiráskův Hronov, domnívám se, že poděbradské setkání s amatérskými divadelníky většině z nich může být dobrých zadostiučiněním v jejich práci.

Jana Soprová

Brnkání 2015 – Tolerantní otevřenost ve výměně názorů a myšlenek

Ve dnech 28.–31.května 2015 se v Brně odehrál už 22. ročník nesoutěžní přehlídky dětských divadelních souborů Brnkání. Jako každý rok bylo pořádáno dětmi a vedoucími z Dětského divadelního souboru Brnkadla sídlícího v SVC Lužánky, kde na střídačku s Bezbariérovým divadlem Barka také probíhalo.

Brnkání je přehlídka, na kterou se celá řada souborů pravidelně a ráda vrací, a tak je její podstatnou součástí setkávání dětí a vedoucích, kteří se naposledy viděli právě tady před rokem a už rok se na sebe těší. To vytváří velmi příjemnou a přátelskou atmosféru, ve které každý soubor chce ukázat to nejlepší, co umí a co během roku nazkoušel.

Dalším specifikem je velký věkový rozptyl hrajících souborů. Původně bylo Brnkání určeno dětem ve věku 7–15 let, ale soubory, které přerostly tuto hranici, stále mají velký zájem do Brna jezdit a hrát, a tak se na letošním ročníku potkaly například sedmileté děti od *Mrňat z Ty-já-tru* s dospěláky z kopřivnického souboru *Malá monstra*. A protože se tomu dramaturgie přehlídky snaží přizpůsobit a dělit program na část určenou mladším a část určenou starším divákům, není tento věkový rozptyl zásadní překážkou společného pobývání na Brnkání.

Jedním z důležitých specifík této přehlídky jsou její pořadatelé. Už od založení je přehlídka postavena na zapojení dětí, mládeže a dospělých z domácích Brnkadel, kteří se podílejí na celé organizaci. Chystají snídane pro účastníky, uvádějí představení, vymýšlejí a vedou happenings, píší zpravodaj Brk s informacemi a recenzemi, podílejí se na technickém zázemí a dělají spoustu další „neviditelné“ práce, bez které by Brnkání nefungovalo. Letos navíc nejstarší oddíl *Tijáon* vedl diskuse o představeních a divadelní dílny pro pobavení a oddych, což podpořilo vzájemnou komunikaci mezi soubory, velmi tolerantní otevřenost ve výměně názorů a hlavně myšlenku „dětí dětem“, která je krédem Brnkání už 22 let.

A jaké tady letošní Brnkání bylo po stránce divadelní? Za čtyři dny jsme viděli celkem 25 divadelních představení a jeden koncert. Některá představení se hrála z důvodu kapacity sálu dvakrát, celkový počet inscenací byl dvacet a velkým tématem, které se objevilo v mnoha z nich, byly vztahy v kolektivu dospívajících, spojené s řadou průvodních motivů – šikana, výsměch, cigarety, alkohol, marihuana, hledání svého místa... K těmto představením patřila autorská hra *My děti* brněnského souboru *Wong-hou*, vytvořená volně na motivy knihy *My děti ze stanice ZOO*. Jejím přínosem byl pokus o charakterizaci postav v provedení kolektivu patnáctiletých slečen a jednoho chlapce, kteří s divadlem v podstatě teprve začínají. Podobné problémy se objevily taktéž v autorské inscenaci oddílu *Pulci DDS Brnkadla* s názvem *Je to moje vina*, která zobrazuje životní osudy dětí z jedné třídy. Také mladší oddíl *Pepíci z Brnkadel* se inspiroval školním prostředím a vztahy v něm, a to v autorské inscenaci *To se mi snad zdá*, pohrávající si s motivy denního snění a vztahů mezi sny a realitou. Obě představení domácího souboru Brnkadla byla čerstvě premiérová, a tak je před nimi snad ještě cesta

22. ročník nesoutěžní přehlídky dětských divadelních souborů Brnkání (foto archiv přehlídky)

dalšího hledání a broušení tvaru. Podobné motivy se objevily v inscenaci souboru *PŠT z Rosic* s názvem *Co by, kdyby*, které si pohrávalo s variacemi známých příběhů a situací v představeních hlavní představitelky. Nejdále na cestě k tématu dospívání došel oddíl *Štronzo z Ty-já-tru Praha* v inscenaci *Martina aneb my*. Martina je postava, která se vyloupne ze skupiny dospívajících dětí teprve ve druhé části inscenace, poté kdy vidíme nádherně zpracované metafory růstu dítěte od narození do puberty. Pak se však na jevišti objeví veliká látková panna Martina, se kterou se hraje, hází, ničí a která symbolizuje ústřední postavu. Pro diváka je obtížné s ní soucítit, a tak se v tu chvíli ztrácí ona křehkost a obraznost z úvodu představení. Přesto má příběh sám velkou vypovídací hodnotu právě souvislostí mezi herci a tématem, o kterém vypovídají s velikou poctivostí.

Kousek dál od tématu dospívání ležely inscenace zpracovávající literární či filmovou předlohu – *Malý velký princ* od *DDS Kamarát z Martina na Slovensku*, *Mrtvá nevěsta* skupiny *Rozmach z Dětského talentu Praha*, *Pipi* souboru *Zdividla Ostrava* a *Alenka DS Soačina*. Spojovala je částečná divácká znalost předlohy, pokus o vlastní adaptaci a stylizaci příběhu a obdobný věk představitelů, kterým bylo nad 15–16 let. *Malý velký princ* i *Pipi* stojí především na hereckých výkonech hlavních představitelů, které disponují schopností vykreslit zajímavě svou postavu, udržet pozornost diváka a táhnout linii příběhu. Předlohy představení *Mrtvá nevěsta* i *Alenka* navíc známe z filmových zpracování Tima Burtona, a bylo tudíž pro herce velkou výzvou, jak nahradit filmovou řeč divadelními prostředky. Stejně jako v inscenaci *Malý velký princ*, tak také v dalším představení *Živly DS Herky* byla výraznou

složkou hudba a pohyb. Použití moderních, povětšinou soundtrackových písní, spojených s tématem či s následující scénou na základě vnějšího znaku a navíc vyvolávajících asociace původních filmů, často snižovalo hodnotu divadelní výpovědi a vedlo také k využívání tanečních pohybů jakoby okopírovaných z klipů MTV.

Další skupinou představení byly variace na různé původní pohádky, což se objevilo v představení *Ty-já-tru – oddíl Pátečníci* s názvem **Naše indiánské pohádky**, v **Novém lexikonu pohádek** téhož souboru i v loutkovém představení *brněnského Loutkina* **O rybáři a staré botě**, které bylo zdařilou variací na pohádku o zlaté rybce. Zatímco Naše indiánské pohádky zvolily práci s divadelní zkratkou místy až na úkor srozumitelnosti, Nový lexikon pohádek byl naopak chvílemi rozvěklou hrou na variace různých forem zpracování známých pohádek. Obě však spojovalo zaujetí a dobré vedení dětí. Ještě jedny pohádky jsme měli možnost vidět, a to **Africkou pohádku** souboru *Kecky z Brna*. Jejím devizou byla živá hudba, přítomnost skutečného Afričana na jevišti, výrazná rytmizace a práce s metaforou ve prospěch příběhu o malém statečném pavoučkovi, hraného skupinou malých dětí. K této skupině patří také příjemné vystoupení nejmladších účastníků přehlídky – *Mrňat z Ty-já-tru* a jejich dvě pásma básniček **Čarování** a **Máme doma místo psa**. A snad do této skupiny se dá zařadit také představení dalšího lužaneckého souboru *VTAHU* s názvem **Ze života K.J.E.** Tato inscenace vznikla loni na táboře v kraji Karla Jaromíra Erbena a je příběhem jeho života a díla. Skupina mladých lidí ve věku 14–16 let jej vypráví s divadelní zkratkou, pomocí symbolů i úryvků z Erbenových textů a za doprovodu živé hudby tak, že místy mrazí z provázanosti osudu a díla...

Poslední skupinou jsou představení hraná dospělými účastníky. Kopřivnický soubor *Malá monstra* přivezl crazy detektivku **Pekaři**, jejíž černý humor vás buď chytne, nebo odradí. Zajímavé bylo, že i další dvě představení dospělých souborů se týkala tématu dospívání. Domácí soubor *ASpo!* uvedl svou adaptaci románu Borise Viana **Pěna dní**, která je příběhem o hledání lásky, zodpovědnosti, štěstí a skutečných hodnot. Vrcholem přehlídky však pro mnohé byla inscenace *Divadelního ateliéru SŠUM Paměť vody* hraná pětici mladých dívek, vypovídajících místy až krutě upřímně o vztahu matek a dcer, či spíše dcer a jejich matek. Řada situací, jednoduše a ve zkratce ztvárněných na jevišti, rezonovala v divácích, a tak bylo závěrečné smíření pro všechny velkou katarzí.

Program Brnkání doplnilo také folkové vystoupení **Toma Oaklanda**, bývalého člena a vedoucího Brnkadel, společné happeningy v lužaneckém parku a před Bezbariérovým divadlem Barka a celá řada dalších společných akcí. Díky dílnám a diskusím se setkávaly děti i dospělí napříč jednotlivými soubory, a tak byla letošní Divadelní pouť opravdovou cestou k sobě navzájem a oslavou společného setkání.

Petra Rychecká

Šrámkův Písek 2016 – postupové přehlídky

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Praha – Stodůlecký Píseček (ŠP, MS)
18.–20. března 2016
Kontakt: Veronika Vaculíková,
tel.: 605 313 082,
e-mail: stodulecky-pisecek@klubko.info

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Nové Strašecí – Setkání ve Strašecí (ŠP, MS)
1.–3. dubna
Kontakt: Iva Vachková, Žižkovo nám. 974,
Nové Strašecí, tel.: 737 149 291,
vachkova@nostradivadlo.cz,
www.nostradivadlo.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Český Krumlov – Mladá scéna (ŠP, MS)
7.–8. dubna
Kontakt: Eliška Rolníková, DDM, Linecká 67,
381 01 Český Krumlov,
tel.: 380 711 601,
e-mail: jazyky@ddmck.cz, www.ddmck.cz

PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ

Plzeň – Moving Station – Na hraně (ŠP, MS)
8.–10. dubna
Kontakt: Jitka Doubravová, Johan o. s.,
Havířská 933/11, 301 00 Plzeň – Jižní před-
městí, tel.: 777 753 387,
e-mail: info@johancentrum.cz,
www.johancentrum.cz

ÚSTECKÝ KRAJ

Most – Přemostění (ŠP, MS, DPV)
30. března –3. dubna
Kontakt: Pavel Skála, Školní 21, Most,
434 01, tel.: 774 162 298,
e-mail: pavel.skala@premosteni.eu,
www.premosteni.eu

LIBERECKÝ KRAJ

Turnov – Modrý kocour (ŠP, MS, DPV)
25.2.–28.2.2016
Kontakt: Mário Kubaš, tel.: 777 221 725,
e-mail: knizemyskin@centrum.cz
www.turnov.cz/cs/kultura-a-volny-cas/vy-
znamne-akce-v-turnove/modry-kocour.html

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Hradec Králové – Audimafor (ŠP, MS, WP)
1.–3. dubna
Kontakt: Naďa Gregarová, Brněnská 375/2,
500 12 Hradec Králové,
tel.: 773 133 743, e-mail: divadlo@impul-
shk.cz, www.impulshk.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Svitavy – Svitavský Fanda (ŠP, MS, WP)
8.–10. dubna
Kontakt: Lucie Crhová, SKS Svítavy,
tel.: 604 226 348,
e-mail: lucie.crhova@kultura-svitavy.cz

KRAJ VYSOČINA

Jihlava – JID 20–16 (ŠP, MS)
10.–12. března
Kontakt: Jan Bušta, tel.: 777 753 234,
e-mail: jid@slunceweb.cz,
http://jid.slunceweb.cz

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Brno – ŠPÍL-BERG 2016 (ŠP, MS, WP)
17.–20. března
Kontakt: Petr David, SVČ Lužánky – praco-
viště Lidická, Lidická 50, 625 00 Brno,
tel.: 776 033 473,
e-mail: spilberg.brno@gmail.com,
petrdavid@luzanky.cz, www.spil-berg.jamu.cz

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (ŠP, MS)

exSex Ostrava
8.–10. dubna
Kontakt: Jiří Sekáč, artRóza z.s., Třebovická
ulice 5080/41, 722 00 Ostrava-Třebovice,
tel.: 731 449 751,
e-mail: jiri.sekac@senapservis.cz

ZLÍNSKÝ KRAJ

Valašské Meziříčí – Setkání divadel – Malé
jevištní formy 2016 (ŠP, MS)
18.–19. března
Kontakt: Magda Siekliková, Kulturní zařízení
města Valašského Meziříčí,
Komenského 1, 757 01 Valašské Meziříčí,
tel.: 739 281 416, 571 684 577,
e-mail: sieklikova@kzvalmez.cz

Světový festival jinak

Pilní čtenáři Amatérské scény vědí, že se letos konal v Belgii Světový festival amatérského divadla v režii světové mezinárodní nevládní organizace AITA/IATA. Nemohl být sice nazván světovým, neboť tento titul náleží jen Monaku, ale světový přesto byl. Ve dnech 7.–12. července se ve Westouteru a okolí představilo více než šedesát představení, z toho bylo 27 ze zahraničí – včetně českého Zmrazovače pražského souboru Ad hoc.

Při výběru belgičtí pořadatelé porušili všechny možné zvyklosti. Z několika set došlých přihlášek vybrali opravdu ty nejzajímavější, padni komu padni. Přednost měly ty, které se držely vyhlášeného tématu **On the Run** (Na útěku). Nebral se ohled na velmocenské postavení (neprošli ani Rusové, ani Američané). Mezi dvaceti sedmi vybranými měly Dánsko, Japonsko, Singapur a Velká Británie po dvou inscenacích. Byla přijata inscenace z Nizozemí, které ani neplní členské povinnosti. Ve finále mělo své zastoupení 22 zemí. Z Evropy to byly Dánsko, ČR, Gruzie, Francie, Irsko, Island, Litva, Maďarsko, Monako, Německo, Nizozemí, Polsko, Slovensko, Velká Británie. Z Asie Čína, Japonsko, Singapur. Z amerického kontinentu Argentina, Mexiko, Venezuela. Ostatní svět reprezentovala Austrálie. To je mnohem barvitější obsazení, než mělo poslední Monako. Ale ani Belgičanům se nepodařilo získat inscenaci z Afriky. Zbývajících 39 inscenací bylo z Belgie. Pořadatelé uváděli, že bylo uvedeno celkem 250 představení.

Je zřejmé, že organizace takové obří akce musela mít zvláštní parametry a pro mě byla vlastně zajímavější než některá představení. Organizační zázemí se skládalo pouze z několika lidí, kteří festival řídili z kanceláře v sekretariátu akce. Většinu organizační zátěže tak nesli dobrovolníci, kteří zajistili dopravu silničním vláčkem do jednotlivých míst, zkontrolovali vstupenky, dohlédli, aby všechno bylo v pořádku, včetně připomenutí vypnutí mobilů. Jejich odměnou byly volné vstupenky a stravenky. Online stála jedna vstupenka 3 eura, v sekretariátu 7 eur. Děti do 12 let neplatily nic. Sekretariát byl otevřen denně od deseti ráno do deseti večer a střídalo se v něm pět lidí. Předem e-mailem objednané vstupenky paní vyhledala v seznamech a orazítkovala papíry. Žádné vstupenky se netiskly. K dispozici měl festival celkem 15 hracích prostor, mezi nimiž převažovaly různé velké industriální haly. Pro lepší představu: nešlo o žádné bývalé industriální prostory, spíše to byla pro účely festivalu momentálně vyklizená skladiště, podle zápachu např. sklad brambor. Jeden prostor byl kravín i s krávy. Bohužel jsem o tuto atrakci přišla, neboť jeden člen polského souboru byl alergik a hrát tady nemohl, takže to narychlo přesunuli jinde. Hrál a také tancovalo se v katolickém kostele, kde lavice byly nahrazeny židlemi. Moje osobní zkušenost z Česka v tomto směru není příliš pozitivní. Leckde nechťejí povolit ani koncert duchovní hudby, natož nějaké divadlo, to bych se snad neodvážila ani nabízet. Velkým prostorem byl víceúčelový stan, kde se v prostoru manéže hrálo a okolo seděli lidé a pili čepované pivo a víno. Pro několik inscenací byl zvolen kamion, kam se vešlo maximálně dvacet lidí. Zmrazovač se dával v lokálu hostince, což mělo drobnou vadu na kráse – chyběla elevace. Všechny tyto prostory byly nasvíceny a ozvučeny, nic se nikam nevozilo, takže každý prostor měl svou techniku a svého technika. Ptala jsem se na podmínky pronájmu. Byla jsem ujištěna, že zadarmo to sice není, ale tyto náklady festival rozhodně nepoloží. Takže žádné nabýskané sály a róby. Festival Spotsopwest má více než dvacetiletou tradici a je organizován jako „fringe festival“.

Pro připomenutí. Historie těchto festivalů se datuje od roku 1947, kdy odstartoval první takto koncipovaný festival ve skotském Edinburghu. Dnes je to největší umělecký festival na světě s tisíci účinkujícími. Např. v roce 2014 se ve třech nedělích v srpnu představilo tři tisíce show, 490 různých představení, 295 dalších aktivit jako výstavy, přednášky apod. Jeho vnouče Fringe festival Praha (od roku 2002) o sobě říká, že je „eklektickým mixem divadla, komedie, hudby, tance, poezie, v němž se odehraje 200 představení a 40 divadelních show“. Pro lepší orientaci diváka jsou představení v katalogu (programové brožůře) označena piktogramy, které je člení jednak podle adresy, jednak podle žánru. Diváci si v Belgii mohli vybrat mezi divadlem, humorem, hudbou, tancem, loutkovým divadlem, erotikou, kabaretem, pouličním divadlem, cirkusem a operou. Český Zmrazovač byl uváděn jako divadlo, hudba a divadlo pro děti od 12 let. Soubor by preferoval spíše označení opera a humor, ale s tím už nic nenadělal. Jde tedy o letní prázdninový festival, který počítá s tím, že si diváci vyberou, dají si nějaký drink a absolvují to ve volném tempu. Jednotlivá představení byla navštívena různě, rozhodně nikde nebylo (kromě malých prostor) nabit. Nevýhodou je, že se divadlo hraje nejen v samotném Westouteru, ale i v poměrně vzdáleném okolí. Kdo nestihne vláček odjíždějící půl hodiny před začátkem, pět až deset kilometrů pěšky asi za půl hodiny nezvládne. To však pořadatele netrápilo, stejně jako to patrně netrápí belgické návštěvníky. Akreditovaným hostům bylo nabídnuto deset vstupenek sice podle vlastního výběru, ale to se ukázalo jako předem obtížné odhadnutelné, protože programová brožura mnoho informací neposkytla.

Moje stručná informace o některých inscenacích proto nemůže nahrazovat reflexi celého festivalu. Festival odstartovalo neobvyklé zahájení v přírodním amfiteátru, kde většina diváků seděla na strání na trávě. Dobrým nápadem bylo rozdání pouzdra ve tvaru tenisového míčku se znakem festivalu, v němž se skrývala pláštěnka. Jak se ukázalo další den, moc by toho nezachránila. Po krátkých projevech činitelů jak domácích, tak z generality AITA/IATA jsme viděli nonverbální inscenaci místních ochotníků na téma války, loučení, shledání a samoty. Podařilo se jim naplno využít přírodní scenérii a kromě jeviště hráli také na stráních kolem mezi diváky, a to vše za doprovodu živého bandu. Téma války bylo všudypřítomné, neboť „flanderská pole“, jak se tento region nazývá, byla dějištěm strašlivé plynové etapy první světové války a jsou poseta oficiálními pohřebišti. Ostatně místo vylovení spojenců za druhé světové války je také poměrně blízko. Na bílých pomníčcích najdeme mnoho českých jmen. Zahájení nebylo dlouhé, a kdyby diváky neobtěžoval horký západ slunce, mohlo to být ještě příjemnější. Poté jsme byli odvezeni do hlavního festivalového stanu, kde se zadarmo čepovalo belgické pivo a víno.

Každá zahraniční inscenace se dávala třikrát. Například Ad hoc hráli jeden den ve čtyři a v sedm večer, druhý den ve dvě odpoledne. Vzhledem k množství prostor se každý den hrálo šest až sedm představení v rozmezí od dvou do jedenácti večer. Nebylo však možné absolvovat všechno a rozhodně si myslím, že tak pořadatelé ani neuvažují. Festival s touto koncepcí má totiž tradici a pořadatelé získali v tomto ohledu mnoho zkušeností.

Mezi přijatými zahraničními inscenacemi převažovaly nonverbální kusy a řadu z nich lze označit za spíše výsledek dílny než za regulérní divadelní inscenaci. Ostatně některé se tím ani netajily. Např.

Monako reprezentovala inscenace nazvaná Karakorum (To, co zbylo) a byla mezinárodním absolventským představením divadelní akademie v Bruselu, inscenace nazvaná Čekárna byla výsledkem práce absolventů dílny pořádané jedním polským divadlem. S ohledem na nedivadelní prostory by to však tradiční činoherní inscenace měly asi těžké. Je zřejmé, že ke koncepci fringe festivalu tento typ produkce patří. Za problém však považuji fakt, že na to pořadatelé měli ve chvíli, kdy oslovovali zájemce, upozornit. České středisko AITA/IATA kromě Zmrazovače uvažovalo totiž ještě i o jiných inscenacích a moc si neumím představit, jak by zvládly některé ze skladišť.

Vraťme se tedy k některým zahraničním inscenacím. Už ke zmiňovanému představení reprezentujícímu Monako **To, co zbylo**, v němž vystupoval jeden rodilý Monačan (syn ministra kultury monacké vlády pana Cellaria) a čtyři jeho spolužáci, převážně Belgičané. Mladý novinář Laurent Bochard se dozví, že mu zbývá pár měsíců do konce života, rozhodne se podniknout cestu do minulosti a zmapovat svůj život. Pochopí, že skutečnou cenu měly pouze vztahy s lidmi. Vznikla velmi expresivní inscenace výrazového tance, v ní mladí tanečníci ukázali velkou invenci a pohybovou vybavenost. Pan ministr sedící v první řadě v obleku s kravatou mohl mít radost. Syn Adrien má v divadle nepochybně dobrou perspektivu. Je samozřejmě otázkou, zda absolventy vysoké umělecké školy lze považovat za amatéry. V tuto chvíli však nemají žádné angažmá a vystupovali za stejných podmínek jako všichni ostatní. Např. v neprofesionálním filmu ve světě je uvádění školních prací z filmových akademií běžné.

Producciones deucalión, Venezuela: Faust

Faust prodá svou duši ďáblu za všeobecné vědění a pozemské radosti. Ďábel poté organizuje jeho život. Pošle mu Markétku, do níž se Faust zamiluje a zplodí s ní dítě. Ďábel zabije jejího bratra a přesvědčí Fausta, že vrahem je on sám. Pokouší Markétku drahokamy a způsobí, že propadne zoufalství a pocitu viny, Markéta zabije své a Faustovo dítě a její duše je na věky ztracena. Faust je zoufalý, avšak cesta zpět už není, nic se nedá napravit. Musí žít s pocitem viny a beznaděje. Ďábel dosáhl svého. Elektrizující představení se hrálo v kostele jako hudební divadlo s doprovodem živého nástroje. Hudební složka je rytmizovala a členila. Výborné hlasy a úžasný výkon Diany Daniele (zároveň režisérka) u elektrických varhan.

Redbridge drama centre, Velká Británie: Cesty

Tři rozdílní lidé (malíř, voják a farmářka) jsou nuceni opustit své domovy a vydat se do krajiny zničené válkou. Setkávají se a zažívají různé situace, v nichž se projeví jejich rozdílný charakter. Jde o fyzické divadlo s minimem slov, které využívá také prvky pantomimy, výrazového tance. Jednotlivé situace jsou čitelné a zajímavé. Trochu problém může být dlouhá expozice, v níž je třeba představit jednotlivé postavy. Už dlouho jsem však tak dobré Angličany neviděla. Určitě by stáli za pozvání, trochu se bojím, že je bude zvát celý svět a dají přednost jiným příležitostem, než je Česko.

Theater workshop Kecskemét, Maďarsko: Plast

Rodina skládající se z rodičů, syna a dcery, v níž každý žije po svém, ve vlastním plastikovém světě. Chtěli-li však dát najevo lásku a také odpovědnost, musí plasty zahodit a zničit a vyjít ze svých ulit. Nonverbální divadlo však kromě základní myšlenky a tvaru nemohlo nabídnout větší pohybovou vybavenost. Občas si tak museli pomáhat posunčinou, která rušila, protože nebyla přesná.

Celkom malé divadlo Kremnica, Slovensko: O skutkoch a jestvovaních

Inscenace vznikla na motivy povídky Gabriely Garcii Márqueze Velmi starý pán s obrovskými křídly. Syrová, velmi emotivní výpověď o světě a člověku v něm, hledání hodnot na pozadí reality světa, vztahu k osudu, bohu či jiným metafyzickým silám, které podmiňují naše směřování. Komorní představení je jedinečným spojením pohybu, gesta, emoce a hudby. V loňském roce hostovalo na kolínském Otevřenu.

Balally players, Irsko: Hosté národa

Dramatizace stejnojmenné povídky světově proslulého irského spisovatele Franka O'Connora. Prostý příběh vypráví o neuvěřitelném přátelství mezi dvěma britskými vojáky a jejich irskými vězňami, kteří

se hlásí k I.R.A. Z počáteční nedůvěry irské rodiny k oběma Britům se zvolna rodí přátelství, přičemž i každý z obou zajatců je jiný. Jeden je hřmotný a dává najevo, že se nenechá ponižovat, druhý si rodinu získá např. tím, že je zdvořilý, snaží se pomáhat, stará paní je okouzlena někým, kdo ji oslovuje „madam“. Toto přátelství, byť má tragický konec, je nadějí pro svět. Činoherní inscenace staví na dobrém typovém obsazení a přesných situacích. Také tuto inscenaci se pokusíme získat na hostování.

Spinatheater, Německo: 99 procent

Inscenace mladých lidí se snaží ve formě tzv. spoluprájícího politického divadla ukázat na rozdíl mezi tím, co říkáme a co děláme. Devadesát devět procent lidí říká, že je pro svobodu a demokracii, pro čisté životní prostředí, dobré vztahy mezi lidmi. Říkají to i politici zastoupení prezidentem Obamou a kancléřkou Merkelovou. Inscenace chce publikum zapojit a donutit k aktivnímu jednání. Např. díváme se na to, jak fackují dívku (facky opravdu nebyly kaširované) a jsme vyzváni k tomu, abychom zaplatili, jinak ji nepřestanou bít. Díváme se, jak jiná dívka opatruje květinu v květináči, zatímco jiní lidé ničí deštné pralesy. Říkají, že lidé jsou si rovni, a přitom se posmíváme gayům a transvestitům. Viděla jsem představení v Německu pro studenty, kteří se jednak zapojovali, jednak měli možnost se k jednotlivým situacím vrátit po něm a rozebrat si je. Dospělí Belgičané přišli na divadlo a reagovali jen zvolna, případně vůbec ne. Tady to byl trochu marný boj.

Teatr Brama Goleniów, Polsko: Čekárna

Inscenace je výsledkem dílny pro studenty a chce reflektovat pocity mladé generace. Pojem „čekárna“ je metaforou, která symbolizuje potřebu rozhodnout o svém životě, vztazích, identitě. Jde o čekání na život. Představení s doprovodem živé hudby využívá hudbu, zpěv, zvuky, tanec, recitaci je postaveno na improvizaci. Mimochodem, právě toto velmi hlučné představení si hrálo v onom krávině. Jak se asi krávám líbilo? Tipněte si.

Vilniaus tango teatras, Litva: Maléna

Taneční inscenace byla inspirována povídkou argentinského spisovatele Homera Manziho Maléna. Maléna jako metafora tanga, žena jménem Maléna jako hlavní postava a její složitá cesta životem, v němž tango hrálo významnou roli. Z počátku to byla jen záliba, která se stále více měnila na stravu, jící vášeň, která posléze ženě, jež v životě o všechno přišla, suplovala život sám. Choreograf Sigítas Repsys se tango naučil a poznal přímo v Argentině a od té doby se mu věnuje, což dokumentuje i název souboru. Soubor úspěšnou inscenaci neustále mění a doplňuje, přicházejí noví tanečníci, kteří mu dodávají nové emoce. Jedna z verzí byla uvedena už na Světovém festivalu v Norsku v roce 2011.

Fluks, Dánsko: KAMION

Podle mínění řady lidí patří nejvíce inspirující inscenace celého festivalu. Inscenace, která vznikla na základě výzkumu, se zabývá aktuálním tématem imigrace. V temném prostoru zavřeného kamionu, kam se vejde cca desítky diváků, kteří sedí po stranách, se odehrává příběh muže a ženy, utečenců, kteří jsou nacpaní do kamionu a mají se vrátit, odkud utekli a kde zuří válka. Obrací se přímo na diváky, neboť ti mají zažít bezmoc takové situace. Dokonce kamion popojíždí, což jen zvyšuje klaustrofobické pocity. Inscenace se obrací osobně na každého diváka, herci se jich dotýkají, křičí své emoce do jejich obličejů. Je to výsostně politické divadlo.

Na závěr jsem si ponechala českého **Zmrazovače**. Klobouk dolů před Janem Duchkem, který připravil anglické titulky ke hře. Jsou nesmírně zábavné, neboť zcizují jednotlivé situace, případně k nim vytvářejí protiklady. Kdo je četl, tak se bavil. Na počátku jsme se bavili pouze my dva Češi (Karel Tomas a já), zvolna reakce přibývaly, až ke konci i chladné belgické publikum řvalo smíchem. Vyšlo to parádně, až na elevaci, pět řad ale bylo snesitelných.

Tak to byl Světový festival amatérského divadla 2015.

Lenka Lázňovská

Divadlo je setkání aneb opravdu mezinárodní festival Vreme 2015

Divadlo je setkání. A zdaleka se nevyčerpá tím, že se jeviště s hledištěm rozloučí po děkovačce na konci představení. O divadle se vedou dlouhé řeči mezi diváky i divadelníky; a jak to tak bývá, může se stát dobrým tématem k rozhovoru nebo k novým přátelským spojením v domácím i mezinárodním měřítku.

Letos v červnu jsme s divadelním souborem *Reverzní dveře* (fungujícím pod záštitou Ateliéru divadla a výchovy JAMU v Brně) již podruhé navštívili mezinárodní divadelní bienále VREME konané v bulharském městečku Vratsa (děkujeme tímto Nadaci život umělce za podporu, bez které by tato naše festivalová participace nemohla dojít zdárného konce). Se vzrušující informací o nezvykle široké škále mezinárodních souborů z téměř celého světa, s psychickou přípravou na značně odlišné klima a hlavně s naší čerstvě odpremiérovanou inscenací **JÁ JSEM LUCIEN** (inspirovanou povídkou Mládí vůdce od Jean Paul Sartra) jsme se vydali vstříc k poznávání nových divadelních kultur.

Krása mezinárodního festivalu spočívá v exotičnosti, kterou vnímáme my účastníci, ale také místní obyvatelé, kteří letos trhali rekordy v návštěvnosti festivalu. Toho jsme si mohli všimnout hned první večer během slavnostního zahájení ve venkovním amfiteátru ve zdánlivě odlehlé části města, kam jich přišlo více jak 400! Během velkolepého ceremoniálu se představily jednotlivé soubory – vedle nás také soubory z Egypta, Gruzie, Chorvatska, Indie, Itálie, Litvy, Lotyšska, Norska, Polska, Rumunska, Srbska a Ukrajiny a také množství domácích bulharských uskupení. Právě tady jsme si utvořili prvotní představu o tom, co nás v následujících dnech čeká. A těšili jsme se až neuvěřitelně – nervozita, očekávání, energie, euforie.

Dalším příjemným zjištěním byly dílny pro účastníky s českým hercem a mimem Michalem Hechtem a bulharskou režisérkou a divadelní pedagožkou Fani Hadjinikolovou, a především opětovné setkání s mezinárodním observerem a naší drahou přítelkyní a rádkyní Joke Elbers z Holandska. Celý festival byl obohacen také o off-programové akce v podobě společensky laděných večerů či spíše nocí (samotný oficiální program s jednotlivými představeními byl často nabitý až do pozdních večerních hodin), kdy si účastníci našli již zmiňovaný čas na diskusi a mezinárodně laděný rozhovor o zhlédnutých představeních. Divadlo je totiž jev společenský a právě jednotlivá odehraná představení nám otvírala brány k novým přátelským vztahům, ale také budoucí spolupráci s jinými státy. Až návštěva právě tohoto festivalu mi osvětlila, že divadlo, v našem případě to mezinárodní, nemusí být pouze bádáním po významu v cizojazyčné kultuře, ale také může být zábavou, či způsobem vidění divadelního světa ve světovém měřítku. Nejvíce čitelné to bylo právě na těchto večerních diskusích, kdy se mezi jednotlivými soubory spontánně rozebíralo ten den zhlédnuté – emoční divácké zážitky, jiný divadelní jazyk, herecké výkony, okolnosti vzniku inscenací a života souborů, témata překračující hranice.

Šlo tedy také o dotazy, které byly směřovány přímo k nám interpretům a k objasnění některých momentů či inscenačních klíčů, kterým divák neporozuměl nebo si je vykládal po svém s určitou nejistotou.

Reverzní dveře Brno: Já jsem Lucien (foto Jana Burýšková)

Hlavním problémem je v takových případech očekávatelně většinou jazyková bariéra – vždy se lépe diváčky hledá a nachází v divadelních obrazech, hudbě, akci nežli ve statické konverzaci, natož pak v neznámém jazyce. Právě tyto typy inscenací nás podněcovaly k nejrozsáhlejší debatě – především o tom, jak by takový mezinárodní divadelní festival měl vypadat a jaké inscenace by měly být do programu zařazovány. V kontrastu s tím jsme se setkávali s vizuálně a fyzicky stavěnými inscenacemi a musím uznat, že u těchto typů bylo rozklíčování mnohdy snadnější a divák byl zkrátka jednodušší. Tímto způsobem nás tzv. dostala především výtečná pohybová inscenace „**Hey You There**“ na motivy povídky W. Saroyana souboru z *Culture College Students Theatre z lotyšské Rigy*, která vypoovídala čistý lidský příběh o setkávání dvou milujících se lidí v dnešním světě, jimž nepřeje jejich osobní okolí ani dobové události. Nutné podotknout, že se nejednalo o taneční divadlo s otevřenou dramaturgií ve smyslu „mysli si diváku, co chceš, vše je správně“, ale o postavy, vztahy i emoce velmi zřetelně zobrazované pomocí divadelních obrazů a precizní práce s tělem a jeho fyzis v prostoru, které skládaly dohromady příběh a jasné sdělení, při němž navíc mrazilo po těle.

Nic však není černobílé. Pro příklad bych chtěla uvést inscenaci „O! Frida“ souboru *Expression Lab z Pune o Indii*, která je pro takové festivaly značně netypická – jednalo se o divadlo jednoho herce se silně monologickým charakterem vyprávění, navíc o silném a vážně interpretovaném tématu, textu nepřehledné množství. Sledovat asi hodinové představení jednoho herce v indštině (byť s geniálním hereckým uchopením Krutiky Deo, o němž opravdu nelze pochybovat) začne být pro cizince po kratší či delší době náročné, jeho pozornost upadá a cítí, že se nemá čeho nového (vizuálně a pro mnohé i tematicky) chytit. Inscenace „O! Frida“ byla toho příkladem a byla rozhodně velmi divácky náročná. Avšak i tak byla jedinečným zážitkem, který mnohým z nás docházel až posléze – když na děkovačku nastoupil kromě hlavní interpretky celý inscenační tým pěti silných mužů a nám docházela velmi poctivá práce všech složek, nejen herecké, a hlavně když jsme se posléze bavili s režisérem Jabhishek Deshmukhem a zjišťovali, co všechno o Fridě vědí a jak mají každý krok i slovo vlastně geniálně promyšlené.

Podobně nás i přes množství textu a přes absenci znalosti jejich jazyka překvapil a divadelně přesvědčil i bulharský soubor z *Youth Theatre Studio Scena 99 ze Staré Zagory* svojí inscenací „The Blind“ (silně atmosférická inscenace s neuvěřitelně koncentrovanou energií mladého souboru vyprávějící příběh na motivy díla M. Maeterlincka) nebo polský soubor *Dramos Studija z Punsku* svou poetickou inscenací „The story of Čiurlionis“ (vizualizující skutečný příběh významného polského hudebního skladatele zasaženého silnou nemocí paradoxně spouštějící jeho geniální tvorbu).

Po báječných pěti dnech na tomto festivalu jsme se již jen s naším souborem ještě na pár chvil přemístili do přístavního města Oryahovo – do *Savchevi gallery* Radoslava Neicheva – našeho kamaráda z minulého ročníku festivalu Vreme. A naše konverzování nad divadlem pokračovalo i pod dohledem nádherných výtvarných děl místních i zahraničních umělců (pokud budete mít cestu po Dunaji, určitě se zastavte – opravdu to stojí za to!). Sedíc na kopci nad Dunajem a pozorujíc blízké Rumunsko za řekou, věnuji ještě posledních pár vět festivalu Vreme: Ve vzduchu je klid, čas jako by se zastavil, sem tam se jen ozve smích z mezistátního přístavu, který láká k pohledu tím směrem, rybářům vidím jen jejich klobouky a jsou takhle maličké. Je to atmosféra v něčem možná paradoxně velmi identická s celým festivalem. Člověk potřebuje klid a čas, aby inscenační klíč našel a dokázal použít. Aby neodsoudil předčasně. Zároveň trochu nadhled k porozumění rozdílnosti mezinárodních kultur. Ať je něco malé nebo neviditelné, vábí to k prozkoumání. Bez přítomnosti těchto lidských aspektů nemůže mezinárodní divadlo být divadlem.

Michaela Mikulová
a Kamila Konjoková
<http://difa.jamu.cz/ado/rd.html>

Wolkrův Prostějov 2016 – postupové přehlídky

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Praha – Pražský kalich
9. dubna 2016
Společnost Franze Kafky, Široká 14 (solisté)
10. dubna 2016 DDM Praha 8 – Spirála (divadla)
Kontakt: Martina Ježková, DDM Praha 8 – Spirála, Přemyslská 1102, 180 00 Praha 8, Jana Machalíková, o. s. PŘESAHA, tel.: 284 680 230, 734 257 340, e-mail: jezkova@ddmp Praha 8.cz, presah@centrum.cz, www.spiralapraha8.cz

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Kutná Hora – Ten verš si tiše říkám...
18.–19. března 2016 – GASK (Galerie Středočeského kraje Kutná Hora – Jezuitská kolej)
Kontakt: Gabriela Jarkulišová a Lenka Frankovicová, Městská knihovna Kutná Hora, Husova 145, 284 01 Kutná Hora, tel.: 737 243 826, 737 243 827, 732 523 193, e-mail: reditel@knihovna-kh.cz, frankovicova@knihovna-kh.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Třeboň – Třeboň poetická
19.–20. března 2016 Divadlo J. K. Tyla, Třeboň
Kontakt: Miloslava Jelónková, Palackého nám. 46/II, 379 01 Třeboň, tel.: 384 342 205, e-mail: miloslava.jelonkova@mesto-trebon.cz, www.mesto-trebon.cz, www.itrebon.cz

PLZEŇSKÝ A KARLOVARSKÝ KRAJ

Klatovy – Poezie na rynku
18.–20. března 2016 – Divadlo Klatovy
Kontakt: JOHAN, o. s. Havířská 11, 301 00 Plzeň – Jižní předměstí, tel.: 774 517 471, e-mail: jitka.doubravova@johancentrum.cz, www.johancentrum.cz

ÚSTECKÝ KRAJ

Louny – Louny, Poeticky!
11.–13. března 2016 – Městská knihovna Louny
Kontakt: Dagmar Kučerová, Městská knihovna Louny, Mírové náměstí 1, 440 01, Louny, tel.: 736 645 912, e-mail: kucerova@mk1.cz, www.mk1.cz

LIBERECKÝ KRAJ

Liberec – Na(ne)čisto Liberec
25.–26. února 2016
Lidové sady – experimentální studio, Liberec
Kontakt: Pavel Skála
tel.: 774 162 298
e-mail: pavel.skala@nanecisto.eu

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Brno, SPIL-BERG – krajské kolo postupových přehlídek
Mladá scéna, Šrámkův Písek a Wolkrův Prostějov
27.–28. února 2016 (solisté)
17.–20. března 2016 (soubory)
Kontakt: Petr David, SVČ Lužánky – centrum divadelních a tanečních aktivit, Lidická 50, 658 12 Brno, tel.: 776 033 473, email: spilberg.brno@gmail.com, www.spil-berg.jamu.cz

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Hradec Králové
19. února 2016 – Divadlo Jesličky (solisté)
1.–3. dubna 2016
Audimafor Divadlo DRÁK (soubory)
Kontakt: Naďa Gregarová, IMPULS, Pospíšilova 365, 500 03 Hradec Králové, tel.: 773 133 743, e-mail: divadlo@impulshk.cz, www.impulshk.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Pardubice
9. března 2016 – Divadlo 29 (solisté)
Kontakt: Hana Cihlová, Krajská knihovna v Pardubicích – odd. regionálních kulturních služeb, Sukova tř. 1260, 530 02 Pardubice, tel.: 466 513 131, 466 500 754, e-mail: cihlova.okpce@volny.cz, www.knihovna-pardubice.cz

Svitavy – Svitavský Fanda
8.–10. dubna 2016 (soubory)
Kontakt: Lucie Chrová, SKS Svítavy, Wolkerova alej 92/18 56802 Svítavy, tel.: 734 283 465, e-mail: lucie.chrova@kultura-svitavy.cz, www.fabrikasvitavy.eu

KRAJ VYSOČINA

Pelhřimov
16. března 2016
Kontakt: Lenka Čurdová, Křeč 71, 394 95
tel.: 775 055 484,
e-mail: dramatak_zuspe@centrum.cz

OLOMOUCKÝ KRAJ

Prostějov
18. března 2016 – DUHA – Kulturní klub u hradeb (solisté)
19. března 2016 – DUHA – Kulturní klub u hradeb (recitační soubory a divadla poezie)
Kontakt: Martina Drmolová, odbor školství, kultury a sportu, oddělení DUHA – Kulturní klub u hradeb, nám. T. G. Masaryka 130/14, 796 00 Prostějov, tel.: 777 116 142, 582 329 623, e-mail: martina.drmolova@prostejov.eu, www.prostejov.eu/duha

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Karviná
2.–3. dubna 2016 – Městský kulturní dům
Kontakt: Lucie Semančíková, o. s. TeRaSa, Olšová 11/1871, 734 01 Karviná 4 – Mizerov, tel.: 596 012 389, mobil: 777 273 114, e-mail: lucie.semancikova@email.cz, www.rkka.cz/mdk

ZLÍNSKÝ KRAJ

Uherské Hradiště
1. dubna 2016 – ZUŠ Uherské Hradiště
Kontakt: Stanislav Nemrava, Mariánské náměstí 125, 686 01 Uherské Hradiště, tel.: 572 551 489, fax: 572 555 261, mobil: 603 573 495, e-mail: stanislav.nemrava@zusuh.cz, http://zusuh.cz

Celostátní přehlídky v odborné gesci NIPOS-ARTAMA	1
O potřebě nepraktičnosti a otevřených očíh	2
Vyrostla nová a nadšená generace	3
Odpojit se umím, ale nechci se odtrhnout	4
Divadlo je pro mne životem i permanentním svátkem	8
Divadelní Piknik Volyně 2016 – postupové přehlídky	12
O prostupnosti přehlídek aneb Jak vypadá ideální inscenace	13
Činoherní postupové přehlídky	14
Divadelní piknik Volyně 2015	30
Postupové přehlídky mladého divadla	34
Mladá scéna 2016 – postupové přehlídky	43
Postupové přehlídky Popelky Rakovník	44
Popelka Rakovník 2016 – postupové přehlídky	49
Z historie lomnického ochotnického divadla	50
Postupové přehlídky Krakonošova divadelního podzimu	52
DS J. K. Tyl Josefův Důl slavil 70 let od založení	60
Divadelní studio pro autorské projekty v Brně	61
Postupové přehlídky Loutkářské Chrudimi	62
Loutkářská Chrudim 2016 – postupové přehlídky	73
Jubilejní Otevřeno	78
Evidence opon se stále rozrůstá	80
Jiráskův Hronov 2015	82
Ohlédnutí za FEMAD 2015	92
Brnkání 2015	94
Šrámkův Písek 2016 – postupové přehlídky	95
Světový festival jinak	96
Opravdu mezinárodní festival Vreme 2015	98
Wolkrův Prostějov 2016 – postupové přehlídky	96

ROČENKA AMATÉRSKÉ SCÉNY, Ročník 52. (Ochotnické divadlo 61.), www.amaterskascena.cz

Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Fügnerovo náměstí 5, 120 21 Praha 2

Vedoucí redaktor: Michal Drtina. Redaktor: Pavlína Schejbalová.

Grafická úprava a sazba: Petra Líbová. Ilustrace: Tomáš Volkmer.

Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Fügnerovo nám. 5, 120 21 Praha 2,

tel. 606 644 294, e-mail: drtina@nipos-mk.cz

Od roku 2015 vychází časopis v tištěné podobě jako ročenka. Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací. Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 18. prosince 2015.

© NIPOS PRAHA 2015, ISSN 0002-6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

21. – 29. května 2016 TÝDEN UMĚLECKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A AMATÉRSKÉ TVORBY

Přidejte se k nám!

www.amaterskatvorba.cz

nipos

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

